

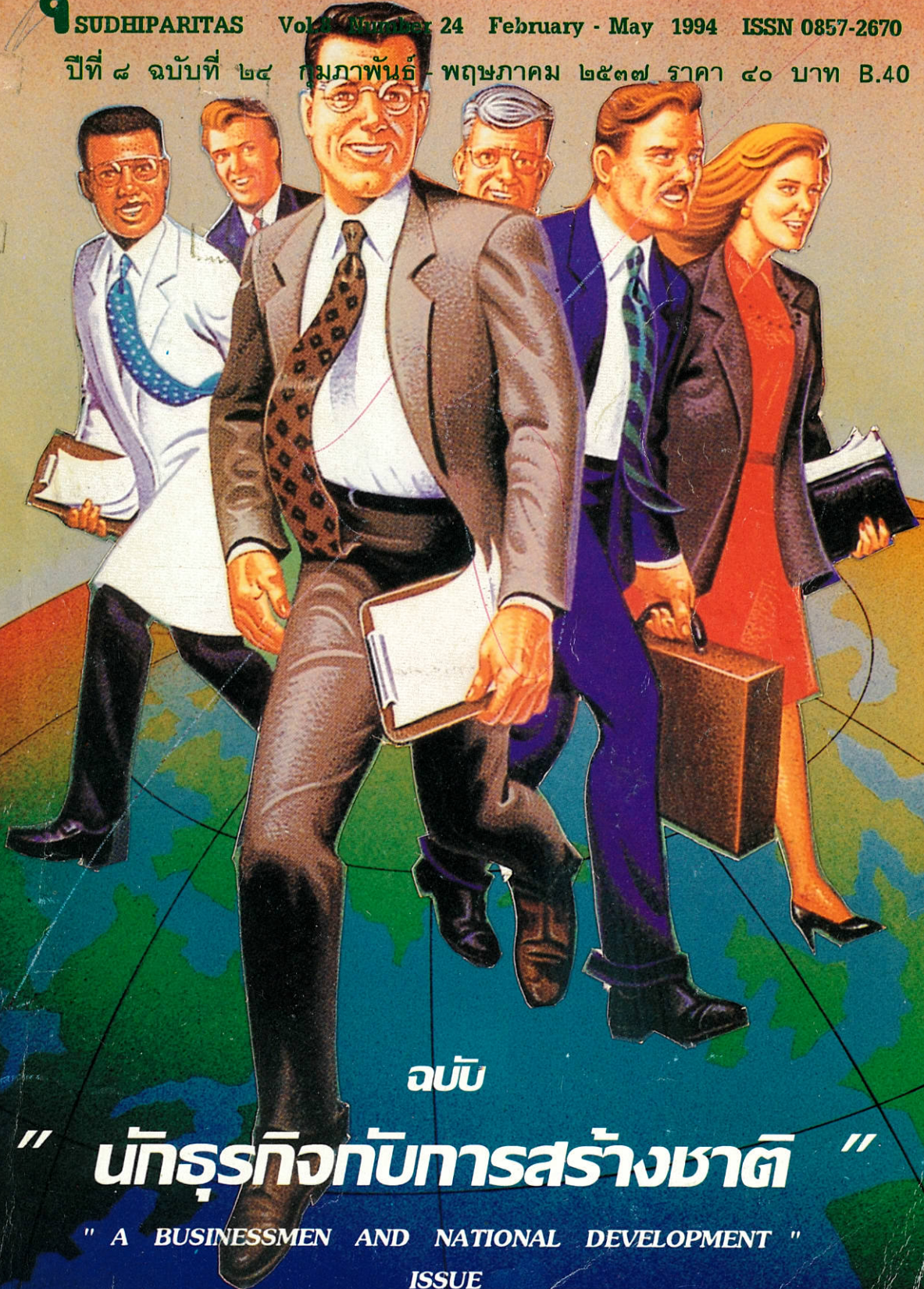
วารสาร

สทธิป ริทัศน์

สำหรับคนรักงานวิจัย

SUDHIPARITAS Vol. 1 Number 24 February - May 1994 ISSN 0857-2670

ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ - พฤษภาคม ๒๕๓๗ ราคา ๔๐ บาท B.40

ฉบับ

“ นักรูรทกกับการสร้างชาติ ”

“ A BUSINESSMEN AND NATIONAL DEVELOPMENT ”

ISSUE

วาระ 16

สุทธีปรีทศน์

SUDHIPARITAS Vol.8 No.24 February - May 1994 ISSN 0857-2670

ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ - พฤษภาคม ๒๕๓๗ ราคา ๔๐ บาท B.40

ฉบับ

“ นักธุรกิจกับการสร้างชาติ ”

“ A BUSINESSMEN AND NATIONAL DEVELOPMENT ”
ISSUE

ภาพปก : นักธุรกิจกับการสร้างชาติ

คำบรรยาย : ยุคแห่งโลกไร้พรมแดน ธุรกิจหลากหลายประเภทเป็นปัจจัยสำคัญในการเอื้ออำนวยต่อการรังสรรค์ความเจริญของสังคมโลก นักธุรกิจเหล่านั้น คือบุคคลสำคัญที่สรรค์สร้างความวัฒนาของชาติบ้านเมือง และสังคมโลกภายใต้การขยายตัวอย่างไม่หยุดยั้งของอารยธรรม และเทคโนโลยีที่ก้าวไกล

สุทธีปรีทคัน

SUDHIPARITAS Vol.8 Number 24 February - May 1994 ISSN 0857-2670

ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ - พฤษภาคม ๒๕๓๗ ราคา ๔๐ บาท B.40

เจ้าของ มหาวิทยาลัยสุโขทัย ๑๑๐/๑-๔ ถนนประชาชื่น เขตดอนเมือง กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐ โทร. ๕๔๐-๐๐๕๐ (อัตโนมัติ ๒๐ เลขหมาย) ต่อ ๔๐๒ โทรสาร. ๕๔๑-๓๑๕๕	วัตถุประสงค์ ๑. เพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้ทางด้านวิชาการในศาสตร์สาขาต่างๆ ๒. เพื่อให้บริการทางวิชาการแก่สังคมในรูปแบบของวารสารทางวิชาการ ๓. เพื่อส่งเสริมการแสดงความคิดเห็น เสนอผลการค้นคว้าและวิจัย ๔. เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิ คณาจารย์ และนักวิชาการได้เผยแพร่ผลงาน ๕. เพื่อเผยแพร่เกียรติคุณทางด้านวิชาการ ของมหาวิทยาลัยในฐานะสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง
คณะที่ปรึกษา ดร.ไสว สุทธิพิทักษ์ ดร.เลิศลักษณ์ ส.บุรุษพัฒน์ อาจารย์ประเสริฐ ประภาสโสมบิล ศาสตราจารย์ไพฑูริย์ พงศบุตร อาจารย์ประกาศ วัชรภรณ์ คณะบดีทุกคณะ	เหรียญก นายพัฒพงษ์ อภิเดชพัชรกุล
บรรณาธิการ : ผู้พิมพ์และโฆษณา รองศาสตราจารย์ ดร.นวนิตย์ อินทราณะ	ประชาสัมพันธ์ อาจารย์สุรางคณา ณ นคร
ผู้ช่วยบรรณาธิการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุษทิพย์ ป.บรรจงศิลป์	พิสูจน์อักษร อาจารย์ชัยศักดิ์ สุกระกาญจน์
กองบรรณาธิการ อาจารย์อุษา สุกใส ดร.อรชร อรรถบวรพิศาล อาจารย์กัลยาณี กิตติจิตต์ อาจารย์สุเทพ พันประสิทธิ์ อาจารย์ปริยารมณ์ เผือกผ่อง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปริญญา เกื้อหนุน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร พินิจอักษร อาจารย์สุนันท์ ปุณณะหิตานนท์ อาจารย์วิศรุต สุวรรณวิเวก อาจารย์สุวรรณา ตีรมาศ ดร.ปริญ ลักษิตานนท์ อาจารย์ดนัย มุสา	ศิลปกรรม อาจารย์ทองธรรม โพธิ์แก้ว ออกแบบรูปเล่ม อาจารย์ก่อเกียรติ ขวัญสกุล ถ่ายภาพ อาจารย์ศุภชัย สายจตุรกุล จัดจำหน่าย ศูนย์หนังสือธรรมศาสตร์ โทร. ๒๒๑-๐๖๓๓ พิมพ์ที่ บริษัท เอดิสันเพรสโปรดักส์ จำกัด เรียงพิมพ์ ไฮ-เทค คอมพิวเตอร์กราฟิก โทร. ๕๔๗-๕๓๗๙ กำหนดออก ราย ๔ เดือน
ฝ่ายจัดการ อาจารย์สุนันทา ลิมศิระวงศ์	บทความหรือข้อคิดเห็นของผู้เขียนทุกท่าน ที่ลงพิมพ์ในวารสารสุทธีปรีทคันทุกฉบับ เป็นทัศนะวิจารณ์อิสระ มหาวิทยาลัยสุโขทัย กองบรรณาธิการและ ผู้จัดทำไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย
ฝ่ายสมาชิก อาจารย์สมศิริ ชีระภาพ	

สารบัญ

๓ - สัมภาษณ์พิเศษ ดร.ไสว สุทธิพิทักษ์

และดร.โชคชัย อักษรนันท์ เรื่อง นักธุรกิจกับการสร้างชาติ

๑๕ - นักธุรกิจกับการสร้างชาติ

- A Businessmen and National Development.

ผศ.ดร.สิทธิชัย ตันศรีสกุล

Asst.Prof.Dr.Sittichai

Thansiskul.

๒๔ - นักธุรกิจเป็นผู้สร้างชาติ

- Businessmen as Nation Builders.

เอกชัย ชูพงศ์

Ekachai Choopong.

๓๐ - บทบาทของภาคเอกชนต่อการพัฒนาประเทศ

- The Participation of Private sector in the
Development Process.

วรวิทย์ วรธัญญะกิจ

Worawit Woratunyakit.

๓๖ - ธุรกิจไทยคมกับการพัฒนาประเทศ

- Thaicom and Economic Development.

ผศ.ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์

Asst.Prof.Siriporn

Pongsrirojana.

๔๔ - มาตรการป้องกันการลักเล็กขโมยน้อยในองค์กร
ช่วยจรรโลงธุรกิจของชาติได้

- Preventive Measures Against Minor
Crimes within the Workplace.

รศ.ดร.นวนิตย์ อินทรามะ

Assoc.Prof.Dr.Navanit Intrama.

๔๕ - เศรษฐศาสตร์สร้างนักธุรกิจ นักธุรกิจสร้างชาติ

- Economics Builds Businessmen : Businessmen
Build the Nation.

สุเทพ พันประสิทธิ์

Sutep Punprasit.

๕๖ - การตลาดยุคใหม่ : การตลาดเชิงรุกในยุคการแข่งขัน

โสมสกา สนิทวงศ์, มานพ
ฉ่ำเขียวกุล, ชนินทร์ อมรบุตร

- **Modern Marketing : Beyond the Offensive Marketing.** Somsagow Snitwongse ,
Manop Chamchieokul ,
Chanin Amonbut.

๖๑ - หัวใจนักธุรกิจ

- **Business Professional's Heart.**

ดร.ปริญ ลักษิตานนท์
Dr.Prin Laksitanond.

๖๗ - สถานการณ์และแนวโน้มทางเศรษฐกิจของประเทศไทย

รุ่งศักดิ์ สาธุธรรม

- **Current Developments and Trends in the
Chinese Economy.**

Rungsak Sathutham.

๗๕ - การปฏิบัติงานล่วงเวลาและในวันหยุด

- **Overtime and Day Off Practice.**

กฤษณ์ อุทัยรัตน์
Kriszd U-Thairat.

๕๐ - เช็กดั่งไม่ติดคุก

- **Loopholes within the Law.**

โชติช่วง ทัพวงศ์
Chotechuong Thapvongse.

๕๔ - ความคิดเห็นในการนำระบบเปิดมาใช้งานสารสนเทศ

- **Some thoughts on Applying the Open System to the
Information System.**

ศิริภัตรา เหมือนมัลย์
Siripattra Muanmalai.

๑๐๐ - ท่านเป็นนักกลยุทธ์หรือท่านเป็นผู้จัดการเท่านั้น

- **Are you a Strategist or Merely a Manager ?**

ผศ.พรรณราย แสงวิเชียร
Asst.Prof.Pannarai Sangvichien.

๑๐๔ - ความเครียดของคนกรุงเทพฯ

- **Urban Life and Stress in Bangkok**

สุรางค์ อมรศักดิ์
Surang Amornsak

๑๐๗ - A Contrastive Study of Differences Between
American English and British English.

Asst. Prof. Dr. Vinit Phinit-
Akson.

- การเปรียบเทียบภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน กับแบบอังกฤษ

ผศ.ดร. วินิจ ฟินิจอักษร

บรรณาธิการแถลง

หากจะมองย้อนกลับไปพินิจพิจารณาประวัติศาสตร์ของสิ่งมีชีวิตทั้งหลายในโลก เราจะพบแก่นแท้ของความจริงประการหนึ่ง กล่าวคือ ในบรรดาสิ่งมีชีวิตทั้งหลายทั้งปวงนั้น จะมีแต่เฉพาะมนุษย์เท่านั้นที่มีพละนาภาพอันยิ่งใหญ่เหนือกว่าบรรดาสิ่งมีชีวิตทั้งหมด นั่นคือสามารถวิเคราะห์หาเหตุผลโดยมองเห็นหลักการจากเหตุ และผลเหล่านั้นได้ จากพลังความคิดผนวกกับปัจจัยหลายอย่าง ทำให้มนุษย์ชาติกลายเป็นสิ่งมีชีวิตเพียงประเภทเดียวเท่านั้น ที่สามารถประสบความสำเร็จอันสูงส่งเหนือสิ่งมีชีวิตอื่นใดในโลก

ภาวะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน หลังจากความขัดแย้งทางลัทธิ และอุดมการณ์ทางการเมืองลดน้อยลงในแทบทุกภูมิภาคของโลก ประเทศต่างๆ ก็หันมาสนใจทางด้านเศรษฐกิจกันมากขึ้นทุกประเทศต่างพยายามพัฒนาขีดความสามารถเพื่อปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และสังคมของโลกด้วยความคล่องตัว นักธุรกิจภาคเอกชนนับว่าเป็นตัวจักรสำคัญที่มีบทบาทนำความเจริญ นำเทคโนโลยี นำพาประเทศสู่ความเป็นอารยในแทบทุกด้าน ซึ่งนับได้ว่านักธุรกิจคืออาชีพหนึ่งที่มีส่วนสร้างชาติ และจรรโลงสังคม

"สุทธิปริทัศน์" อันเป็นวารสารทางวิชาการที่มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตจัดพิมพ์เผยแพร่ติดต่อกันมาเกือบทศวรรษ ได้ตระหนักและเห็นคุณค่าของนักธุรกิจที่มีต่อสังคมประเทศ จึงได้ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการประมวลเรื่องราวบทความทางวิชาการ ทัดข้อคิดเห็น บทวิจารณ์อันเกี่ยวเนื่องกับ**นักธุรกิจกับการสร้างชาติ** มานำเสนอแก่ผู้สนใจทั่วไป ในฉบับกอบปรด้วยบทความที่มีเนื้อหาสาระแห่งหัวข้อ อาทิ **"นักธุรกิจกับการสร้างชาติ"** **"บทบาทของภาคเอกชนต่อการพัฒนาประเทศ"** **"เศรษฐกิจสร้างนักธุรกิจ : นักธุรกิจสร้างชาติ"** **"การตลาดยุคใหม่ : การตลาดเชิงรุกในยุคการแข่งขัน"** นี้ยังไม่รวมถึงบทสัมภาษณ์พิเศษ อธิการบดีมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ดร.ไสว สุทธิพิทักษ์ และประธานสภาอุตสาหกรรมไทย ดร.โชคชัย อักษรนันท์ ด้วยเรื่องราวภายใต้หัวข้อ **"นักธุรกิจกับการสร้างชาติ"** และบทความประจำทางด้านกฎหมาย เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และพร้อมที่จะสรรหามาเสนอต่อผู้อ่านอย่างครบเครื่องในวาระและโอกาสต่อไป

ทั้งนี้เพราะ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ในฐานะเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมไทย ปรารถนาที่จะเป็นสื่อกลางในการนำเสนอทางเลือกใหม่สู่สาธารณชน เพื่อประโยชน์แก่สังคม และประเทศชาติโดยรวม

สุทธิปริทัศน์ ฉบับ "เมืองไทยในมิติเศรษฐกิจศาสตร์" จะมาพบกับท่านในฉบับต่อไป โปรดติดตามอย่างต่อเนื่อง

กองบรรณาธิการ

๑๑ เมษายน ๒๕๓๗

สารสังเขป บทความ

นักธุรกิจกับการสร้างชาติ / ผศ.ดร.สิทธิชัย ตันศรีสกุล

หน้า ๑๙

นักธุรกิจและนักบริหารที่ดีต้องประกอบด้วยการบริหารคน, การบริหารงาน, การบริหารกาย, การบริหารจิตใจ จึงจัดได้ว่าเป็นผู้สร้างชาติอย่างแท้จริง

นักธุรกิจเป็นผู้สร้างชาติ / เอกชัย ชูพงศ์

หน้า ๒๔

วิวัฒนาการของสังคมโลกก้าวสู่โลกาภิวัตน์ ภารกิจของนักธุรกิจต้องขยายบทบาทของตนเองช่วยสร้างเสริมสังคมโลกไปด้วยกัน

บทบาทของภาคเอกชนต่อการพัฒนาประเทศ / วรวิทย์ วรธัญญะกิจ

หน้า ๓๐

การขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้นทำให้สังคมไทยเริ่มเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว การพัฒนาประเทศของภาครัฐ มีข้อจำกัดอยู่มาก จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคเอกชน เข้ามามีบทบาทเพิ่มมากยิ่งขึ้น

ธุรกิจไทยคมกับการพัฒนาประเทศ / ผศ.ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์

หน้า ๓๖

ดาวเทียมสื่อสารแห่งชาติดวงแรกของไทยที่ชื่อว่าไทยคม ได้มีส่วนช่วยในการพัฒนาการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการสื่อสารโทรคมนาคมให้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น ทำให้กระจายความเจริญก้าวหน้าสู่ทั่วสังคมไทย

มาตรการป้องกันการลักลอบนำเข้าของผิดกฎหมายในองค์กร ช่วยจรรโลงธุรกิจของชาติได้ / รศ.ดร.นวนิตย์ อินทราษะ

หน้า ๔๔

กลยุทธ์ของผู้บังคับบัญชาในการป้องกันการลักลอบนำเข้าของผิดกฎหมาย ต้องมีมาตรการรักษาความปลอดภัย และข้อปฏิบัติเมื่อมีการลักลอบนำเข้าของผิดกฎหมายเกิดขึ้น รวมทั้งข้อควรระวังในการจัดการกับหัวขโมยภายในหน่วยงาน

เศรษฐศาสตร์สร้างนักธุรกิจ นักธุรกิจสร้างชาติ / สุเทพ พัมปะสิทธิ

หน้า ๔๙

ในระบบเศรษฐกิจมีนักธุรกิจช่วยสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจให้กับชาติแล้ว แต่แก่นสารเศรษฐศาสตร์เพื่อพยายามแสวงหากำไรสูงสุด และเพื่อสังคมประเทศชาติ

การตลาดยุคใหม่ : การตลาดเชิงรุกในยุคการแข่งขัน / โสมสกา สนิทวงศ์, ชนินท์ อมรบุตร, มานพ ฉ่ำเสียวกุล

หน้า ๕๖

การตลาดในยุคโลกาภิวัตน์ มีการแข่งขันกันอย่างรุนแรงจึงต้องใช้กลยุทธ์การตลาดเชิงรุก เพื่อช่วงชิงความได้เปรียบในการแข่งขัน พลิกผันตนเองสู่ความเป็นผู้นำทางการตลาดได้โดยเร็ว

หัวใจนักธุรกิจ / ดร.ปริณู ลักษิตานนท์

หน้า ๖๑

นักธุรกิจต้องมีหัวใจในการเป็นนักธุรกิจโดยอาชีพ นั่นคือจริยธรรมหรือจรรยาบรรณทางธุรกิจ จะประสบความสำเร็จในชีวิตอย่างแท้จริง

สถานการณ์และแนวโน้มทางเศรษฐกิจของประเทศไทย / รุ่งศักดิ์ สาธุธรรม

หน้า ๖๗

จากการปฏิรูประบบเศรษฐกิจภายใต้นโยบายสี่ ทศวรรษที่จีนเรียกว่า ระบบเศรษฐกิจตลาดแบบสังคมนิยม ทำให้ปริมาณการค้าในตลาดโลกและการลงทุนในจีนเพิ่มขึ้น ปัญหาสังคมของจีนเริ่มดำเนินรอยตามโลกทุนนิยม

การปฏิบัติงานล่วงเวลาและในวันหยุด / กฤษณ์ อุทัยรัตน์

หน้า ๗๙

แม้ว.ร.บ. คุ้มครองแรงงานได้ประกาศใช้แล้ว ก็ยังมีกรณีการประกาศแก้ไข/เพิ่มเติม/เปลี่ยนแปลงในเรื่องที่เกี่ยวกับแนวทาง/วิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการทำงานล่วงเวลาและการทำงานในวันหยุดให้เห็นสมัย

กฎหมายใกล้ตัว : เช็กเด็งไม่ติดคุก / โชติช่วง พังวงศ์

หน้า ๕๐

การออกเช็กเพื่อเป็นการประกันการชำระหนี้ไม่มีเจตนาจะให้นำเช็กไปเรียกเก็บเงิน แต่ผู้ทรงเช็กก็ยังไม่ไปเรียกเก็บเงิน ดังนี้ แม้เช็กเด็งก็ไม่ติดคุก

ความคิดเห็นในการนำระบบเปิดมาใช้ในงานสารสนเทศ / ศิริภัทรา เหมือนมัลย์

หน้า ๕๔

การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทำให้มีความต้องการข้อมูล ข่าวสารมากขึ้นจึงต้องเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ระบบเปิด เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและสื่อสารระหว่างกันได้ทั่วโลก

ท่านเป็นนักกลยุทธ์หรือท่านเป็นผู้จัดการท่านนั้น / พรรณราย แสงวิเชียร

หน้า ๑๐๐

การบริหารธุรกิจในยุคปัจจุบันต้องการผู้บริหารที่เป็นนักกลยุทธ์ที่เยี่ยมด้วยชั้นเชิง ควรมีคุณสมบัติที่สำคัญ เช่น ความสามารถในการเข้าใจถึงนัยสำคัญของเหตุการณ์ต่างๆ ความสามารถในการตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว การมีโลกทัศน์ของผู้ประกอบการ การเป็นผู้ชี้นำทิศทางและแนวทางใหม่ๆ เป็นต้น ดังนั้นหากผู้จัดการไม่ต้องการเป็นเพียงผู้จัดการเท่านั้น แต่ต้องการเป็นนักกลยุทธ์ที่ดีด้วยจึงควรสั่งสมและเสริมสร้างให้มีคุณสมบัติของนักกลยุทธ์ด้วย

ความเครียดของคนกรุงเทพฯ / สุรางค์ อมรศักดิ์

หน้า ๑๐๔

สาเหตุความเครียดของคนกรุงเทพฯ เกิดจากบุคคล ครอบครัว สภาพแวดล้อมในการทำงาน แก้ไขได้โดยใช้เทคนิคการผ่อนคลายกล้ามเนื้อ

A Contrastive Study of Differences Between American English and British English. / Asst.Prof.Dr. Vinit Phinit

Akson

หน้า ๑๐๗

เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างภาษาอังกฤษแบบอเมริกันกับแบบอังกฤษ

สัมภาษณ์พิเศษ ต่อจากหน้า ๑๘

อะไรที่นักธุรกิจจะมีบทบาทในทางสังคมการเมืองเด่นชัดมากขึ้น ยิ่งกว่านั้นคือบทบาทของเมือง เช่นในทางด้านสมาชิกผู้แทนราษฎร หรือในทางที่จะสนับสนุนพรรคการเมืองต่างๆ เรื่องนี้เป็นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างสังคมที่เป็นอยู่ในนานาประเทศ

□ ไม่ทราบว่าจะถูกหรือไม่ที่ท่านคิดว่าหลักปฏิบัติของนักธุรกิจไทยในปัจจุบันนี้ ตอนนี้ หรืออีกหลายปีเป็นความเหมาะสมของสถานภาพในปัจจุบัน

จะกล่าวเช่นนั้น ก็ได้ แต่ควรจะมึบทบาทให้มากกว่าจะคำนึงถึงประโยชน์ของคนส่วนใหญ่มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน อย่างที่ผมพูดถึงการกระจายรายได้ ความขาดแคลนของคนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็ตีภาคกลางก็ตี ทั่วประเทศก็ตี นักธุรกิจน่าจะมีส่วนช่วยกันแก้ไขได้ ในประเทศญี่ปุ่นมีธนาคารสำหรับกู้ยืมเงิน

ในอัตราดอกเบี้ยต่ำร้อยละ 3 ต่อปี แต่ในประเทศไทยเราไม่มีธนาคารแบบที่เวลานั้นมาช่วยเจรจาต่อรองรัฐบาลว่าขออัตราดอกเบี้ยต่ำให้กับชาวไร่ชาวนา รัฐบาลลดดอกเบี้ยไม่ได้เพราะระบบเสรีนิยมต่างประเทศมาลงทุนในประเทศไทย การที่ประเทศนั้นมีดอกเบี้ยสูงอยู่แล้วพอเข้ามาถึงเมืองไทยก็ทำให้ดอกเบี้ยสูงเข้าไปอีก มันก็ยิ่งสูงเข้าไปใหญ่ถ้ารัฐบาลดำเนินนโยบายการคลังที่ดีก็ไม่จำเป็นต้องเอาเงินต่างประเทศมาลงทุน ผมว่าน่าทำได้ ตามแบบหลักปฏิบัตินักธุรกิจปัจจุบันควรจะมีแนวทางอย่างไรนั้นจะเป็นปัญหาที่พูดยากอยู่ในนโยบายของรัฐคือนโยบายเสรี พ่อค้าเขาจะชอบ พ่อค้าเขาไม่ชอบวิธีการควบคุมหรือเราบอกควรจะเป็นอย่างนั้นควรจะเป็นอย่างนี้ก็คงจะไม่ถูกด้วยกาลเทศะ □□

สัมภาษณ์พิเศษ

ดร.โชคชัย อักษรนันท์

ประธานสภาอุตสาหกรรมไทย

ดร.ไสว สุทธิพิทักษ์

อธิการบดีมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

เรื่อง

"นักธุรกิจกับการสร้างชาติ"

ดร.ไสว สุทธิพิทักษ์

ดร.โชคชัย อักษรนันท์

บทสัมภาษณ์พิเศษฉบับนี้ได้รับเกียรติอย่างสูงจาก ดร.ไสว สุทธิพิทักษ์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ผู้ที่พลิกผันตนเองจากนักธุรกิจในอดีตมาเป็นนักการศึกษาและเป็นผู้บุกเบิกสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตั้งแต่เริ่มต้น จนถึงปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง และอีกท่านหนึ่งได้แก่ ดร.โชคชัย อักษรนันท์ นักธุรกิจและบุคคลที่มีส่วนในการสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับประเทศในฐานะนักธุรกิจที่มีความสามารถในการบริหารธุรกิจมาแล้วทุกระดับ ทั้งสองท่านได้ให้ความกระจ่างตลอดจนแง่คิดต่างๆ ในด้านธุรกิจอย่างลึกซึ้งทั้งด้านความรู้และประสบการณ์ของท่าน กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณวิทยากรทั้งสองท่านมา ณ โอกาสนี้

บทสัมภาษณ์ : ดร.ไผ่ สุทธิพิทักษ์

□ ธุรกิจด้านการศึกษาในส่วนที่ท่านได้ดำเนินงานมากกว่า 25 ปีนี้ โดยเฉพาะของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ มีส่วนที่เป็นการสร้างหรือพัฒนาชาติอย่างไร

□ ผมอยากจะให้วนระลึกถึงเมื่อร่วม 30 ปีที่ผ่านมาแล้ว ภายหลังมหาสงครามโลกครั้งที่ 2 จะเห็นได้ว่าก่อนหน้านี้ธุรกิจในประเทศไทยของเรา เศรษฐกิจต่างๆ อยู่ในการดำเนินธุรกิจของชาวต่างชาติเป็นส่วนใหญ่ ชาวต่างชาติที่เข้ามาทำธุรกิจในครั้งนั้นได้แก่ ฝรั่งเศส ส่วนคนจีนนั้นถือเป็นคนไทยกลุ่มหนึ่งไม่ใช่คนต่างด้าว คนไทยจึงไม่มีปัญหากับคนจีน ธุรกิจในครั้งนั้นจะกล่าวได้ว่าอยู่กับชาวต่างชาติเป็นส่วนมาก คนไทยในสมัยนั้นยังไม่รู้จักค้าขายไม่รู้จักทำธุรกิจ ในปี 2503 ผมได้รับเลือกให้เป็นกรรมการหอการค้าแห่งประเทศไทย เรามีคนไทยที่ทำการค้าขายกับต่างประเทศสามารถที่จะนับจำนวนได้ คือมีน้อยมาก เราจึงมีความคิดขึ้นมาว่าเราจำเป็นต้องกำหนดกลไกในการสร้างนักธุรกิจ ให้เป็นนักธุรกิจระหว่างประเทศให้ได้ ความคิดหลักนี้เองเป็นเหตุให้หอการค้าไทยได้มีการรื้อฟื้นโครงการวิทยาลัยการค้าที่ได้เปิดมาก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 แต่มาระงับไว้เมื่อสงครามเกิดขึ้น ด้วยเหตุว่าเราขาดแคลนนักธุรกิจ การรื้อฟื้นวิทยาลัยการค้าสำเร็จในปีพ.ศ. 2506 ผมได้มีส่วนในการดำเนินการนั้นด้วย หลังจากนั้นได้มีสถาบันเกิดขึ้นมาใหม่คือ

บทสัมภาษณ์ : ดร.โชดชัย วัชรนันท์

□ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจฯ ได้แสดงวิสัยทัศน์ว่าประเทศไทยมีหวังติดอันดับประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (NICs) ประเทศที่ 5 อย่างแน่นอนในปี พ.ศ. 2534 ในความหมายนี้ประเทศไทยจะต้องมีการเมืองที่มั่นคง มีรัฐบาลที่แข็งแกร่ง ท่านมีความคิดเห็นในเรื่องนี้อย่างไร โอกาสและความเป็นไปได้เป็นอย่างไร

□ คาดการณ์ไว้ว่าในปี ค.ศ. 2000 ประเทศไทยจะเข้าสู่โครงสร้างของประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (Newly Industry) และจะต้องพัฒนาไปข้างหน้าอีกประมาณ 10 ปี จึงจะเริ่มเข้าสู่ประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (NICs) ซึ่งการเข้าสู่ประเทศอุตสาหกรรมใหม่ ประเทศไทยจะต้องมีการพัฒนาระบบการเมืองที่ควบคู่กันไป โดยจะต้องมีระบบการเมืองที่มีความมั่นคง อยู่ในระบอบการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย อย่างไรก็ตามแนวโน้มการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยมีศักยภาพการพัฒนาสูง และจะเป็นตัวชี้นำการพัฒนาการเมืองตามไปด้วย

□ ท่านคิดว่า APEC ควรมีบทบาทอย่างไรโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อ GATT ในการที่จะเจรจาต่อรองทางการค้าระหว่างประเทศ ภาคเอกชนของไทยเห็นว่า APEC จะให้ประโยชน์แก่ไทยหรือไม่เพียงใด ประเทศที่มีอำนาจต่อรองสูง (และมีสหรัฐเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย)

สถาบันเทคโนโลยีกรุงเทพ หรือโรงเรียนเทคโนโลยีกรุงเทพ ได้กลายเป็นมหาวิทยาลัยกรุงเทพในปัจจุบันสำหรับมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตได้ก่อตั้งในปี พ.ศ. 2511 เรายึดหลักปรัชญาที่ว่านักธุรกิจเป็นผู้สร้างชาติ การสร้างชาติก็เท่ากับการสร้างนักธุรกิจ แต่คนอื่นก็มีส่วนในการสร้างชาติเช่นเดียวกัน ไม่ได้ผูกขาดเฉพาะเราเท่านั้นที่เป็นผู้สร้างชาติ คิดว่าเราเป็นเพียงส่วนหนึ่งซึ่งเราก็นึกถึง เพราะว่าการสร้างชาติทางด้านธุรกิจนั้นเป็นการสร้างชาติอย่างมั่นคงมีรากฐานหยั่งลึกลงไป

ในขณะเดียวกันเราต้องวางแผนพิจารณาทัศนคติของคนไทยซึ่งดั้งเดิมมีคำกล่าวว่า “สิบพ่อค้าไม่เท่าหนึ่งพระยาเลี้ยง” หมายความว่าชีวิตพ่อค้าสิบคนสู้ชีวิตข้าราชการคนเดียวไม่ได้ ปัจจุบันทัศนคตินี้ได้เปลี่ยนไปแล้วจะยกตัวอย่างคือผู้ที่จบจากมหาวิทยาลัยเราแล้ว สนใจที่จะประกอบธุรกิจยิ่งกว่าที่จะรับราชการ นอกจากนั้นในสภาพของสังคมปัจจุบันนี้จะเห็นได้ว่ามีโรคสมองไหลเกิดขึ้น โรคซึ่งเกิดขึ้นในวงราชการ ข้าราชการระดับมันสมองที่มีทั้งกำลังความคิด สติปัญญาในการพัฒนาบ้านเมืองได้ลาออกจากราชการมาประกอบธุรกิจมากขึ้นหรือมาปฏิบัติงานในวงการธุรกิจมากขึ้นจะนั่นกล่าวโดยสั้น ๆ ก็คือในปัจจุบันนี้ธุรกิจของคนไทยนอกจากจะทำให้ประเทศไทยเจริญรุ่งเรืองแล้ว ยังมีการไปลงทุนต่างประเทศ ถ้าหากว่าเราไม่สร้างนักธุรกิจขึ้นแล้วความเจริญของนักธุรกิจหรือเศรษฐกิจภายในประเทศหรือต่างประเทศ ย่อมจะเป็นไปได้ยาก

น่าจะได้ประโยชน์มากกว่าหรือไม่ โดยเฉพาะญี่ปุ่น เกาหลีฮ่องกง ฯลฯ

□ การรวมกลุ่มความร่วมมือด้านเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (APEC) เป็นการรวมกลุ่มในลักษณะของ Cooperation และ Consultative มีใช้เป็นเวทีการเจรจาต่อรองการค้าระหว่างประเทศ หรือการบรรลุข้อตกลงทางการค้า เนื่องจากความแตกต่างในโครงสร้างทางด้านภูมิศาสตร์ และโครงสร้างระบบเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ ดังนั้นประเทศไทยควรจะได้เข้าไปรวมกลุ่มในลักษณะของการถ่ายทอดเทคโนโลยี การพัฒนาบุคลากร การยกระดับฐานะทางการศึกษา

□ การเปลี่ยนแปลงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงรวมทั้งในอาเซียนและอินโดจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง CEA (Chinese Economic Area) หรือ “กองทัพเศรษฐกิจใหม่” ซึ่งประกอบด้วยสาธารณรัฐประชาชนจีน ฮ่องกง และไต้หวัน ซึ่งจะมีผลกระทบโดยตรงต่ออนาคตอันสดใสของประเทศไทยที่วางไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

□ ข้อเท็จจริงเขตเศรษฐกิจที่มีความเจริญเติบโตสูง ประกอบด้วยประเทศจีนตอนใต้ ฮ่องกงและไต้หวัน ซึ่งมีศักยภาพที่สูง โครงสร้างการปกครองของประเทศฮ่องกงในอนาคตขึ้นอยู่กับข้อตกลงระหว่างประเทศจีนกับอังกฤษ และนโยบายด้านการเมืองของประเทศจีน รวมทั้งนโยบายที่จีนมีต่อประเทศไต้หวัน ด้วยซึ่งหากมีการรวมกลุ่มเศรษฐกิจของ 3 ประเทศดังกล่าว ได้อย่างชัดเจนจะเป็นเขต

ประวัติ

ดร.ไสว สุทธิพิทักษ์

อายุ

77 ปี

การศึกษา

ปริญญาธรรมศาสตรบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง

ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง

ปริญญา Doctor of Business Administration (D.B.A.) จาก Pacific States University, U.S.A.

ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ตำแหน่งงานปัจจุบัน : อธิการบดีมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ตำแหน่งงานพิเศษในปัจจุบัน

- : สามัญสมาชิกแห่งเนติบัณฑิตยสภา
- : สมาชิกสมาคมวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยแห่งโลก
- : สมาชิก International Association of University Presidents
- : สมาชิกสมาคมพ่อค้าไทยในพระบรมราชูปถัมภ์
- : สมาชิกหอการค้าไทย
- : สมาชิกพุทธสมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์
- : สมาชิกสมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย
- : กรรมการในคณะกรรมการรณรงค์เพื่อภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- : กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการประจำสถาบันราชภัฏพระนคร
- : กรรมการมูลนิธิวิทยาลัยครูพระนคร
- : รองประธานกรรมการมูลนิธิปรีดี พนมยงค์
- : กรรมการอำนวยการมูลนิธิปอเต็กตึ๊ง
- : นายกสมาคมเครื่องถมและเครื่องเงินไทยในพระบรมราชูปถัมภ์

ตำแหน่งงานในอดีต

- : สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (จังหวัดนครศรีธรรมราช)
- : เลขานุการนายกรัฐมนตรี
- : อาจารย์ในมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง

- : ประธานคณะกรรมการบริหารวิทยาลัยการค้าของหอการค้าไทย
- : ผู้อำนวยการวิทยาลัยการค้าของหอการค้าไทย

ตำแหน่งงานพิเศษในอดีต

- : ผู้แทนฝ่ายไทยในการประสานงานกับกองทัพพันธมิตรในประเทศไทย
- : กรรมการหอการค้าไทย
- : กรรมการสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย
- : กรรมการฝ่ายไทยของหอการค้านานาชาติ (International Chambers of Commerce)
- : อุปนายกสมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนสตรีวิทยา
- : อุปนายกสมาคมชาวปักกิ่งใต้
- : อุปนายกสมาคมเศรษฐศาสตร์ธรรมศาสตร์
- : นายกสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย
- : กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- : กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคธุรกิจเอกชนในคณะกรรมการสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ทบวงมหาวิทยาลัย
- : กรรมการในคณะกรรมการส่งเสริมการฝึกอาชีพ
- : กรรมการสมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย
- : นายกสมาคมศิษย์เก่าวิทยาลัยครูพระนคร
- : กรรมการในคณะกรรมการประกาศเกียรติคุณครูภาษาไทยดีเด่น (แห่งชาติ)
- : นายกสมาคมศิษย์เก่าอำนวยการศิลป์
- : นายกสมาคมศิษย์สำนักวัดราชาธิวาสธรรมหาวิหาร
- : กรรมการบริหารองค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก ประเทศสิงคโปร์
- : ที่ปรึกษาคณะสงฆ์ไทรบุรี (รัฐเกดดาห์) สหพันธ์มาลายู
- : สมาชิกตลอดชีพ พุทธสมาคมแห่งประเทศไทย

งานที่ถนัด

การค้า การเดินเรือ การขนส่ง การเงิน การเศรษฐกิจ ภาษาอังกฤษ
ภาษามลายู ภาษาจีนฮกเกี้ยน (ภาษาพูด)

เครื่องราชอิสริยาภรณ์

- : เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย (บ.ม.)
- : จัตุรถาภรณ์มงกุฎไทย (จ.ม.)
- : จัตุรถาภรณ์ช้างเผือก (จ.ช.)
- : ตริตาภรณ์มงกุฎไทย (ต.ม.)

ประวัติ

ดร.โชคชัย อักษรนันท์

อายุ

52 ปี

การศึกษา

ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยม) สาขาวิศวกรรมเคมี
จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปริญญาโทและเอก วิศวกรรมศาสตร์ และวิศวกรรมเคมีจาก
University of New Brunswick, Canada

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร หลักสูตรภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ 1
(ปรอ.1) หัวข้องานวิจัย "สถาบันเอกชน กับความมั่นคงแห่งชาติ"

- ตำแหน่งงานปัจจุบัน :** รองกรรมการผู้จัดการใหญ่อาวุโส บริษัทเครือเจริญโภคภัณฑ์ จำกัด
- : ประธานกรรมการ บริษัท ซี ที ปิโตรเคมี จำกัด เครือเจริญโภคภัณฑ์
- : ประธานกรรมการบริหาร บริษัท วีนไทย จำกัด

ตำแหน่งงานพิเศษในปัจจุบัน

- : ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
- : ประธานสหพันธ์หอการค้าและอุตสาหกรรมอาเซียน (ASEAN CCI)
- : สมาชิกวุฒิสภา
- : กรรมการส่งเสริมการลงทุน
- : กรรมการสภามหาวิทยาลัยขอนแก่น
- : กรรมการสภาสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
- : กรรมการควบคุมและกำหนดราคาสินค้า
- : กรรมการพัฒนาชนบทและกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค (กชชก.)
- : กรรมการพัฒนาระบบบริหารราชการแผ่นดิน
- : กรรมการธนาคาร กรุงไทย จำกัด
- : กรรมการบริษัท บางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน)

ตำแหน่งงานพิเศษอื่น ๆ ในปัจจุบัน

- : กรรมการร่วมภาครัฐ และเอกชน เพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ (กรอ.)
- : กรรมการร่วมภาคเอกชน 3 สถาบัน
- : กรรมการการเศรษฐกิจ และอุตสาหกรรม วุฒิสภา
- : กรรมการงบประมาณ วุฒิสภา
- : กรรมการวิสามัญศึกษาวิเคราะห์ และพิจารณาความเหมาะสมของ

แนวทางความเป็นไปได้ในการโยกย้ายส่วนราชการ และรัฐวิสาหกิจไป
ตั้งที่ทำการนอกกรุงเทพมหานคร เพื่อประสิทธิภาพการทำงาน และการ
ดำรงชีวิตที่ดีขึ้น สมาชิกวุฒิสภา

- : กรรมการบริหารกองทุนส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ
- : กรรมการความร่วมมืออาเซียนด้านศุลกากร
- : กรรมการโครงการสถาบันเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
สภาอุตสาหกรรม

ตำแหน่งงานพิเศษอื่น ๆ ในอดีต

- : ประธานอุตสาหกรรมเคมี สมาคมอุตสาหกรรมไทย
- : กรรมการอุตสาหกรรมเคมี อาเซียน
- : เลขาธิการ และอุปนายก สมาคมอุตสาหกรรมไทย
- : รองประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
- : รองประธานสหพันธ์หอการค้าและอุตสาหกรรมอาเซียน
- : กรรมการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- : กรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
- : กรรมการกำหนดมาตรการประหยัดพลังงาน
- : กรรมการนโยบายอุตสาหกรรมหลัก
- : กรรมการการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
- : กรรมการวิชาการ มาตรฐานผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรม
- : กรรมการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและพัฒนาระบบทรัพย์สินทางปัญญา
- : กรรมการสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ทบวงมหาวิทยาลัย
- : กรรมการอำนวยการจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรม
- : สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
- : กรรมการการเศรษฐกิจ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
- : กรรมการการวิสามัญ พรบ.สิทธิบัตร สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
- : กรรมการการวิสามัญ พรบ.หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
- : กรรมการการร่าง พรบ.นโยบายพลังงานแห่งชาติ สภานิติบัญญัติ
แห่งชาติ
- : กรรมการจัดงาน กรอ. รวมใจถวายสมเด็จพระนางเจ้าพระบรม
ราชินีนาถ

- : กรรมการดำเนินงานจัดสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์
สมเด็จพระศรีสุริเยทโยทัย
- : กรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระบรมราชินีนาถ
- : กรรมการจัดงานเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา
สยามบรมราชกุมารี ในวโรกาสเจริญพระชนมายุครบ 3 รอบ
- : กรรมการป้องกัน และควบคุมโรคเอดส์แห่งชาติ
- : กรรมการอำนวยการแข่งขันกีฬาซีเกมส์และเอเชียนเกมส์
แห่งประเทศไทย

ตำแหน่งงานในอดีต

- : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- : อาจารย์พิเศษคณะวิศวกรรมศาสตร์ University of New Brunswick,
Canada.
- : กรรมการบริหาร บริษัท สหมารีน จำกัด
- : ผู้จัดการโครงการ ผู้จัดการฝ่ายผลิต ผู้จัดการโรงงาน และกรรมการ
อำนวยการ บริษัท เอ็มไทยอินดัสเตรียล จำกัด
- : กรรมการผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่ บริษัท สหพัฒนาอินเตอร์โฮลดิ้ง จำกัด
- : กรรมการผู้จัดการ บริษัท เซาท์เอเชียเทรดดิ้ง จำกัด
- : กรรมการผู้จัดการ บริษัท รังสิตฟุตแวร์ จำกัด
- : รองประธานกรรมการ บริษัท แพนเอเชียฟุตแวร์ จำกัด
- : ประธานกรรมการบริหาร บริษัท บางกอกกรีนเบอร์ จำกัด
- : ประธานกรรมการ บริษัท สยามไดมอนด์ จำกัด
- : ประธานกรรมการ บริษัท เคมีนิ จำกัด

งานที่ถนัด

เศรษฐกิจ อุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี

การประกอบธุรกิจที่มีความมั่นคง ย่อมทำให้ชาติมั่นคง การประกอบธุรกิจก็เป็นการพัฒนาชาติอย่างหนึ่ง

□ ผมเคยได้ยินท่านอธิการบดีกล่าวประโยคหนึ่งบ่อยครั้งกับปณิธานของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตที่ว่านักธุรกิจเป็นผู้สร้างชาตินั้น ขอเรียนถามท่านอธิการบดีถึงความรู้สึก ความพึงใจต่อคำในประโยคนี้

□ นิยามความหมายของคำนี้เกิดจากความคิดเห็นเป็นการส่วนตัวของผม เมื่อครั้งผมรับราชการครั้งหลังสุดเป็นเลขาธิการนายกรัฐมนตรี เมื่อพ้นหน้าที่นี้แล้วผมก็ออกมาทำการค้าในเมืองไทย จนถึงสงครามโลกครั้งที่ 2 จะเรียกว่าประสบผลสำเร็จก็ไม่เชิง ชีวิตข้าราชการกับชีวิตของนักธุรกิจนี้มันแตกต่างกันมาก คือชีวิตของนักธุรกิจมันเป็นชีวิตที่ตรงข้ามกับสภานิติบัญญัติว่า “เข้าขามเย็นขาม” หมายถึงเป็นชีวิตที่ไม่ต้องตื่นตัวหรือเตรียมพร้อมทั้งชีวิต ไม่ต้องรับผิดชอบมาก จะรับผิดชอบเฉพาะงานในหน้าที่เท่านั้นการมีชีวิตของนักธุรกิจจะต้องเตรียมตัวพร้อมอยู่เสมอต้องเป็นผู้ที่มองไปข้างหน้า มองการณ์ไกล

ย้อนไปเมื่อครั้งผมไปประกอบธุรกิจที่ลิงคอล์น ระหว่างปี พ.ศ. 2492-2501 เป็นเวลา 9 ปี ตอนนั้นธุรกิจในเมืองไทยอยู่ในระดับล้าหลัง ในทางตรงกันข้ามประเทศลิงคอล์นมีภูมิประเทศเป็นเกาะเล็ก ๆ มีพื้นที่ 25 ตารางไมล์ สำหรับการค้าของประเทศ

เศรษฐกิจที่มีความเจริญเติบโตสูงมาก มีการเงินทุนไหลเข้าสู่เขตเศรษฐกิจดังกล่าวสูง โดยเฉพาะเงินทุนจากจีนโพ้นทะเล (Oversea Chinese) ซึ่งประเทศไทยอาจได้รับผลกระทบบ้าง อย่างไรก็ตามนักธุรกิจ และนักลงทุนของไทยควรเข้าไปร่วมทุน (Joint Venture) ในหน่วยผลิตของเขตดังกล่าวด้วย

□ การดำเนินการในการรวมตัวของ NAFTA จะมีผลกระทบเล็กน้อยเพียงใดต่อการนำเข้าสินค้าจากประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. 2535 มีเพียง 22.9% แตกต่างจากเมื่อปี พ.ศ. 2531 ถึงเท่าตัว (43.3%)

□ การรวมตัวของ NAFTA จะมีผลกระทบต่อการผลิตสินค้าของประเทศไทย โดยเฉพาะสินค้าที่ใช้แรงงานสูง อาทิ สิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม รองเท้า และสินค้าในหมวดการเกษตร และการประมง เนื่องจากเป็นแหล่งการผลิต และสามารถใช้ต้นทุนการผลิตต่ำเพราะได้เปรียบในด้านค่าแรง และค่าขนส่ง ประเทศไทยจะต้องปรับตัวด้านกลยุทธ์ทางการตลาด เช่นการจัดหน่วย จัดจำหน่าย ที่มี Goodwill, Product Image และ Country Image และสำหรับกลยุทธ์ด้านการผลิตสำหรับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ และขนาดกลาง ประเทศไทยควรศึกษาอย่างละเอียดในแหล่งการผลิตเสริม โดยอาจมองประเทศเม็กซิโกเป็นแหล่งการผลิต รวมทั้งอเมริกาและแคนาดา

สิงคโปร์นี้ จะว่าเป็นเมืองที่สำคัญที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็ได้ คนในประเทศสิงคโปร์มีคุณภาพมาก ในการทำงานคนของประเทศสิงคโปร์หนึ่งคนสามารถพูดได้ 3-4 ภาษา เปรียบเทียบกับคนไทยหนึ่งคนจะพูดได้เพียง 1 ภาษา เช่นภาษาอังกฤษหรือภาษาไทย เพราะฉะนั้นสมรรถภาพ และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเขามีสูงมาก ผมจึงมีความคิดว่าทำไมบ้านเมืองของเราไม่หันมาสนใจจะให้การศึกษาด้านธุรกิจแก่เยาวชนเพื่อที่จะให้สร้างชาติบ้านเมืองต่อไปบ้าง เป็นความคิดที่มีระหว่างอยู่ที่สิงคโปร์ โดยตั้งใจว่ากลับมาเมื่อใดจะมาสร้างชาติทางการศึกษาด้านธุรกิจแก่เยาวชนให้จงได้ ทั้งนี้จะเห็นว่าการที่บ้านเมืองสิงคโปร์เจริญได้เพราะมีธุรกิจที่ดีและการที่มีธุรกิจที่ดีจะต้องมีนักธุรกิจที่ดี เขามีพลเมืองที่มีความสามารถสูงถ้าประเทศเราสามารถทำได้ อย่างเราผมเชื่อว่าบ้านเมืองเราจะต้องพัฒนาการอย่างแน่นอนเพราะเราจะอยู่ไม่ได้ถ้าไม่มีธุรกิจ

ขอชี้แจงความหมายเกี่ยวกับคำว่า“ธุรกิจ” หมายถึงการค้าและการขาย การขนส่ง หมายถึงอะไรต่าง ๆ ที่ได้มีการแลกเปลี่ยนเป็นเงินเป็นทองขึ้นมาเป็นนักเศรษฐกิจ ฉะนั้นการที่ได้ยึดถือนโยบายนักธุรกิจเป็นผู้สร้างชาตินั้นผมมีความเชื่อมั่นว่าชาติบ้านเมืองจะเจริญได้จะต้องมีนักธุรกิจที่ดีและนักธุรกิจที่ดีจะต้องเป็นนักธุรกิจที่ทำประโยชน์ให้เกิดแก่ส่วนรวมเพราะฉะนั้นที่กล่าวมานี้จะเข้าใจได้จากความคิดที่

ยึดถือนักธุรกิจเป็นผู้สร้างชาติ ซึ่งเราไม่ได้ผูกขาดว่านักธุรกิจเป็นผู้สร้างชาติแต่เพียงฝ่ายเดียว คนไทยในชาติทุกคนคือผู้สร้างชาติด้วยกันทั้งนั้น ผมอยู่ในวงการธุรกิจจึงพูดได้ว่ามีส่วนเป็นผู้สร้างชาติอีกผู้หนึ่งเท่านั้น

□ ที่ท่านอธิการบดีเคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับการศึกษามาตลอดชีวิต และปัจจุบันยังดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารระดับสูงสุด ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับนักศึกษาในวิชาทางการบริหารธุรกิจด้านต่าง ๆ ว่าควรจะมีจริยธรรม และจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพทางธุรกิจอย่างไรบ้าง

□ คำถามนี้เป็นคำถามที่สำคัญมากเป็นประเด็นเป้าหมายของการจัดตั้งมหาวิทยาลัยนี้ เมื่อทุกท่านเข้าประชุมมหาวิทยาลัยมาจะเห็นว่ามีธรรมกถา บทหนึ่งเขียนว่า “ธรรมย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม” ผู้กระทำความดีธรรมย่อมคุ้มครองตรงข้ามผู้กระทำความชั่วย่อมมีแต่หายนะ เราถือเป็นคติธรรม ยิ่งกว่านั้นเรามีคาถากำกับดวงตรามหาวิทยาลัยว่า “คนจะบริสุทธิ์ได้เพราะการงาน” เป้าหมายทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยคือต้องการให้บัณฑิตของเราถึงพร้อมด้วยคุณธรรม และคุณ วุฒิโดยยึดคติธรรมที่ว่าคนจะบริสุทธิ์ได้เพราะมีหน้าที่การงานบริสุทธิ์ ผู้ประกอบการงานไม่บริสุทธิ์ผู้นั้นย่อมไม่บริสุทธิ์ อย่างไรก็ตามเราจะพยายามให้นักศึกษาของเรายึดมั่นปฏิบัติตามคติธรรมที่กล่าวแล้ว จะเห็นได้ว่าเป้าหมายและ

วิธีการให้การศึกษาของมหาวิทยาลัยนี้ เราเน้นในเรื่องการสร้างคุณธรรมให้เกิดแก่นักศึกษาในภาพดวงตราประจำมหาวิทยาลัยจะเห็นว่า มีแก้ว 9 ดวง คือคุณสมบัติเก้าประการซึ่งนักธุรกิจที่ดีจะต้องมี คือ

ประการที่ 1 มีความรู้ในเรื่องภาษาทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เพราะภาษาอังกฤษ เป็นภาษาของโลก ภาษาไทยเป็นภาษาของชาติที่ต้องแสดงความเป็นไทย และวัฒนธรรมของไทย ควรใช้ภาษาไทยให้ได้ดี

ประการที่ 2 มีความรู้และวิชาการต่างๆ ในด้านธุรกิจดี จะเห็นได้ว่า ในสังคมไทยในสมัยก่อนมีคำกล่าวว่า “สิบพ่อค้าไม่เท่าหนึ่งพระยาเลี้อย” เพราะการนำคนไทยมาให้ค้าขายนั้น มีบางคนกล่าวว่า ให้ไปขึ้นครกขึ้นภูเขาดีกว่า แต่ว่าคำกล่าวนี้อาจจะถูกในสมัยหนึ่ง แต่สมัยนี้ต้องกล่าวว่า “สิบพระยาเลี้อยไม่เท่าหนึ่งพ่อค้า” ผู้เป็นพ่อค้าหรือนักธุรกิจจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ด้านธุรกิจแต่สมัยนี้ไปเน้นในเรื่องวิชาการทางธุรกิจจึงเป็นธุรกิจบัณฑิตย์ มุ่งทางธุรกิจเป็นหลักใหญ่

ประการที่ 3 เมื่อรู้แล้วก็ต้องสามารถที่จะใช้ความรู้ รู้แล้วปฏิบัติได้ต้องสามารถใช้ความรู้ได้

ประการที่ 4 ความเป็นผู้มีความคิดก้าวหน้า คือ มุ่งพัฒนาสมองของบัณฑิตและนักศึกษาของเราให้ก้าวหน้า

ประการที่ 5 มีความขยันขันแข็งเอาใจใส่อดทน

ประการที่ 6 เป็นผู้มีมารยาทงาม มีความซื่อสัตย์

ประการที่ 7 เป็นผู้มีความรับผิดชอบในหน้าที่การปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นเรื่องใหญ่ในสังคมไทย เราต้องเน้นหนักที่จะให้นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อ การจัดการกิจกรรมต่างๆ ให้เขามีความรู้จักรับผิดชอบในหน้าที่นั้นๆ

ประการที่ 8 การรู้จักใช้โอกาส

ประการที่ 9 มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ

แก้วเก้าดวงเป็นบันไดเก้าขั้นคือเป้าหมายหรือคุณสมบัติ 9 ประการที่ มหาวิทยาลัยเห็นว่านักธุรกิจที่ดีจะต้องมี ทั้งร่างกาย และจิตใจ ให้ได้รับการพัฒนาเพื่อความเป็นนักธุรกิจที่ดี อันเป็นจริยธรรมเบื้องต้นที่มหาวิทยาลัยให้แก่บัณฑิตและนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเมื่อยังเป็นนักศึกษาอยู่ อย่างไรก็ตามจะขอพูดถึงจรรยาบรรณของนักธุรกิจ ซึ่งสมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทยได้เป็นผู้จัดทำขึ้น นอกจากนี้ยังมีจรรยาบรรณของนักธุรกิจซึ่งเป็นจรรยาบรรณสากล (Code of ethics for Business) ที่นำมาให้ปฏิบัติกันอยู่ จรรยาบรรณของนักธุรกิจดังกล่าวนี้เป็นที่รับรู้และปฏิบัติต่อนักศึกษาของเราแต่อาจจะไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร อย่างไรก็ตามแก้วเก้าดวงนี้ถือเป็นคุณธรรมเก้าประการซึ่งอย่างน้อยก็เป็นทุนประจำตัวของบัณฑิตได้เป็นอย่างดี

□ ท่านคิดว่าหลักปฏิบัติของนักธุรกิจไทยในปัจจุบันควรมีแนวทางอย่างไร

□ ธุรกิจของไทยในปัจจุบันนี้เป็นธุรกิจระดับโลกไม่ใช่ธุรกิจระดับภายในอย่างเดียว เป็นธุรกิจภายนอก เป็นธุรกิจโลกที่มีความกว้างขวาง ใช้ระบบโลกาภิวัตน์ (Globalization) จะเห็นว่าคนไทยไปลงทุนในต่างประเทศไม่ว่าในอินโดนีเซีย เขมร ลาว จีน และเกาหลี ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความเจริญในทางธุรกิจของชาติไทยอย่างหนึ่ง หลักปฏิบัติของนักธุรกิจไทยในปัจจุบันนี้ควรมีแนวทางเป็นเช่นไร อันนี้คงจะไม่ใช่ปัญหาอะไรมาก ในความเห็นของผมคือรัฐบาลเปิดนโยบายเสรีจนกระทั่งไม่ทราบว่ามีขอบเขตอยู่ตรงไหน ถ้าเสรีเป็นการเดินตามหลังหรือเดินตามแบบของประเทศอภิมหาอำนาจเสรี ผมว่าเราอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบ ฉะนั้นนักธุรกิจใหญ่ๆ อาจจะได้รับผลกระทบกระเทือนแต่อาจจะทรงตัวอยู่ได้ แต่ธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กจะอยู่ลำบาก เพราะการแข่งขันนั้นผู้ที่มีกำลังมากย่อมเป็นผู้ชนะ ฉะนั้นนักธุรกิจไทยในปัจจุบันนี้จะเลือกปฏิบัติอย่างไรก็ต้องดูนโยบายของรัฐบาล

ผมพูดในที่ประชุมผู้บริหารว่าเราเห็นช้างซีเร็กซ์ตามช้าง เรามุ่งไประดับโลก (Globalization) จนไม่นึกถึงระดับชาติ (Nationalization) เราก็ออยู่ไม่ได้ อย่างที่บอกว่ารัฐบาลไม่ได้เป็นผู้นำที่ดีทางธุรกิจ รัฐบาลอาจจะไม่ได้มองให้ลึกลงไปว่าอันนั้นมันคือตัวปัญหา ลัทธิเสรีนิยมมันจะใช้ได้ต่อเมื่อเศรษฐกิจของ

ประเทศเราแข็งแรง มั่นคงพอ มีกำลังคนพร้อม แต่กำลังคนของเราพร้อมหรือยัง และฐานะเศรษฐกิจของเราเป็นอย่างไร ฉะนั้นระบบเศรษฐกิจเสรีนี้เป็นระบบที่ปลาใหญ่กินปลาเล็ก การกระจายรายได้ซึ่งรัฐบาลถือเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลนั้นผมได้กล่าวไว้หลายครั้งแล้วว่านโยบายจะไม่ประสบความสำเร็จถ้ารัฐบาลไม่รู้จักที่จะ

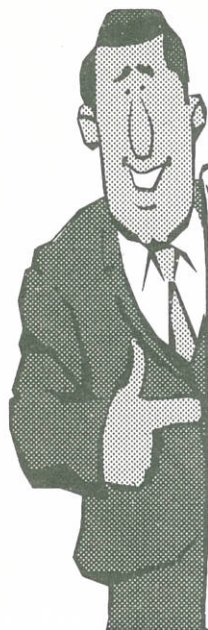
1. ที่จะรักษาค่าของเงินบาทให้มั่นคง

2. ไม่กำหนดอัตราดอกเบี้ยให้เป็นธรรมชาติ อัตราดอกเบี้ยที่เป็นธรรมนั้นได้แก่ อัตราดอกเบี้ยที่ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศสามารถที่จะรับได้ ประชากรส่วนใหญ่ได้แก่ชาวไร่ ชาวนา ซึ่งน่าจะได้รับในอัตราไม่ใช่อัตราเดียวกับผู้ทำบ้านจัดสรร ถ้าชาวไร่ชาวนา ยังต้องเสียดอกเบี้ยร้อยละ 15 ร้อยละ 18 หรือร้อยละ 24 หรือมากกว่านั้น นโยบายการกระจายรายได้ก็จะไม่ประสบผลสำเร็จ

□ ด้านศิลปวัฒนธรรมของเราควรอนุรักษ์โดยเฉพาะภาษา

□ เรื่องนี้ต้องรักษาศิลปขนบธรรมเนียมประเพณีของเราให้มั่นคง ถ้าไม่เช่นนั้นแล้ววัฒนธรรมของเราก็เสื่อมสลายไปโดยปริยาย ระบบเสรีนิยมที่เห็นกันอยู่ปัจจุบันนี้ในทางสื่อสารมวลชนตลอดจนอะไรต่างๆ มีความรู้สึกว่าได้เป็นไปในทางสร้างสรรค์โดยแท้จริง เรามุ่งแต่หาความสดชื่นรื่นเริงมย์เป็นส่วนใหญ่

สำหรับแนวทางปฏิบัติผมคิดว่าต้องดูที่นโยบายของรัฐบาล เป็นที่ไม่แปลกประหลาด

นักธุรกิจ กับ การสร้างชาติ

*ผศ.ดร.สิทธิชัย ตันศรีสกุล

จากหัวข้อเรื่อง “นักธุรกิจ กับการสร้างชาติ” ที่ผู้เขียนพยายามสร้างจินตนาการให้กว้างไกล เพื่อให้ก้าวไปสู่แง่มุมที่น่าสนใจหลายประเด็น อย่างไรก็ตามผู้เขียนได้หันกลับมาพิจารณาภาพรวมของนักธุรกิจหรืออีกนัยหนึ่งก็คือผู้บริหารที่ดี ที่อาจจะ

กล่าวได้ว่าเขาเหล่านี้เป็นผู้พากเพียรในการสร้าง... สรรคสิ่งต่าง ๆ ที่น้อมไปยังลักษณะที่สังคมพึงยอมรับได้หรือพึงประสงค์ให้มี 4 ประการ (พรรณราย ทรัพย์ะประภา, 2531 : 3-7)

*อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต : D.P.A. Centro Escolar Univ. Philippines

การบริหารคน เพื่อจูงใจ ปรับปรุงพฤติกรรม และพัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชาในเชิงจิตวิทยา

การบริหารงาน จากความรู้ ความเข้าใจ ประสบการณ์และการใช้ทักษะในการบริหารงาน สิ่งการ มอบหมายงาน แนะนำ และตรวจสอบได้อย่างถูกต้อง

การบริหารกาย นักธุรกิจหรือนักบริหารที่ดี นอกจากจะรู้จักบริหารคน บริหารงานแล้ว ต้องรู้จักดูแลสุขภาพของตนเองอีกด้วย ก่อนอื่นขอให้ท่านลองสำรวจดูตัวเองก่อนว่า วันนี้ท่านดื่มกาแฟ (รสชาติเข้มข้น) ไปกี่ถ้วย สูดบุหรืไปกี่มวนต่อวัน ท่านเคยเดินตรวจงาน (เพื่อสุขภาพ) โดยเดินขึ้น-ลงบันไดบ้างหรือไม่ ท่านเคยจัดโปรแกรมการออกกำลังกาย ไม่ว่าจะเป็นเทนนิส แบดมินตัน วายน้ำ วิ่ง กอล์ฟ หรือกีฬาอื่นใดที่ท่านชื่นชอบบ้างหรือไม่ สิ่งเหล่านี้จะทำให้ท่านมีสุขภาพดีขึ้น การทำงานจะกระฉับกระเฉง สมองจะโปร่ง สดชื่นแจ่มใส ทำให้ท่านดูอ่อนกว่าวัย ดร.คาลยง ได้กล่าวว่า บุคลิกภาพที่ดี หมายถึงการเป็นคนที่มีการเจรจาดี มี

ลักษณะการพูดดี การแต่งกายภูมิฐาน และมีรสนิยมสูง ทั้งยังสามารถชักจูงบุคคลอื่นให้คล้อยตามตนเองได้ (บุญทัน ดอกไธสง, 2530 : 37-38)

การบริหารจิตใจ ผู้ใต้บังคับบัญชาคงไม่สบายใจนัก ถ้าหากนักธุรกิจหรือผู้บริหารเป็นบุคคลที่ป่วยทางจิต จากการเผชิญกับความเคร่งเครียดในหน้าที่การงาน นำไปสู่ความอ่อนล้าของร่างกาย และสุดท้ายนำไปสู่ร่างกายอันเป็นบ่อเกิดของโรคต่าง ๆ โรคที่พบบ่อยมากสำหรับนักธุรกิจและผู้บริหารคือโรคหัวใจ ดังนั้นร่างกายและจิตใจจะต้องเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กันหรือควบคู่กันไปเสมอ ผู้ที่มีสุขภาพร่างกายดีก็จะมีสุขภาพจิตที่ดีด้วย การฝึกตนเองให้มีสมาธิในการทำงาน ตลอดจนการยอมรับสภาพความเป็นจริงในสังคมปัจจุบัน มิใช่การหลงยึดติด (อุปทาน) ในโลกของความหลอกลวง การอิจฉาริษยา การชิงดีชิงเด่น การขัดผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน อาจนำไปสู่การทำลายล้าง หรือแม้แต่การกระทำการทุจริต โดยปราศจากความละอาย จึงจัดว่า เป็นผู้ป่วยทางจิตโดยแท้จริง การบริหาร

จิตใจจึงเป็นวิธีที่ทำให้ผู้ปฏิบัติเข้าถึงธรรมชาติอย่างแท้จริง ทำให้เกิดอารมณ์หนักแน่นมั่นคงในคุณธรรม (อันเป็นหลักของการบริหาร) ไม่เกิดสภาวะของความเหลวไหล การรับประทานอาหารอันประกอบด้วยพืชผักและสิ่งที่ให้คุณประโยชน์แก่ร่างกาย การงดเสพเครื่องทองของเมาทั้งหลาย มีผลทำให้สุขภาพจิตของท่านสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

เมื่อนักธุรกิจและผู้บริหาร มีลักษณะครบองค์ประกอบทั้ง 4 ประการเบื้องต้น จึงจะเป็นผู้สร้าง... สรรค์ที่สมบูรณ์ (เน้นการยอมรับจากสังคมส่วนรวม) จัดได้ว่าเป็นผู้ที่สร้างชาติอย่างแท้จริง ผู้เขียนใคร่จะขอเอาบทความที่สัมภาษณ์แนวความคิดจากนักธุรกิจ ผู้บริหาร เจ้าของกิจการ นักวิชาการ หรือในแง่มุมของนักกฎหมาย เสนอต่อท่านผู้อ่านเพื่อสาระประโยชน์ดังต่อไปนี้

สัมภาษณ์ นักธุรกิจ คุณชาติชาย เที่ยงยงพันธ์ ผู้บริหารและเจ้าของบริษัท ARTI-FLORA จำกัด ไม่ประดิษฐ์ ส่งออกต่างประเทศ และกิจการอื่น ๆ

ท่านให้แนวความคิดว่า...ถ้าจะพูดว่า “นักธุรกิจเป็นผู้สร้างชาติ” นั้นก็คงจะไม่ผิด แต่ก็ได้หมายความว่า จำกัดไว้เฉพาะนักธุรกิจเท่านั้นที่สร้างชาติ แต่กำลังส่วนใหญ่ของการสร้างชาติให้เจริญก้าวหน้าในปัจจุบันจะเห็นได้ชัดว่า มาจากนักธุรกิจโดยความร่วมมือจากรัฐบาล ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดในยุคปัจจุบันก็คือ ประเทศจีน รัฐบาลจีน ได้ยินยอมเปิดประเทศให้นักธุรกิจต่างชาติเข้าไปลงทุนในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา นักธุรกิจเหล่านี้ได้เข้าไปมีส่วนในการผลักดันให้รัฐบาลจีนยอมรับการปฏิบัติทางด้านการค้าเสรี มีการเปลี่ยนแปลงการทำงานของข้าราชการเพื่อความสะดวก การพัฒนาสาธารณูปโภค มีผลให้ประชาชนมีงานทำ มีรายได้เพิ่มมากขึ้นอย่างมหาศาลในช่วงเวลาอันสั้น

นักธุรกิจผู้เป็นเจ้าของกิจการต่าง ๆ จึงจำเป็น

จะต้องขยันหมั่นเพียร มองการณ์ไกล เป็นคนละเอียดรอบคอบ กระตือรือร้นที่จะคิดหาวิธีการต่าง ๆ ในเชิงรุก เพื่อจะแข่งขันในตลาดโลก และตัดสินใจได้โดยไม่ชักช้า เมื่อเปรียบเทียบระบบธุรกิจกับระบบราชการแล้ว จะเห็นได้ว่าระบบราชการมีข้อจำกัดมากในเรื่องของระบบงาน ระเบียบต่าง ๆ ทำให้การปฏิบัติไม่สะดวกและรวดเร็ว เท่ากับระบบธุรกิจ ดังนั้น ถ้าหากรัฐบาลของแต่ละประเทศให้ความร่วมมือกับนักธุรกิจแล้ว ประเทศชาติจะพัฒนาและเจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง

สัมภาษณ์ นักกฎหมาย คุณโชติกร ลือสัมพันธ์ ผู้ช่วยฝ่ายหัวหน้าส่วนสำนักงานกฎหมาย ธนาคารกสิกรไทย สำนักงานใหญ่

ในแง่มุมของนักกฎหมาย ท่านใช้แนวความคิดว่า...

ปัจจุบันการลงทุนของประเทศไทยได้ขยายตัวอย่างมาก เพราะต้องการสร้างชาติให้เข้าสู่ระบบสากล การปรับตัวของระบบเศรษฐกิจโลกเป็นไปในรูปแบบที่ต้องการความช่วยเหลือทางการเงิน การค้า นักธุรกิจภาคเอกชนของไทย จึงมีบทบาทยิ่งขึ้นในการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาทางภาครัฐแล้ว รัฐไม่มีบุคลากร และเงินทุนอย่างเพียงพอที่จะดำเนินการเองได้ จึงให้ภาคเอกชนเป็นผู้ดำเนินการ หรือรัฐจะร่วมลงทุนกับภาคเอกชนด้วย โดยให้ภาคเอกชนเป็นแกนนำการลงทุน ซึ่งอาศัยเทคโนโลยีระดับสูง จะเห็นได้ว่าการพัฒนาประเทศเริ่มจากนักธุรกิจภาคเอกชนเป็นหลัก รัฐจะคอยควบคุมกำกับดูแล ให้อยู่ในกรอบ กฎเกณฑ์ของกฎหมาย ดังนั้นธุรกิจจึงเกิดขึ้นก่อนที่จะมีกฎหมายมารองรับ

แนวโน้มในระยะที่ผ่านมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน จะเห็นว่า รัฐบาลสมัย ฯพณฯ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ได้เน้นความสำคัญของภาคเอกชนในการพัฒนาประเทศ ส่วนรัฐเองเข้าดำเนินการเฉพาะกิจการสาธารณูปโภค ในส่วนของกฎหมายแล้ว

นักกฎหมายจากภาครัฐและภาคเอกชนก็ยอมรับในความสำคัญของธุรกิจเอกชนว่า เป็นแกนนำในการพัฒนาประเทศ ดังนั้นจะเห็นได้ว่ากฎหมายหลาย ๆ ฉบับที่ออกมาในระยะหลังจะมีผลเอื้ออำนวยต่อการลงทุนภาคเอกชนมากยิ่งขึ้น ตลอดจนมีการผ่อนคลายกฎระเบียบต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวก ต่อนักธุรกิจและผู้ประกอบการมากขึ้น

สัมภาษณ์ ผู้บริหารระดับกลาง ธนาคารไทยพาณิชย์ คุณสมมาตร วิมลรัตน์ ตำแหน่งหัวหน้าหน่วยส่วนพัฒนาสินเชื่อภูมิภาค ๑ (ภาคเหนือ ๕ จังหวัด)

ท่านให้แนวความคิดว่า...

เมื่อได้ฟังจากหัวข้อเรื่อง “นักธุรกิจเป็นผู้สร้างชาติ” อาจทำให้ผู้ที่อยู่ในอาชีพอื่น ๆ เกิดความลำเอียงว่าไม่ยุติธรรม ซึ่งในความเป็นจริงแล้วบุคคลในสังคมทุกอาชีพมีบทบาทในการสร้างชาติด้วยกันทุกแขนง แต่ที่ได้หยิบยกเอานักธุรกิจเป็นมุมมองก็เพราะเป็นสถานการณ์ที่โลกกำลังก้าวหน้าไปสู่ความเป็นหนึ่งเดียว (Globalization) ด้วยระบบสื่อสารและโทรคมนาคม

นักธุรกิจเป็นผู้ลงทุนในภาคเอกชนมีเป้าหมายอยู่ที่ “กำไร” ทั้งรูปตัวเงิน และทรัพย์สิน (Monetary + Asset Profit) โดยวิญญานการดำเนินงานของนักธุรกิจที่ผสมผสานความรู้ ประสบการณ์ และทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด พวกเขาจึงเป็นนักแข่งขันไปในตัว คือ แข่งกับตัวเอง คู่แข่งขัน และเวลา โดยไม่ยอมให้เวลาวิ่งผ่านหน้าไปโดยไม่ได้รับผลตอบแทนใด ๆ วิญญานเหล่านี้จึงเป็น

วิญญานแห่งการสร้างสรรค้อย่างมีพลัง ในสภาพเศรษฐกิจทุนนิยมเสรี จึงเป็นเสมือนว่าการกิจสร้างสรรค์เศรษฐกิจได้ถูกมอบให้พวกเขาโดยปริยาย การทำงานไปเสมือนถูกพันธนาการ ด้วยกบฏเศรษฐกิจพวกเขาจะหยุดไม่ได้ ถ้าพวกเขาหยุดภาวะเศรษฐกิจจะต้องหยุดหมุนไปด้วย สังคมจะถูกกระทบทั้งระบบ เพราะพวกเขาได้ก่อให้เกิดการเพิ่มของเงินตรา การจ้างแรงงาน การก่อสร้าง ผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ (New Product) บริการใหม่ ๆ ในรูปแบบที่แตกต่างกัน ซึ่งถือเป็นพลังอำนาจของชาติที่ตกเป็นภารกิจของนักธุรกิจโดยสิ้นเชิง

ในภาวะสงครามเย็นระหว่างค่ายตะวันตก ค่ายตะวันออกได้ยุติลง ประเทศต่าง ๆ ให้ความสำคัญในการสร้างความอยู่ดีกินดีแก่ประชาชนตนเอง ต้องมีการลงทุนจากต่างประเทศ ประเทศค่ายสังคมนิยมต้องปรับเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจ รับทุนจากต่างประเทศมากขึ้น ซึ่งเป็นเครื่องยืนยันถึงสัจธรรมของการพัฒนาว่าปัจจุบัน ยังไม่มีระบบเศรษฐกิจใดจะเอื้ออำนวยการพัฒนาประเทศได้ดีไปกว่าระบบทุนเสรีนิยม

ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นนักธุรกิจภายในชาติหรือต่างชาติย่อมมีจุดหมายเดียวกัน สังคมเศรษฐกิจของไทยทุกวันนี้ กำลังเปลี่ยนจากสังคมเกษตรเข้าสู่ระบบอุตสาหกรรม และพาณิชย์กรรม ภาวะทางเศรษฐกิจต้องพึ่งพาการส่งออกมากขึ้น รายได้ของประเทศได้มาจากการผลิตเพื่อส่งออก สิ่งเหล่านี้เป็นตัวนำแห่งการสร้างชาติของนักธุรกิจในขอบเขตที่ไร้พรมแดน เพราะโลกทุกวันนี้เป็นหนึ่งเดียวกัน □■

บรรณานุกรม

ชาติชาย เยี่ยงยงพันธุ์ ผู้บริหารและเจ้าของ สัมภาษณ์ บริษัทอาร์ดี-ฟลอร่า จำกัด
24 พฤศจิกายน 2536.

โชติกร ลือสัมพันธ์ นิติกรและผู้ช่วยหัวหน้าส่วน สัมภาษณ์ สำนักงานกฎหมาย ธนาคารกสิกรไทย
30 พฤศจิกายน 2536.

บุญทัน ดอกไธสง จิตวิทยาการบริหาร กรุงเทพมหานคร บพิธการพิมพ์ 2530.

พรรณราย ทรัพย์ะประภา จิตวิทยาสำหรับนักบริหาร กรุงเทพมหานคร บริษัทวีชั่นอาร์ต
คอร์ปอเรชั่น จำกัด 2531.

สมมาตร วิมลรัตน์ หัวหน้าหน่วยส่วนพัฒนาสินเชื่อภูมิภาค 1 สัมภาษณ์ สำนักงานใหญ่
ธนาคารไทยพาณิชย์ 2 ธันวาคม 2536.

อภิธานศัพท์

จาก

“ไพรินทร์ วิหคน้อย”

รับทำเครื่องหมายสถาบันการศึกษา หัวเข็มขัด กระดุม เข็มกลัดเสื้อ เข็มสมาคม แหวนรุ่น โลหะแบบต่างๆ ทุกชนิด
ฝีมือประณีต ราคาเป็นกันเอง

๒๓๘/๑ หมู่ ๑๗ ซอยอ่อนนุช ๗๔ แขวงประเวศ เขตพระโขนง กรุงเทพฯ ๑๐๒๕๐ โทรฯ ๓๒๐-๔๐๐๒, ๔๔๒-๐๘๘๔

นักธุรกิจ เป็นผู้สร้างชาติ

*เอกชัย ชูพงศ์

การกิจของมนุษย์ มีวิวัฒนาการมาเป็นลำดับ จากสังคมเผ่าเล็กๆ เร่ร่อนอาศัยอยู่ตามถ้ำ ล่าสัตว์เป็นอาหาร พัฒนาเป็นอาหารหลักเพื่อบริโภค และรู้จักเลี้ยงปศุสัตว์ รวมกลุ่มใหญ่โตขึ้น กลายเป็นชนชาติมีกองกำลังติดอาวุธ เพื่อป้องกันชุมชนของเผ่าพันธุ์ชาติภาษาของตน หรือนำไปรุกรานแย่งชิงทรัพยากรสิ่งของ และทรัพยากรบุคคล (ในที่นี้เราอนุมานเอาว่า หัวหน้าชนเผ่าอาจเป็นคนที่ชอบล่าผู้หญิงต่างเมือง ต่างภาษามาเป็นของตนอีกด้วย มิฉะนั้นทำไมต้องล่าปากยกทัพข้ามน้ำข้ามป่าเขาข้ามทะเลรวมทั้งทะเลทราย อย่างกองกำลังของกบฏไคซัน เจงกิสข่าน หรือกองทัพอเล็กซานเดอร์มหาราช)

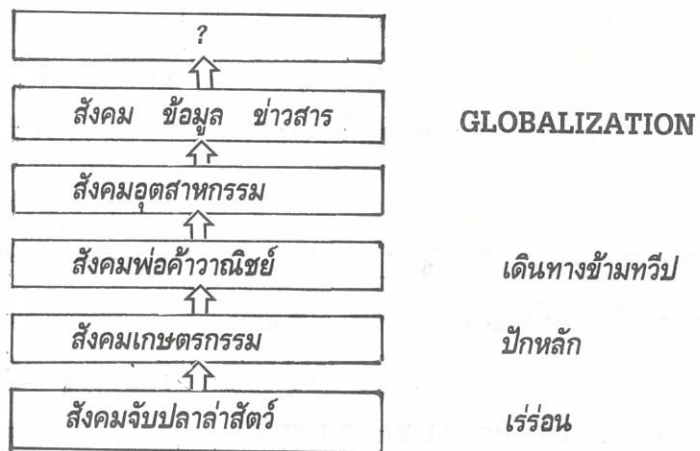
สมมุติว่า เราต้องขับรถจากกรุงเทพฯ ลงไปนราธิวาส หรือขึ้นเชียงใหม่ ด้วยทางลาดยางอย่างดี ด้วยพาหนะรถยนต์อย่างเยี่ยม เราใช้เวลาเท่าไรอย่างน้อยก็ต้อง 10 ชั่วโมง หลังซดหลังแข็ง ที่นี้ถ้าเทียบว่าต้องเดินไปหรือขี่ม้า ขี่ช้างไป หรือลงเรือไป ไม่มีถนนหลวง จะใช้เวลาเดินทางกี่วันจึงจะถึง จะต้องเผชิญปัญหาอะไรระหว่างทางบ้าง และถ้าไปกันเป็นกองทัพอย่างสมัยโบราณ ถือว่าเป็นการปฏิบัติการเพื่อสร้างชาติอย่างหนึ่งของมนุษย์ จะด้วยภารกิจอันจำเป็นหรือบังเอิญก็ตามที ความกว้างใหญ่ทางพื้นที่ของแต่ละชาติเหตุใดจึงเกิดขึ้นได้ ทำไมจึงรวมกันเป็นประเทศอันกว้างใหญ่ขึ้นมาได้ ความยากลำบากของนักรบโบราณ เอาเลือดเนื้อและชีวิตเข้าแลกเข้าทัพบกกัน แล้วกลายเป็นพื้นที่

* เจ้าของและผู้บริหาร บริษัท ช. แอสโซซิเอทส์ จำกัด : สทบ.(จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

ประเทศเซตแดน เมื่อบ้านเมืองเกิดขึ้นดังนี้แล้วฝ่าย
หาทรัพยากรเข้าประเทศอีกฝ่ายหนึ่ง ที่มีตามมายาม
สงบ คือ พ่อค้า ทำการค้าขายจากพ่อค้า เริ่มมีนัก
ผลิต นักอุตสาหกรรม มีการปฏิบัติทางการศึกษา
โดยเฉพาะวิชาวิทยาศาสตร์ วิชาวิศวกรรม และ
ศาสตร์อื่นๆ ที่เจริญก้าวหน้าตามกันมาเป็นลำดับจน
กระทั่งถึงยุคปฏิวัติอุตสาหกรรม เพื่อให้สามารถ
ผลิตสินค้าออกมาขาย พ่อค้าและนักอุตสาหกรรมก็
พัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นนักธุรกิจ จากวิชาบริหาร
ธุรกิจ ซึ่งมีแขนงวิชาหลายสาขามากมาย และ
สามารถเรียนจนถึงปริญญาเอก

บทบาทของนักธุรกิจจากภารกิจในการสร้าง
เศรษฐกิจให้กับตนเอง ให้ครอบครัว ให้บริษัท

บริหาร ให้ชุมชนของตน ขยายออกไปเป็นบทบาทที่
มีส่วนสร้างชาติ ในอนาคตนักธุรกิจกำลังมีบทบาท
สร้างสังคมโลกด้วย Multination Corporation
วงล้อกิจกรรมของมนุษย์หมุนไปไม่หยุดยั้ง และมี
อัตราเร็วขึ้นทุกวันคืน ด้วยวัฒนธรรมเครื่องจักร
วัฒนธรรมข้อมูลข่าวสาร หลังจากที่เรารู้ผ่าน
วัฒนธรรมล่าสัตว์ วัฒนธรรมเกษตรกรรม
วัฒนธรรมพ่อค้าวานิชย์ต่างแดนมาแล้ว เรากำลัง
จะมองต่อไปว่า หลังวัฒนธรรมข้อมูลข่าวสารผ่าน
ไป มนุษยชาติจะพบกับวัฒนธรรมอะไร เมื่อไร
อย่างไร ซึ่งเป็นเรื่องน่าสนใจมาก หรือมนุษยชาติจะ
พบหายนะเสียก่อนด้วยการกระทำของใครบางคน
บางกลุ่ม ขอภาวนาว่าจะมีไฉ่นักธุรกิจ เพราะเรา
กำลังมองว่า นักธุรกิจคือผู้สร้างชาติ

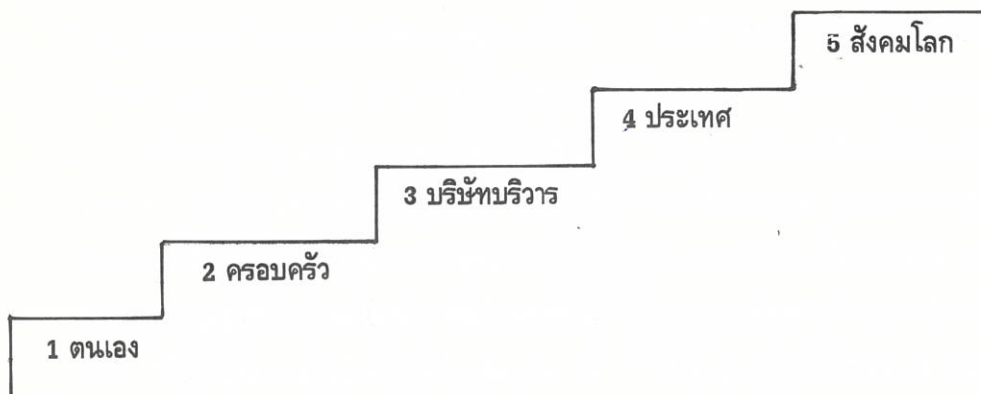

วิวัฒนาการของสังคมโลก

ภารกิจของนักธุรกิจที่มุ่งสร้างชาติ (ไทย) กำลัง
เติบโตอย่างรวดเร็ว เศรษฐกิจของไทยในปีหน้า
(2537) ได้รับการทำนายจากผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศ

ว่าจะมีผลิตภัณฑ์รวมภายในประเทศ (GDP: Gross
Domestic Products) ที่เติบโตถึง 8% ซึ่งชาติอื่นๆ
แม้แต่จีน และมาเลเซีย ก็อาจจะทำไม่ได้ของไทย
ก่อนที่ผู้เขียนจะดำเนินเรื่องต่อไป

ลำดับขั้นตอนภารกิจของนักธุรกิจ 5 ขั้นดังนี้

ปริมาณความสำคัญและการได้รับความยกย่องสรรเสริญที่มีต่อนักธุรกิจจะต่างกันออกไปตามลำดับขั้น ซึ่งผู้อ่านคงจะมองออก นักธุรกิจที่มีภารกิจการเพื่อเศรษฐกิจต่อตนเองก็จะมีแต่ตนเองยกย่อง แม้แต่ครอบครัวของเขาก็คงไม่สรรเสริญเขาเลย เจตจำนงความสามารถ การศึกษา ประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมเป็นตัวกำหนดให้เขาอยู่ในบันไดภารกิจขั้นต่างๆ กัน

นักธุรกิจมีคุณสมบัติอย่างไร จึงไต่เต้าจากผู้ประกอบการขึ้นมาได้โดยลำดับตั้งแต่แรก จนกระทั่งมีบริษัทบริหารมาช่วยกันทำงานจากบทความย่อของ John R.Heron, **THE ROYAL BANK LETTER** ในชื่อ "What's Being Business-Like"? ที่ตีพิมพ์ใน World Executive's Digest, December, 1985. มีใจความว่า

1. มีความกระตือรือร้น ชยัน (Busy แปลว่ายุ่งไม่ว่างตลอดเวลา Business Man แปลว่า คนที่

มีแต่ความยุ่งไม่ว่างเว้น, คน ในภาษาไทยก็แปลว่าการทำของที่อยู่รวมๆ กันให้แยกออกจากกัน, ของที่แยกกันอยู่ก็เอามาทำให้รวมกัน นี่แหละคือนักธุรกิจในความหมายพื้นฐานสำคัญ)

2. สายตากว้างไกล ซึ่งคือความมีจินตนาการ มีความคิดสร้างสรรค์

3. มีความดีที่ฝึกฝนมาอย่างมั่นคงแล้ว

4. มีความรู้ที่ศึกษาแล้ว นำเอามาใช้ได้ คือมีความสามารถด้วย

นอกจากนี้ยังกล่าวถึง คุณสมบัติที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมนอกตัวของนักธุรกิจดังนี้

1. เชื่อมั่นในความจริงแท้ รู้จักความจริงแท้และเทียม รู้จักแยกแยะ

2. รู้จักบริการรับใช้ได้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค คือ รู้จักคนในแง่การตลาด เข้าใจจิตวิทยา มีความสุขุมสังเกตพฤติกรรมของบุคคลในการบริโภคสินค้า

3. ก้าวพ้นอุปสรรคยามยากลำบากโชคร้าย พათัวและบริษัทบริหารพันวิฤตภัย เข้าใจความผันแปรของเศรษฐกิจมีสติและกำลังใจมั่น ไม่เลิกล้มเปลี่ยนแปลง

4. มีชีวิตร่วมสังคม ชุมชน และให้ความร่วมมือด้วย ชอบที่จะอยู่ร่วมกับผู้คนนอกเหนือจากกลุ่มคนใกล้ชิด ตัว

5. กระทำในสิ่งที่ถูกต้องดังาม Winning is not enough; the game must be played right.

เมื่อนักธุรกิจมีคุณสมบัติดังกล่าวแล้ว อะไรเกิดขึ้น สิ่งที่นักธุรกิจให้กำเนิดคือ "ผลิตภัณฑ์" หรือ "สินค้า" และสินค้านั้นจะมีคุณสมบัติที่ดีดังนี้

1. เป็นสินค้าที่เชื่อถือวางใจได้
2. เป็นสินค้าที่สมบูรณ์แบบมากแม้จะไม่ 100% เพราะไม่มีสิ่งใดสมบูรณ์แบบในโลกนี้
3. มีประสิทธิภาพ ซึ่งแปลว่ามีคุณค่าในตัวเอง ในความรู้สึกและเหตุผลของเรานั้นเอง

นักธุรกิจกำลังสร้างชาติ (ไทย) อย่างขะมักเขม้น จากการนำผลิตภัณฑ์ที่ดีออกมาสู่ประชาคมให้ได้บริโภคอย่างทั่วถึง นี่เป็นการสร้างชาติในทางวัตถุ

สิ่งที่ปัญหาเฉพาะหน้า คือ

1. การกิจที่จักต้องสร้างดุลการค้าให้กับประเทศ โดยภาวะการแข่งขันหรือสงครามเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

2. การกิจที่จักต้องรักษาดุลทางสิ่งแวดล้อมและทางธรรมชาติ ที่กำลังเสื่อมลง เป็นปฏิกาคกลับกันกับคำว่า "พัฒนา" คือยิ่งพัฒนาเศรษฐกิจได้ดีเท่าไรสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติก็เสื่อมมากเท่านั้น

ธนาจักร (Domain) ทางเศรษฐกิจ ผู้กระทำคือนักธุรกิจ

อาณาจักร (Domain) ทางภูมิศาสตร์ ผู้กระทำคือนักรบ

ในอดีต สร้างขึ้นไปด้วย ระบบทหาร มีการใช้กำลังอาวุธ มีกองทัพประเทศ มีแม่ทัพ กระทำการปกป้อง หรือรุกรานเพื่อให้บังเกิดความมั่นคง

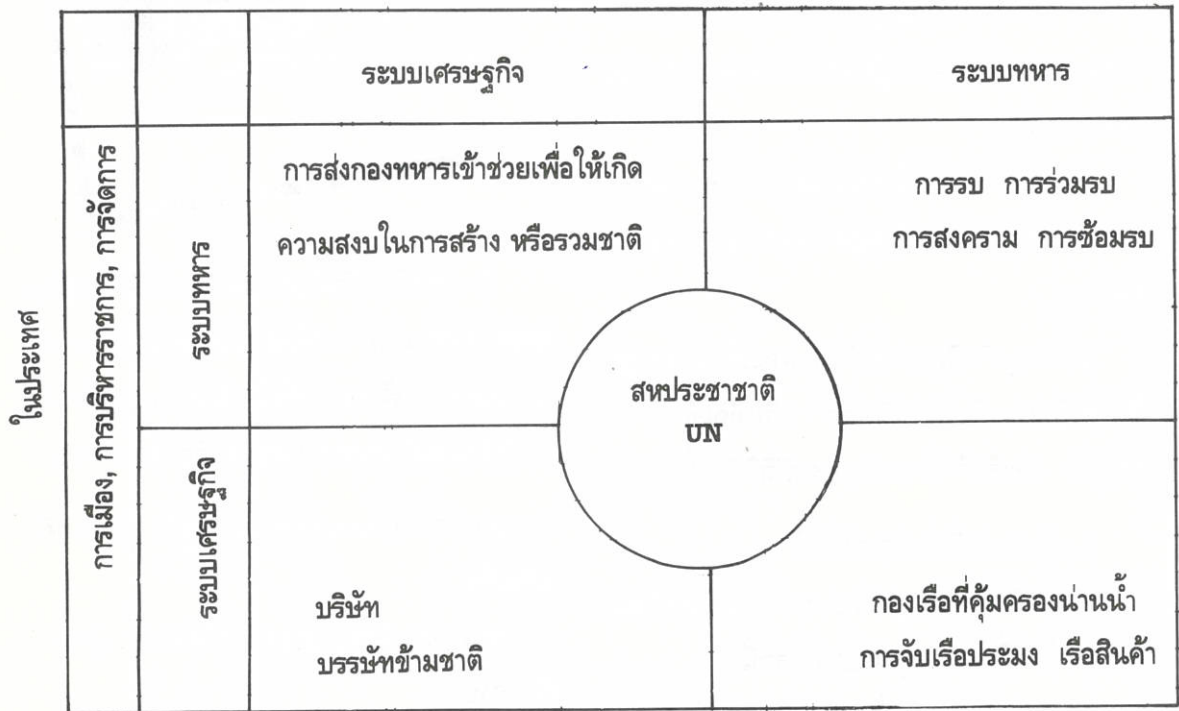
ประเทศในปัจจุบัน สร้างขึ้นไปด้วย ระบบเศรษฐกิจการเงิน (ระบบตัวเลข) ประทัดประหารกันด้วยตัวเลข มีบริษัท มีนักธุรกิจเป็นกองกำลังทางเศรษฐกิจ ใช้ระบบการเงินการคลัง การธนาคาร ประสานการผลิตการตลาด ใช้จิตวิทยาเชิงบวกเข้ากระทำ ในขณะที่การทหารใช้จิตวิทยาเชิงลบเข้ากระทำกับฝ่ายตรงข้าม

3. การกิจที่ขัดแย้งหรือร่วมมือกันระหว่างทหาร

นักธุรกิจในประเทศ และระหว่างประเทศสามารถ

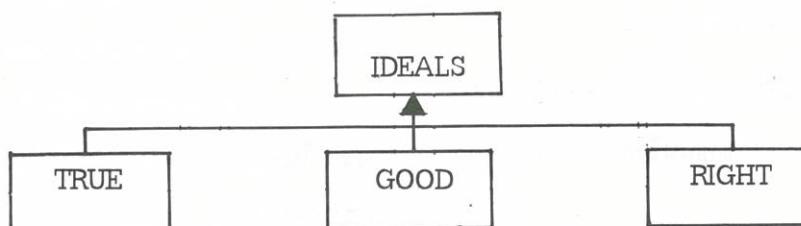
แสดงในรูปตารางดังนี้

ต่างประเทศ

ในขณะที่ภารกิจการสร้างชาติในธนาจักร ทางเศรษฐกิจของนักธุรกิจ ซึ่งเป็นภารกิจต่อจากการสร้างอาณาจักร ทางภูมิศาสตร์ของนักรบ โดยที่ Domain ทั้ง 2 ซ้อนกันอยู่ โดยมีทั้งความร่วมมือ มีทั้งความขัดแย้งเกิดขึ้น ทั้งเกิดขึ้นระหว่างประเทศ และในประเทศ

4. ภารกิจที่สำคัญของนักธุรกิจที่จะกระทำให้ภารกิจ 3 ข้อข้างต้นสำเร็จลงได้ นักธุรกิจจักต้องตั้งเอาคำว่า **อุดมคติ (IDEALS)** ออกมาจากหัวใจของท่าน ออกมาเป็นเครื่องมืออุปกรณ์ปฏิบัติการกิจเพื่อสร้างวัฒนธรรมใหม่ที่เหมาะกับชาติให้จงได้

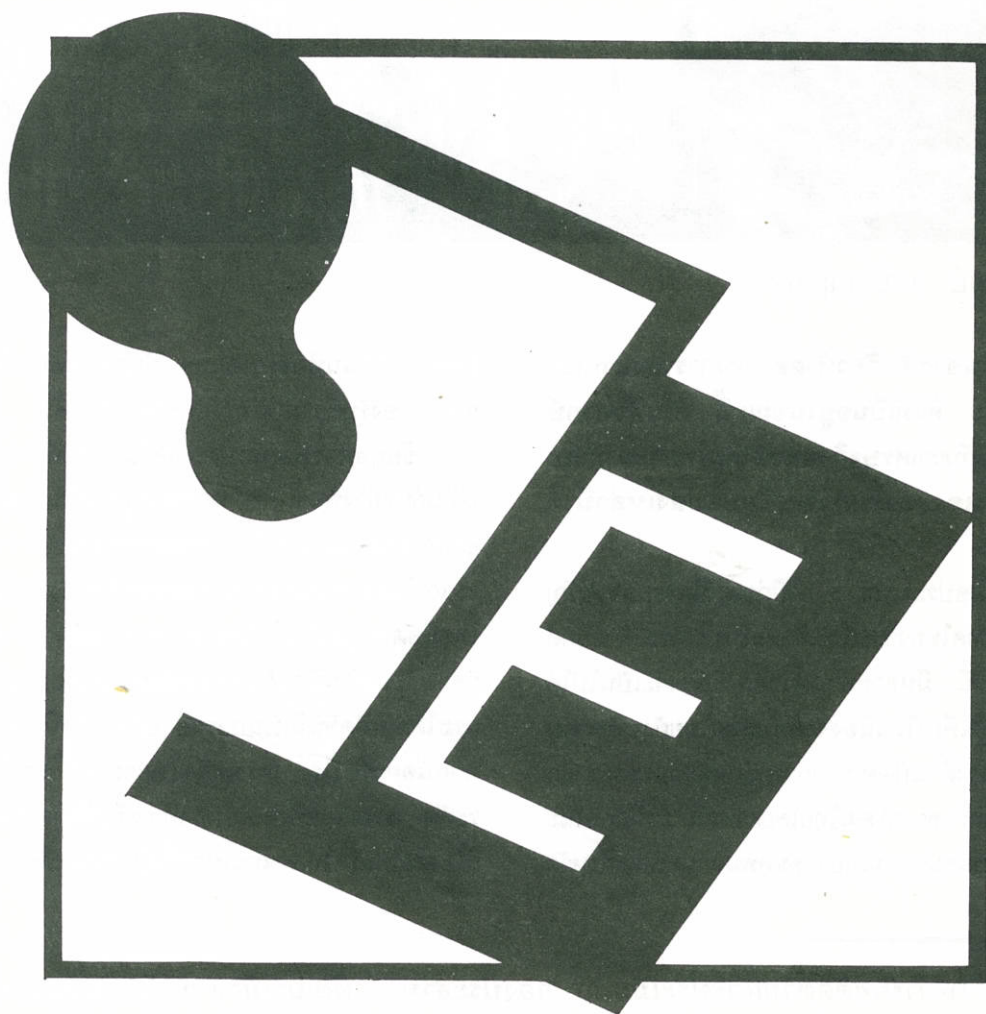
ที่มา Athos, Antony G., 1986.

โปรดอ่านต่อหน้า ๔๓

ขอขอบคุณ

E D I S O N

PRESS PRODUCTS

2369 New Petburi Rd, Bangkapi Huay Kwang Bangkok

Tel. 318-0068

บทบาทของภาคเอกชน ต่อการพัฒนาประเทศ

*วรวิทย์ วรรณฤณกิจ

ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ ของการพัฒนาประเทศไทย ดังที่เป็นอยู่ในขณะนี้ เป็นที่วิพากษ์วิจารณ์กันว่าเศรษฐกิจและสังคมไทยจะสามารถปรับตัวเองรองรับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ได้เพียงไร

เมื่อประมาณ 5-6 ปีก่อน มีการกล่าวขวัญถึงประเทศไทยว่าจะเป็นเสือตัวใหม่ของเอเชียนิกส์ คำกล่าวนี มีหลายท่านตั้งข้อสงสัยว่าจะเป็นไปได้มากน้อยเพียงไร เนื่องจากประเทศไทยยังขาดความพร้อมทางด้านปัจจัยทางการผลิตหลายประการ อีกทั้งโครงสร้างทางสังคมไทยโดยส่วนรวม ยังมีลักษณะเป็นชุมชนชนบท มีเพียงกรุงเทพมหานครและจังหวัด

โดยรอบเท่านั้นที่มีลักษณะการพัฒนาระดับหนึ่งที อาจจะรองรับความเจริญเติบโตดังกล่าวได้

ข้อมูลการพัฒนาประเทศในระยะที่ผ่านมา ได้ยืนยันอย่างชัดเจนต่อการก้าวเข้าสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ของไทย โดยเฉพาะช่วงระหว่างปี 2530-2532 การขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศไทยมีอัตราสูงเฉลี่ยถึงร้อยละ 11.7 ต่อปี อย่างไรก็ตาม ยังเป็นที่สงสัยกันว่าการขยายตัวอย่างก้าวกระโดดที่เกิดขึ้นนี้เป็นการขยายตัวที่มีเสถียรภาพมากน้อยเพียงไร เศรษฐกิจไทยจะสามารถดำรงระดับการพัฒนาเพื่อรองรับสิ่งที่เกิดขึ้นนี้ได้อย่างต่อเนื่องต่อไปหรือไม่ คำถามเหล่านี้เป็นคำถามที่ท้าทาย

*หัวหน้าฝ่ายติดตามและประเมินผล กองประสานการพัฒนาเมือง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ต่อกระบวนการพัฒนาของประเทศไทย

เมื่อย้อนกลับไปดูพื้นฐานความสำเร็จในการพัฒนาของประเทศไทยในระยะที่ผ่านมา พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้เศรษฐกิจไทยขยายตัวในอัตราที่สูงเช่นนี้ ได้แก่ การขยายตัวของการส่งออก การลงทุน และการท่องเที่ยว ซึ่งมีอัตราการขยายตัวที่สูงมากในระยะที่ผ่านมา เนื่องจากความได้เปรียบของไทยที่มีอัตราค่าจ้างแรงงานในช่วงเวลาดังกล่าวไม่สูงนัก เมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ อีกทั้งทรัพยากรธรรมชาติ ยังนับว่า มีความอุดมสมบูรณ์ และมีศักยภาพที่จะพัฒนาขึ้นมาใช้เป็นฐานในการผลิตได้อีกมากทำให้ประเทศไทยมีความได้เปรียบในการแข่งขันในตลาดโลก จึงสามารถเพิ่มการลงทุนและการส่งออกได้มาก นอกจากนี้ ภาวะเศรษฐกิจโลกในขณะนั้นก็เอื้ออำนวยต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจไทย ไม่ว่าจะเป็นราคาน้ำมันและอัตราดอกเบี้ยที่ลดต่ำลง ราคาสินค้าเกษตรในตลาดโลกที่เพิ่มสูงขึ้นและอัตราแลกเปลี่ยนสกุลเงินของประเทศอุตสาหกรรมที่เพิ่มสูงขึ้น การเปลี่ยนแปลงในตลาดโลกดังกล่าวล้วนเอื้ออำนวยต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจของไทยทั้งสิ้น

ช่วงแห่งยุคทองของเศรษฐกิจไทยที่เกิดขึ้นนั้น ประเทศไทยได้มีการปรับตัวสำคัญ โดยเฉพาะนโยบายทางการเงินการคลังที่เข้มงวดรัดกุม นโยบายดังกล่าวมีส่วนช่วยเสริมสร้างเสถียรภาพทางการเงินการคลังของประเทศให้อยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ โดยจะเห็นได้ว่า ภาระหนี้สินของประเทศไทยมีแนวโน้มลดลงมาก กล่าวคือ อัตราส่วนของการชำระหนี้คืนทั้งในรูปเงินต้นและดอกเบี้ยต่อรายได้จากการส่งออกได้ลดลงจากร้อยละ 31 ในปี 2529 มาเป็นร้อยละ 17 ในปี 2532 และในปี 2531 นับเป็นปีแรกที่ดุลการคลังของรัฐบาลได้เริ่มเกินดุล โดยสภาพดังกล่าวได้เกิดขึ้นต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ขณะเดียวกันอัตราเงินเฟ้อก็มีแนวโน้มสูงขึ้นบ้างจาก

ร้อยละ 2.5 ในปี 2530 เป็นร้อยละ 5.4 ในปี 2532 อัตราเงินเฟ้อที่เกิดขึ้นดังกล่าวยังนับได้ว่าอยู่ในระดับที่ไม่สูงเกินไปนัก

ในระหว่างที่เศรษฐกิจไทยกำลังขยายตัวอย่างรวดเร็ว นั้น โครงสร้างทางเศรษฐกิจไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงไปด้วยอย่างมาก โดยเฉพาะในภาคการผลิตนั้น พบว่า การผลิตในภาคอุตสาหกรรมได้มีการขยายตัวมาก โดยมีสัดส่วนเป็นร้อยละ 25.6 ต่อผลผลิตมวลรวมของประเทศ ในปี 2532 ขณะที่การผลิตภาคเกษตรกรรมได้ลดลง คือ มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 15.1 ต่อผลผลิตมวลรวมของประเทศในปี 2532 การปรับตัวของโครงสร้างการผลิตที่เกิดขึ้นนี้ ทำให้เศรษฐกิจไทยมีลักษณะเปิดกว้างเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจนานาชาติมากขึ้น ทิศทางการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทำให้สังคมไทยเริ่มเปลี่ยนจากสังคมเกษตรในชนบท มาเป็นสังคมธุรกิจและอุตสาหกรรมในเมืองมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว ดังกล่าว ได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านจิตวิญญาณธรรม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบไทยดั้งเดิมมาเป็นชีวิตสมัยใหม่

ในขณะที่ประเทศไทยกำลังยินดีกับความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศนั้น ประชาชนชาวไทยก็กำลังพบกับปัญหาอุปสรรคต่อการดำรงชีวิต และต่อการพัฒนาการผลิต อันจะส่งผลต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศในระยะต่อไป ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นนี้ เกิดจากปัจจัยการผลิตและบริการพื้นฐานที่มีอยู่เริ่มขาดแคลน โดยเฉพาะไฟฟ้า โทรศัพท์ ท่าเรือ น้ำ และถนน ตลอดจนกำลังคนที่มีความรู้ความสามารถทางด้านเทคนิคการผลิต และด้านการบริหารจัดการ ปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ แม้ภาครัฐบาลจะได้พยายามเร่งจัดบริการให้เพิ่มมากขึ้น แต่ก็ยังไม่สามารถจัดบริการให้เพียงพอต่อความต้องการที่เพิ่มมากขึ้นได้ เนื่องจากภาครัฐบาลมีข้อจำกัดทางด้านการระดมทุนและการดำเนินงานขยายบริการ

พื้นฐานหลายประการ ขณะที่ภาคเอกชนยังไม่ได้มีการตอบสนองในการเข้าร่วมจัดบริการต่าง ๆ เท่าที่ควร

ปัจจุบันความได้เปรียบด้านปัจจัยการผลิตของไทยเริ่มลดลง ราคาที่ดินอันเป็นปัจจัยพื้นฐานการผลิตได้เพิ่มสูงมากขึ้น การขาดแคลนแรงงานทำให้ค่าจ้างแรงงาน โดยเฉพาะแรงงานที่มีการศึกษาสูงเพิ่มขึ้นมาก อีกทั้งประเทศไทยยังประสบกับปัญหาการขาดแคลนบริการพื้นฐาน ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนปัญหามลพิษทั้งทางน้ำ อากาศ ปากของเสีย และสารพิษ สภาพการเหล่านี้ล้วนเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศในระยะต่อไป นอกจากนี้ประเทศไทยยังต้องประสบกับการแข่งขันในตลาดโลกที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น ทั้งที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายทางเศรษฐกิจและกฎการค้าที่สำคัญ ๆ ของกลุ่มประเทศในประชาคมยุโรปในปี 2535 การเปลี่ยนแปลงนโยบายทางการเมืองของประเทศสังคมนิยมยุโรปตะวันออก ซึ่งส่งผลกระทบต่อทิศทางการค้าระหว่างประเทศ และมีการเคลื่อนย้ายเงินลงทุนภายในประชาคมยุโรปและกลุ่มประเทศในยุโรปตะวันออกมากขึ้น อีกทั้งกรณีการรวมเขตการค้าเสรีระหว่างสหรัฐอเมริกาและแคนาดา ตลอดจนนโยบายการแก้ไขปัญหาการค้าดุลการคลังการค้า และดุลบัญชีเดินสะพัดของสหรัฐอเมริกา สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อการลงทุนและการค้าของประเทศไทยในตลาดโลกทั้งสิ้น

แม้ว่าประเทศไทยจะประสบกับภาวะแรงกดดันต่าง ๆ ต่อการพัฒนาประเทศ แต่ประเทศไทยก็ยังมีโอกาสดีอีกมากที่จะพัฒนาเศรษฐกิจให้ขยายตัวอย่างต่อเนื่องต่อไป โดยเฉพาะตลาดภายในประเทศของไทยยังสามารถขยายตัวได้อีกมาก ทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท ข้อมูลทางเศรษฐกิจของไทยในปี 2536 ได้ชี้ให้เห็นว่าการใช้จ่ายของประชาชนในปี 2536 ได้เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 7.7 เทียบกับร้อยละ

7.5 ในปี 2535 การใช้จ่ายของประชาชนนี้ เป็นส่วนหนึ่งที่กระตุ้นให้การลงทุนของภาคเอกชนในปี 2536 มีอัตราเพิ่มเฉลี่ยสูงถึงร้อยละ 8.5 ขณะเดียวกันรายได้จากการท่องเที่ยวก็เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 18.4 ของปีที่แล้ว นอกจากนี้แนวนโยบายในการประสานความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ทางตอนใต้กับประเทศมาเลเซีย และอินโดนีเซีย ทางตอนเหนือและตะวันออกกับเวียดนามและประเทศในกลุ่มลุ่มแม่น้ำโขง คือ ประเทศพม่า จีน ลาว เวียดนาม และกัมพูชา การประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านนี้จะก่อให้เกิดการประสานการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะที่มีอยู่ในบริเวณชายแดนของแต่ละประเทศให้เกิดประโยชน์เอื้ออำนวยซึ่งกันและกัน ดังนั้น ศักยภาพในการผลิตและตลาดรองรับผลผลิตที่เกิดขึ้น จึงยังมีอีกมาก อันจะส่งผลให้เศรษฐกิจไทยสามารถขยายตัวต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง

ลู่วางทางด้านการผลิตและการตลาดของไทยในอนาคตจึงยังคงสดใสพอสมควร แต่ปัญหาพื้นฐานทางด้านปัจจัยการผลิตของประเทศไทย ยังไม่ได้รับการแก้ไข ที่ผ่านมามีการจัดบริการพื้นฐานในประเทศไทย ส่วนใหญ่จะดำเนินการโดยภาครัฐบาล เนื่องจากการจัดบริการพื้นฐานต้องใช้เงินลงทุนสูง ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ต้องใช้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งในอดีตภาคเอกชนยังไม่มีความพร้อมในเรื่องเหล่านี้เท่าที่ควร อย่างไรก็ตาม การที่รัฐดำเนินการลงทุนและพัฒนาบริการพื้นฐานมาโดยลำพังในระยะที่ผ่านมา ได้กลายเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้การพัฒนาด้านนี้ไม่สามารถปรับตัวได้ทันกับสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในช่วงที่ผ่านมา ปัญหาข้อจำกัดที่สำคัญ คือ การระดมเงินลงทุนให้กับโครงการพัฒนาบริการพื้นฐานต่าง ๆ ที่ผ่านมา หน่วยงานของรัฐยังต้องพึ่งพาแหล่งเงิน

ลงทุนจากเงินกู้ต่างประเทศเป็นหลัก ในขณะที่รัฐเองมีขีดจำกัดในการที่จะก่อหนี้เงินกู้กับต่างประเทศ รวมทั้งรัฐจำเป็นต้องจัดสรรเงินเพื่อใช้ในการพัฒนาด้านต่างๆ อีกมาก นอกจากนี้ การดำเนินงานของภาครัฐยังต้องมีกฎระเบียบและขั้นตอนการดำเนินงาน ที่ยุ่งยากซับซ้อนขาดความคล่องตัว ทำให้การดำเนินงานหลายโครงการมีความล่าช้า อีกทั้งภาครัฐมีปัญหาด้านประสิทธิภาพในการจัดการทั้งด้านการผลิตและการตลาด การบริหารงานบุคคล ทำให้ต้นทุนต่อหน่วยสูง ขณะเดียวกันก็ไม่สามารถปรับราคาค่าบริการให้ทันกับรายจ่าย จึงทำให้ไม่สามารถเร่งขยายการลงทุน และการให้บริการได้ทันกับความต้องการ ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ อันเป็นการบั่นทอนและเป็นอุปสรรคต่อการขยายการลงทุนและการประกอบธุรกิจของภาคเอกชน

จากขีดจำกัดต่างๆ ในการพัฒนาประเทศดังกล่าวข้างต้นและสภาพการที่ประชาชนชาวไทยต้องประสบอยู่ทุกวันนี้ ชี้ให้เห็นได้อย่างเด่นชัดว่า ในการพัฒนาประเทศไทยระยะต่อไป คงหวังพึ่งการดำเนินงานจากภาครัฐบาลเพียงลำพังไม่ได้ เพราะนอกจากรัฐบาลต้องเร่งแก้ไขปัญหาคั่งค้างอยู่ ทั้งในแง่การจัดบริการพื้นฐานให้เพียงพอ การบูรณะฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรม และการบำบัดสภาวะแวดล้อมที่เป็นพิษแล้ว รัฐยังจำเป็นต้องลงทุนพัฒนาโครงข่ายบริการพื้นฐานบริเวณชายแดนโดยรอบเพื่อให้สามารถรองรับกับนโยบายในการประสานความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งยังต้องจัดบริการพื้นฐานให้กระจายออกไปสู่ภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศ เพื่อเป็นฐานในการกระจายเศรษฐกิจของประเทศให้เกิดเสถียรภาพในระยะยาว การดำเนินงานดังกล่าวจึงจำเป็นต้องระดมทรัพยากรจากทุกส่วนของประเทศเข้าร่วมในการพัฒนา จาก การเปรียบเทียบข้อมูลการใช้จ่ายของรัฐบาลต่อผล

ผลิตมวลรวมของประเทศ พบว่า รายจ่ายภาครัฐบาล มีสัดส่วนเพียงประมาณร้อยละ 18 ของผลผลิตมวลรวมของประเทศ ข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า ประเทศไทยเรายังมีโอกาสในการระดมทรัพยากรเพื่อการพัฒนาประเทศได้อีกมาก

ดังนั้นในการพัฒนาประเทศให้สามารถขยายตัวทางเศรษฐกิจได้อย่างต่อเนื่อง และมีเสถียรภาพโดยสามารถดำรงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ และสภาพสังคมดั้งเดิมของไทยไว้ได้นั้น จึงเป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคนจะต้องช่วยกัน ทั้งในแง่การเข้าร่วมพัฒนาบริการพื้นฐานและการเข้าร่วมดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ

ในการเข้ามีส่วนร่วมพัฒนาประเทศของภาคเอกชนนั้น ส่วนหนึ่งที่ไม่อาจละเลยได้ คือสภาพสังคมและวัฒนธรรมดั้งเดิมของไทยเรา ในการพัฒนาประเทศที่ผ่านมา นั้น ส่งผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่ และวิถีทางการดำรงชีวิตของชาวไทยเรา มาก แต่ถ้าหากย้อนกลับมาดูสภาพสังคมดั้งเดิมของเราแล้ว จะเห็นได้ว่า สังคมไทยเรานั้นเป็นสังคมที่มีวิถีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย มีการพึ่งพาอาศัยกัน และมีลักษณะของการช่วยเหลือจุนเจือกันอยู่ แม้สภาพการดำรงชีวิตในปัจจุบันที่ค่อนข้างจะต้องเผชิญกับการแข่งขันเอาตัวรอด ทำให้พัฒนาการทางทัศนคติและค่านิยมของคนไทยเปลี่ยนแปลงไปบ้าง ทำให้คนไทยต้องพึ่งพาตนเองมากขึ้น จนกระทั่งดูประหนึ่งว่าคนไทยจะเริ่มมีความเห็นแก่ตัวมากขึ้น แต่ถ้าพิจารณาให้ดีแล้ว ชุมชนในสังคมไทยยังมีภาระที่จะต้องพึ่งพากันอยู่มาก อีกทั้งสังคมไทยยังมีกิจกรรมต่างๆ ทั้งทางสังคมและศาสนา ที่ทำให้ชาวบ้านได้พบปะและประกอบกิจกรรมร่วมกัน ทำให้จิตสำนึกและค่านิยมในการพึ่งพากันระหว่างเพื่อนบ้านยังคงลักษณะเฉพาะของสังคมไทยอยู่ หากสามารถดำรงคุณลักษณะของสังคมไทยได้จะ

เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก ในการจัดบริการพื้นฐาน การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก และการจัดสภาพแวดล้อมชุมชน เป็นปัญหาสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ในการพัฒนาที่ผ่านมายังมีลักษณะของการพัฒนาแบบ “มือใครยาวสาวได้สาวเอา” แต่ถ้าหากย้อนกลับมามองว่าจะพัฒนาชุมชนให้เกิดชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยอาศัยความร่วมมือของคนในชุมชนเองเช่นที่เคยเป็นมาในอดีต สภาพการณ์ต่าง ๆ อาจดีขึ้นได้ ในอีกด้านหนึ่งหน่วยงานของรัฐในปัจจุบันได้พยายามประยุกต์ใช้วิธีการใหม่ ๆ ในการพัฒนาชุมชน เช่น การจัดรูปที่ดิน ซึ่งเป็นกลไกที่ให้เจ้าของที่ดินร่วมสละที่ดินของตนเอง เพื่อใช้ในการพัฒนาชุมชนโดยมีการจัดรูปแปลงที่ดินขึ้นใหม่ เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์จากที่ดินได้สูงสุด หรือการปรับปรุงฟื้นฟูเมือง ซึ่งเป็นกลไกที่เปิดโอกาสให้เจ้าของอาคารและเจ้าของที่ดินในย่านชุมชนดั้งเดิมที่มีสภาพเสื่อมโทรม ร่วมกันปรับปรุงที่อยู่อาศัยและแหล่งธุรกิจให้มีสภาพแวดล้อมเหมาะสมกับสภาพชุมชน กลไกทั้งสองนี้ก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะระดมความร่วมมือของประชาชนในชุมชนเมืองที่จะหันหน้าเข้าหากัน และช่วยกันบูรณะชุมชนของตนเองให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

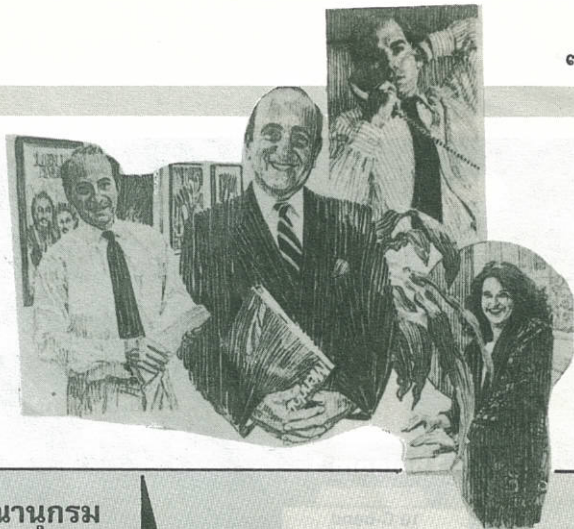
ในด้านการตอบสนองความต้องการบริการพื้นฐานให้ได้ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ รัฐบาลไม่ควรเป็นผู้ดำเนินการเองทั้งหมด แต่รัฐควรเป็นผู้กำหนดกรอบและทิศทางการดำเนินงาน โดยการศึกษา วางแผน และกำหนดมาตรฐานต่าง ๆ ไว้แล้วเปิดโอกาสให้มีการพัฒนาบริการพื้นฐานโดยอาศัยรูปแบบการลงทุนและการดำเนินงานที่มีลักษณะเชิงธุรกิจมากขึ้น โดยให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาตามความเหมาะสม รวมทั้งเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันในการให้บริการได้ในบางประเภท โดยเฉพาะในกิจการหลายอย่างที่ธุรกิจเอกชนสามารถ

ดำเนินการได้ดีกว่าภาครัฐ เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับการบริการที่สะดวก รวดเร็ว และมีคุณภาพดียิ่งขึ้น

นอกจากการที่ภาคเอกชนจะเข้ามามีบทบาทในการจัดบริการพื้นฐานทางเศรษฐกิจมากขึ้นแล้ว ปัจจัยการผลิตหลายอย่างที่มีปัญหาอยู่ในปัจจุบัน ก็ควรที่จะเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการมากขึ้น เช่น เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามาทำการศึกษาวิจัย พัฒนาและตรวจสอบมาตรฐานคุณภาพสินค้า การจัดตั้งสถาบันการศึกษาและการอบรมฝีมือแรงงาน เป็นต้น

สำหรับปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ เป็นปัญหารุนแรงทั้งในแง่ที่จะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ และในแง่ที่จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน อีกทั้งเป็นปัญหาสำคัญที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการผลิต และการอนุรักษ์ การพัฒนาประเทศไทยในระยะที่ผ่านมา มักก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการผลิต เช่น ความขัดแย้งในการใช้น้ำระหว่างภาคเกษตรกรรม และภาคอุตสาหกรรม การบุกรุกของชุมชนเมืองสู่พื้นที่ชนบท ปัญหาการปล่อยสารพิษของโรงงานอุตสาหกรรมสู่แม่น้ำลำคลอง ปัญหาที่เกิดขึ้นนี้เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นระดับพื้นที่ จึงเป็นการยากที่รัฐบาลจากส่วนกลางจะสามารถดูแลได้อย่างทั่วถึงแม้รัฐบาลจะมีนโยบายในการกระจายภาระความรับผิดชอบต่าง ๆ สู่องค์กรระดับภูมิภาคและท้องถิ่นมากขึ้น โดยได้เพิ่มทั้งอำนาจหน้าที่ และเงินงบประมาณจำนวนมากไปให้ แต่กลไกของรัฐในระดับภูมิภาคและท้องถิ่นก็ยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางด้านนี้ จึงควรที่จะกระจายภาระความรับผิดชอบเหล่านี้ ให้กับองค์กรภาคเอกชน และประชาชนในพื้นที่ให้มากขึ้น โดยเฉพาะในการพิจารณาจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการผลิต และการอนุรักษ์

ควรให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมกำหนดและตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรเหล่านั้น เพื่อให้ประชาชนเกิดความรักและความห่วงใยในทรัพยากรเหล่านั้น และเข้าร่วมดูแลรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรในท้องถิ่นของตนเอง ■□

บรรณานุกรม

พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการ "รัฐวิสาหกิจไทย : มิติใหม่ของการบริหารงาน" วารสารเศรษฐกิจและสังคม 30, 3, พฤษภาคม-มิถุนายน 2536.

----- รายงานสถานการณ์ที่อยู่อาศัย 2534 / 2535 กรุงเทพมหานคร คณะอนุกรรมการนโยบายที่อยู่อาศัย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2536.

----- รายได้ประชาชาติของประเทศไทย อนุกรมปีฐานใหม่ พ.ศ. 2523-2534 กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2536.

----- สรุปทิศทางการพัฒนาประเทศไทยได้กรอบของแผนฯ 7 (พ.ศ. 2535-2539) กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2533.

----- สรุปภาวะเศรษฐกิจไทย ครึ่งปีแรกและแนวโน้มปี 2536 กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2536.

----- เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการโครงการศึกษาทางเลือกเพื่อกำหนดนโยบายการลงทุนขยายบริการพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ / USAID / PADCO / LIF 2534.

ธุรกิจไทยคม

กับการพัฒนาประเทศ

*ผศ.ศิริพร พงศ์ศิริโรจน์

บทความที่ท่านกำลังอ่านต่อไปนี้ แม้จะไม่ได้ตั้งชื่อเรื่องว่า "นักธุรกิจเป็นผู้สร้างชาติ" "นักธุรกิจเป็นผู้สร้างชาติจริงหรือ" "นักธุรกิจกับการสร้างชาติ" และ/หรือ ฯลฯ ท่านองนี้จะรักก็ตาม เมื่อท่านอ่านบทความนี้แล้วก็จะได้คำตอบที่ชัดเจนว่า "นักธุรกิจเป็นผู้สร้างชาติ" โดยแท้

เช้าวันที่ 17 ธันวาคม 2536 (18 ธันวาคม 2536 เวลาในท้องถิ่นประเทศไทย) คือวันประกาศยืนยันที่ว่า "นักธุรกิจเป็นผู้สร้างชาติ" อีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้เพราะวันนั้นประชาชนชาวไทยทุกคนทั้งในประเทศ และต่างประเทศทั่วโลก ได้ร่วมกันภาคภูมิใจด้วยความยินดียิ่ง ที่นักธุรกิจ (ไทย) กลุ่มหนึ่งได้ทำให้ดาวเทียมสื่อสารแห่งชาติดวงแรกของประเทศไทยทะยานขึ้นสู่ฟากฟ้าเข้าสู่วงโคจร ทำให้บุคคลหรือหน่วยงานในพื้นที่ห่างไกล

ได้สื่อสารกัน และได้รับรู้รับฟัง ทั้งด้านวิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ โทรศัพท์ การสื่อสารข้อมูล เชื่อมโยงเครือข่ายคอมพิวเตอร์ การประชุมทางไกล ฯลฯ ได้ทัดเทียมกัน

วันดังกล่าวถือเป็นวันประวัติศาสตร์ ที่นักธุรกิจกลุ่มนี้ไม่เพียงแต่ช่วยสะท้อนให้นานาอารยประเทศได้เห็นถึงความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางอวกาศของไทยเท่านั้น ยังได้สะท้อนให้เห็นถึงความทัดเทียม ในด้านนี้ของชาติ

*รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ : M.S. (Business Administration)

Saint Francis College, U.S.A.

ไทยด้วย ประการที่สำคัญอย่างยิ่งก็คือ นักธุรกิจกลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มที่ชี้ให้เห็นถึงการสร้างชาติอย่างชัดเจน เพราะนับแต่นี้ไป สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นในชาติไทย อาทิเช่น

- การพึ่งพาตนเองของชาติ ในด้านการสื่อสารอันเป็นผลต่อความมั่นคงของชาติ

- คุณภาพชีวิตของประชาชน ที่จะได้รับการพัฒนาด้วยพลังของการสื่อสารคมนาคมสมัยใหม่ที่จะก่อให้เกิดความเท่าเทียมกันด้านการสื่อสารและการใช้บริการในทุกจุดของประชาชนชาวไทยในประเทศ

- การได้ส่งเงินตราต่างประเทศ ในการที่เคยเข้าช่องสัญญาณดาวเทียมของต่างประเทศ

- การนำรายได้เข้าประเทศ โดยการให้ต่างประเทศเข้าช่องสัญญาณบางส่วน

- การประหยัดทั้งเวลา และค่าใช้จ่ายของคนไทยที่จะไม่ต้องเดินทางไปประชุมในสถานที่เดียวกัน ด้วยวิธีการใช้ดาวเทียมประชุมทางไกลด้วยภาพผ่านดาวเทียม (Video Conference Via Satellite : VCS)

- คนไทยได้รับข่าว และภาพจากจุดเกิดเหตุทันทีโดยระบบการทำข่าวผ่านดาวเทียม (Satellite News Gathering : SNG)

- คนไทยทุกครัวเรือน ไม่ว่าจะอยู่ ณ ที่ใดในประเทศก็สามารถ รับชมโทรทัศน์ทุกรายการได้อย่างเท่าเทียมกันทั้งภาพและเสียง ด้วยระบบโทรทัศน์ โดยตรงผ่านดาวเทียม (Direct-to Home Broadcasting : DTH) ฯลฯ

นักธุรกิจกลุ่มนี้ คือ บริษัทชินวัตรคอมพิว-

เตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่น ผู้ก่อกำเนิดโครงการดาวเทียมแห่งชาติดวงแรกของไทยที่ชื่อว่า "ไทยคม" นั่นเอง

ในวันที่นักธุรกิจไทย (กลุ่มนี้) ประสบผลสำเร็จในการสร้างชื่อเสียงให้ประเทศชาตินั้น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ไปทรงร่วมเป็นสักขีพยาน ได้ประทับเป็นมิ่งขวัญ และมีกระแสพระราชดำรัสชื่นชมยินดีเป็นภาษาฝรั่งเศส ที่ไพเราะประทับใจแก่ผู้ฟังทั่วโลก ณ ฐานยิงจรวด กิอานา ด้วย

ผู้เขียนได้ชื่นชมพระบารมี และได้ร่วมแสดงความยินดีกับนักธุรกิจไทย (กลุ่มนี้) อยู่ที่บ้านด้วยความภาคภูมิใจพร้อมๆ กับคนไทยทั่วโลก โดยหวังว่าจะได้มีโอกาสเข้าเยี่ยมชมสถานีควบคุมดาวเทียมและถือโอกาสนั้น ร่วมแสดงความชื่นชมยินดีแสดงความภาคภูมิใจในผลสำเร็จของท่านเหล่านั้นด้วยตนเอง

วันพฤหัสบดี ที่ 10 กุมภาพันธ์ 2537 เป็นวันที่ความหวังของผู้เขียนเป็นจริง และเป็นผลเมื่อได้รับเกียรติเข้าเยี่ยมชมและศึกษาดูงาน ณ สถานีควบคุมภาคพื้นดิน ของบริษัทชินวัตรฯ นี้พร้อมกับคณาจารย์เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 31 คน (ทั้งนี้ด้วยการติดต่อประสานงาน โดยท่านผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รศ. ดร.วิจิตร ภักดีรัตน์)

ในโอกาสที่ดังกล่าว คณะผู้ดูงานได้รับความเข้าใจเรื่องดาวเทียมการโคจรของดาวเทียม พิธีการปล่อยจรวดเพื่อส่งดาวเทียมขึ้นสู่อวกาศ (จาก

วิทัศน์) โครงการดาวเทียมตั้งแต่เริ่มต้น ปัจจุบันและอนาคต การโคจรรอบโลก และการทำงานของดาวเทียม รวมถึง ความรู้เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ดาวเทียมในด้านการสื่อสารโทรคมนาคม การใช้ดาวเทียมเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษา กับทั้งได้ชมห้องนิทรรศการเพื่อศึกษาแบบจำลองของดาวเทียม ชมห้องควบคุมดาวเทียม ห้องจ่ายพลังงาน และห้องจ่ายพลังงานสำรองกรณีไฟฟ้าขัดข้อง ชมจานรับสัญญาณดาวเทียม 3 ชุด (นอกอาคาร) และบริเวณที่จะติดตั้งเพิ่มอีก 2 จานสำหรับคลื่นความถี่ KU-Band ด้วย

เพื่อร่วมกันประกาศเกียรติคุณให้กับนักธุรกิจกลุ่มบริษัทชินวัตรฯ และเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ในการมีส่วนร่วมสร้างชื่อเสียงให้กับประเทศชาติของบริษัทดังกล่าวผู้เขียนจึงขอนำความรู้เล็กๆ น้อยๆ ที่ผู้เขียนเก็บรวบรวมจากเอกสาร บทความ ฯลฯ ดังรายนามท้ายเรื่องมาเล่าสู่กันฟังในเนื้อหาของ “ดาวเทียม ไทยคม” ณ ที่นี้ด้วยดังนี้ :-

ประวัติความเป็นมา (ของ “ไทยคม” ดาวเทียมไทยคมเพื่อการสื่อสารดวงแรกของไทย)

ประเทศไทยพยายามจะเป็นเจ้าของดาวเทียมเพื่อการสื่อสารมาตั้งแต่ปี 2510 ซึ่งขณะนั้น กรมไปรษณีย์โทรเลขได้เข้าเป็นสมาชิก “INTELSAT” และเข้าร่วมจรรยาบรรณจาก “INTELSAT” มาใช้ติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศแทนระบบวิทยุ HF โดยมีสถานีภาคพื้นดินอยู่ที่ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี และต่อมาในปี 2523 มีการเข้าร่วม “INTELSAT” เพื่อการโทรคมนาคม และการถ่าย

ทอดโทรทัศน์ภายในประเทศ

ครั้นปี 2526 บริษัท Hughes Communicating International เสนอรายงานต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ที่ไทยจะมีดาวเทียมเป็นของตนเอง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงผู้รับผิดชอบขณะนั้นได้อนุมัติให้คณะของ Hughes ศึกษาเสร็จเมื่อ 30 ตุลาคม 2527 และเสนอให้ไทยซื้อดาวเทียมเก๋าชินติเดียวกับดาวเทียม “ปาลาปา” ของอินโดนีเซีย แต่ถูกระงับไว้

ปี 2530 กระทรวงคมนาคมได้เชิญบริษัทเอกชนมารับสัมปทานโครงการดาวเทียมแห่งชาติ มีบริษัทต่างๆ เสนอเข้ารับสัมปทาน 5 บริษัท คณะรัฐมนตรีมีมติเลือกบริษัทชินวัตรคอมพิวเตอร์ จำกัด ให้เป็นผู้ได้รับสัมปทาน เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2534

รัฐบาลได้ให้หลักประกันแก่บริษัทผู้ลงทุน โดยให้บริษัทชินวัตรคอมพิวเตอร์ จำกัด ได้สัมปทานเป็นเวลา 30 ปี 8 ปีแรก รัฐบาลจะไม่อนุญาตให้บริษัทอื่นส่งดาวเทียมแข่งขัน โดยบริษัทชินวัตรฯ จะต้องจ่ายเงินประกันแก่รัฐบาลจำนวน 1,415 ล้านบาท โดยลงนามในสัญญาเมื่อ 11 กันยายน 2534

บริษัทชินวัตรฯ ได้ทำสัญญาซื้อดาวเทียม 2 ดวงจากบริษัท Hughes Aircraft และทำสัญญาว่าจ้างบริษัท ARIANSPACE ของฝรั่งเศสเพื่อส่งดาวเทียมขึ้นโคจรในท้องฟ้า โดยทางบริษัทชินวัตรฯ ได้ใช้พื้นที่ 20 ไร่ บริเวณสี่แยกเคลายสร้างเป็นอาคารควบคุมดาวเทียมภาคพื้นดิน

ดาวเทียมดวงแรก (ออกแบบ และผลิตโดย บริษัท Hughes Communications International แห่งสหรัฐอเมริกา) ของไทยดวงนี้ ได้รับชื่อโปรดเกล้าพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ว่า “ไทยคม” โดยทรงยืมมาจาก Thai Communication เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2535 เพื่อเป็นสิริมงคลแก่การสื่อสารของไทย และเมื่อ 17 ธันวาคม 2536 (18 ธ.ค. 36 เวลาท้องถิ่นประเทศไทย) ดาวเทียมเพื่อการสื่อสารแห่งชาติดวงแรกของประเทศไทยหรือ “ไทยคม” HS-376 นี้ถูกยิงด้วยจรวด Ariane 4 ขึ้นจากฐานยิงจรวด กิอานา (Guiana Space Center) ที่เมืองคูรู (Kourou) ประเทศเฟรนช์กิอานา (French Guiana) ซึ่งอยู่ตอนเหนือของประเทศบราซิล ในทวีปอเมริกาใต้ เพื่อใช้ประโยชน์ในการสื่อสารของชาติต่อไป

จากสัมปทานในช่วงระยะเวลา 30 ปีนี้ บริษัทชินวัตราฯ มีโครงการส่งดาวเทียมขึ้นสู่ตำแหน่งวงโคจรบนอวกาศอย่างน้อย 2 รุ่นด้วยกัน โดยต้องส่งเป็นจำนวน 2 ดวง ในการส่งดาวเทียมแต่ละรุ่นเพื่อสำรองซึ่งกันและกัน และเป็นการขยายให้มีจำนวนทรานส์พอนเดอร์ (Transponder) เพื่อใช้งานมากขึ้น (ทั้งนี้เป็นไปตามข้อกำหนดในสัมปทาน) ซึ่งหมายถึงว่าจากสัมปทานดังกล่าว โครงการ “ไทยคม” จะมีการยิงดาวเทียมขึ้นสู่ตำแหน่งวงโคจร รวมทั้งสิ้นอย่างน้อย 4 ดวง โดยในระยะแรกของสัมปทานจะยิง 2 ดวงก่อน ณ ตำแหน่งโคจรที่ 78.5 องศาตะวันออก บนตำแหน่งความสูงระดับพื้นดินเหนือเส้นศูนย์สูตร

35,786 กิโลเมตร

บริษัทคู่สัญญาผู้ดำเนินโครงการฯ “ไทยคม”

“ไทยคม” โครงการดาวเทียมสื่อสารแห่งชาติ (Thaicom The First Thai Communications Satellite) นี้เป็นโครงการของนักธุรกิจไทยกลุ่มบริษัทชินวัตราคอมพิวเตอรส์ แอนด์คอมมิวนิเคชันส์ จำกัด ซึ่งเมื่อได้สัมปทานดำเนินโครงการจากรัฐบาลไทย โดยกระทรวงคมนาคมแล้ว บริษัทฯ ได้จัดตั้งบริษัทชินวัตราแซทเทลไลท์ จำกัด ขึ้นดำเนินโครงการโดยตรง โดยได้ทำสัญญาว่าจ้างกลุ่มนักธุรกิจจากบริษัทของต่างประเทศเข้าร่วมโครงการฯ ด้วยดังนี้ :-

บริษัท Hughes Aircraft จากสหรัฐอเมริกา

- ดำเนินการจัดสร้างดาวเทียม “ไทยคม”
- ให้คำปรึกษาแนะนำทางเทคนิคเกี่ยวกับการใช้งานของตัวยานดาวเทียม สถานีควบคุมดาวเทียมภาคพื้นดิน

บริษัท Arianespace จากฝรั่งเศส

- ดำเนินการจัดส่งดาวเทียม “ไทยคม” เข้าสู่วงโคจรบนอวกาศ โดยใช้จรวด Ariane 4 จัดส่ง
- บริษัท Telespace**

- ดำเนินการเป็นที่ปรึกษาทางเทคนิคของโครงการ “ไทยคม”

รูปลักษณะของดาวเทียม รุ่น HS-376

ดาวเทียม “ไทยคม” รุ่น HS-376 เป็นดาวเทียมรูปทรงกระบอกที่หมุนรอบตัวเอง 55 รอบใน 1 นาที เพื่อสร้างเสถียรภาพในอวกาศ โดยมีส่วนสูงเมื่อซ้อนพับเก็บระหว่างการขนส่งขึ้นสู่

อวกาศ 2.56 เมตร กว้าง 2.16 เมตร และมีขนาดเมื่ออยู่บนวงโคจรเมื่อใช้งานคือ ส่วนสูง 6.76 เมตร กว้าง 2.16 เมตร ขนาดจานสายอากาศเส้นผ่าศูนย์กลาง 1.8 เมตร น้ำหนักบนพื้นโลกขณะยังขึ้นสู่วงโคจรเท่ากับ 1,078 กิโลกรัม น้ำหนักเมื่อแรกเริ่มใช้งานบนวงโคจร (ในอวกาศ) 627 กิโลกรัม และน้ำหนักเมื่อสิ้นอายุการใช้งานจะเหลือเพียง 439 กิโลกรัม

การส่งดาวเทียม “ไทยคม” เข้าสู่ตำแหน่ง “วงโคจรค้างฟ้า” ในอวกาศ

ในขั้นแรก จรวด ทำการปล่อยดาวเทียมเพื่อส่งเข้าสู่วงโคจรถ่ายโอน (Transfer Orbit) ที่ความสูงเหนือพื้นโลกประมาณ 200 กิโลเมตร จากนั้น สถานีภาคพื้นดิน จะเริ่มทำการติดต่อกับดาวเทียม และเริ่มบังคับทิศทางของดาวเทียม

ดาวเทียมจะโคจรเป็นรูปวงรีในวงโคจรขั้นต่ำ คือ วงโคจรถ่ายโอน และในแต่ละรอบที่ดาวเทียมโคจรผ่านไป ดาวเทียมจะถูกเหวี่ยงออกไปในรัศมีที่ไกลขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้น ระหว่างการส่งดาวเทียมเข้าสู่ตำแหน่งวงโคจรนั้น จะต้องใช้สถานีภาคพื้นดินติดตามและควบคุมดาวเทียมใน 2 ชั้โลกด้วยกันคือ เมื่อโคจรผ่านซีกโลกด้านตะวันตก จะใช้สถานีภาคพื้นดินที่สหรัฐอเมริกาและยุโรป และเมื่อโคจรผ่านซีกโลกตะวันออกจะใช้สถานีภาคพื้นดินที่ประเทศอินโดนีเซีย และออสเตรเลีย เมื่อถึงรัศมีของวงโคจรที่ถูกเหวี่ยงออกไปเท่ากับ 35,786 กิโลเมตร สถานีควบคุมภาคพื้นดินก็จะบังคับการจรวด Apogee ในดาวเทียม เพื่อส่ง

ดาวเทียมจากวงโคจรถ่ายโอน เข้าสู่วงโคจรค้างฟ้า (Geostationary Orbit) ณ ตำแหน่งวงโคจรที่ 78.5 องศาตะวันออก เมื่อดาวเทียมเข้าอยู่ในตำแหน่งวงโคจรที่ 78.5 องศาตะวันออกในวงโคจรค้างฟ้าเรียบร้อยแล้ว ดาวเทียมจะโคจรไปรอบโลกเป็นรูปวงกลม ระบายเดียวกับเส้นศูนย์สูตรพร้อมทั้งเคลื่อนที่รอบแกนโลกในแนวตั้ง และเวลาเดียวกับการหมุนของโลก และเมื่อนั้น ดาวเทียมจะถูกควบคุม และบังคับการใช้งานโดย สถานีควบคุมภาคพื้นดิน ที่ ถนนรัตนานิเบศร์ต่อไป

พื้นที่บริการของดาวเทียม “ไทยคม” HS-376

ดาวเทียม “ไทยคม” สามารถส่งคลื่นความถี่ครอบคลุมประเทศต่าง ๆ เพื่อให้บริการสื่อสาร รวมทั้ง มีความแรงของสัญญาณในพื้นที่บริการดังนี้

- ผ่านความถี่ C-Band มีพื้นที่บริการครอบคลุมประเทศไทยทั้งหมด และประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ร่างกุ้ง เวียงจันทน์ พนมเปญ ฮานอย โฮจิมินห์ สิงคโปร์ เป็นต้น) นอกจากนี้ยังมีพื้นที่บริการครอบคลุมในเมืองและประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียง (ปักกิ่ง ฮองกง โซล ไทเป โตเกียว เป็นต้น) ด้วย

- ผ่านความถี่ Ku-Band มีพื้นที่บริการครอบคลุมเฉพาะประเทศไทย และในภูมิภาคใกล้เคียง เฉพาะเขตภูมิภาคอินโดจีน

การสื่อสารแบบต่าง ๆ ด้วยระบบผ่านดาวเทียม : ปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต

ปัจจุบัน

ด้านโทรทัศน์ (TV Distribution, Relay & Live Broadcast)

- สถานีแม่ข่ายสามารถส่งรายการผ่านดาวเทียมไปยังสถานีเครือข่ายย่อยหรือสถานีทวนสัญญาณเพื่อออกอากาศแพร่ภาพต่อไปในเขตภูมิภาค

- สามารถทำการถ่ายทอดสดผ่านดาวเทียมได้โดยอุปกรณ์เคลื่อนที่ (SNG)

ด้านวิทยุกระจายเสียง (Radio Distribution & Relay)

- สามารถถ่ายทอดสัญญาณ ไปมาระหว่างสถานีวิทยุจากภูมิภาคที่ห่างไกลเพื่อรวบรวมข่าวรวมทั้งแพร่สัญญาณถ่ายทอด ณ สถานีทวนสัญญาณ (Radio Rebroadcasting)

ด้านการสื่อสารทางโทรศัพท์ (Satellite Telephony)

- สามารถเชื่อมโยงเครือข่ายโทรศัพท์จากชุมสายต่างๆ เข้าด้วยกัน

- ทำให้ใช้อุปกรณ์ที่มีขนาดเล็กเพื่อเชื่อมโยงพื้นที่ห่างไกลเข้ากับเครือข่ายโทรศัพท์

- ทำได้สะดวกรวดเร็วกว่าการใช้สายภาคพื้นดิน

ด้านการสื่อสารข้อมูล (Satellite Communication Network & VSAT)

- สามารถเชื่อมโยงเครือข่ายข้อมูลคอมพิวเตอร์จากหลายพื้นที่เข้าด้วยกันได้โดยสะดวก

- สามารถส่งผ่านได้ทั้งข้อมูล เสียง และภาพ (Data, Voice & Video)

ในอนาคต

- พัฒนาระบบโทรศัพท์ในชนบทให้กว้างไกลทั่วถึง และมีความทัดเทียมกันโดยเฉพาะในชนบทที่ห่างไกลความเจริญ ซึ่งการสร้างข่ายภาคพื้นดินดำเนินการได้ยากและไม่คุ้มประโยชน์

- การพัฒนาหน่วยสื่อสารดาวเทียมเคลื่อนที่ในแบบต่างๆ เช่น โทรศัพท์กระเป๋าหิ้วผ่านดาวเทียมสำหรับทหาร ตำรวจตระเวนชายแดน เจ้าหน้าที่ป่าไม้ เป็นต้น (Mobile Satellite Terminal)
- การใช้ดาวเทียมเพื่อการประชุมทางไกลด้วยภาพผ่านดาวเทียม (Vio Conference via Satellite)

- ระบบโทรทัศน์โดยตรงผ่านดาวเทียม (Direct-to-Home Broadcasting)

- ระบบการทำข่าวผ่านดาวเทียม (Satellite News Gathering)

ประโยชน์ของดาวเทียม "ไทยคม" ต่อประเทศไทย

- เป็นชื่อเสียง เกียรติภูมิ และมีผลต่อประโยชน์ในด้านความมั่นคงของชาติ

- เป็นก้าวสำคัญที่นำประเทศไทยไปสู่การพัฒนาเทคโนโลยีทางอวกาศ

- กระตุ้นให้เกิดการคิดค้น การประยุกต์ใช้งานใหม่ๆ ตลอดจนก่อให้เกิดอุตสาหกรรมต่อเนื่อง ทั้งในเรื่องของดาวเทียม และการสื่อสารนั้นๆ

- ทำให้ประเทศไทยพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น เพราะการสื่อสารของชาติจะไม่อยู่ในมือของต่าง-

ชาติต่อไป

- สามารถส่งเงินตราต่างประเทศในการเข้าใช้ช่องสัญญาณดาวเทียมของต่างประเทศ และยังสามารถนำรายได้เข้าประเทศได้จากการให้ต่างประเทศเช่าช่องสัญญาณบางส่วน

ประโยชน์ต่อวงการสื่อสาร

- มีช่องสัญญาณหรือทรานส์พอนเดอร์สำหรับประเทศไทยมากขึ้น

- “ไทยคม” เป็นดาวเทียมสื่อสารของประเทศไทยเอง ซึ่งออกแบบมาใช้งานที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยโดยเฉพาะ ดังนั้นความแรงของสัญญาณจึงดีกว่าดาวเทียมอื่น ผู้ใช้สามารถติดต่อสื่อสารได้สะดวก และคุณภาพดีกว่า

- พื้นที่บริการครอบคลุมเชื่อมโยงประเทศไทยเข้ากับประเทศสำคัญหลายแห่ง ทำให้การสื่อสารระหว่างประเทศสะดวกยิ่งขึ้น ส่งผลให้เกิดการพัฒนาของเศรษฐกิจต่อเนื่องตามมาด้วย

- เป็นการให้บริการช่องสัญญาณดาวเทียมในท้องถิ่นด้วยคนไทยเอง ทำให้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น

- สามารถกำหนดทิศทางในการพัฒนาการสื่อสารผ่านดาวเทียมได้มากขึ้น

- เป็นครั้งแรกที่จะมีการใช้ความถี่ย่าน Ku-Band ในประเทศไทยโดยเฉพาะในเรื่องการแพร่ภาพสัญญาณโทรทัศน์โดยตรงสู่บ้านเรือนหรือระบบ Direct Broadcasting ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนา และอุตสาหกรรมต่อเนื่องในด้านนี้มากขึ้น

- ก่อให้เกิดการพัฒนา และการประยุกต์ใช้งานด้านการสื่อสารเพิ่มมากขึ้น

- สามารถรองรับการขยายตัวของการสื่อสารได้รวดเร็วกว่าการสื่อสารด้วยข่ายภาคพื้นดิน

- ก่อให้เกิดความเท่าเทียมกันในการสื่อสาร และการให้บริการทั่วทุกจุดในประเทศ

- สามารถเป็นได้ทั้งระบบการสื่อสารหลัก ด้วยการสื่อสารผ่านดาวเทียมเอง และสามารถเป็นระบบการสื่อสารสำรองสำหรับเครือข่ายภาคพื้นดินที่มีอยู่แล้วด้วย

เนื่องจากดาวเทียม “ไทยคม” นี้มีส่วนช่วยในการพัฒนาการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคมทำให้ประเทศไทยสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยไม่ต้องอาศัยดาวเทียมของต่างชาติดังในอดีตที่ผ่านมา ซึ่งจะเป็นการช่วยประหยัด เงินตราไม่ไหลไปต่างประเทศ และยังสามารถพัฒนาระบบการสื่อสารจนถึงการศึกษาต่าง ๆ ของประเทศเพื่อรองรับความเจริญรุดหน้าของสังคมไทยที่นับวันจะก้าวไกลยิ่งขึ้นอันจะเกี่ยวโยงส่งผลถึงการพัฒนาของประเทศโดยรวมอีกด้วยนั้น เป็นผลงานของบริษัท เอกชน ซึ่งกระทำในรูปองค์การธุรกิจจึงสามารถกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า เป็นผลงานของนักธุรกิจ

ดังนั้น บทความนี้แม้จะมีชื่อว่า “ธุรกิจไทยคมกับการพัฒนาประเทศก็ตาม” ท่านผู้อ่านคงได้ประจักษ์ชัด ณ บัดนี้แล้วว่า บทความนี้ได้ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า “นักธุรกิจเป็นผู้สร้างชาติ” โดยแท้ นั่นเอง

บรรณานุกรม

จำลอง ผึ้งชลจิตร "ไทยคม : ดาวเทียมไทยดวงแรก (Thaicom : The First Thai Communications Satellite)"

กิ่นรี 11, 2, กุมภาพันธ์ 2537 หน้า 134-137.

ไทยคม (Thaicom) : โครงการดาวเทียมสื่อสารแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร บริษัทชินวัตรแซทเทลไลท์ จำกัด (มหาชน) ม.ป.ป.

เบญจวรรณ มนัสไพญญ์ "ร่วมภูมิใจกับคนไทย สกสท.ไทยเยี่ยมชม สถานีควบคุมดาวเทียมไทยคม" สกสท.ไทย 40, 2053, 22 กุมภาพันธ์ 2537 หน้า 52-53, 74.

นักธุรกิจเป็นผู้สร้างชาติ

ต่อจากหน้า ๒๔

นักธุรกิจของเรา:รับภารกิจอย่างใหม่ที่หนัก
ยิ่งสับสนหมุนวน วุ่นวายนี้ใครหรือไม่ เป็นตำ
ถามที่น่าหนักใจ แต่ก็ท้าทายมิใช่หรือ..

References

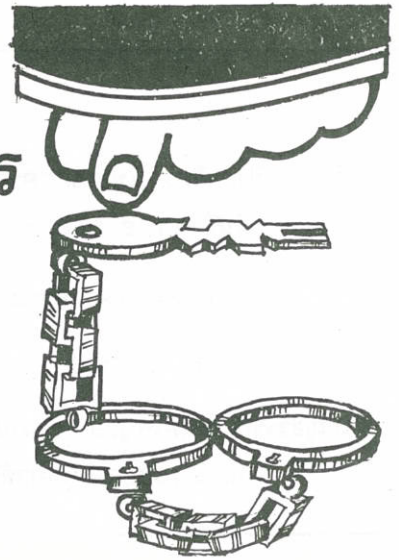
Athos, Antony G. and Coffey, Robert E. **Behavior in Organization** Englewood Cliffs, N.J.
: Prentice-Hall, 1986.

Heron, John R. "The Royal Bank Letter : What's Being "Business-Like" ?" **World Executive's Digest**.
Vol.VI, NO.12, December 1985, pp.56-57.

มาตรการป้องกัน การลักเล็กขโมยน้อยในองค์กร ช่วยจรรโลงธุรกิจของชาติได้

*รศ.ดร.นวนิตย์ อินทรามะ

“ชาติจะเจริญรุ่งเรืองได้ เพราะเศรษฐกิจ
รุ่งเรือง และเศรษฐกิจจะรุ่งเรืองได้ถ้าชาติ
มีนักธุรกิจที่ดี” จากคำกล่าวนี้น่าจะอนุมานได้
ว่า นักธุรกิจที่ดีเป็นผู้หนึ่งที่มีบทบาทในการสร้าง
ชาติ ในทางกลับกัน นักธุรกิจที่ไร้คุณภาพ
ย่อมสามารถทำลายชาติ ได้เช่นกัน

นักธุรกิจที่ดีย่อมประกอบด้วยคุณสมบัติ
นานับประการ เช่น ความซื่อสัตย์ต่อตนเองและลูก
ค้า ขยัน อดทน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สามารถ
พยากรณ์เหตุการณ์ได้อย่างแม่นยำ รู้จักคุณค่าของ
สารนิเทศเพื่อนำมาใช้ในการตัดสินใจ มีจิตใจรัก
ความเป็นธรรม มีลักษณะความเป็นผู้นำที่ดี
สามารถควบคุมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานตาม

แนวทางที่กำหนดไว้ เพื่อบรรลุเป้าหมายรวมของ
ธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้สามารถ
ลดต้นทุนโดยไม่มีผลกระทบต่อคุณภาพของสินค้า
หรือบริการ และแก่ผู้บริโภค

การขาดระบบการควบคุมงานที่ดี หรือแม้จะ
มีระบบที่ดีรัดกุมเพียงใด ถ้าผู้ควบคุมหรือหัวหน้า
งานละเลยไม่สนใจที่จะปฏิบัติตามระบบย่อมก่อให้เกิด
ความสูญเสียไม่ว่าจะเป็นด้านขวัญของคณงาน
แรงงาน ชั่วโมงทำงาน วัสดุครุภัณฑ์ ไปจนถึง
ความสูญเสียในด้านการเงิน ซึ่งความสูญเสียเหล่านี้
เป็นผลทำให้ผลิตภัณฑ์หรือบริการของธุรกิจมี
ราคาต้นทุนสูงขึ้นทุก ๆ ปี ธุรกิจโรงงาน
อุตสาหกรรม หน่วยราชการ และสถาบันเอกชน

*ผู้อำนวยการหอสมุดและศูนย์สนเทศ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต : Ph.D. (Library Information Science)

Indiana Univ. U.S.A.

ต่าง ๆ จะสูญเสียเงินคิดเป็นมูลค่านับหลายล้านบาท เพราะถูกขโมย ไม่มีบริษัทห้างร้านหรือสำนักงานใดที่จะรอดพ้นจากการถูกขโมยไปได้ ผู้ที่อยู่ในข่ายสงสัยที่เป็นขโมยเป็นได้ทั้งคนงาน เสมียน พนักงาน นักวิชาชีพ ตลอดจนบุคคลใน ระดับสูง

ค่าสูญเสียจากการถูกขโมยภายในนั้นมีมูลค่ามากกว่าการถูกโจรกรรมหรือการปล้นมากมายนัก เพราะไม่มีที่สิ้นสุด ทั้งยังเป็นการเพิ่มค่าใช้จ่ายที่ไม่สามารถคำนวณได้ เช่น ค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการขาดความเชื่อถือไว้วางใจซึ่งกันและกันภายในหน่วยงาน อันอาจจะเป็นผลให้ขวัญของพนักงานต่ำ นอกจากนี้บางครั้งทำให้เสียลูกค้า เพราะการตั้งราคาขายสูงเพื่อให้คุ้มกับค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไปจากการถูกขโมย

บุคคลผู้มีหน้าที่รับผิดชอบไม่ว่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องในการขโมยนี้หรือไม่ก็ตาม ก็ย่อมจะได้รับผลในทางลบในฐานะที่เป็นหัวหน้าหรือผู้บังคับบัญชา เมื่อมีการขโมยเกิดขึ้นในหน่วยงาน ชื่อเสียงของหัวหน้าย่อมต้องมัวหมองไปด้วย จริงอยู่ หัวหน้างานหรือผู้บังคับบัญชามีได้มีหน้าที่คอยจ้องจับอาชญากรรม แต่สามารถป้องกันตรวจสอบและหยุดยั้งการลักเล็กขโมยน้อยได้ ขั้นแรกจะต้องเข้าใจว่า พนักงานขโมยอะไร และทำไมชอบขโมยขโมยอะไรเป็นส่วนใหญ่และมีจุดประสงค์อย่างไรในการขโมย

การลักเล็กขโมยน้อยเป็นประจำ

สิ่งที่พนักงานขโมยมีทุกอย่าง ตั้งแต่

ของเล็ก ๆ เช่น กระดาษ ปากกา ที่เย็บกระดาษ ไปจนถึงของรายการใหญ่ ๆ เช่น เครื่องโทรศัพท์ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องพิมพ์ดีด ทุกอย่างตั้งแต่กระดาษชำระจนถึงเครื่องจักรสำนักงาน พนักงานบางคนเริ่มตั้งแต่ของเล็ก ๆ โดยขโมยอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ที่บ้านจนกระทั่งต่อมาก็เดินออกไปจากสำนักงานพร้อมด้วยเฟอร์นิเจอร์ราคาแพง

ผู้บังคับบัญชาผู้หนึ่งเคยรายงานว่ามีโต๊ะบิลเลียดขนาดใหญ่หายไปจากอพาร์ทเมนต์ที่กำลังก่อสร้างในตอนเย็นหลังเลิกงาน คนงานก่อสร้างยกขึ้นรถบรรทุกพร้อมกับเครื่องมือก่อสร้าง และกล่องอาหารกลางวันของตน ปัจจุบันซึ่งเป็นยุคสารนิเทศ โจรขโมยของหรือสินค้าไม่จำกัดเฉพาะสิ่งของที่เคลื่อนที่ได้ คนสามารถหาเงินจำนวนมากได้โดยการขโมยข้อมูลส่วนตัว ขโมยความคิดจากภาพวาด สารนิเทศเกี่ยวกับความลับทางธุรกิจ และความลับภายใน แม้แต่รายการชื่อบุคคลที่จะส่งทางไปรษณีย์ (Mailly list) ก็เป็นของมีค่า

ในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชา เราจำเป็นต้องตระหนักอยู่เสมอว่าไม่มีอะไรที่จะปลอดภัย การขโมยของพนักงานอาจก้าวไปไกลถ้าเราไม่ใส่ใจเรื่องลักเล็กขโมยน้อย เราอาจจะต้องสูญเสียของใหญ่ ๆ ในภายหลัง

เหตุผลในการลักเล็กขโมยน้อย

เหตุผลที่พนักงานกลายเป็นขโมยมีมากมายพอ ๆ กับรายการที่ถูกขโมย บางคนก็เพื่อให้ได้เงิน บางคนทำเพื่อความตื่นเต้น บางคนทำเพราะเคียด

แค้นผู้บังคับบัญชาให้สำเหนียกในความผิดพลาด

เมื่อถูกจับได้พนักงานก็จะให้เหตุผลร้อยแปดพันประการที่ตนต้องขโมย ต่อไปนี้เป็นข้อแก้ตัวที่มักจะพบบ่อย ๆ

- ความเขี้ยววัน และสามารถหยิบฉวยได้ง่าย (ขโมยเพราะมันอยู่ใกล้มือ)

- การใช้สิทธิในทางที่ผิด (เมื่อได้รับเงินเดือนน้อย จะหยิบฉวยของกลับบ้านบ้างไม่น่าจะเป็นไร)

- การอนุญาต (เจ้านายไม่เห็นว่าเป็นไร)

ที่แน่นอนที่สุดสำหรับพนักงานบางคน การขโมยเป็นการแสดงอาการของผู้มีปัญหา พนักงานที่ติดยาเสพติด หรือประพฤติน่ากลัว เช่น ดื่มเหล้า หิวรำน้า เล่นการพนัน มักเป็นอาชญากร เพียงแต่รอเวลาว่าเขาจะก่ออาชญากรรมขึ้นเมื่อใดเท่านั้น

เมื่อใดก็ตาม ที่เราทำงานกับคนหมู่มาก บางคนจะมีเหตุผลต่าง ๆ นานา ที่จะขโมย และเมื่อคนเหล่านี้ไม่เกรงกลัวที่จะขโมยของจากหน่วยงานที่จ่ายเงินเดือนให้ตนได้ ก็สามารถทำเช่นนั้นกับคนแปลกหน้าได้เช่นกัน

อย่างไรก็ดีมีวิธีการหลายอย่างที่สามารถทำได้เพื่อลดการขโมยของ พนักงานไม่ว่าจะขโมยด้วยสาเหตุใด ประการที่สำคัญที่สุดคือ ต้องรอบคอบ สุขุมและไม่อ่อนแอ (จงอย่าอ่อนแอ)

กลยุทธ์ของผู้บังคับบัญชาในการป้องกันการลักเล็กขโมยน้อย

ข้อสำคัญในการป้องกันการขโมยก็คือ "การควบคุมรายการสิ่งของที่มีอยู่ และการรักษาความ

ปลอดภัย" ถ้าเราเก็บของไว้ในสต็อกน้อยลงเท่ากับเราลดแรงจูงใจ และความต้องการขโมยของพนักงานได้เท่านั้น การตรวจสอบสิ่งของที่มีอยู่บ่อย ๆ เป็นวิธีที่ดีที่สุดที่จะได้ทราบว่าการสูญหายในทันที และจะได้ดำเนินการก่อนที่จะสายเกินไป

นอกจากลดจำนวนสิ่งของ อุปกรณ์ และสินค้าในสต็อก และมีการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดแล้ว ไม่ควรเก็บของมีค่าไว้เป็นเวลานาน เช่นอย่าเก็บเงินสดในมือไว้นาน นอกจากจะจำเป็น และตักเตือนพนักงานไม่ให้นำของมีค่ามาไว้ที่สำนักงาน

แม้ว่าจะมีการลดปริมาณวัสดุ อุปกรณ์สินค้าที่จะเก็บไว้ในสต็อก มาตรการควบคุมความปลอดภัยก็เป็นสิ่งสำคัญ บรรดาผู้จัดการและหัวหน้าคนงาน เห็นพ้องต้องกันว่า การใช้ที่ปรึกษาอาชีพตรวจสอบความปลอดภัยจะช่วยให้ได้มาก ผู้เชี่ยวชาญด้านรักษาความปลอดภัยจะสามารถแนะนำได้ว่าจะติดตั้งอุปกรณ์ป้องกันผู้บุกรุก และอุปกรณ์ที่ส่งเสียงพร้อมทั้งมีการเคลื่อนไหวได้ตลอดจนกล้องโทรทัศน์ไว้ตรงจุดใดบ้าง การใช้อุปกรณ์เหล่านี้สามารถยับยั้งผู้คิดจะขโมยทั้งที่เป็นบุคคลภายนอกและภายใน เพื่อมิให้ลงมือปฏิบัติการ อย่างไรก็ตามวิธีการป้องกันที่ดีที่สุดก็คือหัวหน้างานต้องไม่อ่อนแอ

มาตรการรักษาความปลอดภัย

มาตรการรักษาความปลอดภัยที่ได้ผลที่หัวหน้าควรปฏิบัติได้แก่

- บอกกล่าวนโยบายการป้องกันขโมยอย่างชัดเจน

- จัดฝึกอบรมบรรดาเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับความเอาใจจริงเอาใจ ความเข้มงวด และให้เข้าใจความสำคัญของค่าใช้จ่ายที่ต้องสูญเสียไปกับการถูกขโมย

- ให้มีการชดใช้ความเสียหาย และค่าดำเนินการฟ้องร้องลงโทษผู้ทำผิดอย่างสม่ำเสมอทั่วหน้า

- อย่าให้พนักงานใช้ตัวรวมกัน และยืมลูกกุญแจกันได้

- ให้มีการใส่กุญแจ บริเวณที่เก็บวัสดุอุปกรณ์

- ใส่กุญแจประตูเมื่อปิดสำนักงาน หรือบริเวณที่ทำงานเมื่อรู้สึกว่าจะไม่ปลอดภัย

- ถ่ายรูปหรือเทปโทรทัศน์สิ่งของที่มียี่ห้อต่าง ๆ ไว้

- เปลี่ยนกุญแจประตูทุกแห่งเป็นครั้งคราว

- ประทับตราเครื่องหมายเจ้าของบนสิ่งของที่สำคัญ ๆ

- เพิ่มการตรวจสอบภูมิหลังของบุคคลที่จะจ้างใหม่ให้เข้มงวดยิ่งขึ้น

- อย่าจ้างพนักงานที่เคยต้องโทษมาแล้ว นอกจากจะมีเหตุผลที่ดีพอ

- เพิ่มยามรักษาความปลอดภัย และเสริมตรงจุดที่จำเป็น

- อย่าเก็บวัสดุในที่ที่ไม่มีแสงสว่างจากไฟฟ้า

- จัดตารางทำความสะอาดหลังเวลาทำงาน

เพื่อให้บริเวณที่มีจุดอ่อนได้รับการดูแล

- พยายามตรวจสอบพนักงานที่จู้ ๆ ก็นำกระเป๋ หรือถุงขนาดใหญ่เกินขนาดมาทำงานหรือไม่อนุญาตให้นำกระเป๋และถุงนั้นเข้าภายในห้องทำงาน

เท่าที่ปรากฏยังไม่มีการควบคุมหรือรักษาความปลอดภัยวัสดุอุปกรณ์ใดที่จะสามารถป้องกันขโมยได้สมบูรณ์ แต่การมีมาตรการป้องกันบ้างก็ยิ่งดีกว่าไม่มีเสียเลย

ข้อปฏิบัติเมื่อมีการลักเล็กขโมยน้อย

เมื่อมีการตรวจสอบพบว่ามี การขโมยในหน่วยงานที่เรารับผิดชอบจะต้องรีบดำเนินการทันที โดยปกติขั้นแรกต้องรีบแจ้งตำรวจและบริษัทประกันภัย (นอกจากความเสียหายมีน้อยกว่าที่กำหนดไว้ในกรมธรรม์) ต้องสามารถระบุลักษณะสิ่งของที่หายไปได้

ถ้าพนักงานภายนอก เช่นเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่สามารถแก้ปัญหาได้เราจะต้องดำเนินการสืบสวนเอง หัวหน้าหน่วยงานไม่ใช่คนสืบ แต่ก็สามารถใช้วิจารณญาณได้ว่าขณะเมื่อเกิดมีการขโมยมีใครอยู่หรือเข้าออกบริเวณนั้นบ้าง หัวหน้างานจะต้องหาทางดูลาดเลาร่องรอย หรือสอบถามผู้ที่อาจเป็นพยานได้

ในกรณีที่เป็นเรื่องใหญ่ อาจจำเป็นต้องจ้างนักสืบภายนอก พวกหัวขโมยภายในทั้งหลายจะถูกจับตาจากนักสืบที่ปลอมแปลงมาเป็นพนักงานหรือทำเป็นลูกค้า คอยสังเกตพนักงานที่ถูกสงสัยว่าจะมีการยกยอกเงินที่ได้รับจากลูกค้า

ถ้าทำทุกวิธีแล้วก็ยังไม่ได้ผล ก็ให้รางวัลหรือประกาศให้น้ำของมาคืน โดยไม่มีการสอบสวนอาจช่วยให้ได้ของคืน และทำให้เรื่องเบาลงได้

ข้อควรระวังในการจัดการกับหัวขโมยภายใน

เช่นเดียวกับในกรณีอื่นๆ การใช้วิจารณ์-ญาณตัดสินใจสำคัญในการแก้ปัญหาการขโมยของพนักงาน ในการพิจารณาการตัดสินใจเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติเราจำเป็นต้องชั่งน้ำหนัก กับผลที่จะเกิดขึ้นดังต่อไปนี้

1. การสอบสวนและการตัดสินใจลงโทษ อาจทำให้หน่วยงานของเราเสียชื่อเสียง เราอาจรอความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญในการสื่อสาร เพื่อกำหนดมาตรการล่วงหน้าไม่ให้เกิดผลเสีย

2. เราอาจถูกข้อหาหมิ่นประมาท หรือทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงถ้ากล่าวหาผิดตัว จะต้องแน่ใจว่ามีข้อเท็จจริงที่ชัดเจนก่อนดำเนินการต่อไป และติดต่อกับที่ปรึกษากฎหมายถ้าไม่แน่ใจว่าจะทำอย่างไรต่อไป

3. ขวัญของพนักงานอาจเสียถ้าหน่วยงาน

เดินไปด้วยบรรยากาศ ที่มีตำรวจเข้ามาเกี่ยวข้อง อย่าทำเรื่องให้ใหญ่โตเกินจำเป็น หรือตื่นตระหนกจนเกินไปเกี่ยวกับขโมยในสำนักงาน

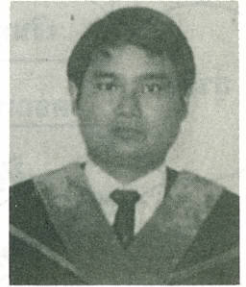
เมื่อมีการขโมยโดยพนักงานเกิดขึ้นโดยมิได้มีการสอบสวนหรือมิได้มีการตรวจสอบ ผู้เคราะห์ร้ายก็คือพนักงาน และหัวหน้างานที่เกี่ยวข้อง อย่าเพลอหรือไม่สงสัยอะไรเลย การดำเนินการป้องกันตามขั้นตอนการปฏิบัติที่ได้กล่าวแล้วข้างต้นจะสามารถป้องกัน ลด หรือขจัดการขโมยของพนักงานในหน่วยงานได้ เป็นการช่วยประหยัดเงินจำนวนมากให้หน่วยงานและในขณะเดียวกันก็เป็น การสร้างภาพลักษณ์ในการบริหารที่มีประสิทธิภาพ ช่วยให้ธุรกิจเจริญก้าวหน้า เพราะด้วยต้นทุนที่ลดลงจากการลดการสูญเสียโดยการขโมยไปได้ จะทำให้สามารถแข่งขันกับคู่ต่อสู้ทางธุรกิจภายในและภายนอกประเทศได้ ผลก็คือ เศรษฐกิจของชาติ จะเจริญรุ่งเรือง นักธุรกิจที่ตักตวงเงินเข้าประเทศได้มาก จึงจัดว่าเป็นผู้พัฒนาชาติ เป็นผู้สร้างชาติ สมดังคำขวัญที่ว่า "นักธุรกิจเป็นผู้สร้างชาติ"

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ระเบียบการศึกษา และหลักสูตรการศึกษา 2536 กรุงเทพฯ เอ็ดดิสันเพรส
โปรดักส์ 2537 หน้า 1.

Ramsey, Robert "How to Stamp out Stealing by Employees" *Supervision*. 54 : 11 November 1993, p. 7-9

เศรษฐศาสตร์สร้างนักธุรกิจ นักธุรกิจสร้างชาติ

เศรษฐศาสตร์กับนักธุรกิจ

*สุเทพ พัทประสิทธิ์

คนเราส่วนมากมักมีความเข้าใจว่า เศรษฐศาสตร์ และบริหารธุรกิจเป็นศาสตร์อย่างเดียวกันบางคนมีความคิดว่าถ้าจะดำเนินการค้าแล้ว ควรเรียนเศรษฐศาสตร์ ที่จริงแล้ววิชาเศรษฐศาสตร์ และวิชาบริหารธุรกิจเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ แต่นักเศรษฐศาสตร์ และนักบริหารธุรกิจ มักจะมีความเห็นไม่ตรงกันในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับธุรกิจ เนื่องจากเศรษฐศาสตร์ เป็นการคิดถึงเศรษฐกิจทั้งหมด และวิเคราะห์ว่าเศรษฐกิจจะดำเนินไปอย่างไร อันจะก่อให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การพัฒนาเศรษฐกิจ การมีเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจ การจ้างงานเต็มที่ ความเสมอภาคในการกระจายรายได้ และการรักษาดุลการชำระเงิน

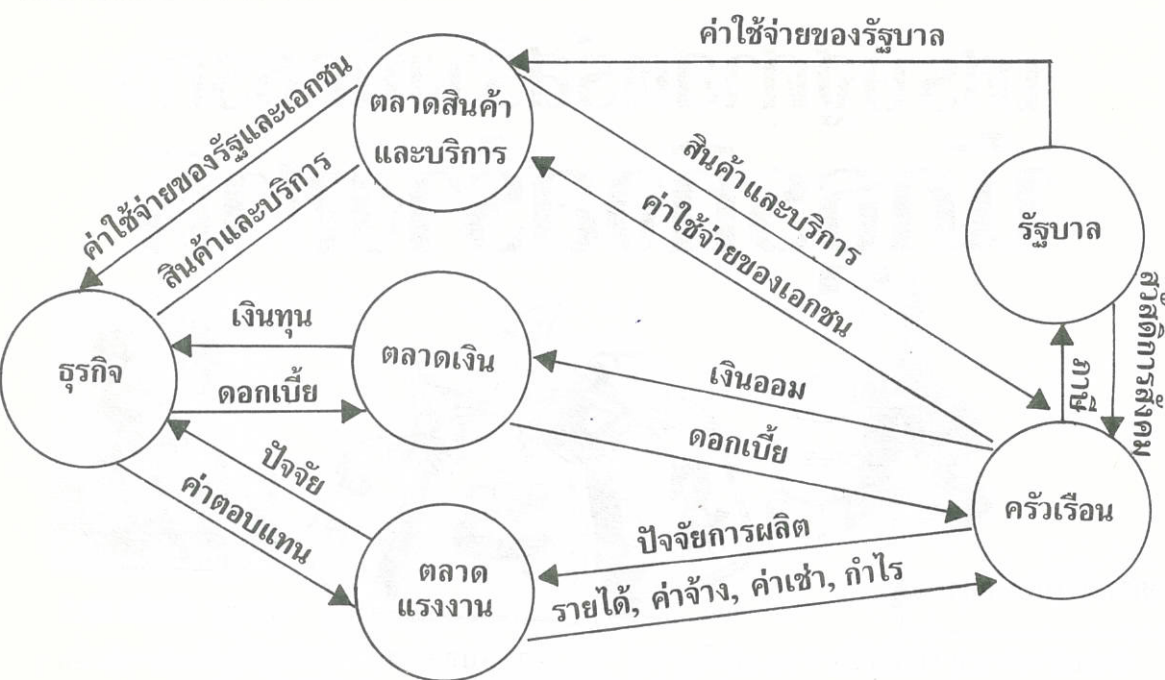
นักธุรกิจเป็นส่วนหนึ่งซึ่งทำหน้าที่ทางเศรษฐกิจ ซึ่งถือว่าเป็นศูนย์กลางของระบบเศรษฐกิจ

และสืบสานสร้างเครือข่ายกับสถาบันอื่นๆ เช่นสหภาพแรงงาน สถาบันเกษตรกร สถาบันการลงทุน และรัฐบาล นักเศรษฐศาสตร์มองเศรษฐกิจทั้งหมดเป็นส่วนรวม และพยายามประเมินผลการทำงานของระบบเศรษฐกิจว่าดำเนินไปสู่เป้าหมายที่ต้องการหรือไม่

ในการกำหนดเป้าหมายทางเศรษฐกิจ ส่วนได้เสียของนักธุรกิจนับว่ามีความสำคัญมากในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย แต่ไม่ได้หมายความว่า เราจะพิจารณาส่วนได้เสียของนักธุรกิจเท่านั้น เราต้องคำนึงถึงส่วนได้เสียของบุคคลอื่นในสังคมประกอบด้วย เช่น ส่วนได้เสียของผู้อุปโภค บริโภค ส่วนได้เสียของกรรมกร เป็นต้น การที่จะกำหนดเป้าหมายหรือนโยบายเศรษฐกิจที่ดีนั้น ควรจะต้องพยายามให้ส่วนได้เสียของบุคคลหรือทุกฝ่ายผสมกลมกลืนกันด้วยดี

*อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต : ศศ.ม. (เศรษฐศาสตร์สหกรณ์)

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาพ การหมุนเวียนของส่วนได้เสียขององค์ประกอบในระบบเศรษฐกิจ ได้แก่ ธุรกิจ, ครัวเรือนและรัฐบาล

ปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการประกอบธุรกิจ

ปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการประกอบธุรกิจหรือการผลิต ประกอบด้วย

1. **ที่ดิน (Lands)** คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่บนดิน ใต้พื้นดิน และในน้ำ และวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตทุกอย่าง เช่น ป่าไม้ แร่ธาตุ ที่ดิน สำหรับผลตอบแทนในการใช้ที่ดิน คือ ค่าเช่า
2. **แรงงาน (Labour)** คือ กำลังคนที่ใช้ในการผลิต และการค้า หรือทุกคนที่ทำงานอยู่ในองค์กรธุรกิจ สำหรับผลตอบแทนแรงงานที่ได้รับคือ ค่าจ้าง
3. **ทุน (Capital)** คือ ทุกสิ่งทุกอย่าง อาจเป็นเงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ ที่ใช้ในการดำเนินธุรกิจการผลิต และการขายสินค้าและบริการ สำหรับผลตอบแทนทุนที่ได้รับคือ ดอกเบี้ย

4. **ผู้ประกอบการ (Entrepreneur)** คือ บุคคลที่ทำหน้าที่นำปัจจัยทั้งสามข้างต้นมาใช้ในการผลิตหรือการขายสินค้าและบริการ หรือผู้บริหารดำเนินการประกอบกิจการธุรกิจ สำหรับผลตอบแทนผู้ประกอบการที่ได้รับคือ กำไร

บริหารธุรกิจเป็นแนวคิดเรื่องธุรกิจ ซึ่งอยู่ในวงแคบกว่าเศรษฐศาสตร์ เป็นแนวคิดว่าทำอย่างไรจึงจะบริหารธุรกิจให้มีประสิทธิภาพหรือมีกำไรมากที่สุด ควรจะบริหารงานแบบใดจึงจะประหยัดและมีประสิทธิภาพ นักธุรกิจมองโลกธุรกิจอยู่ภายในวงกิจการของตน เช่น ในฐานะเป็นประธานกรรมการหรือกรรมการผู้จัดการบริษัท ปัญหาที่สำคัญของนักธุรกิจก็คือ ทำอย่างไรจะแสวงหากำไร หรือรายได้ให้แก่กิจการมากที่สุดทำอย่างไร

ใครจึงจะรักษาระดับความเจริญเติบโตของธุรกิจนั้นได้ ทำอย่างไรจึงจะบริหารงานบุคคลให้มีสมรรถภาพมากในการทำงานและมีให้มีปัญหา ขัดแย้งระหว่างคนงานกับฝ่ายจัดการการบริหารธุรกิจ นักธุรกิจต้องคิดว่าธุรกิจประเภทใดจึงจะเหมาะสม และเป็นแบบที่ดีสำหรับแต่ละธุรกิจเช่น การศึกษานโยบายการบริหารงานบุคคลว่า แบบไหนจึงจะเกิดผลผลิตมากที่สุด เวลาไหนควรจะกู้เงินจากธนาคาร และเมื่อใดควรออกหุ้นสามัญ หรือหุ้นกู้ ทำอย่างไรจึงจะผลิตสินค้าให้ได้มากขึ้นโดยเสียค่าใช้จ่ายน้อย ทำอย่างไรจึงจะจงใจให้ลูกค้านิยมสินค้าของบริษัท อย่างไรก็ตาม การประกอบธุรกิจย่อมมีส่วนพัวพันโดยใกล้ชิดกับการทำงานของระบบเศรษฐกิจ นักบริหารธุรกิจจำเป็นต้องให้ความสนใจส่วนอื่นของระบบเศรษฐกิจด้วย เมื่อระบบเศรษฐกิจรุ่งเรืองย่อมเป็นเวลาที่มีการซื้อขายคล่อง การประกอบธุรกิจในระยะนั้นก็ไม่มีปัญหายุ่งยากนัก โอกาสที่จะแสวงหากำไรก็มีมากและแจ่มใส แต่ในระยะเศรษฐกิจตกต่ำการหาเงินย่อมเต็มไปด้วยความยากลำบาก และประสบปัญหานานัปการ เช่น สินค้าขายไม่ออก โอกาสที่จะขาดทุนหรือล่มจมก็มีมาก วิชาเศรษฐศาสตร์ จึงมีความสัมพันธ์กับการบริหารธุรกิจอย่างใกล้ชิด นักเศรษฐศาสตร์ที่ดีจะมีความรอบรู้ และเข้าใจว่านักธุรกิจดำเนินงานของเขาอย่างไร ทำนองเดียวกันนักธุรกิจที่ดีต้องมีความรู้ และสนใจเหตุการณ์ต่าง ๆ ในระบบเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นเพื่อการปรับกลยุทธ์ของธุรกิจอย่างเหมาะสม และทันต่อเหตุการณ์

การสร้างกำไรสูงสุดของธุรกิจในแนวทฤษฎี

เศรษฐศาสตร์จุลภาค

ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาค ก็ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักธุรกิจในด้านความคิดริเริ่มเพื่อแสวงหากำไรหรือรายได้ พฤติกรรมของบุคคลที่มีบทบาทสำคัญก่อให้เกิดการผลิตสินค้าหรือบริการเพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภค เมื่อผู้บริโภคเกิดความต้องการมากก็เต็มใจที่จะจ่ายเงินซื้อสินค้าหรือบริการนั้นเป็นจำนวนมาก ซึ่งนักธุรกิจก็จะเห็นโอกาสที่จะหากำไรจากการผลิตสินค้าและบริการชนิดนั้น โดยใช้หลักของกลไกแห่งราคา และหลักของความยืดหยุ่น หลักของราคา หรือหลักของทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค และถ้านักธุรกิจจะใช้โอกาสที่ยังไม่มีการแข่งขันมากนัก กล่าวคือสามารถผูกขาดธุรกิจชนิดนั้นได้ หรือการรวมตัวกับธุรกิจอื่นในอุตสาหกรรมเดียวกันได้หรือพยายามใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อกำหนดให้ผู้บริโภคเกิดความต้องการได้ และตั้งราคาตามความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อผลผลิตชนิดนั้น โอกาสที่นักธุรกิจจะใช้ความได้เปรียบต่อผู้บริโภคย่อมมีมากขึ้น จากการที่นักธุรกิจแสวงหากำไรสูงสุดนี้เอง ผู้เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตกลุ่มอื่นๆ เช่น แรงงาน เจ้าของที่ดิน เจ้าของทุนก็พยายามจะขายปัจจัยการผลิตให้ได้รับรายได้มากที่สุด แรงงานก็จะพยายามหางานที่มีรายได้สูง ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินก็จะพยายามหาโครงการลงทุนที่ได้ผลตอบแทนให้ได้มากที่สุด เช่นเดียวกัน ดังนั้นในระบบเศรษฐกิจทุกคน ทุกกลุ่มต่างก็แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนให้ได้มากที่สุด ดั่งนิยามของเศรษฐศาสตร์ที่ว่า "เป็นวิชาที่-

ศึกษาถึงวิธีเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นำมาผลิตเป็นสินค้าหรือบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ซึ่งมีไม่จำกัดให้ได้ประโยชน์สูงสุดทั้งปัจจุบัน และอนาคต” เศรษฐศาสตร์สร้างบรรยากาศการแข่งขันกันระหว่างบุคคลเพื่อหาประโยชน์ให้กับตนเองเพื่อให้ทุกคนได้รับประโยชน์ และได้รับความพอใจในการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ไม่มีใครได้เปรียบ เสียเปรียบ ดังนั้น เศรษฐศาสตร์จึงสร้างแนวคิดที่จะจัดบรรยากาศแห่งการแข่งขันให้สมบูรณ์ที่สุดเพื่อให้นักธุรกิจเลือกตัดสินใจว่าควรจะผลิตสินค้าและบริการอะไรจึงจะเป็นที่ต้องการของผู้ซื้อหรือผู้บริโภคในระบบเศรษฐกิจหรือของชาติ และ เศรษฐศาสตร์จะให้แนวทางแก่นักธุรกิจในการเลือกที่จะขายหรือผลิตสินค้าและบริการอย่างไร จึงเสียต้นทุนน้อยที่สุด ได้ผลผลิตมากที่สุด มีประสิทธิภาพสูงสุด ขึ้นต่อไปของเศรษฐศาสตร์คือ ต้องควบคุมให้เกิดการกระจายผลประโยชน์ให้กับเจ้าของปัจจัยการผลิต ซึ่งเป็นสมาชิกของชาติที่มีส่วนร่วมในการผลิต ให้ทุกคนได้รับรายได้จากการทำงาน หรือรายได้จากสินทรัพย์ และทุนอย่างยุติธรรม นักธุรกิจมีความสำคัญมากในฐานะผู้ประกอบการ เพราะจะเป็นผู้นำปัจจัยการผลิตที่เป็นแรงงาน ทุนและสินทรัพย์มาบริหารจนเกิดเป็นสินค้าและบริการ เช่น ผลิตภัณฑ์ประชาชาติ และนักธุรกิจจะเป็นผู้จัดระเบียบแบ่งปันผลประโยชน์ให้กับบุคคลต่าง ๆ ในระบบเศรษฐกิจ บุคคลที่มีปัจจัยการผลิตกลุ่มใดมีความสำคัญหรือมีคุณประโยชน์ในสายตาของสังคมมาก ย่อมได้รับ

ผลประโยชน์ตอบแทนจำนวนมาก ผลประโยชน์ตอบแทนที่เป็นเงินก็จะเป็นเครื่องชี้ถึงความสามารถที่จะสรรหาสินค้าและบริการมาตอบสนองความต้องการให้กับตนเองและบริหารได้มากกว่ากลุ่มปัจจัยการผลิตอื่น ๆ

ภาคธุรกิจกับส่วนร่วมในการสร้างชาติ

ผู้ประกอบการธุรกิจไม่ว่าจะเป็นด้านธุรกิจการเกษตร ด้านเหมืองแร่ ธุรกิจผลิตสินค้าอุตสาหกรรม การก่อสร้าง การขนส่ง การคมนาคม การค้าส่ง การค้าปลีก การประกันภัย การธนาคาร ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ธุรกิจที่อยู่อาศัย ธุรกิจพัฒนาที่ดิน ธุรกิจบันเทิง ธุรกิจบริการต่างๆ ธุรกิจดังกล่าวมาแล้วนั้นเป็นตัวอย่างที่มีส่วนร่วมในการสร้างรายได้ประชาชาติที่สำคัญอย่างยิ่ง ผู้เขียนขอให้ท่านได้พิจารณาจากบัญชีรายได้ประชาชาติปี 2533 ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจัดทำขึ้นเพื่อแสดงสถานะทางเศรษฐกิจของประเทศในแต่ละปี

ตาราง การคำนวณรายได้ประชาชาติ โดยคิดจากรายได้ของเจ้าของปัจจัยการผลิตของ
ประเทศไทย ปี พ.ศ. 2533

รายการ	รายได้ (พันล้านบาท)
ค่าตอบแทนแรงงาน	556,372
รายได้จากเกษตรกรรมและธุรกิจที่มีได้เป็นนิติบุคคล	691,989
รายได้จากทรัพย์สินของธุรกิจที่มีได้หวังกำไร	176,971
ค่าเช่า	80,430
ดอกเบี้ย	79,095
เงินปันผล	17,446
เงินออมนิติบุคคล	120,629
ภาษีเงินได้นิติบุคคล	616,636
รายได้จากบริการของรัฐบาล	23,400
รายได้จากกำไรของวิสาหกิจรัฐบาล	11,608
รายได้จากทรัพย์สินของรัฐบาล	23,400
หัก ดอกเบี้ยหนี้สาธารณะ	39,790
ดอกเบี้ยหนี้ผู้บริโภค	20,280
รายได้ประชาชาติ	1,574,649

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากตารางจะพบว่าส่วนประกอบของรายได้ประชาชาติ ซึ่งเป็นเครื่องชี้ถึงฐานะของประเทศชาติ และความมั่งคั่งของคนในชาติ รายได้ของภาคธุรกิจ มีสัดส่วนที่สูงกว่าค่าตอบแทนแรงงาน สูงกว่ารายได้ของรัฐบาล และสูงกว่ารายได้ของรัฐวิสาหกิจ ปรากฏการณ์เช่นนี้มีให้เห็นทุก ๆ ปี ภาครัฐบาลเองก็มีความเห็นเช่นเดียวกัน จะสังเกตได้จากนโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐ จะเน้นเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม เพื่อให้ธุรกิจเอกชนมีส่วนร่วมลงทุนโครงการพัฒนาประเทศในสัดส่วนที่สูง

เช่น โครงการไทยคม โครงการรถไฟฟ้า โครงการทางด่วนขั้นที่ 2 เป็นต้น

การใช้กลยุทธ์การจัดระเบียบสังคมโลกด้วยธุรกิจหรือปรัชญาที่ว่า “นักธุรกิจเป็นผู้สร้างชาติ” ประเทศในยุโรปตะวันตก ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีวิธีสร้างชาติด้วยการรุกทางการเมืองก่อนรุกทางเศรษฐกิจ และประเทศญี่ปุ่นจะรุกทางเศรษฐกิจแล้วจะรุกทางการเมือง ได้นำมาใช้เป็นกลยุทธ์ที่สร้างอำนาจทางเศรษฐกิจ เพื่อจะครอบครองเศรษฐกิจโลก เราจะเห็นว่ามีบริษัทข้ามชาติ

เข้ามาลงทุนในประเทศไทย ตั้งแต่ในรัชสมัยของ รัชกาลที่ 5 และเพิ่มมากขึ้น ๆ จนปัจจุบันประเทศไทยมีบริษัทข้ามชาติมาใช้ประเทศไทยเป็นฐานการผลิตจนจำไม่ได้ว่าธุรกิจของชาติไทยหรือธุรกิจของต่างชาติ และธุรกิจต่างชาติเขาก็น่าจะผูกพันกับความเป็นชาติไทย และสำแดงความเป็นชาติของเขาในชื่อบริษัทบ้าง ในชื่อสินค้าบ้าง เช่น ไทย เค.เค.อุตสาหกรรม ไทยวาโก้ ไทยอเมริกัน บริกซ์อินเตอร์สตรี้ส ไทยโดมารู ไทยอาซาฮีเคมีภัณฑ์ ไทยฮิโนโมเตอร์เซล เป็นต้น แสดงว่าญี่ปุ่นเจริญได้เพราะเศรษฐกิจรุ่งเรือง เศรษฐกิจรุ่งเรืองได้เพราะ ญี่ปุ่น มีผู้ประกอบการธุรกิจมาก เศรษฐกิจบางประเทศไม่รุ่งเรืองอาจเป็นเพราะมีนายพลมาก ผมขอยกตัวอย่างของชาวบ้านที่เล่าขานกันทั่วไป ชาวยิวหรือบุคคลที่มีเชื้อชาติยิวเป็นนักธุรกิจกันมากในยุโรปตะวันตก และอเมริกาเหนือ ก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ ท่านผู้อ่านคงจะจำได้ชาวยิว ไม่มีประเทศเหมือนไม่มีชาติ แต่เนื่องจากชาวยิวเป็นนักธุรกิจมีอำนาจทางเศรษฐกิจอยู่ในประเทศต่าง ๆ และช่วยสนับสนุนฝ่ายสัมพันธมิตรจนสามารถชนะฝ่ายอักษะได้ และชาวยิวก็สร้างชาติที่มีประเทศชาติขึ้นมาได้ และขนานนามว่าอิสราเอล ตัวอย่างของไทยที่เล่ากันก็มีเรื่องของ มะกะโทเป็นชาวมอญซึ่งมาอาศัยพระบรมโพธิสมภารของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ตอนนั้นเป็นคนเลี้ยงช้างได้รับพระราชทานเบี้ย ต่อมาท่านนำเบี้ยที่ได้ไปประกอบธุรกิจการค้าจนมั่งคั่ง และสามารถเป็นเจ้าของที่ดินมอญพระนามว่า “พระเจ้าฟ้ารั่ว” การเติบโตของธุรกิจของประเทศไทยทำให้

ชาวไทยมีความมั่งคั่ง ซึ่งเห็นได้จากรายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้นทุกปี และมีความมั่งคั่งเพิ่มขึ้น ตลอดจนการเผยแพร่ความเป็นชาติในธุรกิจระหว่างประเทศ ทำให้ประชาชนหลายชาติรู้จักประเทศไทยมากขึ้น คงอีกไม่นานไทยจะเป็นชาติสากล ด้วยการถ่ายทอดความเป็นไทยไปกับชื่อสินค้า เช่นเดียวกับการถ่ายทอดความเป็นชาติไทยในชื่อของคนไทย ที่ทำชื่อเสียงให้กับประเทศชาติ การเริ่มแนวคิดให้นักธุรกิจเป็นผู้สร้างชาติ มีส่วนทำให้เกิดความสอดคล้องกับสังคมโลกปัจจุบัน ซึ่งมีการปรับตัวเป็นสังคมแห่งธุรกิจจะสังเกตได้จากการครอบงำทางธุรกิจ เป็นสิ่งที่ประเทศต่าง ๆ ยอมรับได้เพราะเป็นความกลมกลืนกันด้วยผลประโยชน์ของคนในชาติ ผิดกับการครอบงำด้วยกำลังอำนาจทางทหาร หรือเศรษฐกิจไม่อาจสร้างความชอบธรรม ที่ทุกประเทศจะยอมรับได้จะต้องมีการต่อต้านและตอบโต้ แต่ต้องระวังเหมือนกัน เพราะถ้าสำนึกความเป็นไทยของชาวไทยไม่มั่นคง เราชาวไทยอาจถูกกลืนชาติก็ได้

เท่าที่กล่าวมานี้เพื่อเสนอให้เห็นว่า ในระบบเศรษฐกิจมีนักธุรกิจเป็นผู้เลือกตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และด้วยกลยุทธการแข่งขันเสรี การประกอบการและการตัดสินใจเกี่ยวกับผลิตอะไร ผลิตอย่างไร ผลิตเพื่อใคร และการแบ่งปันผลประโยชน์กันอย่างไร เป็นการกระทำของธุรกิจหรือสถาบันจำนวนมากมาย ซึ่งเป็นส่วนประกอบของระบบเศรษฐกิจ ผู้บริโภคและหน่วยธุรกิจจำนวนมาก ซึ่งแต่ละธุรกิจก็มีความสัมพันธ์กันพร้อมการแข่งขัน การเลือกตัดสินใจ

ของธุรกิจหนึ่งย่อมมีผลกระทบต่อธุรกิจอื่น ๆ เพราะต่างก็แข่งขันกันเพื่อจ้างงาน แย่งกันซื้อวัตถุดิบ กู้ยืมเงินเพื่อลงทุนซื้อ เครื่องจักร เครื่องมือ และอุปกรณ์ การผลิตเพื่อผลิตสินค้าและบริการสนองความต้องการของบุคคลต่าง ๆ ในระบบเศรษฐกิจ และขณะเดียวกันก็เกิดการกระจายรายได้ไปยังเจ้าของปัจจัยการผลิต ซึ่งก็จะเลือกใช้รายได้เพื่อการใช้จ่ายและหรือการเก็บออมอันจะกลายเป็นแหล่งของเงินลงทุนของระบบเศรษฐกิจเป็นวง

จรแผ่ขยายอาณาเขต ให้เกิดผลประโยชน์ใหญ่โตขึ้น และโตขึ้นเป็นผลประโยชน์แบบ "Non Zero Sum Game" ทุกคนในระบบเศรษฐกิจจะกินดีอยู่ดีขึ้น ในทัศนะของผู้เขียนเห็นว่า ถ้าจะมีนักธุรกิจช่วยสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจให้กับชาติแล้ว เขาควรจะทำแบบแก่นสารเศรษฐศาสตร์เพื่อพยายามแสวงหากำไรสูงสุดและเพื่อสังคมประเทศชาติ ☐ ☒

บรรณานุกรม

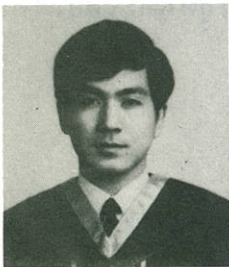
เฉลิมพร อภิชนาพงศ์ **หลักเศรษฐศาสตร์ 1** กรุงเทพฯ เอ็ดดิสันเพรสโปรดักส์, 2530.

ระเบียบการและหลักสูตรมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต กรุงเทพฯ, เอ็ดดิสันเพรสโปรดักส์, 2536.

สุเทพ พันประสิทธิ์ และ จีรวัดณ์ วรณไกรโรจน์ **หลักเศรษฐศาสตร์มหภาค** กรุงเทพฯ, เอ็ดดิสันเพรสโปรดักส์, 2535.

*โสมสกา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา

**มานพ จ้าเขียวกุล

***ชนินทร์ อมรบุตร

บทนำ

สืบเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 ได้กล่าวสรุปไว้ว่าเศรษฐกิจของประเทศไทยมีการขยายตัวในอัตราที่สูงและรวดเร็ว โดยมีปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้เศรษฐกิจไทยขยายตัวในอัตราที่สูงได้แก่การขยายตัวของการส่งออก การลงทุนทางธุรกิจต่างๆ การขยายตัวของเศรษฐกิจไทยในอัตราที่สูงอย่างต่อเนื่องนี้ ทำให้เกิดผลดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศชาติ โดยส่วนรวมในหลายด้านโดยเฉพาะฐานะการเงิน การ

คลังของประเทศ การจ้างงาน และรายได้โดยส่วนรวม ("สามทศวรรษแห่งการพัฒนาประเทศไทย ธนาคารทหารไทย จำกัด" 2536 : 182)

จากบทสรุปข้างต้นก็ทำให้เราสามารถมองภาพรวมได้ว่าธุรกิจต่างๆ ที่ดำเนินอยู่มีส่วนเสริมสร้างเสถียรภาพ ความเจริญก้าวหน้าตลอดจนศักยภาพของประเทศ ดังคำกล่าวที่ว่า "นักธุรกิจเป็นผู้สร้างชาติ" และการดำเนินธุรกิจทุกอย่างในยุคนี้ที่รู้จักกันดีว่าปัจจุบันเราอยู่ในยุคโลกาภิวัตน์ (Globali-

*หัวหน้าภาควิชาบริหารอุตสาหกรรม คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ :
M.B.A. (General Managment) U.S.I.U., U.S.A.

**อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ : บธ.ม. (การตลาด)
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

***อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ : M.P.A. Roosevelt Univ. U.S.A.

zation) ยุคนี้เป็นยุคที่มีการแข่งขันกันอย่างรุนแรง ตลาดมีความเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็ว หัวใจที่สำคัญของผู้ชนะในยุคนี้ก็คือ การใช้กลยุทธ์การตลาดเพื่อสร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขันจนกระทั่งสามารถต่อกรเอาชนะคู่แข่งได้ในสมรภูมิการตลาด

กล่าวได้ว่าในทศวรรษนี้เป็นทศวรรษของการแข่งขันกันอย่างเข้มข้น ไม่ว่าจะเป็นการแข่งขันของตลาดสินค้าภายในประเทศ หรือ การแข่งขันกันในตลาดโลก (Levitt, 1986 : 20) และไม่ว่าการแข่งขันจะเกิดขึ้นในตลาดลักษณะใด เป้าหมายที่สำคัญของธุรกิจทั้งประเภท Profit และ Nonprofit ต่างก็มุ่งเน้นที่ความเจริญเติบโต (Growth) ความสามารถในการทำกำไร (Profitability) ด้วยกันทั้งสิ้น ความสำเร็จสำคัญในการผลักดันให้ธุรกิจดังกล่าวบรรลุเป้าหมายของตนได้ในที่สุดก็คือ การดำเนินกลยุทธ์การตลาดเชิงรุก (Be on the offensives) ซึ่งเป็นมาตรการเฉพาะเจาะจงตามสถานการณ์ของธุรกิจ (Kotler, 1988)

Kotler (1989) ได้ชี้ให้เห็นว่าการสร้างความได้เปรียบเหนือคู่แข่ง และสามารถเอาชนะคู่แข่งของธุรกิจแต่ละแห่งได้โดยการตัดสินใจดำเนินกลยุทธ์เชิงรุก ขึ้นเชืงที่เหนือกว่าทางการตลาดเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญ (Key success factor) ที่จะใช้ตัดสินใจชัยชนะของธุรกิจนั้นๆ ในสงครามการตลาดเชิงรุก (Offensive Marketing warfare) ธุรกิจหรือบริษัทที่เลือกใช้กลยุทธ์นี้จะอยู่ในตำแหน่ง ผู้ทำชิง

(Market Challenger) เตรียมตัวเองให้มีสภาพความพร้อมที่จะออกประลองยุทธ์กับธุรกิจ หรือบริษัทอีกฝ่ายที่อยู่ในตำแหน่งผู้นำตลาด (Market leader) โดยพยายามใช้ความสามารถของตนทุกวิถีทางเข้าโจมตีคู่แข่งของตนให้เกิดความเพลี่ยงพล้ำ และพ่ายแพ้ไปในที่สุดให้จงได้ ทั้งนี้อาจทำได้โดยการวิเคราะห์จุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weak-point) จากปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน ขณะเดียวกันก็ทำการวิเคราะห์โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค หรือข้อคุกคาม (Threat) จากปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกของธุรกิจนั้นๆ โดยมีวัตถุประสงค์หลักก็เพื่อองค์การของตนจะได้ก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งผู้นำในตลาดให้ได้นั่นเอง

ในตำแหน่งของผู้ทำชิงนั้นเราสามารถพิจารณาประเภทของบริษัทได้ในลักษณะที่สอดคล้องกับสถานการณ์ของธุรกิจ 3 ประเภท

- ก. บริษัทที่มีชื่อเสียง เป็นบริษัทเด่น
- ข. บริษัทที่มีส่วนแบ่งการตลาดต่ำ
- ค. บริษัทที่อยู่ในสภาวะธุรกิจอุตสาหกรรมซบเซา

- ก. บริษัทที่มีชื่อเสียง เป็นบริษัทเด่น

ก-1. กรณีบริษัทที่มีชื่อเสียง เป็นบริษัทเด่น : บริษัทหรือกิจการเหล่านี้จะดำเนินกลยุทธ์ตามหลักการ "Be on the offensives" คือมีเป้าหมายเป็นฝ่ายรุกอย่างหนัก เพราะถือว่าตนอยู่ในตำแหน่งหรือชัยภูมิที่ได้เปรียบกว่า คือ เป็นกิจการที่มีชื่อเสียงบริษัทเหล่านี้จะมีมาตรการที่ใช้ได้แก่

1.1 ใช้ความพยายามอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มส่วนแบ่งตลาด (To continue marketing effort : to gain market share)

1.2 เสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ (New Products) ซึ่งทำได้โดยการวิจัย และพัฒนาผลิตภัณฑ์ขยาย Product line ออกไปทั้งในลักษณะ Product width และ Product depth

1.3 คิดริเริ่มสิ่งใหม่, นวัตกรรม (Innovation)

1.4 เสนอบริการใหม่ เช่น (Service after sale)

1.5 เพิ่มคุณค่าในตัวผลิตภัณฑ์ (Value added)

1.6 ลดราคาผลิตภัณฑ์

1.7 พัฒนาการกระจายสินค้า

1.8 ลดต้นทุนค่าใช้จ่าย และลดต้นทุนการผลิตต่อหน่วย

ตัวอย่างกรณีของ I.B.M. ที่ผลิตเครื่องคอมพิวเตอร์ออกมาจำหน่ายในราคาสูง กลับกลายเป็นความได้เปรียบของตนเหนือคู่แข่งขึ้นเพราะ I.B.M. สามารถดำเนินกลยุทธ์การลดต้นทุนการผลิตต่อหน่วยของตนให้ต่ำที่สุด เพราะฉะนั้นการที่บริษัทอื่นจะเข้ามาแข่งขันกับ I.B.M. โดยใช้กลยุทธ์การตัดราคา ก็เป็นเรื่องที่ยากเป็นการเสี่ยงที่ค่อนข้างสูงมากทีเดียว

ก-2. บริษัทที่มีชื่อเสียงจะเลือกดำเนินกลยุทธ์ "สร้างป้อมปราการสกัดกันศัตรู" (Fortify against Enemy) กลยุทธ์นี้ถูกเลือกใช้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

2.1 อุดช่องว่างของ Product line โดยการเพิ่มตราสินค้าเข้าตลาด

2.2 ดำเนินการแข่งขันกับสินค้าของบริษัทเอง

ก-3. การเลือกใช้ "กลยุทธ์การเผชิญหน้า" (ConFrontation) กลยุทธ์นี้ได้รับการเลือกเพราะกิจการนั้นมีวัตถุประสงค์ที่จะดำเนินการป้องกันมิให้คู่แข่งหน้าใหม่ (New Entrants) เข้ามาในตลาด ขณะเดียวกันก็ต้องการที่จะปกป้องรักษาพื้นที่ทางธุรกิจของตนวิธีการปฏิบัติของกลยุทธ์นี้ได้แก่

3.1 บริษัทจะทุ่มเทความพยายามทางการตลาดโดยการส่งเสริมการตลาด (Promotion)

3.2 ใช้สงครามลดหรือตัดราคาสินค้า

ข. กรณีบริษัทที่มีส่วนแบ่งตลาดต่ำ บริษัทเหล่านี้จะใช้มาตรการดำเนินการต่อไปนี้

ข-1. ดำเนินการแยกส่วนแบ่งตลาด (Segment Market) เพราะบริษัทมีส่วนแบ่งต่ำ และต้องการได้ส่วนแบ่งตลาดเพิ่มก็อาจดำเนินการได้ในลักษณะที่ ธุรกิจนั้นดำเนินการเลือกตลาดส่วนหนึ่งออกมา และตนต้องเข้าทำการแข่งขันในตลาดนั้นหรือการใช้ความถนัดของบริษัทเป็นหลัก

ข-2. บริษัทดำเนินการวิจัย และพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficient use of R&D) เพราะตนเองเป็นบริษัทเล็ก เงินและ R&D น้อย แนวทางการดำเนินกลยุทธ์ได้แก่

2.1 ใช้วิจัยและพัฒนา (R&D) อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 เลือกทำให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

แกสินค้า/บริการ

2.3 มุ่งวิจัยพัฒนาลดค่าใช้จ่ายในกระบวนการผลิตหรือการนำสินค้าสู่ตลาด

ข-3. เน้นหลัก "Think Small" คือบริษัทไม่ควรคิดการใหญ่บริษัทต้องการค่อยเป็นค่อยไปเติบโต หวังระยะยาวแต่มั่นคง วิธีการปฏิบัติ

3.1 ดำรงขนาดเดิม

3.2 ให้ความสนใจในกำไรมากกว่าเติบโตของยอดขายหรือส่วนแบ่งตลาด

3.3 มุ่งความจำเพาะพิเศษ (Specialization) ให้มากกว่า Diversification

ข-4. กลยุทธ์การแทรกตัวเข้าไปในช่องว่าง (The Vacant Niche) โดยที่กิจการเลือกใช้กลยุทธ์นี้เพราะตั้งใจที่จะรุกคืบตลาดที่ละน้อยขณะที่มีบริษัทใหญ่ๆ เป็นเจ้าตลาดอยู่ แนวทางดำเนินการได้แก่

4.1 แสวงหา Market Segment ที่บริษัทใหญ่มองข้ามหรือไม่สนใจ

ข-5. กลยุทธ์การถือคติว่า "Our is Better than their" หรือการยึดหลัก "สินค้าเราเยี่ยมกว่าใคร เป็นเลิศที่สุด" เป็นการเน้นว่าสินค้าคุณภาพดี ราคาสำหรับลูกค้าเกรด A การดำเนินกลยุทธ์นี้ทำได้โดย

5.1 มุ่งเน้นคุณภาพผลิตภัณฑ์/บริการ

5.2 มุ่งสู่ตลาดเป้าหมาย

5.3 สร้างความตระหนักในคุณภาพของสินค้าแก่ลูกค้า

ข-6. กลยุทธ์เน้นความแตกต่างด้วยภาพพจน์ที่เด่นชัด (Distinctive Image) ใช้เพื่อสร้างความพึงพอใจในลักษณะไม่เหมือนใคร เมื่อเปรียบเทียบกับของคู่แข่งชั้นแนวหน้าได้แก่

6.1 มุ่งใช้ภาพพจน์ที่เด่นชัด เช่น ใช้จุดเน้นความน่ารัก นานิยม "เราพยายามหนักกว่า (AVIS)"

ข-7. กลยุทธ์การเสาะหาช่องทางที่เป็นนวัตกรรมใหม่ๆ (Channel Innovation) ต้องการที่จะเข้าถึงลูกค้าโดยวิธีการที่ไม่ซ้ำกับของคู่แข่ง แนวทาง

7.1 แสวงหาวิธีการกระจายสินค้าให้ถึงลูกค้าเป้าหมายโดยวิธีการใหม่ๆ ได้แก่ : การใช้ Mass Customization คือผลิตสินค้าแต่ละชิ้นเพื่อเฉพาะเจาะจงผู้บริโภคแต่ละคน

: การใช้วิธี Relationship Marketing ดังวิธีมุ่งสร้างความสัมพันธ์ คือการที่การตลาดยุคนี้มองว่าความใกล้ชิดของผู้บริโภคมากกว่าเป็นความได้เปรียบอันยิ่งใหญ่ในโลกการตลาดยุคนี้ ฉะนั้นจึงเกิดการค้นคิดแนวความคิดใหม่ๆ ที่จะทำให้เกิดความสัมพันธ์กับลูกค้าลึกซึ้งกว่าคู่แข่งอื่นๆ เช่น การใช้กลยุทธ์สร้างสมาชิก (Membership) หรือการมีสโมสร (Club Marketing) ดังเช่นบริษัท Nintendo ในญี่ปุ่นได้ใช้ความพยายามสร้างกลุ่มเกมเมอร์ได้ถึงกว่า 2 ล้านคนในปัจจุบัน ซึ่งสมาชิกจะได้รับสิทธิพิเศษจากบริษัทมากกว่าลูกค้าทั่วไป เป็นต้น (คอตเลอร์ชี้ทางชนะ 2537 : 1-2)

ค. กรณีบริษัทหรือกิจการนั้นเผชิญกับภาวะอุตสาหกรรมซบเซา การเติบโตของกิจการ เช่น ด้านยอดขาย กำไร หักดชงักหรือไม่ค่อยกระตืออง ขณะที่การแข่งชันสูงมาก แนวทางการดำเนินกลยุทธ์ของประเด็นนี้ได้แก่

- ค-1. กลยุทธ์การเก็บเกี่ยว (Harvest) ไม่ลงทุนเพิ่ม ชลอการลงทุน
- ค-2. ไม่เน้นการเติบโต
- ค-3. ให้ความสนใจในกระแสเงินสดที่เป็นจริงหรือเกณฑ์การตอบแทนการลงทุน
- ค-4. ดำเนินการลดค่าใช้จ่ายต่อหน่วยให้ต่ำกว่าคู่แข่ง
- ค-5. กลยุทธ์สร้างความแตกต่างทางด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์และบริการให้ต่างไปจากคู่แข่ง
- ค-6. เน้นหนักในคุณภาพสินค้า
- ค-7. พัฒนาระบบการผลิต และการ

กระจายสินค้าให้มีประสิทธิภาพสม่ำเสมอ

กลยุทธ์การตลาดเชิงรุกนั้นถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลให้ธุรกิจนั้นสามารถช่วงชิงความได้เปรียบ และมีชัยเหนือคู่แข่งได้ แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบความพร้อมอื่นๆ ของตนด้วย เช่น การมีทีมงานที่แข็งแกร่ง มีประสิทธิภาพการดำเนินงานสูง การเลือกใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย การจัดกาที่ก้าวหน้า ช้นเชิงการบริหารซึ่งขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่สะสมมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน การเรียนรู้ศึกษาจากบทเรียนข้อผิดพลาด และหาแนวทาง กลยุทธ์แก้ไขปัญหาคือข้อผิดพลาดเหล่านั้น โดย ดำเนินกลยุทธ์ทั้งรุกและรับได้ทันท่วงที สอดคล้องกับสถานการณ์ต่างๆ ที่เป็นอยู่-สภาวะการแข่งขันที่ทวีความเข้มข้นขึ้นเรื่อยๆ การตลาดเชิงรุกจึงเป็นกลยุทธ์ที่ธุรกิจทุกแห่งต้องนำมาใช้เพื่อ ความได้เปรียบในการแข่งขัน พลิกผันตนเองสู่ความเป็นผู้นำทางการตลาดได้โดยเร็ว ☐ ☒

บรรณานุกรม

"คอตเลอร์ ชีทางชนะการตลาดไทย" คู่แข่งธุรกิจ 31 มกราคม-6 กุมภาพันธ์ 2537 หน้า 1-2.

"แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 พ.ศ. 2535-2539" ในสามทศวรรษแห่งการพัฒนาประเทศ ธนาคารทหารไทย จำกัด 35 ปี กรุงเทพมหานคร ธนาคารทหารไทย จำกัด 2536.

สมัยศ นาวิธีการ การบริหารเชิงกลยุทธ์ กรุงเทพมหานคร บรรณกิจ 2531.

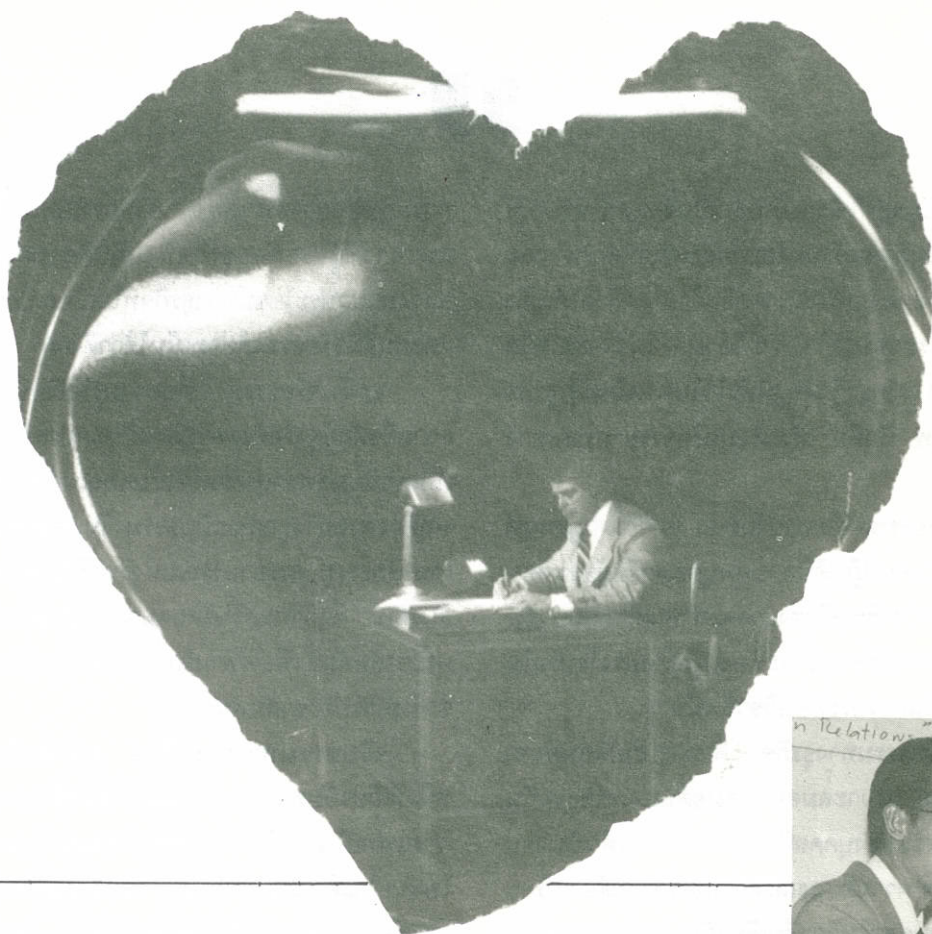
Higgins, James M. Strategic Management and Organizational Policy New York : The Dryden, 1986.

Husted, Stewart W., Varble, Dale L. and Lowry, James R. Principle of Modern Marketing Boston : Allyn and Bacon, 1989.

Katter, Philip. Marketing Management : Analysis, Planning and Control 5th ed. Englewood Cliffs : Prentice - Hall , 1989.

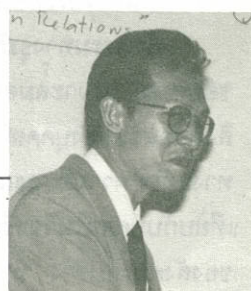
Levitt, Theodore. The Marketing Imagination New York : The Free Press, Adivision of Maomillan, 1986.

หัวใจนักธุรกิจ

บทนำ

สภาวะแวดล้อมในปัจจุบันนี้เป็นดัชนีชี้ให้เห็นถึงกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างมหันต์ หากธุรกิจมิได้ปรับเปลี่ยนไปกับกระแสดังกล่าวย่อมต้องมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อภาวะการดำเนินธุรกิจอย่างแน่นอน ธุรกิจมิสามารถตั้งมั่นอยู่บนข้อสมมุติฐานเดิมที่ว่า "ทุกสิ่งเปลี่ยนแปลงไม่มาก"

*ดร.ปริณุญ ลักษิตานนท์

*ผู้อำนวยการบัณฑิตศึกษา ภาควิชาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต :
D.B.A. (Marketing) U.S.I.U. San Diego U.S.A.

”

จริยธรรมหรือจรรยาบรรณ หมายถึงกฎเกณฑ์แห่งข้อบังคับปฏิบัติที่ควบคุมบุคคลหรือผู้ประกอบวิชาชีพใดวิชาชีพหนึ่ง ซึ่งอาจจะกำหนดขึ้นเป็นมาตรฐานแห่งพฤติกรรมว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไรบ้างในการดำเนินการประกอบวิชาชีพนั้น ๆ

”

ข้อมูลธุรกิจในอดีตย่อมเป็นข้อมูลสำหรับการตั้งข้อสมมุติฐานด้านนโยบายสำหรับปัจจุบัน และเป็นข้อสังเกตสำหรับอนาคตอีกด้วย แต่สิ่งสำคัญยิ่งในการประกอบธุรกิจใด ๆ ก็ตาม ไม่ว่าจะชาติใด ภาษาใด นักธุรกิจต้องมีหัวใจในการเป็นนักธุรกิจโดยอาชีพ นั่นคือ จริยธรรมหรือจรรยาบรรณทางธุรกิจ

จริยธรรมหรือจรรยาบรรณ หมายถึงกฎเกณฑ์แห่งข้อบังคับปฏิบัติที่ควบคุมบุคคลหรือผู้ประกอบวิชาชีพใดวิชาชีพหนึ่งซึ่งอาจจะกำหนดขึ้นเป็นมาตรฐานแห่งพฤติกรรมว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไรบ้างในการดำเนินการประกอบวิชาชีพนั้น ๆ

จริยธรรมทางธุรกิจ คือการปฏิบัติอันดีงามชอบธรรม เหมาะสมอย่างสมควรอันสมควรกลายเป็นสิ่งที่ยอมรับของบุคคลที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานทางธุรกิจ ความดีงามและความชอบธรรมต้องเปรียบเทียบกับบุคคลในวิชาชีพเดียวกัน และการยอมรับของสังคมรอบข้าง หากนักธุรกิจที่มีจริยธรรมที่พึงแต่กระทำเพียงเพื่อให้ผู้อื่นเห็นดีด้วยตามที่เห็นนั้นไม่พอเพียง แต่จะต้องมีความเชื่อและสำนึกในจิตใจอย่างแท้จริงว่าสิ่งนั้นเป็นความดีงามอย่างไร และมีความพึงพอใจในแนวทางชีวิตธุรกิจอย่างนั้น โดยไม่หวั่นไหวต่อความยั่วยวนภายนอกจนกลายเป็น

การปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ จริยธรรมธุรกิจจึงเป็นแนวทางที่ผู้ประกอบธุรกิจพึงปฏิบัติควบคู่กับการแสวงหาผลประโยชน์ทางธุรกิจที่ไม่เบียดเบียนผู้อื่น และคนดีมีจริยธรรมก็ย่อมเห็นได้ว่าดีงาม

ฉะนั้นจริยธรรม คือความรู้สึกลึกซึ้งของชีวิต ความซื่อสัตย์สุจริตที่แต่ละบุคคลมีหลักประจำใจหรือเป็นค่านิยมของกลุ่มซึ่งทำให้บุคคลเหล่านั้นแสดงพฤติกรรมอย่างถูกต้องเป็นธรรม ไม่หลอกลวง ดังเช่นจริยธรรม จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพการประชาสัมพันธ์ ซึ่งกำหนดขึ้นโดยสมาคมวิชาชีพแห่งการประชาสัมพันธ์ เพื่อใช้สำหรับบังคับควบคุมผู้ประกอบอาชีพการประชาสัมพันธ์

จริยธรรมทางการเมือง ควรจะเป็นเรื่องหนึ่งที่เกี่ยวกับทุกคน เชกเช่นเดียวกับจริยธรรมทางการเมืองในกรณีที่ว่านักการเมืองและผู้ประกอบโรคศิลป์จะต้องเป็นผู้ปฏิบัติ โดยสังคมและผู้อื่นที่เกี่ยวข้องโดยตรงและเกี่ยวข้องทางอ้อมเป็นผู้ตัดสินใจว่าควรให้ประพฤติดังกล่าวดำเนินการต่อไปหรือไม่?

จริยธรรมทางธุรกิจ นักธุรกิจจำเป็นต้องมีจริยธรรมในการประกอบอาชีพ แต่ละบุคคลให้ความสำคัญในการนำมาปฏิบัติแตกต่างกัน เพราะสังคมและแนวคิดส่วนรวมในสังคมเปลี่ยนแปลงไป

ตามกาลเวลา จึงไม่สามารถสร้างบทบัญญัติทางจริยธรรมที่ตายตัว ชีวิตธุรกิจต้องปรับเปลี่ยนตามเงื่อนไขสิ่งแวดล้อมและตามกาล แต่ความชอบธรรมและความดีงามถือเป็นพื้นฐานในจิตใจของผู้มีจริยธรรมอยู่อย่างมั่นคงต่อไป

ธุรกิจใดมีจริยธรรมในการดำเนินงานเพียงใดเปรียบเสมือนการเลือกทำธุรกิจที่เป็นเพียงการเลือกหนึ่งของการใช้ชีวิต ผลงานของนักธุรกิจอยู่ที่ผลกำไรสูงสุดอย่างที่บุคคลภายนอกพูดถึงเท่านั้นหรือ? แท้ที่สุดแล้วผู้ที่ประสบความสำเร็จในชีวิตย่อมต้องการมีผลงานปรากฏ เพื่อความก้าวหน้า ดังนั้นกำไรก็ถือเป็นผลงานอย่างหนึ่ง เพื่อยืนยันถึงสมรรถภาพของบุคคลประกอบธุรกิจ ในขณะที่เดียวกันนักธุรกิจย่อมต้องการการยอมรับในสังคม และบุคคลในแวดวงเดียวกัน เพื่อประเมินและยอมรับในสังคม เพื่อชีวิตและการดำรงชีวิตอย่างสมศักดิ์ศรี แม้ความร่ำรวยจะมีผลในการยอมรับอยู่มาก แต่ก็มิได้เป็นการยอมรับอย่างกว้างขวาง และจริงใจเสมอไป

ธุรกิจที่อาจจัดได้ว่ามีคุณธรรมควรมีแนวทางในการปฏิบัติดังนี้

1. ธุรกิจที่จัดตั้งขึ้นเพื่อการตลาด ถูกต้องตามกฎหมายและไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของสาธารณชน
2. การจัดการธุรกิจเป็นไปด้วยความมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ธุรกิจก้าวหน้า ส่งผลกำไรปลายปีสามารถจ่ายเงินปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้นในอัตราที่เหมาะสม กอปรกับการบริหารงานที่ต้องสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนภายนอก เพื่อซื้อหุ้นของธุรกิจดังกล่าวเพิ่มขึ้น และไม่ปิดบังซ่อนเร้นข้อเท็จจริงที่อาจจะทำให้ผู้ถือหุ้นเสียหาย เสียประโยชน์ มีการวางแผนงานอย่างรอบคอบ จัดลำดับความสำคัญและการถ่วงดุลระหว่างผลประโยชน์สั้นกับผลประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม และไม่ฉวยโอกาสหาผลประโยชน์เพื่อตนเองจากความอ่อนแอ และโดยไม่สนใจต่อผู้ถือหุ้นหรือการถือโอกาสทำธุรกิจแข่งกับผู้ถือหุ้น

3. ในด้านพนักงานขององค์กร นักธุรกิจที่ดีควรไม่มุ่งแสวงหาแต่ผลกำไรจากทรัพยากรบุคคลที่ตนควบคุมดูแล ควรให้ประโยชน์และสร้างความเป็นธรรมเมื่อเทียบกับสภาพสังคม ดูแลทุกข์สุขของพนักงาน และพัฒนาให้พนักงานเจริญก้าวหน้าในธุรกิจของบริษัทหรือเจริญก้าวหน้าไปกับสังคมโดยไม่กีดกันเพียงเพื่อประโยชน์ด้านกำไรของธุรกิจ ดังนั้นองค์กรที่มีคุณธรรมจึงจำต้องมีทัศนคติที่ดีต่อพนักงาน ส่งเสริมให้ทำงานเหมาะสมกับความสามารถ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพิ่มขีดความสามารถและสร้างความก้าวหน้าในงาน ส่งเสริมให้พนักงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตลอดจนดูแลให้พนักงานมีรายได้และผลตอบแทนที่ดีจากการทำงาน

4. มีความรับผิดชอบต่อลูกค้า ถือเป็นคุณธรรมที่ธุรกิจพึงมีต่อลูกค้า ได้แก่การพยายามพัฒนาสินค้าและบริการใหม่ ๆ ที่จะตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ดียิ่งขึ้น พร้อมทั้งแก้ไขปรับปรุงสินค้าและบริการที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ เพราะลูกค้าย่อมต้องการได้ใช้สิ่งที่ดีมีคุณค่าเหมาะสมราคาเป็นธรรมและมีคุณภาพตรงต่อความต้องการของผู้ใช้

การเคารพในสิทธิในการบริโภคของลูกค้าถือเป็นพื้นฐานจริยธรรมที่สำคัญในการให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริง ไม่หลอกลวงให้ซื้อ

การปล่อยข่าวลือเพื่อทำลายธุรกิจของคู่แข่ง การประสังศรีร้ายต่อชีวิต และทรัพย์สินของคู่แข่ง เป็นสิ่งที่ไม่ได้อยู่บนพื้นฐานความซื่อตรง และขาดความเป็นธรรมตามขอบเขตของกฎหมายและกติกาของสังคมธุรกิจ การแข่งขันอย่างเป็นคุณธรรมยังมีโอกาสให้ธุรกิจสามารถเจริญก้าวหน้าได้อีกมาก หากนักธุรกิจมีความรู้ความสามารถและมั่นใจในการหาวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสม โดยไม่ต้องใช้วิธีที่ผิดต่อจริยธรรมได้

5. สร้างทัศนคติที่ดีต่อคู่แข่ง เป็นที่ทราบกันดีว่าภาวะการแข่งขันทางธุรกิจกระตุ้นให้เกิดการ

”

การปล่อยข่าวลือเพื่อ

ทำลายธุรกิจของคู่แข่ง การประสังครายต่อชีวิต และทรัพย์สินของคู่แข่ง เป็นสิ่งที่ไม่ได้อยู่บนพื้นฐานแห่งความซื่อตรง และขาดความเป็นธรรม ตามขอบเขตของกฎหมายและกติกาของสังคมธุรกิจ การแข่งขันอย่างมีคุณธรรม ยังมีโอกาสให้ธุรกิจสามารถเจริญก้าวหน้าได้อีกมาก หากนักธุรกิจมีความรู้ความสามารถ และมั่นใจในการหาวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสม โดยไม่ต้องใช้วิธีที่ผิดต่อจริยธรรม

”

ผลิตที่มีประสิทธิภาพ แต่การแข่งขันทุกวันนี้มันวันจะรุนแรงยิ่งขึ้น การเอาชนะคู่แข่งกันอย่างไร้ศีลธรรมย่อมเป็นสิ่งที่ผิดเพราะเป็นชัยชนะที่อยู่บนความเจ็บแค้นของผู้อื่น แต่ในทางตรงกันข้ามการเอาชนะคู่แข่งอย่างมีคุณธรรมเป็นการพยายามสร้างความแข็งแกร่งให้แก่ปัจจัยภายในองค์กรด้วยการสร้างโครงสร้างองค์การที่ดี ระบบการบริหารงานที่ดี สไตล์การบริหารและผู้บริหารที่ดี บุคลากรที่มีคุณภาพ ทักษะและความชำนาญในงาน การวางแผนเชิงกลยุทธ์ และการสร้างค่านิยมร่วมให้เกิดร่วมกัน

6. มีความรับผิดชอบต่อผู้จำหน่ายวัตถุดิบเพื่อนำมาใช้ในกระบวนการผลิต ดังนั้นคุณธรรมที่ควรปฏิบัติคือการรักษาและเคารพในกติกาการค้าซึ่งกันและกัน ได้แก่การชำระค่าสินค้าที่สั่งซื้อตรงตามเงื่อนไข ตรงตามเวลา ให้คำแนะนำเกี่ยวกับคุณภาพของสินค้าอย่างถูกต้อง ส่วนนี้จะช่วยส่งเสริมและกระตุ้นให้มีการพัฒนาสินค้าและบริการจากวัตถุดิบได้ถูกต้องตามความต้องการ และส่งผลให้ธุรกิจเติบโตเร็วขึ้นและมั่นคง

7. ปฏิบัติตามกฎหมาย และเคารพต่อจารีตประเพณีของสังคมนั่นคือ ธุรกิจที่ดีจะต้องดำเนินไปภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายกำหนดไม่หลบเลี่ยงกฎหมายโดยวิธีการต่าง ๆ ปฏิบัติตามพันธะและหน้าที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจ เช่น การเสียภาษีอากร ภาษีส่วนบุคคลและการเสียภาษีการประกันสังคม การควบคุมการเกิดมลพิษ หรือความเสียหายต่อสังคมอันเนื่องจากการดำเนินธุรกิจดังกล่าว

เพราะว่าเมื่อธุรกิจใดปฏิบัติตามกฎหมายแห่งสังคมอย่างครบถ้วนแล้ว อีกทั้งยังให้ความเคารพในกติกาสังคมธุรกิจนั้นก็จักสามารถดำเนินงานไปได้อย่างราบรื่น เนื่องจากไม่ถูกแซกแซงจากภาครัฐบาล ดังนั้นหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินใจทางด้าน

จริยธรรม ควรยึดหลักดังนี้

1. หลักค่าใช้จ่าย (COST benefit) คือมากน้อยเพียงใด

2. หลักปัจเจกบุคคล คือหลักการตัดสินใจที่ทำให้บุคคลแต่ละคนได้ผลประโยชน์มากที่สุดในระยะยาว ซึ่งการตัดสินใจนั้นคือต้องเลือกเฉพาะพฤติกรรมที่ดีเท่านั้น การเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ๆ (Right) สิทธิในการดำรงชีวิตอย่างปลอดภัย ดังนั้นการกระทำต้องคำนึงถึงสิทธิต่าง ๆ ที่บุคคลอื่น ๆ พึ่งพิงด้วยเช่นกันโดยไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของคนอื่น เช่น สิทธิส่วนบุคคลของลูกจ้าง เป็นต้น

3. ใช้หลักของความชอบธรรม คือความเสมอภาค ความยุติธรรมโดยหลักเกณฑ์อันนี้เป็นการกระทำอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันกับบุคคลทุกคนในองค์กร คนที่ทำผิดเหมือนกันจะถูกลงโทษเหมือนกัน

วิวัฒนาการของแนวความคิดทางด้านจริยธรรมของธุรกิจ

ในอดีตธุรกิจได้เสนอตนเองเข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อความเจริญ และความสงบสุขของสังคม การปฏิบัติของธุรกิจเป็นไปแบบสมัครใจ (Voluntary) ต่อมาเมื่อมีการเรียกร้องสิทธิให้มีการรักษาผลประโยชน์ของสังคมมากขึ้น จริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคมจึงมีความโน้มเอียงอยู่ภายใต้กฎหมายข้อบังคับหรือขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นนั้น (Mandate) ในปัจจุบันแนวคิดด้านจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคมเริ่มจะถือกันว่าเป็นการลงทุนระยะยาวของธุรกิจนั้น ๆ (Investment)

การตัดสินใจเรื่องจริยธรรม

ดังที่กล่าวมาเบื้องต้นแล้วว่า แนวคิดด้านจริยธรรมมีเงื่อนไขข้อกำหนดที่ไม่ชัดเจนเปลี่ยนไปตามกาลเวลา ดังนั้นการตัดสินใจว่าพฤติกรรมที่เกิดขึ้นตรงตามหลักจริยธรรมหรือไม่ จะดูได้จากผล

ของการกระทำ (Consequences) ว่าอยู่ในเงื่อนไขต่าง ๆ ได้แก่สิทธิความชอบธรรมตามกฎหมายตรงตามสิ่งแวดล้อม

แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นต่อไป

เมื่อมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านวัตถุและเทคโนโลยีหลายคนอาจคิดว่าจริยธรรมจะได้รับส่วนแบ่งของความเจริญก้าวหน้า แต่ในความเป็นจริงมีปัจจัยหลายอย่างที่จะส่งเสริมให้ธุรกิจดำเนินไปอย่างขาดจริยธรรมเพิ่มขึ้น ได้แก่

1. โอกาสในการดำเนินธุรกิจในรูปแบบต่าง ๆ เพิ่มขึ้น
2. การควบคุมของรัฐบาลที่ผ่อนคลายลงเพื่อให้เกิดความคล่องตัว
3. ความต้องการที่จะควบคุมกิจการ
4. เทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์
5. การโอนย้ายเงินทุนทางด้านของอิเล็กทรอนิกส์

สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้การตัดสินใจในการดำเนินงานค่อนข้างจะขึ้นอยู่กับแนวความคิดบุคคล และอุปนิสัยของผู้ดำเนินงาน ซึ่งหากขาดจริยธรรมหรือมองไม่เห็นความสำคัญก็จะมีโอกาสทำสิ่งที่ไร้จริยธรรมได้ง่ายและสะดวกขึ้น

สิ่งที่ควบคู่กันไปกับโอกาสที่เปิดให้มีการประพฤติผิดจริยธรรมมากขึ้นคือการที่สังคมและผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีการตื่นตัวมาก และคาดหวังที่จะให้ธุรกิจดำเนินไปอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมและมีจริยธรรมมากขึ้น

ใครบ้างที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมทางธุรกิจ

ผู้บริหารทุกระดับจะต้องตัดสินใจในเรื่องนี้ รวมทั้งจะต้องปลูกฝังให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญซึ่งจะมีผลต่อการดำเนินงานและความอยู่รอดของบริษัทในระยะยาวรวมทั้งมีผลต่อการดำเนินงานภายในบริษัทด้วย

การสร้างจริยธรรมให้เกิดขึ้นแก่นักธุรกิจในระดับต่าง ๆ ได้อย่างไรนั้นไม่ใช่สิ่งที่จะตอบได้ง่ายนัก แต่

สังคมที่จะก้าวหน้าต่อไปได้จะต้องมีวิธีการที่จะจัดการกับระดับของจริยธรรมอย่างเหมาะสม

การออกกฎหมายระเบียบคำสั่งต่าง ๆ โดยภาครัฐหรือหน่วยงานที่มีอำนาจเป็นการควบคุมจัดระเบียบพื้นฐานทางสังคมแต่ไม่พอที่จะควบคุมได้อย่างทั่วถึงการสร้างความรับผิดชอบในเรื่องจริยธรรมจึงจำเป็นต้องสั่งสมไว้ในจิตใจบุคคลโดยผ่านระบบการศึกษาและกระบวนการพัฒนาต่าง ๆ ในสถาบันการศึกษาเช่นเดียวกับที่บรรดาอาจารย์พัฒนาให้ลูกศิษย์รู้จักทั้งตัวเองและรู้จักมีส่วนร่วมในสังคม ตลอดจนหน้าที่ของพลเมืองที่ดี สังคมเองก็จะต้องมีกระบวนการทางสังคมที่จะช่วยในการดูแลติดตามแนวทางชีวิตของธุรกิจและหา วิธีการประกาศตักเตือนและลงโทษทางสังคมแก่ธุรกิจที่มีแนวชีวิตธุรกิจไม่เหมาะสม ด้วยเหตุนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิสื่อมวลชน กลุ่มผู้นำในวิชาชีพ ตลอดจนผู้ใหญ่ที่ไม่กะล่อนทั้งหลายจึงอยู่ในฐานะที่จะสร้างแรงกดดันให้เกิดจริยธรรมที่ตึงตังจนเติบโตขึ้นได้ถ้าไม่ตกเป็นทาสผลประโยชน์ของธุรกิจเสียก่อน การให้สิทธิในการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ การรวมกลุ่มทางสังคม เพื่อติดตามพฤติกรรมบางอย่างจึงเป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้น

แต่โลกที่เป็นจริงยังน่าเป็นห่วง

การสร้างจริยธรรมทางธุรกิจให้เกิดขึ้นยังต้องการแบบอย่างที่ดี ครู อาจารย์ที่ดีย่อมสามารถสร้างจริยธรรมที่ดีแก่ศิษย์ ผู้นำการเมืองที่ดีย่อมสร้างจริยธรรมการเมืองที่ดีแก่นักการเมือง ผู้นำธุรกิจที่ดีมีเกียรติในสังคม ก็ควรเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักธุรกิจทั่วไป แต่น่าเป็นห่วงว่าในสังคมปัจจุบันได้ให้ความสำคัญแก่คนที่มั่งคั่งและควบคุมทรัพยากรเศรษฐกิจไว้มากให้เป็นคนมีเกียรติในสังคมอย่างออกหน้าออกตาโดยไม่คำนึงถึงจริยธรรมทางธุรกิจ หากสังคมจะให้เกียรติแก่คนที่มั่งคั่งดีศรีและมีผลการปฏิบัติตนที่ดีในวิชาชีพมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันคงมีโอกาสนี้จะได้ส่งเสริมแม่แบบแห่งจริยธรรมของผู้นำทางธุรกิจได้ดีขึ้น และนักธุรกิจรุ่นใหม่จะได้ไม่รับรอนที่จะแสวงหาความมั่งคั่งอย่างรวดเร็วอย่างปัจจุบันและหากชีวิตธุรกิจของเขาอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรมบนพื้นฐานของการทำงานเพื่องานมากขึ้น (มากกว่างานเพื่อเงิน) จะได้นักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชีวิตอย่างแท้จริง และมีความพึงพอใจในชีวิตและศักดิ์ศรีของตนเองมากขึ้น เมื่อนั้นโลโก้เกียรติยศเหรียญตรา พวกฟองคังจะสำคัญน้อยกว่าความบริสุทธิ์ใจภายใน และความสามารถของตนเองอย่างแท้จริง...อาจเหมาะสมที่จะกล่าวว่า นักธุรกิจคือผู้สร้างชาติอย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

นิยะดา ชุนหวงค์ "จริยธรรมทางธุรกิจ" *บริหารธุรกิจ* 16, 62, เมษายน-มิถุนายน 2536 หน้า 9-13.

ประยูร จินดาประดิษฐ์ "จริยธรรมกับการทำธุรกิจ หัวใจหลักที่ไม่ควรหลงลืม" *ประชาชาติธุรกิจ* 10-12 กันยายน 2536 หน้า 67.

สถาพร ชินะจิตร "จริยธรรมของนักธุรกิจ" *เส้นทางเศรษฐี* 15 กันยายน - 15 ตุลาคม 2536 หน้า 10-11.

Bemays, Edward L. "Gaining Professional Status for PR." *PR Quarterly*.

Lodge, George Cabot "The Connection between Ethics and Ideology" *Journal of Business Ethics*.

Thiroux, Jacques P. "Business Ethics" in *Ethics : Theory and Practice* 3rd ed. New York : Macmillan, 1980.

สถานการณ์และแนวโน้มทางเศรษฐกิจ

ของ
ประเทศจีน

*รุ่งศักดิ์ สาธุธรรม

ภายหลังการสัณยุกรรมของ เหม่า เจ๋อ ตุง ในปี 2519 ประเทศจีนภายใต้การนำของเติ้ง เสี่ยวผิง ได้ก้าวสู่ยุคแห่งการปฏิรูปทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ครั้งยิ่งใหญ่จนทำให้โลกทั้งโลกจับตามองและส่งผลให้นักธุรกิจจำนวนมากเข้าไปแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

ที่ผ่านมการพัฒนาของจีนดำเนินไปภายใต้การปรับปรุงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและการเมืองขนาดใหญ่ จากพื้นฐานอุดมการณ์และยุทธศาสตร์หลักการพัฒนาเดิมในช่วงหลังการปฏิวัติที่มุ่งเน้นการจัดระบบการกดขี่ขูดรีด การแบ่งแยกชนชั้น การต่อต้านระบบทุนนิยม โดยเน้นการพึ่งพาตนเอง

* หัวหน้าส่วนวิจัยเศรษฐกิจจีนเชื้อฝ่ายวิจัยและวางแผนสินเชื่อ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา

ทางเศรษฐกิจ และใช้ระบบเศรษฐกิจที่วางแผนจากส่วนกลางแบบโซเวียตเป็นกลไกการพัฒนามาก่อน นโยบายปฏิรูปปัจจุบันได้หันเหแนวทางมาสู่การมุ่งเน้นสร้างจีนให้ทันสมัย เปิดประเทศรับความเจริญ ยอมรับความสำคัญของกลไกตลาดและบทบาทภาคเอกชน เร่งเพิ่มพลังการผลิตโดยเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรม รวมไปถึงการปรับปรุงโครงสร้างและกลไกทางการเมือง การบริหาร และกฎระเบียบต่าง ๆ เพื่อรองรับแนวทางการพัฒนาดังกล่าว ผลการดำเนินงานที่ผ่านมานับว่าประสบความสำเร็จอย่างสูง โดยที่อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ ช่วงการปฏิรูปตั้งแต่ปี 2523-2534 มีอัตราเฉลี่ยสูงถึงร้อยละ 9.9 ต่อปี ขณะที่ในช่วงปี 2503-2523 จะมีอัตราเฉลี่ยประมาณร้อยละ 5-6 ต่อปีเท่านั้น นอกจากนี้ จีนยังประสบความสำเร็จในการยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชาชนให้เพิ่มขึ้นถึง 2 เท่าตัว โดยใช้เวลาเพียง 10 ปี ขณะที่มหาอำนาจสหรัฐฯ ต้องใช้ระยะเวลาถึง 50 ปี และญี่ปุ่น 35 ปี

สำหรับจีนซึ่งเป็นประเทศใหญ่โตและมีจำนวนประชากรมากเป็นอันดับหนึ่งของโลก การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวย่อมก่อให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลก จีนกลายเป็นคู่แข่งทางการค้าสำคัญของหลายประเทศ ขณะเดียวกันก็เป็นแหล่งระบายสินค้าแหล่งวัตถุดิบ และเป็นแหล่งลงทุนแหล่งใหม่ที่ทุกฝ่ายต้องให้ความสนใจ อย่างไรก็ตามจากพื้นฐานการเป็นประเทศสังคมนิยมที่เกิดและเติบโตขึ้นท่ามกลางการต่อสู้ทางอุดมการณ์ แนวทาง และวิถีปฏิบัติที่แตกต่างไปจากประเทศทุนนิยมประชาธิปไตยทั่วไปเป็นอันมาก ดังนั้น วิถีทางการปฏิรูปเศรษฐกิจของจีนแม้โดยภาพรวมจะมีศักยภาพการเติบโตอย่างรวดเร็ว แต่ยังมีปัญหาอุปสรรคและสิ่งท้าทายในอนาคตที่ต้องเร่งพิจารณาปรับปรุงแก้ไขโดยเฉพาะปัญหาด้านความพัวพัน และประสิทธิผลของ บุคลากร องค์กร กลไก และกฎระเบียบที่ต้องปรับให้เอื้อ

อำนวยต่อการดำเนินธุรกิจแนวใหม่ ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจสังคม ซึ่งมักเกิดขึ้นควบคู่กับการพัฒนาภายใต้กลไกตลาดระบบทุนนิยมและปัญหาการต่อสู้ด้านแนวทางระหว่างผู้นำกลุ่ม ความคิดเดิมและกลุ่มความคิดใหม่ รวมถึงแรงกดดันจากกลุ่มปัญญาชนที่ทวีเสียง เรียกร้องประชาธิปไตยแบบตะวันตกมากขึ้น ตลอดจนปัญหาความล้นตัวทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติของแนวทางการพัฒนาปัจจุบันที่จีนเรียกว่า “ระบบเศรษฐกิจตลาดแบบสังคมนิยม” (Socialist Market Economy) ทั้งนี้ปัญหาดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อการค้าการลงทุนหรือเป็นสาเหตุที่นำไปสู่ความล้มเหลวทางเศรษฐกิจและความรุนแรงทางการเมืองต่อไปในภายภาคหน้า ประเด็นดังกล่าว นับเป็นสิ่งที่ภาครัฐและนักลงทุนของไทยจำเป็นต้องให้ความสนใจศึกษาวิเคราะห์อย่างใกล้ชิดเนื่องจากนักเศรษฐศาสตร์จากนานาชาติได้คาดหมายว่า จีนจะทวีบทบาทความสำคัญทางเศรษฐกิจในฐานะที่เป็นศูนย์กลางการค้าโลกแห่งใหม่ภายในทศวรรษที่จะถึงนี้

พื้นฐานทางเศรษฐกิจและการเมือง

การพิจารณาสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของจีน จำเป็นต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานและวิวัฒนาการทางเศรษฐกิจและการเมืองของจีน โดยเฉพาะในช่วงระหว่างที่จีนดำเนินแนวทางการพัฒนาแบบสังคมนิยมในช่วงในสมัยเหมา เจ๋อตง กับช่วงที่จีนเริ่มนโยบายการปฏิรูปประมาณปี พ.ศ. 2521 โดยเปิดเสรีทางเศรษฐกิจและผ่อนคลายทางการเมืองมากขึ้นในยุคเติ้ง เสี่ยว ผิง ซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจอย่างสำคัญสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ดังมีประเด็นสำคัญดังนี้

● พื้นฐานทางเศรษฐกิจ ในช่วงก่อนการปฏิรูปเศรษฐกิจปี 2522 จีนใช้ระบบเศรษฐกิจที่เน้นการวางแผนจากส่วนกลางแบบโซเวียต (Central Planned Economy) โดยที่รัฐเป็นเจ้าของ

ปัจจัยการผลิตทุกอย่างและเป็นผู้กำหนดแผนและเป้าหมายการผลิตภายใต้การขึ้นของพรรคคอมมิวนิสต์ วิชาธุรกิจต่าง ๆ จะขึ้นตรงต่อกลไกรัฐ โดยปราศจากอิสระด้านการบริหารจัดการการผลิต ส่วนการจัดการด้านการเงินของรัฐวิชาธุรกิจและแรงงานในระบบ “หม้อข้าวเหล็ก” (Iron Rice Bowl) โดยที่รัฐจะเป็นผู้รับผิดชอบต้นทุนค่าใช้จ่ายทั้งหมดของวิชาธุรกิจ รวมถึงผลตอบแทนและสวัสดิการแรงงานในลักษณะที่คำนึงถึงความเท่าเทียมกันมากกว่าการพิจารณาด้านประสิทธิภาพและคุณภาพของผลงาน ขณะเดียวกันวิชาธุรกิจมีหน้าที่ต้องจัดส่งรายได้ทั้งหมดให้แก่รัฐ นอกจากนี้ ยังปฏิเสธการใช้สิ่งจูงใจทางวัตถุและผลกำไร เพื่อกระตุ้นพลังการผลิต โดยถือเป็นวิธีการของระบบทุนนิยมที่นำไปสู่ปัญหาชนชั้นในสังคม ตลอดทั้งจีนยังยึดถือนโยบายการพึ่งพาตนเองอย่างสุดขีด โดยปฏิเสธการพึ่งพาเงินทุน เทคโนโลยีและการติดต่อค้าขายกับภายนอก ทำให้จีนตกอยู่ในสภาพความตกต่ำทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ขณะที่การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีก็อยู่ในสภาพล้าหลัง ต่อมาเมื่อเติ้ง เสี่ยว ผิง ขึ้นครองอำนาจทางการเมือง เปิดศักราชแห่งการปฏิรูประบบเศรษฐกิจภายใต้นโยบายสี่ทันสมัย นับตั้งแต่ปี 2522 โดยมุ่งปรับปรุงประเทศ 4 ด้าน คือ การเกษตร อุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการป้องกันประเทศ สำหรับระบบเศรษฐกิจจีนในระยะนี้เป็นไปในลักษณะที่จีนเรียกว่า “ระบบเศรษฐกิจตลาดแบบสังคมนิยม” โดยสาระสำคัญหลักเป็นระบบที่เพิ่มระดับการกระจายอำนาจ (Decentralization) การใช้กลไกตลาด (Marketization) และการเสริมบทบาทภาคเอกชน (Privatization) ให้มากยิ่งขึ้น ภายในภาคเศรษฐกิจสังคมนิยมเดิม โดยมีประเด็นเปลี่ยน

แปลงที่สำคัญ ได้แก่

(1) การกระจายอำนาจแก่รัฐวิชาธุรกิจของรัฐให้มีอิสระมากขึ้นในการตัดสินใจเกี่ยวกับการผลิตและผลักดันให้รับผิดชอบ ต่อการจัดการผลกำไรและขาดทุนของตนเองมากขึ้น

(2) ยกเลิกระบบ “หม้อข้าวเหล็ก” พร้อมทั้งให้มีระบบสิ่งจูงใจ ด้านรายได้และโบนัสสำหรับผลงานที่ต่างกัน ดังนั้น แรงงานที่ไม่มีประสิทธิภาพอาจถูกปลดจากงานได้ แทนที่จะเป็นการจ้างงานตลอดชีพเช่นเดิม

(3) การเปิดโอกาสให้มิวิชาธุรกิจที่เอกชนหรือปัจเจกบุคคลเป็นเจ้าของ¹ แต่ยังถือว่าภาควิชาธุรกิจส่วนรวม ซึ่งประกอบด้วย วิชาธุรกิจที่รัฐเป็นเจ้าของ (State Owned Enterprise) วิชาธุรกิจที่สหกรณ์ของรัฐเป็นเจ้าของ (Collective Owned Enterprises) ยังเป็นภาคการผลิตหลักของระบบสังคมนิยมจีน

(4) การนำกลไกตลาดมาใช้มากขึ้น โดยจำกัดรายการสินค้าที่รัฐเป็นผู้กำหนดราคาทั้งหมดให้เหลือน้อยลง²

(5) เปิดประเทศรับการลงทุนและขยายการค้ากับต่างประเทศ แก้ปัญหาการขาดแคลนเงินทุนและเงินตราต่างประเทศ ตลอดจนรองรับการถ่ายทอดเทคโนโลยี และ

(6) เร่งพัฒนาอุตสาหกรรมและปรับปรุงภาคเกษตรกรรมให้ทันสมัย

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีการเปิดเสรีและผ่อนคลายทางเศรษฐกิจอย่างขนานใหญ่ แต่เศรษฐกิจจีนปัจจุบันยังถือเป็นระบบที่เน้นการควบคุมจากส่วนกลาง เนื่องจากบทบาทธุรกิจเอกชนยังมีสัดส่วนจำกัด โดยครอบคลุมแรงงานเพียงประมาณ 25 ล้านคน หรือ 3 % ของประชากรจีนทั้งหมด ขณะที่การ

¹ สำหรับรูปแบบวิชาธุรกิจใหม่ที่เพิ่มขึ้นมี 3 ลักษณะได้แก่ (1) วิชาธุรกิจส่วนตัว (Individual Enterprise) (2) วิชาธุรกิจเอกชน (Private-Enterprise) (3) วิชาธุรกิจหุ้นส่วน (Joint-Stick Enterprise) โดยวิชาธุรกิจรูปแบบใหม่มีจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 13 ล้านหน่วย มีแรงงานที่เกี่ยวข้องประมาณ 25 ล้านคน

² รูปแบบการกำหนดราคามี 4 ลักษณะ ได้แก่ (1) ราคารัฐ (State Prices) (2) ราคาคลอยตัว (Floating Prices) (3) ราคาตามข้อตกลง (Negotiated Prices) และ (4) ราคาตลาด

ใช้กลไกราคาในตลาดยังมีสัดส่วนน้อย เนื่องจากรายการสินค้าที่รัฐเข้าไปแทรกแซงยังมีจำนวนมาก ตลอดทั้งรัฐธรรมนูญจีนปัจจุบันยังระบุไว้ชัดเจนว่า ธุรกิจเอกชนถือเป็นส่วนเสริมสำหรับระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมโดยที่ภาครัฐยังเป็นกลไกหลักในการดำเนินธุรกิจ” และยังมีข้อกำหนดที่แสดงเนื้อแท้ของระบบสังคมนิยมจีนว่า **“รัฐสังคมนิยม คือ ผู้เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตทุกอย่าง”** และ “เป็นเจ้าของที่ดินในเขตเมือง ขณะที่ที่ดินเขตชนบทและชนานเมือง จะมีบางส่วนเท่านั้นที่สหกรณ์ของรัฐ (Collectives) เป็นเจ้าของนอกเหนือจากพื้นที่ส่วนใหญ่ที่เป็นของรัฐ” ดังนั้น ประชาชนหรือบุคคลใด ๆ ย่อมไม่สามารถได้กรรมสิทธิ์ นอกจากสิทธิในการใช้ประโยชน์เท่านั้น โดยรัฐสามารถจะเรียกคืนเมื่อใดก็ได้

● **พื้นฐานทางการเมือง ให้ระบบรวบอำนาจเบ็ดเสร็จ (Totalitarian State)** คือ พรรคคอมมิวนิสต์เป็นองค์กรสูงสุดในการชี้นำทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม และมีที่มาจากการเลือกสรรภายในพรรค โดยประชาชนทั่วไปไม่ได้เข้ามีส่วนร่วมกลั่นกรอง ระบบการบริหารมีลักษณะรวมศูนย์ที่ส่วนกลาง โดยรัฐบาลกลางซึ่งแต่งตั้งโดยพรรคคอมมิวนิสต์เป็นกลไกบริหารราชการ ภายใต้การชี้นำของพรรค ขณะที่ในระดับภูมิภาคและท้องถิ่นก็มีองค์กรสาขาของพรรคคอยกำกับดูแลฝ่ายบริหารโดยตลอด แต่ภายหลังการกำหนดนโยบาย 4 ทันสมัย จึงได้มีการปฏิรูปการเมืองการปกครองให้ดีขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิรูปเศรษฐกิจ โดยมุ่งเน้นการจัดลัทธิบูชา ผู้นำที่เคยเป็นมาในสมัยเหมา เจ๋อตุง โดยลดบทบาทผู้นำลงเหลือเพียงหน้าที่ในการกระตุ้นและชี้แนะแนวทางขณะเดียวกันก็ดำเนินการลดบทบาทพรรคคอมมิวนิสต์ทางด้านการบริหารจากเดิมที่พรรคและสมาชิกพรรคมักเข้าไปก้าวก่ายปฏิบัติงานของรัฐในทุกระดับให้เหลือเพียงบทบาทด้าน

การกำหนดนโยบายรวม สนับสนุนการกระจายอำนาจไปสู่ภูมิภาค ท้องถิ่นและรัฐวิสาหกิจมากขึ้น ให้สามารถเป็นผู้กำหนดนโยบาย แนวทางและวิธีการขึ้นปฏิบัติของตนเองได้ และเพิ่มบรรยากาศการเป็นประชาธิปไตย โดย **“สมัชชาประชาชน” (people’s Congress)** ที่มาจากการเลือกตั้งประชาชน เพื่อสอดส่องและชี้แนะการปฏิบัติงานภาครัฐ ทั้งยังเป็นกลไกทบทวนอำนาจกับพรรคคอมมิวนิสต์ในระดับหนึ่งและจีนยังมุ่งเน้นการปรับปรุงประสิทธิภาพกลไกการบริหารและการเมือง โดยเพิ่มสัดส่วนคนรุ่นใหม่และผู้มีการศึกษาสูงในพรรคคอมมิวนิสต์และฝ่ายบริหารทุกระดับ รวมถึงการปฏิรูตนาระบบกฎหมายที่เคยยกเลิกมากกว่า 20 ปีกลับมาใช้ใหม่

อย่างไรก็ตาม แม้การเมืองการบริหารของจีนจะมีการพัฒนาขึ้น แต่ยังไม่ทันกับการปฏิรูปเศรษฐกิจที่มีความก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว จนอาจกระทบถึงความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เช่น ปัญหาความมั่นคงทางการเมือง อันเนื่องจากการต่อสู้ระหว่างกลุ่มผู้นำแนวทางเก่า และกลุ่มผู้นำในสายปฏิรูป และกลุ่มพลังประชาชนที่เรียกร้องประชาธิปไตย ปัญหา ระบบที่ยังคงยึดติดกับตัวผู้นำและการสืบทอดทายาททางการเมือง รวมถึงปัญหาด้านการพัฒนาองค์กร และกฎหมายที่ทำให้ล่าช้าไม่ทันกับความต้องการทางเศรษฐกิจ

ความมหัสจรรย์ทางเศรษฐกิจหลังการปฏิรูป

นับแต่จีนดำเนินนโยบายเปิดประเทศและนำกลไกระบบเศรษฐกิจตลาดมาใช้ตั้งแต่ปี 2521 เป็นต้นมา ทำให้การเติบโตทางเศรษฐกิจมีอัตราโดยเฉลี่ยสูงถึง 9.5 % ต่อปี ปริมาณการค้าในตลาดโลกเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่าตัวใกล้เคียงกับอัตราเพิ่มของรายได้ประชากร ตลอดทั้งยังมีชนชั้นกลาง พ้อค่า และนักธุรกิจเอกชนเป็นชนชั้นใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคม อย่างไรก็ตาม แม้อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจจะมีอัตราสูง แต่ลักษณะการเติบโตอยู่ภายใต้วงจรที่

เรียกว่า “Boom and Bust Cycle” โดยช่วงการเติบโตทางเศรษฐกิจในอัตราสูงอย่างร้อนแรง (Over-heat) จะเกิดขึ้นสลับกับสภาวะชะงักงันหรือการถดถอยทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ดังที่ปรากฏในช่วงปี 2522-2523, 2527-2528 2531 และ 2532 อันเนื่องมาจากกลไกทางเศรษฐกิจและโครงสร้างพื้นฐานของจีนยังขาดความพร้อมในหลายๆด้าน ขณะเดียวกันกลไกการควบคุมเศรษฐกิจจะดับมโหฬาร ก็ยังด้อยประสิทธิภาพและอ่อนประสพการณ์อย่างยิ่ง

สำหรับผลสำเร็จของจีน มีประเด็นสรุปสำคัญแต่ละด้าน ดังนี้

- เงินทุนจากต่างชาติเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจ ตั้งแต่ปี 2522-34 มีการอนุมัติสัญญาการลงทุนจากต่างชาติถึง 4 หมื่นโครงการ มูลค่า 52 พันล้านดอลลาร์ แต่ในปี 2535 การอนุมัติโครงการดังกล่าวมีจำนวนถึงเกือบ 5 หมื่นโครงการ มูลค่า 57.4 พันล้านดอลลาร์ ซึ่งนับว่ามากกว่ายอดรวมตลอด 13 ปีที่ผ่านมา และล่าสุดสำนักงานตรวจสอบบัญชีพีดี มาร์วิก แห่งลอนดอนรายงานว่า ในปี 2536 จีนกลายเป็นประเทศที่กวาดเงินลงทุนต่างประเทศไปถึง 1 ใน 10 ของมูลค่าทั่วโลก คิดเป็นอันดับรองจากสหรัฐเท่านั้น (เลื่อนจากอันดับ 6 ในปี 2535) โครงการต่างชาติที่เข้ามาลงทุนก็มีลักษณะที่เป็น Technology Intensive เพิ่มขึ้นเรื่อยๆตลอดทั้งรัฐบาลยังเปิดโอกาสให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนในสาขาที่เคยต้องห้ามมากขึ้น ทั้งนี้การลงทุนต่างประเทศมักจะกระจุกตัวบริเวณ 3 ภูมิภาคหลัก ได้แก่ พื้นที่ภาคใต้ประกอบด้วย กวางตุ้ง (Guangdong) ฟูเจี้ยน (Fujian) ไหล่หนาน (Hainan) พื้นที่ภาคกลางซึ่งมีเซี่ยงไฮ้ (Shanghai) เป็นศูนย์กลางและบริเวณอ่าวโบไฮ เงินทุนต่างชาติจำนวนมหาศาลดังกล่าวก่อให้เกิดผลประโยชน์ในด้านการเสริมขีดความสามารถทางการเงินและเพิ่มรายได้ในรูปเงินตรา

ต่างประเทศจากการส่งออก เนื่องจากเงินทุนส่วนใหญ่ที่เข้าไปสนับสนุนอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก ซึ่งส่งผลทั้งการยกระดับเทคโนโลยีทางอุตสาหกรรมอย่างสำคัญด้วย

- ภาคการค้าต่างประเทศกลายเป็นกลไกขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจที่สำคัญ โดยช่วงปีแรกของการปฏิรูปในปี 2521 จีนมีมูลค่าการค้ารวมเพียง 2 หมื่นล้านดอลลาร์ ต่อมาในปี 2535 มูลค่าได้เพิ่มขึ้นเป็น 1.66 แสนล้านดอลลาร์ หรือเพิ่มขึ้นกว่า 8 เท่าตัว ในช่วง 15 ปี และมีฐานะเป็นผู้ค้ารายใหญ่อันดับที่ 11 ของโลกในขณะนี้ จากเดิมในปี 2521 อยู่ในอันดับที่ 35 คู่ค้าสำคัญของจีน คือ ฮองกง ญี่ปุ่น และ สหรัฐฯ โดยมีมูลค่ารวมกันถึง 60% ของมูลค่าการค้ารวม ทั้งนี้ในแง่การส่งออก พบว่ามูลค่าการส่งออกส่วนใหญ่มาจากกิจการที่เป็นการลงทุนของต่างชาติถึง 1 ใน 5 ขณะที่สัดส่วนสินค้าออกจากภาคอุตสาหกรรมต่อสินค้าออกทั้งหมด มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากเดิม 42% ในปี 2518 เป็น 76% ในปี 2534 และปริมาณการส่งออกไปในช่วง 14 ปีหลังการปฏิรูปได้เพิ่มขึ้นกว่า 600% แต่การส่งออกยังพึ่งพาตลาดหลักเพียงไม่กี่แห่ง โดยในปี 2535 ตลาดฮองกง ญี่ปุ่น และสหรัฐฯ มีมูลค่ารวมกันถึง 68% ของทั้งหมด ในด้านการนำเข้าส่วนใหญ่มุ่งเน้นทางด้านสินค้าทุน เทคโนโลยี และเครื่องจักร อุปกรณ์เพื่อการรับอุตสาหกรรมในช่วง 6 ปี ตั้งแต่ปี 2527 ถึง 2534 มูลค่าสินค้านำเข้าของจีนเพิ่มขึ้นถึง 5 เท่าตัว โดยรัฐจะพยายามเน้นนโยบายจำกัดการนำเข้าเพื่อรักษาดุลการค้าอย่างเข้มงวด ตลาดนำเข้าสำคัญ ได้แก่ ฮองกง ญี่ปุ่น EC และสหรัฐฯ โดยมีมูลค่ารวมกันถึง 65% ของมูลค่านำเข้า นับแต่ปี 2521 เป็นต้นมา จีนตกอยู่ในฐานะขาดดุลการค้าเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากการเร่งรัดนำเข้าสินค้าทุนเพื่อปรับโครงสร้างการผลิต แต่ในช่วงหลังปี 2531 จีนเริ่มได้เปรียบ

ตุลการคำ เนื่องจากความสำเร็จของนโยบายการผลิตเพื่อส่งออก โดยเฉพาะจากการที่เงินกลายเป็นฐานการผลิตเพื่อส่งออกของฮ่องกง

● การปฏิรูปอุตสาหกรรมในช่วง 15 ปีที่ผ่านมา (2521-2535) ทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ภาคอุตสาหกรรมขยายตัวในอัตราเฉลี่ย 10 % ต่อปี โดยในปี 2535 มีการขยายตัวสูงถึง 20.8 % มูลค่ารวม 184 พันล้านดอลลาร์ เปรียบเทียบกับปี 2521 ซึ่งมีมูลค่าเพียง 71 พันล้านดอลลาร์ กลยุทธ์หลักที่นำไปสู่ความสำเร็จ มาจากการปรับปรุงรัฐวิสาหกิจ โดยผลักดันให้สหกรณ์ของรัฐและวิสาหกิจเอกชนมีบทบาทเพิ่มขึ้นจากเดิมก่อนการปฏิรูปปี 2521 กลไกการผลิตมีเฉพาะรัฐวิสาหกิจและสหกรณ์ของรัฐ โดยมีส่วนแบ่งในผลผลิตอุตสาหกรรมประมาณร้อยละ 77.6 : 22.4 แต่ในปี 2533 สัดส่วนเปลี่ยนไปเป็น รัฐวิสาหกิจ : สหกรณ์ของรัฐ : วิสาหกิจเอกชน เท่ากับ 54.6 : 35.6 : 6 : 9.8 ซึ่งสะท้อนถึงความสำเร็จในการส่งเสริมบทบาทของกลไกที่ไม่ใช่ภาครัฐในการพัฒนาอุตสาหกรรม นอกจากนี้ ยังมีการกระจายอำนาจการตัดสินใจให้แก่รัฐวิสาหกิจ ในด้านการบริหารเงินทุนและผลกำไร การจ้างงาน และการจัดการด้านการผลิตและตลาดมากขึ้น รวมทั้งการลดจำนวนผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่ถูกควบคุมโดยส่วนกลางจาก 127 เหลือเพียง 60 รายการ

● การค้าในประเทศ-ตลาดเป็นของผู้บริโภค สภาพความขาดแคลนสินค้าอุปโภคที่เคยเป็นมาก่อนการปฏิรูปฟื้นตัวขึ้นในปี 2534 การค้าปลีกทั่วประเทศมีมูลค่า 174 พันล้านดอลลาร์ ซึ่งเป็นมูลค่าที่เพิ่มขึ้นจากปี 2521 ถึง 6 เท่าตัว นอกจากนี้ ปริมาณสินค้าคงทน เช่น อุปกรณ์ไฟฟ้า ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ และผลิตภัณฑ์อาหารที่ไม่จำเป็นก็มีมากขึ้นในตลาด ขณะที่รูปแบบการบริโภคของประชาชนเริ่มเปลี่ยนแปลง โดยหันมาบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือยมากขึ้น ทั้งนี้ ปัจจัยความสำเร็จขึ้นอยู่กับมาตรการปฏิรูประบบ

ตลาด โครงสร้างราคาและการเสริมบทบาทภาคเอกชน อาทิ การปรับปรุงระบบกระจายสินค้าใหม่ โดยหน่วยธุรกิจเอกชน (Private) และสหกรณ์ของรัฐ (Collectives) เข้ามามีบทบาทในช่องทางการค้าส่งและค้าปลีกมากขึ้น ส่งผลให้ในช่วงปี 2521-2533 ระดับราคาสินค้าเกษตร อุตสาหกรรมพื้นฐาน และอุตสาหกรรมบริการเพิ่มขึ้นอย่างเด่นชัด อาทิ ราคาธัญพืชเพิ่มขึ้น 130 % ผลิตภัณฑ์เหมืองแร่เพิ่มขึ้น 104 % ค่าระวางสินค้าเพิ่มขึ้น 100 %

● การพัฒนาภาคเกษตรสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในนโยบายปฏิรูป ที่มุ่งเพิ่มผลผลิตให้ได้ 4-5 % ต่อปี โดยจากปี 2521 ถึง 2535 ผลผลิตภาคเกษตรขยายตัว 5.8 % ต่อปี โดยเฉพาะผลิตผลธัญพืชที่เคยขาดแคลนกลับพลิกตัวมาอยู่ในระดับที่พอเพียง นอกจากนี้ มูลค่าผลผลิตภาคชนบทโดยรวมยังมาจากวิสาหกิจชุมชน (Township Enterprises) และธุรกิจนอกภาคเกษตรมีส่วนแบ่งถึง 55 % ของมูลค่าผลผลิตภาคชนบท นับเป็นสัดส่วนที่สูงกว่าผลิตผลการเกษตรโดยตรง ขณะที่รายได้ต่อหัวของชาวนาเพิ่มขึ้นจาก 25 ดอลลาร์ในปี 2521 เป็น 132 ดอลลาร์ในปี 2534 พื้นที่ชนบทมีการพัฒนาสู่ความเป็นเมืองเพิ่มขึ้น โดยที่จำนวนวิสาหกิจระดับชุมชน วิสาหกิจที่ดำเนินการโดยหมู่บ้านและวิสาหกิจกรรมส่วนตัว จากที่เคยมีจำนวนเพียงหลักหมื่นหน่วยในช่วงปี 2521 ได้เพิ่มขึ้นเป็น 18.6 ล้านหน่วยในปี 2534 มีประชาชนเข้าร่วมเพิ่มขึ้นจากเดิมเพียง 1 แสนคนเป็นถึง 93 ล้านคน สำหรับปัจจัยความสำเร็จมาจากการยกเลิกระบบคอมมูนและระบบการผลิตเดิมที่ชาวนาเป็นเพียงลูกจ้างของรัฐ มาสู่ระบบที่ชาวนามีอิสระในการผลิตภายใต้ระบบราคาที่จูงใจมากขึ้น ตลอดทั้งการสนับสนุนให้เกิดรูปแบบการถือครองธุรกิจใหม่ๆ ซึ่งภาคเอกชนและกลุ่มประชาชนสามารถเข้ามามีบทบาทมากขึ้นทดแทนภาครัฐที่ลดบทบาทการดำเนิน

งานโดยตรงอย่างต่อเนื่อง

- การปฏิรูประบบการเงินการธนาคารเริ่มปรากฏผลเด่นชัดขึ้นในช่วงตั้งแต่ปี 2529 เป็นต้นมา โดยปริมาณเงินฝากธนาคารในช่วง 2534 มีปริมาณเพิ่มขึ้นถึง 3 เท่าตัว ปริมาณสินเชื่อในประเทศขยายเพิ่มขึ้น 2.6 เท่า และปริมาณเงินในระบบขยายเพิ่มกว่า 2 เท่าตัว ด้านตลาดการค้าที่ผ่านมามีตั้งแต่ปี 2532 ขยายตัวเฉลี่ยปีละประมาณ 8-9% นอกจากนี้รัฐบาลจีนยังได้ประกาศลดค่าเงินหยวนอย่างต่อเนื่อง เพื่อลดช่องว่างอัตราแลกเปลี่ยนของทางการและอัตราแลกเปลี่ยนในตลาดมืด ทั้งนี้ ผลการปฏิรูปทำให้การจัดตั้งธนาคารชาติเป็นกลไกควบคุมเศรษฐกิจมหภาค เกิดระบบการแข่งขันในธุรกิจธนาคาร สร้างระบบบริหารจัดการสินเชื่อและมีการสถาปนาตลาดทุนขึ้นในประเทศจีน 2 แห่งที่เซี่ยงไฮ้และเซินเจิ้น อย่างไรก็ตามการปฏิรูประบบการเงินยังมีปัญหาอุปสรรคหลายประการ อาทิ ธนาคารยังอยู่ภายใต้อิทธิพลของส่วนราชการ กฎระเบียบด้านการเงินยังขาดความชัดเจนและเปลี่ยนแปลงบ่อย สภาพความนิยมหุ้นหรือพันธบัตร ทำให้มีบริษัทจำนวนมากออกหุ้นหรือพันธบัตร โดยไม่สอดคล้องกับแผนหรือความสามารถในการจ่ายเงิน ตลอดจนจีนยังขาดแคลนบุคลากรที่มีความชำนาญด้านตลาดหุ้นและระบบหุ้นส่วนอย่างมาก

- โครงสร้างและบริการพื้นฐานยังขาดแคลน เนื่องจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจเป็นไปในอัตราสูง ขณะที่บริการพื้นฐานเดิมมีความล้าหลังมาก ปัจจุบันแม้จีนจะมีทางรถยนต์ยาวถึง 1 ล้านกม. แต่กว่าครึ่งมีสภาพเป็นถนนดิน ส่วนถนนถาวรก็มีสภาพไม่ดีนัก ขณะที่ถนนมาตรฐานสูงและซูเปอร์ไฮเวย์จะกระจุกตัวเฉพาะบริเวณชายฝั่งทะเลเท่านั้น ระบบคมนาคมหลักของจีน คือ รถไฟ แต่สภาพราง ระบบสัญญาณ และการบริการยังล้าสมัย ด้านระบบสื่อสารโทรคมนาคมโดยเฉพาะ

โทรศัพท์และโทรสารยังขาดแคลนล้ำสมัย

- การปรับปรุงโครงสร้างการจ้างงานและสิ่งจูงใจมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพแรงงานจีน และมีผลอย่างสำคัญที่ให้อินจีนมีข้อได้เปรียบในแง่การลงทุนต่างประเทศ เนื่องจากค่าแรงยังไม่สูงนัก ขณะที่บุคลากรทางเทคนิคก็มีจำนวนมากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งชั้นสำคัญ โดยเฉพาะในกลุ่มอาเซียน ทั้งนี้ มาตรการที่นำมาใช้ในการปฏิรูป ได้แก่ การลดบทบาทการจ้างงานของรัฐเสริมบทบาทเอกชน โดยปี 2522 รัฐวิสาหกิจรองรับการจ้างงานถึง 56.9% แต่ในปี 2534 สัดส่วนดังกล่าวลดลงเหลือ 41.4% โดยที่การจ้างงานจากวิสาหกิจของท้องถิ่นและเอกชนมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามจีนยังประสบปัญหาขาดแคลนบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการธุรกิจสมัยใหม่ แม้จีนจะมีแรงงานทางเทคนิคจำนวนมากและราคาถูก แต่เนื่องจากวิทยาการและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกิจในระบบตลาดยังอยู่ในขั้นเริ่มต้นการพัฒนาทำให้จีนขาดแคลนบุคลากรด้านการบริหารจัดการ การตลาด กฎหมายการเงินและการบัญชีเป็นจำนวนมาก จนเป็นอุปสรรคสำคัญ สำหรับนักลงทุนต่างชาติอีกประการหนึ่ง

เครื่องจักรเศรษฐกิจกำลังร้อนจัด

- ภายหลังจากสภาพโอเวอร์ฮีตที่เกิดขึ้นในปี 2531 และจบลงด้วยสภาพถดถอยอย่างรุนแรง จนกระทั่งเศรษฐกิจเริ่มฟื้นตัวขึ้นเป็นปกติในช่วงเวลาอีก 3 ปีต่อมา ปัจจุบันวงจรดังกล่าว (Boom and Bust Cycle) เริ่มส่อเค้าจะเกิดแก๊วขึ้นอีก โดยมีสัญญาณบอเหตุที่สำคัญจากอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่สูงเกินไป โดยในปี 2536 มีอัตราประมาณ 13% เทียบกับอัตรา 12.8% ของปี 2535 ขณะที่ผลผลิตภาคอุตสาหกรรมก็เพิ่มขึ้นจากปีก่อนประมาณ 27% ซึ่งเป็นอัตราสูงสุดในรอบ 4 ปี สภาพการเงินเพื่อขณะนี้เป็นอย่างรุนแรง โดยใน

เขตเมืองมีอัตราสูงถึง 19 % และในชนบท 11.4 % การลงทุนในประเทศอัตราสูงขึ้นจากปีก่อนถึง 50 % เป็นปัจจัยสำคัญของการขยายตัว โดยในจำนวนนี้เป็นการลงทุนจากภาครัฐถึง 70 % และกว่าครึ่งหนึ่งของเงินลงทุนต่างประเทศกระจุกตัวในด้าน อสังหาริมทรัพย์ การลงทุนมักกระจุกตัวบริเวณ พื้นที่ชายฝั่ง ทำให้พื้นที่ดังกล่าวเริ่มประสบปัญหาขาดแคลนวัตถุดิบ พลังงาน และระบบบริการพื้นฐาน ขณะที่พื้นที่ตอนในยังต้องการการลงทุนอยู่มาก ตลอดทั้งช่องว่างระหว่างเมืองและชนบทยังปรากฏเด่นชัดขึ้น โดยอัตราขยายตัวรายได้ต่อหัวในเมืองเพิ่มขึ้น 27 % ขณะที่ชนบทเพิ่มขึ้น 15 % แต่ก็ถือว่ารายได้ประชาชนโดยรวมยังขยายตัวในอัตราสูงกว่าภาวะเงินเฟ้อ

● สาเหตุสำคัญของการเติบโตอย่างผิดปกติเกิดจากปัจจัยหลายประการ ได้แก่

- ความด้อยประสิทธิภาพของรัฐบาลและการลงทุนอย่างไร้ทิศทาง ปัจจุบันรัฐบาลกิจจำนวนมากตกอยู่ในสภาพขาดทุนสะสมจนรัฐบาลต้องเข้าไปแบกรับภาระหนี้สินปริมาณมหาศาล ผสมกับการที่สถาบันการเงินต่าง ๆ มีการจัดสรรเงินลงทุนแก่ภูมิภาค ท้องถิ่น และรัฐบาลกิจในด้านทรัพย์สินคงที่ (Fixed Property) เป็นจำนวนมาก จนทำให้ปริมาณเงินในระบบไม่เพียงพอรองรับความต้องการในภาคเกษตร และทำให้รัฐต้องจัดพิมพ์ธนบัตรเพิ่มขึ้นจนนำไปสู่ปัญหาการขยายตัวของปริมาณเงินและเงินเฟ้อในอัตราสูง

- กลไกทางการเงินไม่มีประสิทธิภาพ ปัจจุบันธนาคารของรัฐจะมีสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร (Non-Bank Financial Institution- FBFI) ของตนเอง ซึ่งธนาคารมักใช้เป็นแหล่งในการหารายได้ที่ไม่ถูกต้องด้วยการจัดสรรเงินทุนผ่านกลไกนี้สำหรับโครงการในลักษณะเก็งกำไรและโครงการอสังหาริมทรัพย์ โดยได้รับผลตอบแทนดีกว่าเงินกู้ตามปกติ

ที่มีอัตราคงที่ประมาณ 10 % (NBFT ให้อัตรา 20-30 % และจ่ายให้ธนาคารในอัตราไม่เกิน 15 %) ซึ่งเงินจำนวนนี้ทั้งระบบคาดว่าจะมีปริมาณถึง 30 % เป็นเหตุให้โครงการลงทุนที่ผ่านมามากเป็นโครงการลงทุนเก็งกำไรระยะสั้น และโครงการฟุ่มเฟือย เช่น ในที่- คลับ โรงแรม สนามแข่งรถ และสนามกอล์ฟ เป็นต้น นอกจากนี้ ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่นิยมฝากเงินกับธนาคารในประเทศ เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยต่ำเมื่อเทียบกับเงินเฟ้อ ทำให้ระบบธนาคารขาดแคลนเงินสดอย่างมาก ตลอดทั้งธนาคารหลายแห่งได้ปล่อยสินเชื่อเกินกว่าเงินฝากในอัตราสูงถึง 50 %

- ผู้บริหารระดับมณฑลและท้องถิ่นมักดำเนินโครงการและระดมทุนตามใจชอบโดยการกู้เงินผ่านธนาคารสาขาที่อยู่ภายใต้การควบคุมของตนเอง รวมถึงการออกตราสารหนี้

● ผลกระทบที่สำคัญ ได้แก่

- การลงทุนต่างประเทศเริ่มสั้นคลอน นักลงทุนต่างชาติที่ต้องกู้เงินตราต่างประเทศมาดำเนินการและนำเข้าเครื่องจักรอุปกรณ์สำหรับการผลิตเพื่อขยายในจีน (เป็นเงินหยวน) จะได้รับผลกระทบรุนแรงที่สุดในสภาพที่เงินหยวนอ่อนตัว เนื่องจากทำให้ต้นทุนสูงขึ้น ส่วนการร่วมลงทุนระหว่างต่างชาติ และคนจีนซึ่งกำหนดให้ใช้อัตราแลกเปลี่ยนทางการเป็นพื้นฐานการกำหนดปริมาณเงินลงทุนนั้น นักลงทุนต่างชาติจะเกิดความเสียเปรียบผู้ร่วมทุนท้องถิ่นซึ่งเข้ามาร่วมทุนโดยใช้เงินหยวนเป็นอันมาก เนื่องจากในสภาพเงินเฟ้อสูงค่าเงินหยวนตามอัตราแลกเปลี่ยนของรัฐบาลจะสูงกว่าในตลาดมืดถึง 2 เท่าตัว ดังนั้นการลงทุนต่างประเทศซึ่งในปีที่ผ่านมาการขยายตัวถึง 167 % และสัญญาการลงทุนซึ่งเพิ่มขึ้นถึง 347 % จากช่วงเดียวกันของปี 2535 จะได้รับผลกระทบทำให้นักลงทุนรายใหม่ถดถอย

- ค่าเงินอ่อนตัวลงทำให้การส่งออกเพิ่มขึ้น

แต่ไม่อาจชดเชยมูลค่าการนำเข้าและการชำระคืนหนี้ต่างประเทศที่เพิ่มขึ้นในอัตราสูงกว่า ในปีที่ผ่านมาดุลการค้าของจีนขาดดุล เป็นครั้งแรกในรอบ 3 ปี เนื่องจากความต้องการสินค้าทุนและวัตถุดิบขยายตัวตามการลงทุน ขณะที่การจ่ายคืนหนี้เงินกู้ของจีน (ประมาณ 70 พันล้านดอลลาร์) ก็ะแพงยิ่งขึ้นในรูปเงินหยวน ทั้งนี้สถาบันวิจัยในมูระได้คาดการณ์ว่าดุลการค้าจีนจะขาดดุลประมาณ 1.6 พันล้านดอลลาร์ในปี 2536

- เงินทุนของจีนเริ่มไหลออกนอกประเทศ หากเปรียบเทียบแนวโน้มการพัฒนาของหลายประเทศ เช่น ญี่ปุ่น เกาหลี และไต้หวัน ที่ประสบผลสำเร็จด้วยการเร่งรัดการส่งออกและควบคุมการไหลออกของเงินทุน ปัจจุบันสถานการณ์ในจีนกลับเป็นไปในทิศทางตรงข้าม เนื่องจากรัฐบาลไม่สามารถควบคุมการรั่วไหลของเงินทุนออกนอกประเทศได้ โดยคาดว่าปีที่ผ่านมาจีนมีเงินทุนระยะยาวไหลออกนอกประเทศประมาณ 17 พันล้านดอลลาร์ เงินทุนระยะสั้นไหลไปยังต่างประเทศกว่า 28 พันล้านดอลลาร์

- การลงทุนทางการเงินของต่างชาติในจีนเริ่มมีอัตราเสี่ยงสูง เนื่องจากเกิดกรณีที่สถาบันทั้งทางธุรกิจและการเงินของจีนหลายแห่งไม่ชำระหนี้สินดอกเบี้ยตามเงื่อนไขสัญญาจำนวนมากมายรวมถึงธนาคารขนาดใหญ่ในจีนบางแห่งด้วย

- นโยบายและมาตรการในการแก้ไขปัญหา ปัจจุบันมีศูนย์รวมอยู่ที่รองนายกรัฐมนตรี หงยี่ ซึ่งขณะนี้ได้รับมอบให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการธนาคารชาติจีน (PBOC) และได้ดำเนินงานที่สำคัญคือ

- ประกาศเป้าหมายในการควบคุมสภาวะเศรษฐกิจของปี 2536 นี้ ให้ขยายตัวในอัตราไม่เกิน 12 % อัตราเงินเฟ้ออยู่ในช่วง 10-20 % การขยายตัวของปริมาณเงินในระบบลดลงเหลือ 15-17 % ลดการใช้ยี่ห้อรัฐบาลลง 20 % และบังคับให้ธนาคาร

ของรัฐเรียกคืนเงินกู้ที่ปล่อยกู้โดยมิชอบแก่การลงทุน โครงการเก็งกำไรจำนวน 17.5 พันล้านดอลลาร์ให้แล้วเสร็จในเดือนสิงหาคม แต่จนถึงสิ้นปีรัฐบาลจีนยังไม่ประสบความสำเร็จในการครอบคลุมการเติบโตและอัตราภาวะเงินเฟ้อได้

- ดำเนินมาตรการดูดซับปริมาณเงินในตลาดเข้าสู่ระบบธนาคาร โดยประกาศเพิ่มอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และเงินฝากแล้วรวม 2 ครั้ง แต่ผลที่ผ่านมาอัตราดอกเบี้ยจริงยังคงต่ำกว่าเงินเฟ้อ ดังนั้นอาจเป็นไปได้ที่รัฐบาลจะประกาศเพิ่มอัตราดอกเบี้ยระลอกใหม่ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อธุรกิจที่เคยอยู่รอดโดยอาศัยเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำจากธนาคารของรัฐ

- ออกคำสั่งห้ามมิให้ธนาคารของรัฐปล่อยเงินกู้แก่ธุรกิจ อสังหาริมทรัพย์และสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร อาจทำให้ธุรกิจนี้หันไปพึ่งพาเงินลงทุนจากสถาบันการเงินต่างชาติมากขึ้น

- ผลักดันให้เงินทุนไหลไปสู่ภาคการลงทุนที่ตอบสนองการพัฒนาประเทศในระยะยาว โดยเฉพาะการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานด้านการสื่อสารคมนาคมขนส่ง การพลังงานและการพัฒนาเทคโนโลยี และปรับทิศทางการพัฒนาให้หันเหจากกระจุกตัวในบริเวณพื้นที่ทันสมัยชายฝั่งทะเลไปสู่พื้นที่ตอนในที่ยังมีความล้าหลังอีกมาก

- เร่งรัดการปฏิรูประบบการเงินการธนาคารให้มีประสิทธิภาพ ปราศจากการคอร์รัปชัน โดยมีการใช้มาตรการรุนแรงในการขจัดผู้ที่คอร์รัปชัน ตัดช่องทางทำกินของเจ้าหน้าที่ธนาคารรัฐ โดยยกเลิกเครือข่ายความสัมพันธ์กับสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร (NBFIs) ที่เคยใช้เป็นช่องทางทำมาหากินโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เสริมบทบาทธนาคารชาติให้เป็นองค์กรกลางที่มีอำนาจเข้มแข็งยิ่งขึ้นโดยจะมีการออกกฎหมายควบคุมเกี่ยวกับระบบธนาคารโดยเฉพาะ

การเมืองจีนในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อเปลี่ยนแปลงผู้นำ

● การเมืองคือกลไกสำคัญในการชี้นำทิศทางและขับเคลื่อนพลังเศรษฐกิจของประเทศ พื้นฐานวัฒนธรรมทางการเมืองจีนที่มีพรรคคอมมิวนิสต์เป็นองค์กรนำจะเต็มไปด้วยการต่อสู้ด้านแนวทางและแนวความคิดโดยตลอด และผู้ที่จะขึ้นไปครองอำนาจทางการเมืองระดับสูงสุดหมายถึงผู้ที่ได้รับการกลั่นกรองและยอมรับทางด้านแนวทางและพลังอำนาจภายในพรรคแล้ว

● ตำแหน่งผู้นำสูงสุดและนายกรัฐมนตรีกำลังจะเปลี่ยนแปลง ปัจจุบัน เต็ง เสี่ยว ผิง ผู้นำสูงสุดผู้วางรากฐานนโยบายปฏิรูป 4 ทันสมัย อายุ 89 ปีแล้ว และเริ่มห่างจากการปรากฏตัวต่อสาธารณชน ส่วนนายกรัฐมนตรีหลี่ผิง ก็มีกระแสข่าวว่ามีปัญหาโรคหัวใจและมีแนวโน้มจะถูกเปลี่ยน เนื่องจากได้รับการวิจารณ์ว่าเป็นกลุ่มหัวเหียงซ้าย เนื่องจากเคยวิพากษ์วิจารณ์ปัญหาอุปสรรคของแนวทางการปฏิรูปและมีจุดต่างพร้อยจากกรณี “เทียนอันเหมิน”

● จัปตา เจียงเจ๋อหมิน ชูหรงยี่ และเคียวซี ปัจจุบันข้อวิจารณ์ส่วนใหญ่สรุปว่าเจียงเจ๋อหมินประธานาธิบดีและเลขาธิการพรรค และชูหรงยี่รองนายกฯ คนที่ 1 และผู้ว่าการธนาคารชาติ คือผู้มีโอกาสเข้าไปแทนที่ในตำแหน่งทั้ง 2 โดยชูหรงยี่น่าจะขึ้นไปนั่งบริหารในตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และเจียงมีโอกาสนั่งไปแทนเต็ง แต่อาจมีเคียวซีซึ่งเป็นผู้ที่มีอำนาจในพรรคและมีบทบาทในงานด้านความมั่นคงเป็นคู่แข่งชั้นคนสำคัญ

● แนวโน้มผู้นำสายปฏิรูปจะยังสามารถครองอำนาจทางการเมืองระดับสูงต่อไปแต่ต้องระมัดระวังการเมืองระดับล่างโดยเฉพาะจากกลุ่มคนรุ่นใหม่ นักศึกษา และผู้ที่เกิดจากดอกผลกาเปิดเสรีทางเศรษฐกิจที่มีแนวโน้มจะก่อกระแสความต้องการทางการเมืองแบบเสรีประชาธิปไตย

ปัญหาสังคมของจีนเริ่มดำเนินรอยตามโลกทุนนิยม

● จีนเริ่มประสบปัญหาทางสังคมหลายประการภายหลังดำเนินนโยบายที่เสรีและผ่อนคลายยิ่งขึ้น ได้แก่

- การคอร์รัปชั่นกำลังฝังรากลึกในหมู่ราชการและสมาชิกพรรค อาทิ ปัญหาการไหลออกของเงินทุนไปยังฮ่องกง พบว่า เกิดจากผู้ในระดับสูง และข้าราชการที่อาศัยช่องทางการเข้าถึงตลาดแลกเปลี่ยนเงินตรา

- ช่องว่างทางเศรษฐกิจระหว่างพื้นที่และกลุ่มอาชีพขยายตัว ช่วงปีที่ผ่านมาชาวนาโดยเฉลี่ยมีรายได้ประมาณ 74 ดอลลาร์ คิดเป็นอัตราขยายตัวจริงประมาณ 7 % —และรายได้เฉลี่ยของคนในเมืองประมาณ 196 ดอลลาร์ คิดเป็นอัตราขยายตัว 13.5 % ขณะที่การใช้จ่ายของรัฐบาลไปในพื้นที่ชนบทไม่ถึง 10 % เป็นเหตุให้มีการประท้วงและการจลาจลโดยชาวนานับครั้งไม่ถ้วน ขณะที่ในเขตเมืองก็เริ่มปรากฏปัญหาการประท้วงของแรงงานที่ไม่พอใจสภาพการทำงานและผลตอบแทน นอกจากนี้ ผลการพัฒนาที่ผ่านยังทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างพื้นที่ตอนในและพื้นที่ชายฝั่งของจีน ซึ่งเป็นบริเวณที่มีการกระจุกตัวของการลงทุนเป็นจำนวนมากด้วย

- ปัญหาอาชญากรรมที่สะท้อนช่องว่างทางเศรษฐกิจมีสูงขึ้น เช่น การเกิดแก๊งค์โมยรถแก๊ง การเปิดกิจการค้าขายรถซึ่งมาจากการขโมยหรือการลักลอบนำเข้าอย่างผิดกฎหมายอย่างโจ่งแจ้ง รวมถึงการฉ้อโกง การฉ้อโกงรูปแบบต่าง ๆ และการแพร่ระบาดของอาชีพขอทาน

- การเลียนแบบวัฒนธรรมและค่านิยมการบริโภคแบบตะวันตกแพร่หลาย โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ที่มีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจสูง มีสถานเริงรมย์และพักผ่อนหย่อนใจ เช่น ดิสโกเธค สนามกอล์ฟ สนามแข่งรถ เปิดบริการอย่างเสรี

● ปัญหาสังคมของจีนขณะนี้ส่วนใหญ่เป็นผลเกี่ยวเนื่องกับแนวทางการพัฒนาปัจจุบันเนื่องจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ขณะที่การกระจายดอกผลการพัฒนาเป็นไปโดยปราศจากความเป็นธรรม เป็นผลให้ช่องว่างทางเศรษฐกิจและสังคมขยายตัว ประกอบกับนโยบายการเปิดประเทศ ก็ทำให้วัฒนธรรมการกินอยู่แบบตะวันตกแพร่ระบาดเข้ามา ขณะที่กลไกรัฐและกฎเกณฑ์ทางสังคมต่างๆ ยังไม่ได้พัฒนาให้สามารถรองรับกับสภาพการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้อย่างทันทั่วทั้งที่

● แนวโน้ม ปัญหาสังคมเหล่านี้ น่าจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามในฐานะที่จีนยังยึดถือแนวทางการพัฒนาประเทศไปสู่ระบบสังคมนิยม ดังนั้น การแพร่ระบาดของการคอร์รัปชัน ปัญหาช่องว่างทางสังคมที่นำไปสู่ปัญหาอาชญากรรม การจับปล้น ข่มขืน และโสเภณี จึงอาจเป็นสภาพที่ขัดแย้งกับเจตนารมณ์และอุดมการณ์สังคมนิยมมากเกินกว่าจะยอมรับได้ ดังนั้น ในระยะสั้นคาดว่า จีนคงจะทุ่มเทมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหากลุ่มช่องว่างทางเศรษฐกิจสังคมในกลุ่มชาวนาและแรงงาน และปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบในภาครัฐก่อนเป็นอันดับแรก เนื่องจากจะมีผลต่อการพัฒนาในระยะยาว และอาจนำไปสู่ความรุนแรงทางสังคมได้ในทุกโอกาส

- จีนคือคู่แข่งทางการค้าที่สำคัญของทุกประเทศ โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนา เช่น ไทย เนื่องจากจีนเป็นประเทศใหญ่โต หากกำลังผลิตของจีนยังคงขยายตัวอย่างต่อเนื่องต่อไป ย่อมมีผลต่อปริมาณผลผลิตของโลกอย่างสูงด้วย

- ด้านการค้าต่างประเทศ ต้องถือว่าจีนเป็นตลาดใหม่ที่มีความสำคัญสูงมาก เนื่องจากความก้าวหน้าและกำลังซื้อที่เพิ่มขึ้นของจีน จะมีผลต่อปริมาณความต้องการสินค้าในตลาดโลกอย่างสูง

ท้ายที่สุด ไม่ว่าเศรษฐกิจสังคมของจีนจะก้าว

หน้าไปเพียงใดก็ตาม ผู้นำจีนจะต้องให้คำตอบแก่ตัวเองและประชาชนของประเทศให้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่า “ระบบสังคมนิยมแบบจีน” (Socialism with Chinese Characteristics) และ “ระบบเศรษฐกิจตลาดแบบสังคมนิยม” (Socialist Market Economy) ที่ใช้อยู่ขณะนี้ มีความหมายที่แท้จริงอย่างไร และขณะที่ผู้นำจีนยืนยันว่า ยึดมั่นใน “แนวทางของมาร์ก-เลนิน-เหมาเจ๋อตง” จีนจะได้คำตอบอย่างไรต่อการก่อตัวของชนชั้นนายทุนใหม่ การขยายตัวของช่องว่างทางเศรษฐกิจสังคม และการไหลบ่าของวัฒนธรรมทุนนิยม นอกจากตามที่กล่าวอ้างก็อาจมีคำถามตามมาว่า แนวทางปฏิบัติที่ใช้ขณะนี้ จะต่อเนื่องไปถึงจุดไหน กลไกตลาด และบทบาทภาคเอกชนจะดำรงอยู่ต่อไปหรือไม่ และจะมีสิ่งใดที่เป็นการสวนทางกับกระแสความต้องการประชาธิปไตย และความมีอิสระเสรีทางเศรษฐกิจและสังคมที่ชาวจีนเริ่มคุ้นเคยและพึงพอใจกับสภาพนี้มากยิ่งขึ้นเรื่อยๆ หรือไม่ แน่แน่นอนว่าปัญหาข้างต้นอาจไม่ใช่สิ่งที่ผู้นำจีนให้คำตอบได้ทั้งหมด บางครั้งตัวแทนประชาชนจีนอาจต้องเป็นผู้ลุกขึ้นมาให้คำตอบด้วยตนเอง ขอแต่เพียงว่าคำตอบของผู้มีอำนาจและของประชาชนน่าจะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มิฉะนั้นอาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมอย่างรุนแรงดังที่เคยปรากฏมาแล้วในประวัติศาสตร์จีนและอีกหลายประเทศ

บทสรุป

● ความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเศรษฐกิจจีน เกิดจากความสามารถและการมีทัศนะที่กว้างไกลของผู้นำจีนยุคใหม่ในอันที่จะแหวกข้อจำกัดทางทฤษฎีและการปฏิบัติตามแนวทางสังคมนิยมเดิม มาสู่แนวทางที่ยอมรับ การผสมผสานบทบาทเอกชนระบบกลไกตลาด และการกระจายอำนาจ รวมถึงการเปิดกว้างทางการค้า

การลงทุน และการรับเทคโนโลยีต่างชาติ เพื่อเร่งรัดพัฒนาหลังการผลิตของประเทศโดยมีแรงสนับสนุนสำคัญ อาทิ

- ศักยภาพด้านขนาดประชากร ทรัพยากร และแรงงาน ปริมาณมหาศาล

- พื้นฐานเดิมมีความล้าหลังมาก ดังนั้น แม้การเปิดเสรีและผ่อนคลายของจีนจะดำเนินการไปเพียงบางส่วนของภาคเศรษฐกิจ แต่ก็มีผลให้ตัวเลขการขยายตัวด้านต่าง ๆ โดยรวมมีอัตราสูง

- วิธีการปฏิบัติในการปฏิรูปของจีนเป็นไปอย่างมีลำดับขั้น มีการผสมผสานแนวทางเก่าและใหม่ ตลอดจนมีการสรุปบทเรียน ข้อผิดพลาด และปรับปรุงแนวทางมาโดยตลอดทำให้ปัญหาอุปสรรคไม่รุนแรงมากนัก

- การพัฒนาของจีนแม้โดยภาพรวมถือว่าประสบความสำเร็จ แต่ก็มีปัญหาอุปสรรคหลายประการ โดยเฉพาะปัญหาด้านการปรับตัวขององค์กรและกลไกทุกส่วนต่อแนวทางใหม่ ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองทั้งในระดับบนและระดับล่าง และปัญหาช่องว่างทางเศรษฐกิจที่กำลังขยายตัว ซึ่งรูปธรรมความรุนแรงที่เกิดจากปัญหาเหล่านี้ได้แก่ วิกฤติการณ์เทียนอันเหมิน ความวุ่นวายที่ตลาดหุ้นเซินเจิ้น การประท้วงและการจลาจลของชาวนาและกรรมกรที่เกิดขึ้นเป็นระยะ ๆ

- ปัจจุบันเศรษฐกิจจีนกำลังเข้าสู่ช่วงการขยายตัวอย่างรุนแรง (Overheating) อีกครั้งหนึ่ง รัฐบาลจีนจึงกำลังดำเนินการอย่างเร่งด่วน เพื่อชะลอการเติบโตให้อยู่ในระดับที่พอดี (Soft Landing) โดยเฉพาะการควบคุมการลงทุนทางด้านทรัพย์สินคงที่ (Fixed Asset) และโครงการอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดเงินเฟ้อ ขณะนี้เริ่มมี

ท่าทีว่าการลงทุนอาจจะเริ่มชะลอตัวลง และสถาบันการเงินต่างประเทศต่าง ๆ เริ่มระมัดระวังความเสี่ยงต่อการปล่อยกู้แก่ธนาคาร และองค์กรต่าง ๆ ในจีนมากขึ้น

- ความสำเร็จในการพัฒนาให้เศรษฐกิจขยายตัวอย่างต่อเนื่องต่อไป จะขึ้นกับปัจจัยสำคัญ ได้แก่ การดำเนินนโยบายควบคุมระดับมหภาคอย่างเหมาะสม เพื่อหลีกเลี่ยงวงจร “การเติบโตสูงสลับกับการถดถอยรุนแรง” และเพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะปัญหาการตื่นตัวด้านการลงทุน จะต้องได้รับการควบคุมให้อยู่ในระดับเหมาะสม ตลอดจนเร่งสร้างความสมดุลระหว่างการกระจายอำนาจ และการควบคุมจากส่วนกลางและการเปลี่ยนแปลงจากระบบเศรษฐกิจแบบวางแผนส่วนกลางไปสู่ระบบเศรษฐกิจตลาดจะต้องเป็นไปอย่างประสานสอดคล้องกับโอกาสและเวลา รวมถึงการให้ความระมัดระวังต่อผลกระทบทางสังคมที่จะเกิดควบคู่กับการใช้ระบบเศรษฐกิจตลาด โดยเฉพาะช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการปรับตัว

- สำหรับแง่คิดของนักลงทุนและนักธุรกิจการค้าต่างชาติ ที่สำคัญคือ

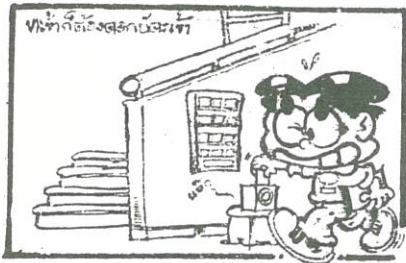
- โครงการลงทุนเดิมในจีนและโครงการใหม่ทุกโครงการจะต้องให้ความสนใจและระมัดระวังในเรื่องการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ และองค์กรกลไกต่าง ๆ เนื่องจากจีนยังอยู่ในช่วงของการปรับปรุงแก้ไขโครงสร้างพื้นฐานทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมทุกด้าน

- การตัดสินใจดำเนินธุรกิจใหม่ในจีน จำเป็นต้องเข้าไปศึกษาความเป็นไปได้ขั้นละเอียดระดับพื้นที่ และต้องยอมรับการเข้าถึงตัวบุคคลและเส้นทางราชการที่ยังมีอยู่มากในจีน

"การปฏิบัติงานล่วงเวลา และในวันหยุด"

* กฤษฎ์ อุทัยรัตน์

”

การที่นายจ้างสั่งให้ลูกจ้างมาปฏิบัติงานในวันหยุดและสั่งให้มาปฏิบัติงานเกินหรือนอกเหนือเวลาทำงานปกติ ไม่ว่าในวันทำงานหรือในวันหยุด ใช่ว่าจะสามารถกระทำได้ในทุกกรณีโดยไม่มีข้อยกเว้นใด ๆ ถึงแม้ว่าการสั่งงานนั้น ๆ ถือเป็นอำนาจบังคับบัญชาของนายจ้างในการบริหารงานก็ตาม แต่การใช้อำนาจของนายจ้างก็ได้ถูกกฎหมายรื้อถอนอำนาจอยู่เสมอมา จนทำให้ Management Rights ถูกจำกัดเข้าทุกที

”

*หัวหน้าแผนกบุคคลโรงงานและธุรการ เครือซีเมนต์ไทย (บริษัท กระเบื้องกระดาศไทย จำกัด)

: นบ. (เกียรตินิยม อันดับ ๑) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

“การคุ้มครองแรงงาน” เป็นการใช้อำนาจของกระทรวงมหาดไทย โดยอาศัยกฎหมายแม่บทที่ได้ให้อำนาจไว้ คือ ปว.103¹ ข้อ 2 ลว.16 มีนาคม 2515 เพื่อให้อำนาจ ในการกำหนดการคุ้มครองแรงงานได้ครอบคลุมในเรื่อง การใช้แรงงานทั่วไป การใช้แรงงานหญิง การใช้แรงงานเด็ก อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ การจ่ายค่าชดเชย ความรับผิดชอบของนายจ้าง เกี่ยวกับเงินทดแทน สวัสดิการเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยสำหรับลูกจ้าง การจัดทำทะเบียนลูกจ้าง เอกสารเกี่ยวกับการคำนวณค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา และค่าทำงานในวันหยุด รวมทั้งข้อบังคับว่าด้วยการทำงาน เป็นอาทิ

ปัจจุบันก็เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปแล้วว่า ได้มีการจัดตั้งกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมขึ้น ก็จึงทำให้กระทรวงแรงงานฯ ต้องมีภาระหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับงานด้านบริหารแรงงานและสวัสดิการแรงงานของผู้ใช้แรงงานทั่วทั้งประเทศ ทั้งด้านการคุ้มครองแรงงาน แรงงานสัมพันธ์ ประกันสังคม กองทุนเงินทดแทน การคุ้มครองความปลอดภัยและอนามัยในการทำงาน ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งงานในความรับผิดชอบทั้งหลายนี้ค่อนข้างมากมายจริง ๆ การที่มีกระทรวงแรงงานฯ ก็จึงเป็นนิมิตหมายและมิติใหม่ของผู้ใช้แรงงาน อันเป็นก้าวที่เริ่มต้นได้อย่างที่น่าพอใจ หลังจากที่เรียกร้องกันมานานแสนนานแล้ว ทำให้ต้องมีการโอนถ่ายงานด้านนี้ จากเดิมที่สังกัดอยู่กับกระทรวงมหาดไทย มาสังกัดกระทรวงแรงงานฯ แทน อย่างไรก็ตามในทางนิตินัยก็คงสับสนกันอยู่ในทางปฏิบัติ เนื่องจากอำนาจในการออกกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานและความปลอดภัยในการทำงานต่าง ๆ ยังคงให้กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้ออกกฎหมายตามอำนาจที่ ปว.103 ให้ไว้เช่นเดิม และเพื่อให้กระทรวงแรงงานฯ นำไปใช้และ

ปฏิบัติต่อไป จนมองดูเหมือนกับผู้ใช้กฎหมายไม่ได้ เป็นผู้ออกกฎหมาย และผู้ออกกฎหมายไม่ได้เป็นผู้ใช้กฎหมาย

เพื่อเป็นการแก้ปัญหาดังนั้น แนวโน้มที่สูงมากและไม่ไกลเกินไปนักก็จะมีการ ยกเลิก ปว.103 แล้วตราขึ้นเป็น พระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) แทน ทั้ง พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน (1 ฉบับ) และ พ.ร.บ.ความปลอดภัยในการทำงาน (ปัจจุบัน 16 ฉบับ) ทั้งนี้เริ่มมีการเคลื่อนไหวขึ้นมาจริง ๆ จัง ๆ อีกครั้งหนึ่งแล้วโดยการแก้ไข/เปลี่ยนแปลงในครั้งนี้น่าจะเกิดประโยชน์มากที่สุด ด้วยเหตุผลในทางปฏิบัติ และเพื่อไม่ให้แสงสวาทกับคำว่าประกาศของคณะปฏิวัติด้วย อย่างไรก็ตาม ผมเชื่อว่าข้อความหลัก ๆ ใน ปมท.คร.² แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็น พ.ร.บ. ก็ไม่น่าจะมีการเปลี่ยนแปลงตัวบทกฎหมายในสาระสำคัญมากนัก

สืบเนื่องมาจากได้มีการประกาศแก้ไข/เพิ่มเติม/เปลี่ยนแปลงในเรื่องที่เกี่ยวกับแนวทาง/วิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการทำงานล่วงเวลาและการทำงานในวันหยุด โดยกระทรวงมหาดไทยได้ออกประกาศ ปมท.คร.ฉบับที่ 14 ลว. 16 สิงหาคม 2536 แก้ไข ปมท.คร.เดิมและให้มีผลใช้บังคับ เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2536 ที่ผ่านมา โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมรวมด้วยกัน 4 ข้อ กล่าวคือ-

ข้อ 11 : เรื่อง การทำงานล่วงเวลา/ในวันหยุด สำหรับงานอุตสาหกรรมและงานพาณิชยกรรมรวมทั้งงานอื่น

ข้อ 46 : เรื่อง ค่าชดเชย และ การเลิกจ้าง

ข้อ 47 : เรื่อง การกระทำความผิดของลูกจ้าง เพื่อยกเว้นการจ่ายค่าชดเชยของนายจ้าง

ข้อ 75 : เรื่อง การนับอายุงานต่อเนื่องเพื่อสิทธิตามกฎหมายแรงงาน

¹ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 103 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 89 ตอนที่ 41 วันที่ 16 มีนาคม 2515

² ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การคุ้มครองแรงงาน ลว. 16 เมษายน 2515 อาศัยอำนาจตามข้อ 2 และ ข้อ 14 แห่ง ปว. 103

จากการแก้ไขเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงนี้ ก็มีข้อ 11 เรื่องการทำงานล่วงเวลา/ในวันหยุดสำหรับงานอุตสาหกรรมและงานพาณิชย์กรรม รวมทั้งงานอื่นเท่านั้นที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับหัวข้อเรื่องที่เราจะนำมาพูดมาคุยกัน ก่อนอื่นเรามาทำความเข้าใจประเด็นสำคัญ ๆ เป็นลำดับกันไปเลยนะครับ เพื่อจะได้ง่ายในการติดตามและทำความเข้าใจ

ความหมาย : (ปมท.คร.ข้อ 2)

1. **“นายจ้าง”** หมายความว่า ผู้ซึ่งตกลงรับลูกจ้างเข้าทำงานโดยจ่ายค่าจ้างให้ และหมายความรวมถึงผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ทำงานแทนนายจ้างในกรณีที่นายจ้างเป็นนิติบุคคล หมายความว่าผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลนั้น และหมายความรวมถึง ผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ทำงานแทนผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคล

2. **“ลูกจ้าง”** หมายความว่า ผู้ซึ่งตกลงทำงานให้แก่นายจ้างเพื่อรับค่าจ้าง ไม่ว่าจะเป็นผู้รับค่าจ้างด้วยตนเองหรือไม่ก็ตาม แต่ไม่รวมถึงลูกจ้างซึ่งทำงานเกี่ยวกับงานบ้าน³

3. **“วันทำงาน”** หมายความว่า วันที่กำหนดให้ลูกจ้างทำงานตามปกติ

4. **“วันหยุด”** หมายความว่า วันที่กำหนดให้ลูกจ้างหยุดประจำสัปดาห์ หยุดตามประเพณีหรือหยุดพักผ่อนประจำปี

5. **“ค่าล่วงเวลา”** หมายความว่า เงินที่นายจ้างให้แก่ลูกจ้างเป็นการตอบแทนการทำงานนอกเวลาทำงานปกติ

6. **“ค่าทำงานในวันหยุด”** หมายความว่า เงินที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างเป็นการตอบแทนการทำงานในวันหยุด

7. **“เวลาทำงานปกติ”** หมายถึง เวลาที่นายจ้างกำหนดให้ลูกจ้างทำงานในวันทำงาน โดยจะไม่นับเวลาพักรวมเข้าไปด้วย (ฎ.3506/2527)

8. **“เวลาพัก”** หมายความว่า ระยะเวลาที่กำหนดให้ลูกจ้างหยุดพักระหว่างการทำงาน

9. **“การทำงานล่วงเวลา”** หมายถึง การที่นายจ้างสั่งให้ลูกจ้างทำงานนอกเวลาทำงานปกติหรือเกินเวลาทำงานปกติ

กำหนดเวลาทำงานปกติ :

นายจ้างเป็นผู้ที่ต้องประกาศกำหนดเวลาทำงานปกติของลูกจ้างไว้ แต่จะต้องเป็นไปตามที่ ปมท.คร. กำหนดด้วย ดังต่อไปนี้-

1. งานอุตสาหกรรม (ข้อ 3 (1) ว.1) : ไม่เกิน 48 ชั่วโมง/สัปดาห์

2. งานขนส่ง (ข้อ 3 (2) ว.1) : ไม่เกิน 8 ชั่วโมง/วัน

3. งานอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพหรือร่างกายลูกจ้าง : ไม่เกิน 42 ชั่วโมง/สัปดาห์

(ข้อ 3 (3) ว.1)⁴ รายละเอียดต้องเป็นไปตามที่กระทรวงมหาดไทยจะได้ออกกำหนดซึ่งจะได้อธิบายในหัวข้อถัดไป

4. งานพาณิชย์กรรม หรืองานอื่น⁵ (ข้อ 3 (4) ว.1) : ไม่เกิน 54 ชั่วโมง/สัปดาห์

งานในแต่ละลักษณะข้างต้นจึงมีความสำคัญมากต่อเวลาทำงานปกตินั้น ๆ ซึ่งนายจ้างทุกท่านควรที่จะคำนึงถึงและต้องทราบด้วยว่าสถานประกอบการ/ประเภทกิจการของตนนั้นเข้าข่ายงานในลักษณะใดจาก 4 ประเภทข้างต้น ส่วนวิธีการกำหนดเวลาทำงานปกตินั้นกฎหมายมิได้กำหนดแบบไว้ นายจ้างย่อมมีสิทธิที่จะกำหนดเป็นหนังสือ

³ แก้ไขเพิ่มเติมโดย ปมท.คร. (ฉบับที่ 11) ลว. 11 ตุลาคม 2532

⁴ แก้ไขเพิ่มเติมโดย ปมท.คร. ลว. 16 เมษายน 2515

⁵ งานอื่นต้องไม่ใช่งานตามข้อ 2.1-2.3 เช่น งานขับรถประจำตำแหน่งรองประธานกรรมการบริษัท (ฎ. 3477/2525)

หรือ ด้วยวาจา หรือ โดยปริยาย ก็ได้ทั้งสิ้น
สถานประกอบการของนายจ้างใด ที่มี
ลูกจ้างรวมกันไม่ถึง 10 คน นายจ้างไม่จำเป็นต้องจัด
ให้มีข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงาน ดังนั้น นายจ้าง
จึงไม่ต้องกำหนดเวลาทำงานปกติเป็นหนังสือ
ไว้ในข้อบังคับฯ แต่จะต้องกำหนดขึ้นเพื่อให้ลูกจ้าง
ได้ทราบโดยวิธีการอื่น ไม่ว่าจะเป็นโดยปริยาย หรือ
โดยวาจาก็ตาม สำหรับกรณีที่นายจ้างมีลูกจ้างรวม
กันตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป กฎหมายบังคับให้นายจ้าง
ต้องจัดให้มีข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงานเป็นภาษา
ไทยประกาศใช้บังคับในสถานประกอบการของตน
และข้อบังคับฯ นั้นจะต้องกำหนดเวลาทำงานปกติไว้
ด้วย (ปมท.คร.ข้อ 68)

การที่นายจ้างกำหนดเวลาทำงานปกติไม่เกิน
จากที่กฎหมายกำหนด ถือว่าเป็นการกำหนดที่ถูก
ต้องชอบธรรมมีผลใช้บังคับ หากกำหนดให้น้อย
กว่าที่กฎหมายได้กำหนดเอาไว้ก็ถือว่าเป็นคุณแก่
ลูกจ้างยิ่งกว่ามีผลใช้บังคับเช่นเดียวกัน ทว่าในทาง
กลับกันหากไปกำหนดให้จำนวนชั่วโมงทำงานเกิน
กว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ อันนี้ถือว่าขัดต่อกฎหมาย
ปมท.คร.ย่อมตกเป็นโมฆะ ไร้ผลใช้บังคับทันที

ข้อกำหนดการทำงานล่วงเวลา

ก่อนอื่นมาทำความเข้าใจถึงประเภทของการ
ปฏิบัติงานล่วงเวลากันก่อน การปฏิบัติงานล่วงเวลา
แบ่งเป็น 2 ประเภทหลัก คือ

**ประเภทที่ 1 ; การทำงานล่วงเวลาในวัน
ทำงาน** หมายถึง การทำงาน/ปฏิบัติงานเกิน หรือ
นอกเวลาทำงานปกติในวันทำงาน

**ประเภทที่ 2 ; การทำงานล่วงเวลาในวัน
หยุด** หมายถึง การทำงาน/ปฏิบัติงานเกิน หรือ
นอกเวลาทำงานปกติในวันหยุด ไม่ว่าจะเป็นวันหยุดนั้น
จะเป็นวันหยุดประจำสัปดาห์ วันหยุดตามประเพณี
หรือ วันหยุดพักผ่อนประจำปีก็ตาม

การปฏิบัติงานล่วงเวลา :

1. งานอุตสาหกรรม งานพาณิชยกรรม
และงานอื่น (ข้อ 11)

นายจ้างให้ลูกจ้างทำงานล่วงเวลาได้เท่าที่
จำเป็น สำหรับงานที่เข้าข่ายอย่างหนึ่งอย่างใด
ต่อไปนี้ (ข้อ 11 ว.1)

- งานที่มีลักษณะต้องทำติดต่อกันไป ถ้า
หยุดจะเสียหายแก่งาน
 - งานฉุกเฉินโดยจะหยุดเสียมิได้
- โดยการปฏิบัติงานในลักษณะนี้ **ไม่ต้องขอ
อนุญาตอธิบดี⁶ หรือผู้ที่อธิบดีฯ มอบหมาย และ
ไม่ต้องได้รับความยินยอมจากลูกจ้างด้วย** รวม
ทั้งอาจจะให้ลูกจ้างทำงานล่วงเวลามากน้อยเพียง
ใดก็ได้อีกด้วย เพราะมิได้ระบุห้ามไว้

- นายจ้างให้ลูกจ้างทำงานล่วงเวลาได้เท่า
ที่จำเป็น โดยมีเงื่อนไขซึ่งต้องครบองค์ประกอบ
ต่อไปนี้ (ข้อ 11 ว.3)

1. เพื่อประโยชน์แก่การผลิต หรือ การจํา-
หน่าย หรือการบริการ
2. ต้องได้รับความยินยอมจากลูกจ้างก่อน
3. ต้องทำงานล่วงเวลาได้ไม่เกิน 24 ชั่วโมง/
สัปดาห์

*** ประเด็นวิเคราะห์ :**

1. **ความยินยอม :** การได้รับความยินยอม
อาจทำเป็นหนังสือ หรือ วาจา หรือ โดยปริยาย
ก็ได้ กล่าวคือ-

การยินยอมเป็นหนังสือ ; เช่น การที่นายจ้าง
สั่งให้ลูกจ้างมาปฏิบัติงานล่วงเวลา โดยมีประกาศ/
คำสั่ง พร้อมแบบฟอร์ม เพื่อให้ลูกจ้างแสดงความ
จำนงยินยอมที่จะปฏิบัติงานล่วงเวลาเป็นลายลักษณ์
อักษรไว้ ด้วยการลงลายมือชื่อให้ปรากฏบนแบบ
ฟอร์มดังกล่าวนั้น ๆ เช่นนี้ก็ถือได้ว่าเป็นการแสดง
เจตนายินยอมโดยสมัครใจที่จะปฏิบัติงานล่วงเวลา

⁶ หมายถึง อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

ตามที่ผู้บังคับบัญชาจะมอบหมายหรือกำหนดให้ต่อไปแล้ว หรือการที่ลูกจ้างทำเป็นหนังสือยินยอมที่จะทำงานล่วงเวลาไว้กับนายจ้างเลยก็ย่อมได้เช่นเดียวกัน

การยินยอมด้วยวาจา ; เช่น เมื่อนายจ้างสั่งให้ลูกจ้างมาปฏิบัติงานล่วงเวลา และลูกจ้างก็ตอบกลับคำด้วยวาจาว่า จะมาปฏิบัติงานล่วงเวลาในวันดังกล่าวให้ความยินยอมเช่นนี้ย่อมสมบูรณ์มีผลใช้บังคับตามกฎหมาย

การยินยอมโดยปริยาย ; เช่น นายจ้างมีระเบียบกำหนดไว้ว่า ลูกจ้างซึ่งทำงานกะใด ๆ ก่อนหน้าที่จะมีผู้มารับกะต่อไป จะต้องปฏิบัติงานอยู่จนกว่าผู้รับกะคนต่อไปจะมารับกะนั้น ๆ และ ลูกจ้างนั้นก็ปฏิบัติตามระเบียบโดยรอจนกว่าผู้รับกะคนต่อไปจะมารับกะ หรือ กรณีที่นายจ้างมอบหมายงานให้ปฏิบัติโดยกำหนดว่าต้องทำให้เสร็จก่อนจึงจะเลิกงานได้และลูกจ้างนั้นก็ปฏิบัติตามจนเกินเวลาทำงานปกติของตนไปเพื่อให้งานนั้นแล้วเสร็จ กรณีเช่นนี้ถือได้ว่าเป็นการยินยอมโดยปริยายแล้ว สามารถใช้บังคับได้ มีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย

จากหลักความยินยอมดังกล่าวข้างต้น เป็นดุลพินิจของนายจ้างที่จะเลือกนำไปปฏิบัติ ตามความสะดวก แต่หากจะถามความเห็นของผู้เขียนแล้ว เห็นว่าวิธีที่สามารถใช้อ้างอิง เป็นหลักฐานน่าจะดีที่สุด เป็นการตัดปัญหาและไม่ต้องเป็นภาระในการนำสืบพิสูจน์กันอีกต่อไป

2. การถอนความยินยอม :

เมื่อลูกจ้างได้แสดงความยินยอมไว้กับนายจ้างแล้ว จะสามารถถอนความยินยอมเช่นว่านั้นก่อนที่จะปฏิบัติงานล่วงเวลาได้หรือไม่ หากถอนความยินยอมได้ควรจะถอนได้เมื่อใด อย่างไร กรณีเช่นนี้กฎหมายก็มิได้กำหนดวิธีการใด ๆ เอาไว้ด้วย จึงมีความเห็นแตกออกเป็น 2 ความเห็นด้วยกัน กล่าวคือ.-

ความเห็นแรก ; เห็นว่า เมื่อกฎหมายมิได้ระบุหรือกำหนดไว้ ก็ย่อมแปลความได้ว่าลูกจ้างสามารถที่จะถอนความยินยอมได้ แต่การถอนความยินยอมนั้น ก็น่าจะทำเสียก่อนที่จะถึงเวลาปฏิบัติงานล่วงเวลานั้น ๆ ด้วย

ความเห็นที่สอง ; เห็นว่า ลูกจ้างนำที่จะไม่มีสิทธิถอนความยินยอมนั้น ๆ ได้เลย หากถอนความยินยอมไปแล้ว ก็จะทำให้การบริหารงานของนายจ้าง ต้องได้รับความเสียหายงานที่เตรียมไว้แล้วนั้นก็จะมีใครทำ หรือ ไม่สามารถจัดหาลูกจ้างรายอื่นให้มาทำงานแทนได้ทันเวลา

สำหรับความเห็น 2 ความเห็นข้างต้น ผู้เขียนเห็นด้วยกับความเห็นที่สอง ด้วยเหตุผลที่ว่าเมื่อมีการแสดงเจตนาต่อกันแล้ว และ จะถอนเจตนาขึ้น ๆ โดยส่งผลกระทบต่อกุศลสัญญาจนทำให้เสียหายย่อมผิดหลักการแสดงเจตนาตามกฎหมาย แต่ถ้าในกรณีที่ลูกจ้างขอถอนความยินยอมพร้อม ๆ กัน สามารถกระทำได้ไม่เป็นทางทำให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียหาย อย่างไรก็ตามจะถอนความยินยอมฝ่ายเดียวตามลำพังนั้นไม่ได้

เมื่อลูกจ้างยินยอมที่จะมาปฏิบัติงานล่วงเวลาหรือ เกิน/นอกเวลาแล้ว ต่อมาไม่ยอมมาทำ ก็เป็นการละทิ้งหน้าที่ หรือ ขาดงานได้ นายจ้างสามารถโทษตามข้อบังคับ ระเบียบ หรือ ตามที่กฎหมายกำหนดโทษไว้ก็ได้ ส่วนในทางปฏิบัติก็ขึ้นอยู่กับว่านายจ้างเห็นเป็นอย่างไร ถ้าจะให้หลักนิติศาสตร์ก็ว่ากันไปตามตัวบทกฎหมายหรือระเบียบบริษัท หากให้หลักการบริหารแรงงานสัมพันธ์ก็ต้องชั่งน้ำหนักดูว่าสมควรหรือไม่ มีสาเหตุจากอะไรถึงไม่มาปฏิบัติงาน มีเหตุอันควรผ่อนปรนหรือไม่ ฯลฯ ประกอบกันก็น่าจะดีกว่าในความรู้สึกของการอยู่ร่วมกันในองค์กรเดียวกัน

3. การนับระยะเวลา :

การทำงานล่วงเวลาเพื่อประโยชน์แก่การผลิต

การจำหน่าย หรือ การบริการ ต้องไม่เกินสัปดาห์ละ 24 ชั่วโมงนั้น จะนับระยะเวลาดังกล่าวว่า เกินหรือไม่เกิน 24 ชั่วโมง/สัปดาห์โดยใช้หลักเกณฑ์อะไร อย่างไร ตรงนี้ก็เป็นปัญหาในทางปฏิบัติ และมีความเห็นแตกออกเป็น 2 ความเห็น คือ

ความเห็นแรก ; เห็นว่า ให้นับต่อจากเวลาทำงานปกติใน ปมท.คร.ข้อ 3 กล่าวคือ

- งานอุตสาหกรรม ให้นับต่อจาก 48 ชั่วโมง ในรอบสัปดาห์
- งานขนส่ง ให้นับต่อจากวันละ 8 ชั่วโมง
- งานอาจเป็นอันตรายฯ ให้นับต่อจาก 42 ชั่วโมง ในรอบสัปดาห์
- งานพาณิชยกรรม และ งานอื่น ให้นับต่อจาก 54 ชั่วโมง ในรอบสัปดาห์

ความเห็นที่สอง ; เห็นว่า ให้นับต่อจากเวลาทำงานปกติที่นายจ้างกำหนดในข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงาน เช่น บริษัท เคเอฟพี ประกอบกิจการเหมืองแร่ในทะเล ได้กำหนดเวลาทำงานปกติให้ลูกจ้างทำงาน ตั้งแต่วันจันทร์ ถึง วันศุกร์ เวลา 08.00-17.00 น. (โดยมีเวลาพักระหว่างเวลา 12.00 - 13.00 น.) และ วันหยุดประจำสัปดาห์ คือ วันเสาร์ และ วันอาทิตย์

เท่ากับว่า **เวลาทำงานปกติคือสัปดาห์ละ 40 ชั่วโมง** ดังนั้น จำนวน 24 ชั่วโมงที่นายจ้างสั่งให้ปฏิบัติงานล่วงเวลา ก็จะต้องนับต่อจาก 40 ชั่วโมง (ตามที่นายจ้างกำหนดขึ้น) ไม่ใช่ นับต่อจาก 48 ชั่วโมงตามที่ ปมท.คร.ข้อ 3 กำหนด

สำหรับความเห็นข้างต้นนั้น ผู้เขียนเห็นด้วยกับความเห็นที่สอง เนื่องจากเมื่อดูเจตนารมณ์ของกฎหมายแล้ว การคุ้มครองแรงงานก็ย่อมต้องดูว่า จะเป็นประโยชน์เกี่ยวกับการคุ้มครองแรงงานหรือไม่ ด้วย การกำหนดกฎหมายก็ย่อมต้องคำนึงถึงความเป็นคุณในทางปฏิบัติสำหรับทั้งสองฝ่ายด้วยเช่นเดียวกัน ดังนั้นการนับระยะเวลาดังกล่าวก็ควรต้องพิจารณาตาม ข้อบังคับ/ ระเบียบ/ คำสั่ง/ข้อตกลง

พิจารณาตาม ข้อบังคับ/ ระเบียบ/ คำสั่ง/ข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้าง ฯลฯ เป็นเกณฑ์ด้วย

4. การนับจำนวนสัปดาห์ :

คำว่า “สัปดาห์” ถือระยะเวลา 7 วันเป็น

1 รอบสัปดาห์อันเป็นประเพณีปฏิบัติทั่ว ๆ ไปอยู่แล้ว การจะนับรอบสัปดาห์หนึ่ง ๆ โดยการนับเริ่มจากวันใดวันหนึ่งนั้น ต้องคำนึงถึงลักษณะงานและระเบียบ ข้อบังคับ การทำงาน ฯลฯ เป็นเกณฑ์ว่าได้มีการกำหนดให้เริ่มนับจากวันใดถึงวันใดในรอบนั้น ๆ และให้ยึดถือเป็นเกณฑ์ปฏิบัติไปโดยตลอดจนกว่าจะได้มีการเปลี่ยนแปลง เช่น นายจ้างกำหนดวันทำงานในรอบสัปดาห์ ให้เริ่มต้นตั้งแต่ วันอังคาร ถึง วันเสาร์ และให้วันอาทิตย์กับจันทร์เป็นวันหยุดประจำสัปดาห์ กรณีนี้รอบสัปดาห์หนึ่ง ๆ ต้องเริ่มนับ ตั้งแต่วันอังคาร ถึง วันจันทร์ (1 สัปดาห์ = 7 วัน)

ในกรณีที่ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงานก็มีได้ระบุไว้ เช่นนี้ให้เริ่มนับตั้งแต่วันแรกที่มาปฏิบัติงานของสัปดาห์ จนกระทั่งถึงวันสุดท้ายที่มาทำงานรวมกับวันหยุดที่สถานประกอบการนั้น ๆ ได้ปฏิบัติกันมาจนกลายเป็นธรรมเนียมปฏิบัติเสมอมา เช่น ทำงานตั้งแต่วันจันทร์ ถึง วันเสาร์ และหยุดวันอาทิตย์ การนับรอบสัปดาห์ก็ต้องเริ่มนับตั้งแต่วันจันทร์ ถึง วันอาทิตย์ เป็น 1 สัปดาห์ แต่หากในทางปฏิบัติก็ไม่ชัดเจนอย่างนี้ ให้นับตามหลักสัปดาห์ปฏิทิน คือ เริ่มนับวันจันทร์ ไปจนถึงวันอาทิตย์เป็นรอบสัปดาห์หนึ่ง ๆ

5. การลด แลก หรือสะสมล่วงเวลา :

จำนวน 24 ชั่วโมง/สัปดาห์นั้น ได้ถูกกำหนดไว้สำหรับแต่ละสัปดาห์ว่าจะต้องให้ลูกจ้างมาปฏิบัติงานล่วงเวลาได้ แต่ไม่ควรเกินไปกว่านั้น โดยการจำกัดจำนวนชั่วโมงไว้อย่างเคร่งครัดเพื่อให้นายจ้างได้ปฏิบัติ โดยกฎหมายเล็งเห็นผลของการทำงานที่ load เกินไป อาจจะเป็นการทำลายสุขภาพและ

อนามัยของผู้ใช้แรงงานนั่นเอง จึงเป็นประเด็นที่นักคิด นักกฎหมายหรือนักบริหารทั้งหลายใคร่รู้และสงสัยกันว่าหากจะลดเวลาทำงานล่วงเวลาของสัปดาห์นี้ เพื่อไปสะสมแล้วให้ลูกจ้างทำในสัปดาห์หน้าจะได้หรือไม่ หรือ ตกกลางคืนกับลูกจ้างไปเลย ว่าสัปดาห์นี้ทำแค่นี้ก็พอ เอาไว้ทำในสัปดาห์หน้าเยอะ ๆ หน่อยเป็นการแลกกันจะได้หรือไม่ตรงนี้เรา มาแยกพิจารณากัน 2 กรณี ต่อไปนี้-

สัปดาห์ใดที่ปฏิบัติงานล่วงเวลาไม่ครบ 24 ชั่วโมง ; จะนำไปสะสมในสัปดาห์อื่นไม่ได้ เช่น สัปดาห์แรกทำงานล่วงเวลาเพียง 16 ชั่วโมง เหลืออีก 8 ชั่วโมง จะไปแลกเพื่อนำไปสะสมทำล่วงเวลาในสัปดาห์ถัดไปไม่ได้

สัปดาห์ใดที่ปฏิบัติงานล่วงเวลาเกิน 24 ชั่วโมง ; จะนำไปลดของสัปดาห์อื่นอีกไม่ได้เช่นเดียวกัน เช่น สัปดาห์แรกทำงานล่วงเวลาไปแล้ว 32 ชั่วโมง จะนำไปลดสำหรับสัปดาห์ถัดไปเพื่อให้ได้ทำล่วงเวลาแค่ 16 ชั่วโมงไม่ได้

เนื่องมาจากเป็นข้อตกลง หรือเป็นการปฏิบัติ ที่เป็นการฝ่าฝืน/ขัดต่อกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนนั่นเอง

6. นับรวมวันหยุด :

จำนวนสัปดาห์หนึ่ง ๆ ต้องไม่เกิน 24 ชั่วโมง นั้น น่าจะนับรวมถึงการทำงานในวันหยุดด้วยหรือไม่ ตรงนี้มีความเห็นแตกออกเป็น 2 ความเห็น กล่าวคือ-

ความเห็นแรก ; เห็นว่า **ให้นับรวมเวลาการทำงานในวันหยุดรวมด้วย** เช่น บริษัท นิภาพรรณ ได้กำหนดเวลาทำงานวันจันทร์ ถึง วันเสาร์ ตั้งแต่เวลา 08.00 - 17.00 น. (พัก 12.00 - 13.00 น.) หากให้ลูกจ้างทำงานล่วงเวลาในวันจันทร์ ถึง วันเสาร์ วันละ 4 ชั่วโมง รวมแล้ว 24 ชั่วโมง และให้มาทำงานในวันอาทิตย์ซึ่งเป็นวัน

หยุดอีก 8 ชั่วโมง ก็ต้องนำ 8 ชั่วโมงในวันอาทิตย์มารวมคำนวณนับด้วยเป็น 32 ชั่วโมง เท่ากับทำเกินสัปดาห์ละ 24 ชั่วโมง

ความเห็นที่สอง ; เห็นว่า **ไม่นับรวมเวลาการทำงานในวันหยุดรวมเข้า**ไปกับจำนวน 24 ชั่วโมง ทั้งนี้เพราะ ปมท.คร.ข้อ 11 ว.ท้าย บัญญัติว่า “...ทั้งนี้ การทำงานนอกหรือเกินเวลาทำงานปกติในสัปดาห์หนึ่ง ต้องไม่เกิน 24 ชั่วโมง” ระบุแต่ข้อความที่ว่าการทำงานนอก/เกินเวลาเท่านั้น ย่อมหมายถึงแต่เฉพาะการทำงานล่วงเวลาในวันทำงานหรือการทำงานล่วงเวลาในวันหยุดเท่านั้น ไม่ได้ระบุให้หมายความว่าไปถึงการทำงานในวันหยุดไว้เลยแม้แต่น้อย

ผู้เขียนเห็นด้วยกับความเห็นที่สอง เพราะ ปมท.คร.กำหนดระบุไว้ชัดเป็นตามลายลักษณ์อักษรแล้ว จะตีความเป็นอย่างอื่นไปไม่ได้

7. การแสดงเจตนาสองฝ่ายให้ทำล่วงเวลาเกิน :

กรณีที่นายจ้างและลูกจ้าง มีความประสงค์ จะแสดงความจำนงและยินยอมกันอันเป็นการสมยอมที่จะทำงานล่วงเวลา/เกิน/นอกเวลาเกินกว่าสัปดาห์ละ 24 ชั่วโมง เช่นนี้ก็ต้องถือว่ามีการทำงานล่วงเวลา/เกิน/นอกเวลาเกิดขึ้นแล้ว นายจ้างจะต้องจ่ายค่าล่วงเวลาหรือค่าทำงานเกินเวลาให้ลูกจ้างด้วย แต่การกระทำการสมยอมจะมีผลบังคับใช้หรือกระทบอย่างไรหรือไม่ นั้น ก็มีความเห็นแตกออกเป็น 2 ฝ่าย คือ

ความเห็นแรก ; อ้างหลักนิติศาสตร์ เห็นว่าการกระทำของนายจ้างและลูกจ้างเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติตามข้อกำหนดของ ปมท.คร.มีความผิดตาม ปว.103 ข้อ 8 มีโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือ ปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ

ความเห็นที่สอง ; ใช้หลักบริหารแรงงาน

สัมพันธ เห็นว่า เมื่อได้มีการแสดงเจตนาไว้กันแล้ว ย่อมสมประโยชน์ของทั้งสองฝ่าย นายจ้างได้งาน ลูกจ้างได้ค่าตอบแทน โดยขึ้นอยู่กับว่านายจ้างจ่ายให้เป็นธรรมสอดคล้องกับปริมาณงานที่ลูกจ้างมาทำล่วงเวลา งานที่มอบหมายก็ไม่หนักจนเกินไปนักด้วย ตัวลูกจ้างก็เห็นประโยชน์เพราะได้ค่าตอบแทนการทำงานที่สมเหตุสมผล (อาจเป็นการนำไปช่วยเหลือภาระค่าใช้จ่ายในครัวเรือน หรือรายที่เป็นหนี้เป็นสินก็สามารถนำไปผ่อนชำระหนี้สินนั้น ๆ ได้ ฯลฯ เป็นต้น) เมื่อพิจารณาแล้วเป็นการสมประโยชน์ทั้งคู่ก็ไม่น่าที่จะเกิดปัญหาฟ้องร้องเป็นคดีแรงงานขึ้น ต่างก็รู้ ๆ กันอยู่ โดยหลักการบริหารคนและการอยู่ร่วมกันแล้วก็น่าจะเกิดผลดีทางแรงงาน สัมพันธระหว่างนายจ้าง-ลูกจ้างได้ ตรงนี้ไม่ควรนำหลักนิติศาสตร์มาใช้ในการบริหารที่ต้องยืดหยุ่นได้บ้างตามความเหมาะสมในแต่ละกรณี ทั้ง 2 ความเห็นข้างต้นนั้น ท่านต้องพิจารณาโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ หรือนโยบายขององค์กรประกอบกันด้วยกับเหตุและผลของทั้ง 2 ความเห็นดังกล่าวเพื่อการตัดสินใจให้เหมาะสม และสอดคล้องกับความประสงค์โดยรวมขององค์กร

งานขนส่ง

1. นายจ้างจะให้ลูกจ้างปฏิบัติงานเกินกำหนดเวลาทำงานปกติ วันละ 8 ชั่วโมงไม่ได้ ; เป็นข้อห้ามเบื้องต้น ถ้านายจ้างกำหนดไว้ในข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงานว่า เวลาทำงานปกติ วันละ 7 ชั่วโมง ซึ่งเป็นคุณแก่ลูกจ้างยิ่งกว่าก็ต้องไม่เกินวันละ 7 ชั่วโมงนั้น ไม่ใช่ถือเอาวันละ 8 ชั่วโมง เนื่องจากนายจ้างกำหนดขึ้นเป็นสภาพการจ้างที่เป็นคุณประโยชน์กับลูกจ้างยิ่งกว่ากฎหมายให้แล้ว ก็จะต้องใช้เกณฑ์อันนั้น

2. นายจ้างจะให้ลูกจ้างปฏิบัติงานเกินกำหนดเวลาทำงานปกติ วันละ 8 ชั่วโมงก็ได้ ;

ถ้าได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีฯ หรือผู้ซึ่งอธิบดีฯ มอบหมาย⁷

กรณีดังกล่าวนี้ ไม่ต้องได้รับความยินยอมจากลูกจ้างแต่อย่างใด งานขนส่งนี้ลูกจ้างจะไม่ได้รับค่าล่วงเวลาฯ เว้นแต่ นายจ้างจะจ่ายให้ (ปมท. คร.ข้อ 36 (3)) ในทางปฏิบัติแล้วเมื่อให้ลูกจ้างมาปฏิบัติงาน ก็ควรต้องจ่ายให้ครบจึงจะเป็นธรรม เช่นเดียวกับหลักการ No Work No Pay แต่สำหรับค่าทำงานในวันหยุดได้รับครบ เพราะไม่เข้าข่ายตาม ปมท.คร.ข้อ 43 แต่อย่างใด

3. งานอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพหรือร่างกายลูกจ้าง

กฎหมายบังคับเด็ดขาด ห้ามมิให้นายจ้างสั่งให้ลูกจ้างทำงานเกินกำหนดเวลาทำงานปกติ สัปดาห์ละ 42 ชั่วโมง ตรงนี้ก็รวมถึงข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงานของนายจ้างด้วย ถ้าได้กำหนดไว้สัปดาห์ละน้อยกว่า 42 ชั่วโมง ก็จะทำให้ลูกจ้างมาทำงานเกินไปจากเวลาที่ได้ระบุนั้นไม่ได้เหมือนกัน อีกนัยหนึ่งหากไปกำหนดไว้ในข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงานไว้มากกว่า 42 ชั่วโมง จะเป็นโมฆะ ไม่มีผลใช้บังคับครับ เพราะผิดกฎหมาย

การปฏิบัติงานในวันหยุด :

1. งานอุตสาหกรรม งานพาณิชยกรรม และงานอื่น (ข้อ 11)

นายจ้างให้ลูกจ้างปฏิบัติงานในวันหยุดได้เท่าที่จำเป็น สำหรับงานที่เข้าข่ายอย่างหนึ่งอย่างใดต่อไปนี้ (ข้อ 11 ว.1)

1. งานที่มีลักษณะต้องทำติดต่อกันไป ถ้าหยุดจะเสียหายแก่งาน

2. งานฉุกเฉินโดยจะหยุดเสียมิได้
โดยการปฏิบัติงานในวันหยุดนี้ มีข้อสังเกตดังนี้.-

(1) ไม่ต้องขออนุญาตอธิบดีฯ หรือผู้ซึ่ง

⁷ คำสั่งกรมแรงงานที่ 689/2534 เรื่อง มอบหมายอำนาจหน้าที่ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การคุ้มครองแรงงาน

อธิบดีฯ มอบหมาย

(2) ไม่ต้องได้รับความยินยอมจากลูกจ้าง

(3) ไม่ได้ระบุนำไว้ในเรื่องของระยะเวลา
ดังนั้น จะให้ลูกจ้างทำงานในวันหยุดมากน้อย
เพียงใดก็ได้เท่าที่จำเป็น แต่ไม่เกินกำหนดเวลา
ทำงานปกติตามกฎหมาย/ข้อบังคับ/ข้อตกลงเกี่ยวกับ
สภาพการจ้าง แล้วแต่กรณี

นายจ้างให้ลูกจ้างปฏิบัติงานในวันหยุดได้เท่า
ที่จำเป็น โดยมีเงื่อนไขซึ่งต้องครบองค์ประกอบ
ต่อไปนี้ (ข้อ 11 ว.3)

1. เพื่อประโยชน์แก่การผลิต หรือ การจำ-
หน่าย หรือ การบริการ

2. ต้องได้รับความยินยอมจากลูกจ้างก่อน⁸
ทั้งนี้ ไม่ได้ระบุนำไว้ในเรื่องของระยะเวลา ดังนั้น
จะให้ลูกจ้างทำงานในวันหยุดมากน้อยเพียงใดก็ได้
เท่าที่จำเป็น แต่ไม่เกินกำหนดเวลาทำงานปกติตาม
กฎหมาย/ข้อบังคับฯ/ข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้าง
แล้วแต่กรณี

งานกิจการบางประเภท (ข้อ 11 ว.2)

งานในกิจการบางประเภท ได้แก่

(1) กิจการโรงแรม

(2) สถานมหรสพ

* (3) งานขนส่ง

(4) ร้านขายอาหาร

(5) ร้านขายเครื่องดื่ม

(6) งานสโมสร

(7) งานสมาคม

(8) งานสถานพยาบาล

(9) งานในกิจการอื่นที่กระทรวงมหาดไทยจะ
ได้กำหนด (ปัจจุบันยังไม่กำหนด)

กฎหมายกำหนดไว้ว่า นายจ้างจะให้ลูกจ้าง
ทำงานในวันหยุดก็ได้ โดยมีข้อสังเกต ดังนี้-

(1) ไม่ต้องขออนุญาตอธิบดีฯ หรือผู้ซึ่ง

อธิบดีฯ มอบหมาย

(2) ไม่ต้องได้รับความยินยอมจากลูกจ้าง

(3) ไม่ได้ระบุนำไว้ในเรื่องของระยะเวลา
ดังนั้น จะให้ลูกจ้างทำงานในวันหยุดมากน้อย
เพียงใด อย่างไรก็ได้ แต่ไม่เกินกำหนดเวลาทำงาน
ปกติตามกฎหมาย/ข้อบังคับฯ/ข้อตกลงเกี่ยวกับ
สภาพการจ้างแล้วแต่กรณี

ค่าล่วงเวลาและค่าทำงานในวันหยุด :

หลักเกณฑ์ที่ควรทราบเกี่ยวกับค่าล่วงเวลาและ
ค่าทำงานในวันหยุด

1. นายจ้างต้องจ่ายเป็นเงินตราไทย : ถ้า
จะจ่ายเป็นตัวเงิน หรือ เงินตราต่างประเทศจะต้อง
ได้รับความยินยอมจากลูกจ้างก่อน ถ้าหากมีข้อตกลง
ในสัญญาจ้างให้จ่ายเป็นเงินตราไทย หรือ เงิน
ตราต่างประเทศแทนกัน และไม่ได้มีข้อตกลงเรื่อง
อัตราแลกเปลี่ยนเป็นอย่างอื่น ก็ให้อัตราแลกเปลี่ยน
ของทางราชการในวันที่ถึงกำหนดจ่ายค่าจ้าง
ทั้งนี้ ห้ามจ่ายเป็นเงินด้วยบัตรหรือสิ่งของอื่นใด
แทนเงินหรือตัวเงิน (ปมท.คร.ข้อ 27)

2. นายจ้างต้องจ่ายค่าล่วงเวลาและค่า
ทำงานในวันหยุดให้ลูกจ้าง ณ สถานที่ที่ลูกจ้าง
ทำงาน : ถ้าจะจ่าย ณ สถานที่อื่นต้องให้ลูกจ้าง
แสดงความยินยอมเสียก่อน (ปมท.คร.ข้อ 28)

3. กำหนดเวลาจ่าย : (ปมท.คร.ข้อ 29)

5.3.1 กรณีที่มีการคำนวณจ่ายเป็นราย
เดือนหรือระยะเวลาไม่เกิน 1 เดือน หรือ จ่าย
ให้ตามผลงาน ; ให้จ่ายไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง/เดือน
เว้นแต่ จะตกลงเป็นอย่างอื่นเพื่อประโยชน์ของลูกจ้าง

5.3.2 กรณีที่มีการคำนวณจ่ายนอกเหนือ
จากนี้ ; ให้จ่ายตามกำหนดเวลาที่นายจ้าง
และลูกจ้างตกลงกันได้

4. ห้ามนายจ้างนำ “หนี้อื่น” มาหัก : คือ
ห้ามหักจากค่าล่วงเวลาและค่าทำงานในวันหยุด (ปมท.

⁸ ดูประเด็นวิเคราะห์ (ก) หลักความยินยอม หน้า 6-7 เพิ่มเติม

คร.ข้อ 30) นั่นอื่น หมายถึง หนี้ที่ไม่ได้เกิดจากการปฏิบัติงานตามสัญญาจ้าง (ฎ. 3546-7/2524, ฎ. 5154/2530, ฎ. 1254/2531)

5. การผิตนัดไม่จ่ายค่าล่วงเวลาและค่าทำงานในวันหยุด : (ปมท.คร.ข้อ 31)

1. กรณีที่นายจ้างผิตนัดไม่จ่ายฯ ให้นายจ้างจ่ายดอกเบีย้แก่ลูกจ้างในระหว่างผิตนัด 15 % ต่อปี

2. กรณีที่นายจ้างจงใจผิตนัดโดยปราศจากเหตุผลอันสมควร เมื่อพ้น 7 วัน นับแต่วันถึงกำหนดจ่าย นายจ้างต้องจ่ายเงินเพิ่มให้อีก 15 % ทุก 7 วัน (ของจำนวนเงินที่ค้างชำระ)

3. หากนายจ้างพร้อมจะชำระเงินที่เพิ่มก่อนและได้นำไปมอบไว้แก่อธิบดีฯ หรือผู้ซึ่งอธิบดีฯ มอบหมายแล้ว การจ่ายดอกเบีย้หรือเงินเพิ่มสำหรับจำนวนดังกล่าว ให้เป็นอันระงับไปตั้งแต่วันที่นายจ้างนำเงินนั้นไปมอบไว้

6. อัตราค่าล่วงเวลา/ค่าทำงานในวันหยุด : หน่วย : จำนวนเท่าของค่าจ้างในเวลาทำงานปกติ

ค่าตอบแทนการทำงาน	ลูกจ้างที่ทำงานวันหยุดซึ่งมีสิทธิได้รับค่าจ้าง	ลูกจ้างที่ทำงานวันหยุดซึ่งไม่มีสิทธิได้รับค่าจ้าง
1. ค่าล่วงเวลาในวันทำงานปกติ (ปมท.คร.ข้อ 34)	←----- 1.5 -----→	
2. ค่าทำงานในวันหยุด	1.0 (ปมท.คร.ข้อ 39)	2.0 (ปมท.คร.ข้อ 40)
3. ค่าล่วงเวลาในวันหยุด (ปมท.คร.ข้อ 42)	←----- 3.0 -----→	

7. การคำนวณชั่วโมงการทำงาน : เพื่อประโยชน์ในการคำนวณชั่วโมงการทำงานล่วงเวลา กรณีที่นายจ้างได้กำหนดเวลาทำงานปกติเป็นสัปดาห์ ให้นับวันหยุดตามประเพณี วันหยุดพักผ่อนประจำปี และ วันลาเป็นวันทำงานรวมไปด้วย (ปมท.

คร.ข้อ 35)

8. ถ้านายจ้างตกลงจ่ายค่าล่วงเวลา/ค่าทำงานในวันหยุดในอัตราที่สูงกว่าที่กฎหมายได้กำหนดไว้ ก็ให้เป็นไปตามนั้น (ปมท.คร.ข้อ 44) ซึ่งในภายหลังจะลดให้นายจ้างเท่ากับอัตราที่กฎหมายกำหนดไม่ได้อีก เพราะเป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพการจ้างที่ไม่เป็นคุณแก่ลูกจ้าง (เทียบเคียง พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ฯ มาตรา 20)

9. ลูกจ้างที่ไม่มีสิทธิรับค่าล่วงเวลา/ค่าทำงานในวันหยุด :

1. ลูกจ้างไม่มีสิทธิได้รับค่าล่วงเวลา ซึ่งนายจ้างให้ปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้ (ปมท.คร.ข้อ 36) เว้นแต่นายจ้างจะตกลงจ่ายให้

- งานที่ลูกจ้างมีตำแหน่งทางบริหารซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำการแทนนายจ้างสำหรับกรณีการจ้าง การลดค่าจ้าง การเลิกจ้าง การให้บำเหน็จ การลงโทษ หรือการวินิจฉัยข้อร้องทุกข์
- งานขบวนการจัดงานรถไฟ

- * - งานขนส่ง
- งานเปิด-ปิดประตูน้ำ หรือ ประตูระบายน้ำ
- งานอ่านระดับน้ำและวัดปริมาณน้ำ
- งานเฝ้า หรือ ดูแลสถานที่หรือทรัพย์สิน
- งานนอกสถานที่ โดยสภาพของงานไม่

อาจกำหนดเวลาทำงานอันแน่นอนได้

- งานอื่น ตามที่กระทรวงมหาดไทยจะกำหนด (ปัจจุบันยังไม่กำหนด)

ลูกจ้างไม่มีสิทธิได้รับค่าทำงานในวันหยุด
ซึ่งนายจ้างให้ปฏิบัติงานต่อไปนี้ (ปมท.คร.ข้อ 43)
เว้นแต่นายจ้างจะตกลงจ่ายให้

- งานที่ลูกจ้างมีตำแหน่งทางบริหารซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำการแทนนายจ้างสำหรับกรณีการจ้าง การลดค่าจ้าง การเลิกจ้าง การให้บำเหน็จ

การลงโทษ หรือการวินัยจ้อยข้อร้องทุกข์

(ก็คืองานตามข้อ 9.1.1 ข้างต้นเท่านั้นที่**ไม่มีสิทธิรับค่าทำงานในวันหยุดด้วย**)

ทั้งหมดที่ผู้เขียนได้กล่าวไปแล้วนั้น คงจะครอบคลุมในเรื่อง การปฏิบัติงานล่วงเวลาและในวันหยุดพอสมควรที่ท่านจะได้นำความรู้ และความเข้าใจจากบทวิเคราะห์นี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่การบริหารงานบุคคล บริหารแรงงานสัมพันธ์ เพื่อเพิ่มผลผลิตโดยรวมในองค์กรของท่านสืบไป

ประกาศกระทรวงมหาดไทย

เรื่อง การคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 14)

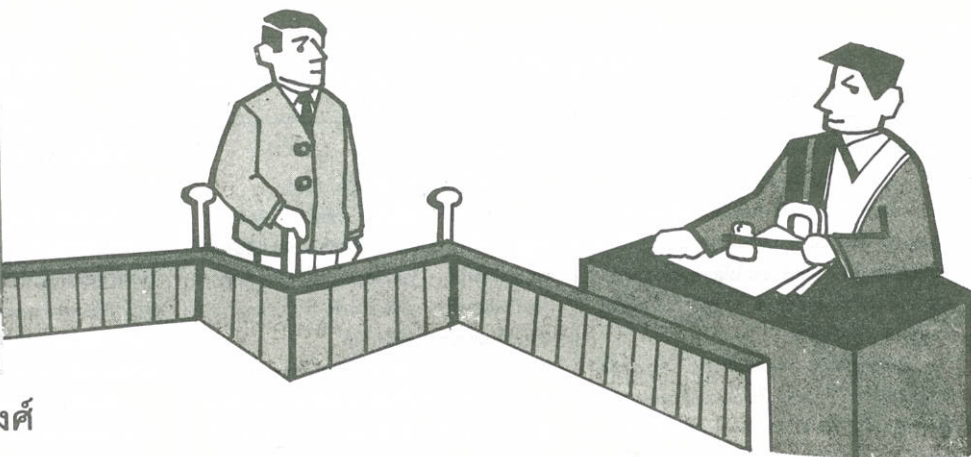
ตารางเปรียบเทียบ ปมท. คร.		คำชี้แจงเพิ่มเติม/ หมายเหตุ
เดิม	ใหม่	
(1) ปมท.คร.ข้อ 11 : (ฉบับที่ 3 ลว. 4 ธ.ค. 2517) “ในกรณีที่งานมีลักษณะต้องทำติดต่อกันไป ถ้าหยุดจะเสียหายแก่งานหรือเป็นงานฉุกเฉินโดยจะหยุดเสียมิได้ นายจ้างจะให้ลูกจ้างทำงานเกินเวลาทำงานปกติ ตามข้อ 3 (1) และ (4) หรือในวันหยุดเท่าที่จำเป็นก็ได้ กิจการโรงแรม สถานมหรสพ งานขนส่ง ร้านขายอาหาร ร้านขายเครื่องดื่ม สโมสร สมาคม และกิจการอื่น ตามที่กระทรวงมหาดไทยจะได้อนุญาตนายจ้างจะให้ลูกจ้างทำงานในวันหยุดก็ได้ เพื่อประโยชน์แก่การผลิต การจำหน่ายและการบริการ นายจ้างอาจให้ลูกจ้างทำงานเกินเวลาทำงานปกติหรือในวันหยุดได้เท่าที่จำเป็น ทั้งนี้โดยได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดี หรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย”	(1) ปมท.คร.ข้อ 11 : (ฉบับที่ 14 ลว. 16 ส.ค. 2536) “ในกรณีที่งานมีลักษณะต้องทำติดต่อกันไป ถ้าหยุดจะเสียหายแก่งานหรือเป็นงานฉุกเฉินโดยจะหยุดเสียมิได้ นายจ้างจะให้ลูกจ้างทำงานนอกหรือเกินเวลาทำงานปกติ ตามข้อ 3 (1) และ (4) หรือในวันหยุดเท่าที่จำเป็นก็ได้ กิจการโรงแรม สถานมหรสพ งานขนส่ง ร้านขายอาหาร ร้านขายเครื่องดื่ม สโมสร สมาคม สถานพยาบาล และกิจการอื่น ตามที่กระทรวงมหาดไทยจะได้อนุญาต นายจ้างจะให้ลูกจ้างทำงานในวันหยุดก็ได้ เพื่อประโยชน์แก่การผลิต การจำหน่ายหรือการบริการ นายจ้างอาจให้ลูกจ้างทำงานนอกหรือเกินเวลาทำงานปกติหรือในวันหยุด นอกจากที่กำหนดตามวรรค 1 และวรรค 2 เท่าที่จำเป็นโดยได้รับความยินยอมจากลูกจ้างก่อน ทั้งนี้ การทำงานนอกหรือเกินเวลาทำงานปกติในสัปดาห์หนึ่งต้องไม่เกิน 24 ชั่วโมง”	(1) คำชี้แจงกระทรวงมหาดไทย ลว. สิงหาคม 2536 (ปมท.คร. ฉบับที่ 14 ลว. 16 ส.ค. 2536) ได้ระบุให้ชัดเจนขึ้นว่าต้องเป็นการทำงานนอกเวลาหรือเกินเวลาทำงานปกติ/ทำงานในวันหยุด และถ้าเข้าลักษณะตามวรรค 1 ไม่ต้องขออนุญาตอธิบดีฯ หรือ สนง.สวัสดิการฯ จังหวัด และไม่ต้องได้รับความยินยอมจากลูกจ้าง (ข้อ 2.1.1) เพิ่มเติม “สถานพยาบาล” ถ้าในกรณีที่เข้าข่ายลักษณะงานตามกิจการดังกล่าวไม่ต้องขออนุญาตอธิบดีฯ หรือ สนง.สวัสดิการฯ จังหวัด และไม่ต้องได้รับความยินยอมจากลูกจ้าง (ข้อ 2.1.2) แก้ไขเพิ่มเติมโดยให้ลักษณะงานผลิต จำหน่ายหรือบริการ อย่างใดอย่างหนึ่งที่จะเข้าข่ายตามวรรค 3 ไม่ต้องขออนุญาตอธิบดีฯ หรือ สนง.สวัสดิการฯ จังหวัด แต่ต้องได้รับความยินยอมจากลูกจ้างก่อน และการทำงานล่วงเวลาและหรือในวันหยุด ซึ่งเป็นการทำงานนอก/เกินเวลาทำงานปกติที่กำหนดไว้ใน ปมท.คร.ข้อ 3 รวมแล้วแต่ละสัปดาห์ต้องไม่เกิน 24 ชม. เพื่อคุ้มครองสุขภาพอนามัยของลูกจ้าง (ข้อ 2.2)

ที่มา : กระทรวงมหาดไทยอาศัยอำนาจตาม ปว. 103 ข้อ 2 ลว. 16 มี.ค. 2515 ออกประกาศ

ปมท.คร. (ฉบับที่ 14) ลว. 16 ส.ค. 2536 แก้ไข ปมท.คร. เดิม โดยให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วัน

ถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

เช็ดแดงไม่ติดคุก

* โชติช่วง ทัพวงศ์

"เช็ด" เป็นตัวเงินชนิดหนึ่งซึ่งนิยมใช้กันมานานและรู้จักกันทั่วไปในปัจจุบัน

แต่เดิมเช็ดเป็นเรื่องทางแพ่ง และหากออกเช็ดชำระหนี้โดยส่อให้เห็นถึงเจตนาทุจริตที่จะไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็ด ก็อาจเป็นความผิดในทางอาญารฐานฉ้อโกงให้ต้องโทษจำคุกและปรับได้ ต่อมาเมื่อกฎหมายพิเศษบังคับใช้แก่คดีเกี่ยว

กับเรื่องเช็ดโดยเฉพาะ คือพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ด พ.ศ. ๒๔๙๗ ซึ่งเป็นกฎหมายในส่วนอาญา ทำให้การใช้เช็ดมีการควบคุมบังคับให้รัดกุมยิ่งขึ้น กล่าวคือ หากผู้ใดออกเช็ดชำระหนี้ไปแล้ว ต่อมาเช็ดเรียกเก็บเงินไม่ได้ ผู้นั้นก็อาจถูกดำเนินคดีอาญาตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจาก

* ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ ภาค ๓ อาจารย์พิเศษคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชและมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต : LL.M. TEMPLE UNIVERSITY, U.S.A.

การใช้เช็คจะต้องติดคุก ทำให้มีความนิยมใช้เช็คกันอย่างกว้างขวาง อันเป็นผลดีต่อการประกอบธุรกิจการค้าและความเจริญในทางเศรษฐกิจของชาติด้วย

อย่างไรก็ตาม ในทางกลับกันก็ปรากฏว่ามีผู้ไม่สุจริตนำพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คไปใช้ในทางขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมาย โดยหาโอกาสเอากฎหมายฉบับนี้เป็นเครื่องมือในการบีบบังคับลูกหนี้ ซึ่งจะต้องรับผิดชอบทางแพ่งให้มารับผิดในทางอาญา ทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนผู้สุจริต และมีผลกระทบกระเทือนต่อวงการค้าธุรกิจ วงการธนาคารเป็นอันมาก จึงมีการแก้ไขพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คโดยประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 196 ก่อน จนปัจจุบันมีพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534 ออกมายกเลิกกฎหมายฉบับเก่าและใช้กฎหมายฉบับใหม่แทนตั้งแต่วันที่ 28 สิงหาคม 2534 ซึ่งในส่วนโครงสร้างนั้นก็เหมือนกฎหมายเก่า เพียงแต่กำหนดรายละเอียดต่าง ๆ ของความผิดให้กระชับเข้ากว่าเดิม เพื่อลดปัญหาที่เกิดขึ้นแต่ก่อนและลดภาระการตีความของศาลให้น้อยลงด้วย

บทบัญญัติ - พระราชบัญญัติว่าด้วยความ

ผิดอันเกิดจากการใช้เช็คฉบับใหม่ที่กำหนดความผิดคือ มาตรา 4 ที่ว่า "ผู้ใดออกเช็คเพื่อชำระหนี้ที่มีอยู่จริงและบังคับได้ตามกฎหมาย โดยมี ลักษณะหรือมีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

- 1 เจตนาที่จะไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็คนั้น
 - 2 ในขณะที่ออกเช็คนั้น ไม่มีเงินอยู่ในบัญชีอันจะพึงให้ใช้เงินได้
 - 3 ให้ใช้เงินมีจำนวนสูงกว่าจำนวนเงินที่มีอยู่ในบัญชีอันจะพึงให้ใช้เงินได้ในขณะที่ออกเช็คนั้น
 - 4 ถอนเงินทั้งหมดหรือแต่บางส่วนออกจากบัญชีอันจะพึงให้ใช้เงินตามเช็คจนจำนวนเงินเหลือไม่เพียงพอที่จะใช้เงินตามเช็คนั้นได้
 - 5 ห้ามธนาคารมิให้ใช้เงินตามเช็คนั้นโดยเจตนาทุจริต
- " เมื่อได้มีการยื่นเช็คเพื่อให้ใช้เงินโดยชอบด้วยกฎหมาย ถ้าธนาคารปฏิเสธไม่ให้เงินตามเช็คนั้น ผู้ออกเช็คมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ"

โดยที่พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้ เช็ค ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายฉบับ

เก่าหรือฉบับใหม่เป็นกฎหมายสวนอาญา ความผิดนี้จึงต้องประกอบด้วยเจตนาทางอาญา เป็นส่วนสำคัญ กล่าวคือ การออกเช็คที่จะเป็นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้จะต้องมีเจตนากระทำความผิดทางอาญาตามหลักกฎหมายอาญาทั่วไป เช่นตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คฉบับใหม่ข้างต้น ผู้สั่งจ่ายเช็คจะต้องมีเจตนาที่ต้องด้วยประการใดประการหนึ่งในห้าประการที่บัญญัติไว้ในมาตรา 4 เช่น

1 ออกเช็คโดยเจตนาที่จะไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็คนั้น

2 ฯลฯ

เจตนาดังกล่าวนี้นับเป็นข้อเท็จจริงอันหนึ่งซึ่งเป็นเหตุให้เกิดความผิด ดังนั้น มิใช่ว่าบุคคลออกเช็คแล้วไม่มีเงินใช้ตามเช็คจะเป็นความผิดอาญาต้องติดคุกเสมอไป

ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างข้อเท็จจริงของการออกเช็คเพื่อให้เป็นประกันการชำระหนี้ ซึ่งถือว่าไม่มีเจตนากระทำความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค

ฎีกาที่ 988/2513 ข้อเท็จจริงได้ความว่า จำเลยกู้เงินผู้เสียหายโดยจำเลยออกเช็คให้ไว้เป็นประกันหนี้เงินที่ยืมและตกลงกันว่า จำเลยจะชำระเงินให้ผู้เสียหายเองไม่ต้องไปขอรับเงิน

จากธนาคาร ต่อมาผู้เสียหายนำเช็คไปขึ้นเงิน แต่ธนาคารปฏิเสธการจ่าย

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า จำเลยออกเช็คให้ผู้เสียหายเพื่อประกันหนี้เงินยืมผู้เสียหายกับจำเลยมิได้ประสงค์จะให้เช็คเป็นการชำระหนี้ โดยจำเลยจะชำระเงินให้ผู้เสียหายเอง ไม่ต้องเอาเช็คไปขอรับเงินจากธนาคาร ดังนี้ เมื่อผู้เสียหายเอาเช็คไปขึ้นเงินไม่ได้ จำเลยย่อมไม่มีความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค

ฎีกาที่ 1378/2515 ข้อเท็จจริงได้กล่าวว่า ผู้เสียหายกับจำเลยเล่นแชร์วงเดียวกัน แชร์วงนี้มี 27 มือ มือละ 6,000 บาท ต.เป็นหัวหน้าวง ประมูลกันเดือนละครึ่งและผู้ประมูลได้ต้องออกเป็นเช็คฉบับละ 6,000 บาท ให้แก่หัวหน้าวงเพื่อมอบให้แก่ผู้ที่ยังประมูลไม่ได้ยึดถือไว้เป็นประกันการชำระหนี้ จำเลยประมูลแชร์ได้และออกเช็คให้ ต. ไว้ ต่อมาผู้เสียหายประมูลได้ ต. เก็บเงินจากจำเลยมาแล้วเอาไปใช้หมด ไม่มอบให้ผู้เสียหาย ผู้เสียหายจึงไม่ได้คืนเช็คที่จำเลยออกให้และนำไปขอรับเงินจากธนาคาร ซึ่งธนาคารปฏิเสธการจ่าย ผู้เสียหายจึงดำเนินคดีกับจำเลย

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ผู้เสียหายกับจำเลยเล่นแชร์วงเดียวกัน ผู้ที่ประมูลแชร์ได้ต้องออกเช็คให้แก่หัวหน้าวงเพื่อมอบให้แก่ผู้ที่ยังประมูล

ไม่ได้ยึดถือไว้เป็นประกันการชำระหนี้ และหัวหน้าวงเป็นผู้รวบรวมเงินจากลูกวงไปให้แก่ผู้ที่ประมูลแชร์ได้ จำเลยประมูลแชร์ได้และได้ออกเช็คให้แก่หัวหน้าวง เพื่อบริจาคให้แก่ผู้ที่ยังประมูลไม่ได้ ซึ่งมีผู้เสียหายรวมอยู่ด้วย ต่อมาผู้เสียหายประมูลแชร์ได้ จำเลยก็ชำระเงินค่าแชร์โดยส่งมอบแก่หัวหน้าวงแล้ว จำเลยไม่มีหนี้ที่จะต้องชำระเงินตามเช็คที่ออกให้เป็นประกันการชำระหนี้แก่ผู้เสียหายต่อไปอีก ดังนั้น แม้ธนาคารปฏิเสธการใช้เงินตามเช็คของจำเลย จำเลยก็ไม่มี ความผิด

ฎีกาที่ 61/2536 ข้อเท็จจริงได้ความว่า จำเลยออกเช็คชำระหนี้ค่ากระจุกให้โจทก์ โดยมีข้อตกลงว่าเมื่อเช็คถึงกำหนดจำเลยจะนำเช็คใหม่หรือเงินสดมาแลกเช็คไป

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า จำเลยสั่งจ่ายเช็คพิพาททั้งสามฉบับให้แก่โจทก์เพื่อแทนเช็คจำนวน 10 ฉบับ ที่จำเลยได้สั่งจ่ายชำระหนี้ค่ากระจุกให้แก่โจทก์ และธนาคารปฏิเสธการ

จ่ายเงิน โดยมีข้อตกลงกันว่าเมื่อเช็คพิพาทถึงกำหนดจ่ายจะนำเช็คใหม่ หรือเงินสดมาแลกเช็คพิพาทไปจากโจทก์ โดยไม่ให้โจทก์นำเช็คเรียกเก็บเงินจากธนาคาร ถือได้ว่าจำเลยออกเช็คพิพาททั้งสามฉบับให้แก่โจทก์โดยมีเจตนา

เพื่อให้เป็นประกันการชำระหนี้ที่โจทก์เรียกเก็บเงินตามเช็คทั้งสิบฉบับของจำเลยไม่ได้ หาได้มี

เจตนาที่จะให้โจทก์นำเช็คพิพาทไปเรียกเก็บจากธนาคารตามวิธีการในทางแพ่งของกฎหมายลักษณะตัวเงินไม่ แม้ธนาคารจะปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็คพิพาททั้งสามฉบับ การกระทำของจำเลยก็ไม่ใช่ความผิด

จากแนววินิจฉัยของศาลฎีกาทั้งสามเรื่องข้างต้น ก็พอจับหลักเกณฑ์ได้ว่า การออกเช็คเพื่อเป็นการประกันการชำระหนี้ ไม่มีเจตนาจะให้นำเช็คไปเรียกเก็บเงิน แต่ผู้ทรงเช็คก็ยังเอาไปเรียกเก็บเงิน ดังนี้ แม้เช็คดังกล่าวนี้ไม่ติดคุก □□

ความติดเห็น ในการนำระบบเปิด มาใช้ในงานสารนิเทศ

*ศิริภัทรา เหมือนมาลัย

จากการที่ระบบสารสนเทศเข้ามามีบทบาทและความสำคัญต่อองค์กรงานต่างๆ ภายในองค์กรเกี่ยวพันกับการใช้สารสนเทศ มีการนำเอาคอมพิวเตอร์มาประมวลผลสารสนเทศอย่างกว้างขวางจนทำให้มีการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT Information Technology) ก้าวไปข้างหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง ธุรกิจส่วนใหญ่จึงหันมาใช้คอมพิวเตอร์กันอย่างกว้างขวางทำให้เกิดมีระบบข้อมูลข่าวสารในองค์กรแยกกันอยู่เป็นกลุ่ม หรือที่เรียกว่า กลุ่มข้อมูล (island of IT) ผู้ใช้เริ่มเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูล

ข่าวสารมากขึ้นเริ่มให้ความสำคัญในตัวข้อมูลข่าวสารมากกว่าตัวคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้เพราะระบบคอมพิวเตอร์มีการพัฒนาที่รวดเร็วเปลี่ยนรุ่นได้ง่าย ในขณะที่ข้อมูลข่าวสารในองค์กรก็ยังใช้อยู่ ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงระบบคอมพิวเตอร์ต้องไม่มีผลต่อข้อมูลข่าวสาร ด้วยเหตุนี้เองหลายองค์กรจึงเรียกร่องสิ่งแวดลอมภายในองค์กรเกี่ยวกับ IT ให้อยู่ในสถานะที่เรียกว่า สิ่งแวดลอมระบบเปิด (Open System Environment) ความหมายของสิ่งแวดลอมระบบเปิด เป็นความต้องการขององค์กร ที่พยายาม

ไม่ให้พัฒนาการเทคโนโลยีมีผลต่อข้อมูลข่าวสาร กล่าวคือสามารถเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมเครื่องมือต่างๆ ได้โดยที่ระบบข้อมูลข่าวสารไม่กระทบกระเทือนระบบเปิดจึงเกี่ยวพันกับเทคโนโลยีทางด้านข่าวสารสนเทศไปในตัว หากจะให้ความหมายของระบบเปิดก็อาจกล่าวได้ว่าระบบเปิด คือผลิตภัณฑ์ที่ทำงานร่วมกันกับผลิตภัณฑ์ของยี่ห้ออื่นได้ หรืออาจกล่าวได้อีกว่า สิ่งที่เป็นระบบเปิดน่าจะทำให้โปรแกรมประยุกต์วิ่งข้ามกันได้

สภาพความเป็นระบบเปิดจึงเน้นไปที่ทำอย่างไรจึงจะให้กลุ่ม

*หัวหน้าแผนกบริการคอมพิวเตอร์ สำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ : ค.บ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อมูลข่าวสารในองค์กรยังคงอยู่ และเชื่อมโยงถึงกัน แลกเปลี่ยนกันทำงานร่วมกันเสมือนเป็นระบบเดียวกันข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นสามารถอยู่คู่กับองค์กรได้ต่อไป ถึงแม้จะใช้ผลิตภัณฑ์ยี่ห้อใด ระบบสารสนเทศก็ยังคงใช้ได้ เพื่อเป็นสิ่งที่รับประกันได้ตลอดไปว่าองค์กรจะก้าวไปข้างหน้าตลอดไป ระบบเปิดจึงเกี่ยวข้องกับเรื่องของการเลือกผลิตภัณฑ์เพื่อให้การทำงานขององค์กรมีแนวโน้มที่มั่นคงนั่นเอง

เดิมธุรกิจทางด้านคอมพิวเตอร์จะอยู่ในมือของบริษัทใหญ่ไม่กี่บริษัท แต่หลังจากที่ความต้องการใช้ คอมพิวเตอร์แพร่หลายมากขึ้น มีจำนวนผู้ใช้งานขึ้น การเติบโตในกลุ่มผู้ผลิตมีความหลากหลาย ไมโครคอมพิวเตอร์แพร่หลายมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้มีบริษัทใหม่ๆ เกิดขึ้นมากมาย แนวความคิดในการเชื่อมโยงระบบคอมพิวเตอร์เป็นเครือข่ายมีแพร่หลาย การเชื่อมโยงระหว่างผลิตภัณฑ์อีกหลายรูปแบบ เพื่อให้การประยุกต์ใช้งานเป็นไปตามที่ผู้ใช้เรียกร้องอยากได้

ขณะเดียวกันพัฒนาการทางด้านมินิคอมพิวเตอร์ เปลี่ยนรูปมาอยู่ในฐานของเครื่องที่มีขนาดเล็กลง UNIX นับเป็นโปรแกรมระบบปฏิบัติงานอันหนึ่งที่ได้รับความนิยมในระดับการใช้งานแบบ multiuser ในขณะที่ DOS ได้รับความนิยมในระดับ single-user ทำให้ UNIX เป็นโปรแกรมที่มีผู้พัฒนาระบบเชื่อมโยงระหว่างกันอย่างแพร่หลาย โปรแกรมเชื่อมโยงเครือข่ายบน UNIX ได้รับความนิยม และมีแนวโน้มที่บริษัทต่างๆ จะนำไปใช้

ทำไมต้องเป็นระบบเปิด

ระบบเปิดหรือ Open System เกิดจากความต้องการของผู้ใช้ที่ต้องการนำผลิตภัณฑ์จากหลายยี่ห้อ หลายระบบมาต่อเชื่อมโยงกันทำงานเป็นระบบเดียวกันระบบเปิดจึงเป็นระบบที่มีปลายเปิดที่สามารถต่อเชื่อมโยงกับโลกภายนอกได้ ระบบเปิดตรงกันข้ามกับระบบ proprietary หรือระบบเฉพาะของบริษัท เช่น ระบบของบริษัท A. เมื่อจะต่อเชื่อมโยงเพื่อขยายระบบก็จะต้องใช้ผลิตภัณฑ์ของบริษัท A. เท่า

นั้นจึงทำให้ผู้ใช้ไม่มีทางเลือกเกิดระบบผูกขาด การขยายระบบในภายหลังกจึงทำให้ผู้ใช้ไม่สามารถหาผลิตภัณฑ์ตามที่ตนเองต้องการได้

ระดับการเชื่อมโยงแบบ Open System

องค์กรว่าด้วยเรื่องมาตรฐานระหว่างประเทศ (ISO) ได้หาทางสร้างระบบเปิดให้เป็นมาตรฐาน และได้วางมาตรฐานสำหรับระบบการเชื่อมโยง ที่เรียกว่า OSI=Open System Interconnection อย่างไรก็ตามระบบ OSI เป็นระบบที่ต้องพิจารณาในรายละเอียดการเชื่อมโยงมาก ข้อกำหนดของ OSI จึงมีมาก OSI แบ่งการเชื่อมโยงออกเป็น 7 ชั้น หรือที่เรียกว่า 7 Layer OSI แต่ละชั้นจะแสดงการเชื่อมโยงระบบ โดย ชั้นล่างสุดเป็นชั้นที่มีข้อกำหนดชัดเจนที่สุด คือชั้น Physical (Physical Layer) เป็นชั้นที่บอกรายละเอียดหัวต่อการเชื่อมโยงว่าควรมีรูปร่าง ขนาด จำนวนขา ลักษณะการเชื่อมโยง เช่น แบบปลั๊กรูปร่างอย่างไร สัญญาณที่ใช้จะมีขนาดเท่าไร

ระดับที่สอง เป็นการตั้งข้อ

กำหนดการเชื่อมโยงระหว่างระบบสองระบบซึ่งมีตัวกลางที่ผ่านทางระดับ physical ระดับที่สองนี้ต้องการทำให้ช่องสื่อสารทั้งสองเชื่อมโยงถึงกันปราศจากข้อผิดพลาด หรือสัญญาณรบกวน การรับส่งจากสองหน่วย รับรู้ข้อมูลในรูปแบบที่มีข้อตกลงร่วมกันระหว่างตัวรับข้อมูล กับตัวส่งข้อมูล ในระดับที่สองนี้จึงเรียกว่า Datalink Layer

ระดับที่สาม เป็นระดับของการสร้างเส้นทางเชื่อมโยงจากต้นทางไปยังปลายทางให้ถูกต้องเพื่อให้ส่วนของ data link ทำงานต่อ การเลือกเส้นทางในเครือข่ายเป็นวิธีทางที่จะต้องค้นหา เช่นจากการเชื่อมโยงเครือข่ายระยะไกล เส้นทางจากต้นทางไปยังปลายทางอาจมีได้หลายทาง แต่ก็จะมีทางที่เหมาะสมที่สุด การเชื่อมโยงในระดับที่สามนี้ข้อกำหนดจะหาวิธีการคิดคำนวณเพื่อให้ได้เส้นทางที่ดีที่สุด ในระดับนี้เรียก Network Layer

ระดับที่สี่ เป็นระดับ Transport Layer ในการเชื่อมโยงสิ่งที่สำคัญ คือต้องทำการเชื่อมโยงต่อเชื่อมหลายๆ ผลิตภัณฑ์ให้ได้

ดังนั้นจึงต้องหาวิธีการเชื่อมต่อระหว่างผลิตภัณฑ์จากผู้ผลิตหลายยี่ห้อให้เชื่อมโยงทำงานร่วมกันได้ ระดับที่สี่นี้จึงเป็นการให้บริการเพื่อรองรับวงจรการเชื่อมโยงที่เกิดขึ้นแล้วจากระดับล่างที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

ระดับที่ห้า เรียกว่า Session Layer เป็นระดับที่ควบคุมการสนทนาระหว่าง 2 ฝ่ายเพื่อแยกการทำงานออกเป็นส่วนๆ ในกรณีนี้หากคอมพิวเตอร์ทำงานแบบหลายงานพร้อมกันการควบคุมการสนทนาผ่านเครือข่ายจึงเป็นการแบ่งแยกเพื่อไม่ให้เกิดการสับสน

ระดับที่หก เรียกว่า Presentation Layer เป็นระดับที่ให้บริการการแปลงข้อมูลเข้าสู่โปรแกรมประยุกต์ เพื่อเลือกรูปแบบที่เหมาะสมกับการใช้งาน ตัวอย่างการใช้งานในระดับนี้ได้แก่การแปลงรหัสข้อมูลระหว่าง ASCII กับ EBCDIC มีการทำ Data Compression และทำ Data Encryption

ระดับที่เจ็ด ระดับสุดท้ายนี้เรียกว่า Application Layer เป็นระดับของการประยุกต์เน้นการ

กระจายการทำงานบนเครือข่าย เช่นการโอนย้ายรายการ การกระจายการประมวลผลเป็นต้น **ความต้องการระบบเปิดในแง่ของผู้ใช้**

ในระยะหลังนี้ผู้ใช้มีความต้องการที่จะเชื่อมโยงระบบจากหลายยี่ห้อเข้าด้วยกันในขณะที่ระบบ LAN (Local Area Network) เข้ามามีบทบาทมากขึ้น การเชื่อมต่อคอมพิวเตอร์ขนาดเล็กให้เป็น เครือข่าย และมีขีดความสามารถเพื่อชดเชยเครื่องมินิคอมพิวเตอร์ และเมนเฟรมที่มีราคาแพง ความต้องการเชื่อมโยงระบบขนาดเล็กจึงกลายมาเป็นความต้องการระบบเปิด เพื่อที่จะได้หาผลิตภัณฑ์ต่างๆ มาเชื่อมต่อกันได้ และทำงานพร้อมกันได้ ระบบเปิดในแง่ของผู้ใช้จึงประกอบด้วยคุณสมบัติต่างๆ ดังนี้

1. คุณสมบัติในการโอนย้ายระบบเปิดที่ดีต้องสามารถนำโปรแกรมและข้อมูลที่มีอยู่แล้วมาถ่ายโอนไปใช้งานในเครื่องอื่นได้ เทคโนโลยีระบบเปิดจะทำให้สามารถนำเครื่องที่จัดหาใหม่ใช้ร่วมกับเครื่องเดิม และเครื่อง

ใหม่กับเครื่องเก่าใช้งานร่วมกันได้ การใช้งานทั้งส่วนของโปรแกรมประยุกต์ ที่เป็นโปรแกรมการทำงานในลักษณะกระจาย (Distributed) หรือทำงานในลักษณะ Client-Server คือเครื่องหนึ่งเป็นเครื่องให้บริการ (Server) อีกเครื่องเป็นเครื่องขอใช้บริการ (Client) ทำงานร่วมกันได้นี้ทำให้การทำงานที่ซับซ้อนต่าง ๆ ได้ผลดียิ่งขึ้น

2. คุณสมบัติในการทำงานร่วมกัน หมายถึงว่า เครื่องในระบบต่างยี่ห้อกัน เมื่อต่อเชื่อมเป็นเครือข่ายแล้วจะทำงานประสานกลมกลืนเสมือนเป็นระบบเดียวกันเช่น ในระบบ LAN ระบบหนึ่งเป็น Workstation ใช้งานร่วมกับ Server ต่าง ๆ การเชื่อมโยงให้ทำงานร่วมกันนี้เป็นไปอย่างกว้างขวางทั้งระยะใกล้และระยะไกล การที่เชื่อมต่อเครื่องให้ทำงานผ่านเครือข่ายนี้ทำให้เครื่องต่างยี่ห้อใช้โปรแกรมและข้อมูลร่วมกัน

3. คุณสมบัติในการจัดระบบให้พอเหมาะกับการใช้งาน ความต้องการของผู้ใช้งานในแง่ที่เหมาะสมกับยุคสมัยปัจจุบัน เพราะเมื่อ

คอมพิวเตอร์ขนาดเล็กราคาถูกมีการใช้กันมาก เมื่อขนาดบริษัทใหญ่ขึ้นก็เพิ่มจำนวนเครื่องมากขึ้นและต่อเชื่อมเข้าด้วยกันเพื่อให้ทำงานตามความต้องการของกิจการ ที่เติบโตขึ้น การขยายระบบแบบนี้ เรียกว่า Right Sizing ซึ่งผู้เขียนได้กล่าวถึง ในบทความฉบับที่ผ่านมาไปบ้างแล้ว

4. การจัดหาอุปกรณ์ได้ง่าย ผู้ใช้งานต้องการมีข้อต่อตรงกับผู้ใช้ให้สามารถเลือกผลิตภัณฑ์ที่ดีที่สุดเท่าที่จะหาได้ ไม่ต้องผูกพันกับระบบผูกขาดระบบใดระบบหนึ่ง

5. ปกป้องการลงทุน การลงทุนแต่ละครั้ง ล้วนแต่ต้องใช้เวลาลงทุนจำนวนมาก เมื่อลงทุนแล้วจะมีผลในอนาคตอย่างไร ระบบเปิดทำให้ช่วยป้องกันการลงทุนในอนาคต เช่น ในอดีตการจัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ครั้งแรกยังราคาถูก แต่การขยายระบบในเวลาต่อมา จะมีราคาแพงมาก

จากที่กล่าวมาแล้วว่า การสร้างระบบเปิดจะต้องอยู่บนพื้นฐานของการเชื่อมโยงผ่านมาตรฐาน ปัจจุบันระบบเปิดมี

หลายมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง แต่ละมาตรฐานก็จะมีรายละเอียดและเทคนิคเกี่ยวข้องกันมากมาย

มาตรฐานในระดับ Physical เป็นมาตรฐานที่เข้าใจง่าย เช่น การเชื่อมต่อผ่าน RS 232 C ผ่าน Modem การเชื่อมต่อ Ethernet Token-Ring เป็นต้น การเชื่อมต่อระดับ Physical จึงเป็นเรื่องแรกที่ผู้ออกแบบระบบเปิดจะต้องพิจารณาแต่ความสำคัญที่ยิ่งกว่า อยู่ที่มาตรฐานที่สูงกว่าระดับ Physical นั่นคืออยู่ในระดับที่สองขึ้นไป ซึ่งเรามักเรียกว่า Protocol ของการเชื่อมโยงในส่วนนี้จะจะเป็นซอฟต์แวร์ Protocol จะทำให้การส่งผ่านข้อมูลในระดับต่างๆ เป็นไปตามข้อกำหนด และทำให้ระบบต่างๆ ติดต่อกันได้ แม้จะมาจากบริษัทต่างกันก็ตาม

เนื่องจากข้อกำหนดของ OSI มีรายละเอียดมาก บริษัทผู้ผลิตจึงต่างพัฒนาของตนไปเองก่อนและใครก็ตามที่สร้างมาตรฐานของตนแล้วมีผู้นิยมใช้มาก สิ่งนั้นก็จะเป็นมาตรฐานระบบเปิดต่อไป

มาตรฐานระบบเปิดในระดับ

ล่าง คือ ระดับที่ 1 และระดับที่ 2 ที่นิยมใช้ในเครือข่ายการเชื่อมโยง คือ Ethernet และ Token-Ring และสำหรับเครือข่ายระยะไกลมีการเชื่อมโยงแบบ point to point ที่ใช้ Modem เชื่อม มีการสร้าง protocol พิเศษสำหรับเชื่อมโยงระหว่างจุด และสำหรับกรณี Switching เครือข่ายมีมาตรฐานเป็น X.25 เป็นต้น

Protocol ที่นิยมใช้ในมาตรฐานระดับบน ได้แก่ TCP/IP ซึ่งเป็นมาตรฐานที่ได้รับความนิยมจนจัดว่าเป็นระบบเปิดมากที่สุด ในขณะนี้ เพราะทุกบริษัทที่ผลิตคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์สื่อสาร ได้สร้างระบบ TCP/IP ด้วยกัน

การเชื่อมโยงระบบตามมาตรฐาน TCP/IP จึงเป็นสิ่งที่ผู้ใช้งานในปัจจุบันเลือกใช้กันมาก สำหรับกลุ่ม PC ที่เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย มี Protocol ที่นิยมกันมากคือ IPX เป็น Protocol ที่ใช้ใน Netware และมีแนวโน้มการขยายตัวการใช้งานมากขึ้นจนเชื่อได้ว่าจะมีผู้ผลิตอุปกรณ์ และคอมพิวเตอร์ ตลอดจนซอฟต์แวร์ ให้การสนับสนุนกันมากต่อไป

สิ่งที่จะได้รับจากระบบเปิด

เมื่อองค์กรพัฒนาระบบสารสนเทศของตนเองขึ้นตามโครงสร้างของระบบเปิดสิ่งที่ได้จากระบบเปิดในแง่ของการประมวลผล การจัดการสารสนเทศ เป็นสิ่งที่ได้จากระบบเปิดหลายอย่าง จึงขอสรุปประโยชน์ของการนำระบบเปิดมาประยุกต์ใช้งาน ดังนี้

1. การทำงานร่วมกัน ในกรณีนี้หมายถึงคอมพิวเตอร์หลายยี่ห้อสามารถทำงานร่วมกัน เช่น การ Login ข้ามเครื่อง การใช้แฟ้มข้อมูลร่วมกัน การโอนย้ายแฟ้มระหว่างกัน รวมไปถึงการพัฒนาระบบงานที่สามารถโอนย้ายข้ามกันได้

2. การทำงานแบบ Online Transaction Processing หรือ OLTP ในระบบนี้เหมือนกับการใช้เมนเฟรมในกิจการต่างๆ เช่น กิจการธนาคาร คอมพิวเตอร์หลักสามารถรับรายการย่อยมาประมวลผล กรณีของระบบเปิดการเชื่อมโยงระบบต่างๆ เข้าด้วยกัน ทำให้การประมวลผลเหมือนระบบเมนเฟรม โดยมีคอมพิวเตอร์บางเครื่องเป็น Database

Server การประมวลผลแบบ OLTP นี้ อาจลดการใช้คอมพิวเตอร์แบบเมนเฟรมให้เหลือเพียงเครื่องขนาดเล็กลง ที่เราเรียกว่า Down Sizing ผู้เขียนได้เคยกล่าวถึงเรื่องนี้ ในบทความฉบับที่ผ่านมาแล้วเช่นกัน

3. การใช้ฐานข้อมูลแบบกระจาย ทุกวันนี้การใช้ฐานข้อมูล (Database) เป็นเรื่องสำคัญของหน่วยงาน แต่ละหน่วยงานอาจมีฐานข้อมูลหลายแห่งกระจายกันอยู่ การจัดการฐานข้อมูลแบบกระจาย (Distributed Database Management) ที่เชื่อมโยงกันอยู่บนเครือข่าย โดยที่ระบบจะสร้างฐานข้อมูลให้การประมวลผลในลักษณะที่การปรับปรุงฐานข้อมูลดำเนินไปได้อย่างถูกต้อง

4. ใช้ในการสื่อสาร เป็นระบบที่มีแนวโน้มของการใช้งานไปได้ทั่วโลก สามารถเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างองค์กรได้ ทำให้การเชื่อมโยงสื่อสารถึงกันได้ง่ายและรวดเร็ว

5. มีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน การใช้อุปกรณ์ และคอมพิวเตอร์ร่วมกันได้ นับเป็นการใช้ทรัพยากร

ยากรที่มีราคาแพงร่วมกัน เป็นความต้องการขององค์กร เช่น เครื่องพิมพ์ผู้ใช้ในองค์กรสามารถส่งงานออกเครื่องพิมพ์ได้ง่าย และสามารถใช้ความสามารถของเครื่องพิมพ์ได้หลายรูปแบบ

ในการสร้างระบบเปิด สิ่งที่ต้องคำนึงถึงมีหลายประการ ได้แก่

1. การดูแลระบบ เนื่องจากระบบเปิดมีการเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์หลายอย่าง การดูแลรักษาระบบจึงต้องมีหลายรูปแบบ โครงสร้างการเชื่อมโยงระหว่างระบบจึงทำให้เกิดความต้องการผู้ดูแลทั้ง Hard ware และ Soft

ware ที่มีความสามารถสูง

2. การจัดการเครือข่าย ระบบเปิดเป็นระบบที่อยู่บนพื้นฐานของการเชื่อมโยงผ่านเครือข่ายที่ใช้ในระบบเปิดจึงสามารถขยายตัวได้ตลอดเวลาจึงอาจเป็นปัญหาต่อการจัดการเครือข่าย ซึ่งจะทำให้เกิดความยุ่งยากในการดูแลรักษาระบบ

3. การรักษาความปลอดภัย การที่ผู้ใช้ระบบเปิดสามารถเชื่อมโยงสื่อสารถึงกันได้ง่ายการดูแลรักษาความปลอดภัยของข้อมูลจึงเป็นเรื่องที่ต้องคำนึงถึง และให้ความสำคัญอย่างมาก

4. ค่าใช้จ่าย ปกติอุปกรณ์สำหรับระบบเปิดเช่นเครื่องคอม

พิวเตอร์จะมีขนาดเล็กลง ราคาของระบบจึงดูเสมือนจะมีราคาถูกลง แต่สิ่งที่ต้องลงทุนเพิ่ม คือการเชื่อมโยงระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ซึ่งในส่วนนี้จะมีราคาสูงพอสมควร

ดังนั้น อนาคตของการใช้งานคอมพิวเตอร์จะมีลักษณะกระจายการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายจะมีบทบาทมากขึ้น ความคิดในเรื่องระบบเปิดจึงเป็นความคิดที่ทุกองค์กรจะเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยการเชื่อมโยงเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล และสื่อสารระหว่างกันจึงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคต ในที่สุดแล้วระบบคอมพิวเตอร์ก็จะสามารถเชื่อมโยงถึงกันได้ทั่วโลก

□□

* ผศ. พรณราย แสงวิเชียร

ปัจจุบันหากจะสำรวจประเทศต่างๆ ที่ประสบความสำเร็จเจริญรุ่งเรือง ไม่ว่าจะเป็นประเทศใหญ่ๆ เช่น ญี่ปุ่น หรือ ประเทศเล็กๆ เช่น สิงคโปร์ก็ตาม ก็ให้เห็นได้ว่าประเทศเหล่านี้ล้วนแต่มีรากฐานทางเศรษฐกิจที่มั่นคงแข็งแรง และการที่ประเทศต่างๆ จะมีรากฐานทางเศรษฐกิจที่มั่นคงแข็งแรงได้นั้น ก็เป็นผลมาจากความเข้มแข็งของธุรกิจภาคเอกชน ความสำเร็จทางด้านธุรกิจจะเป็นหนทางนำประเทศชาติไปสู่ความสำเร็จทางเศรษฐกิจต่อไป ดังนั้นอาจจะกล่าวได้ว่าความสำเร็จของธุรกิจนำไปสู่ความสำเร็จของประเทศชาติได้ แต่การที่ธุรกิจจะประสบความสำเร็จหรือไม่เพียงใดนั้น ย่อมเกิดจาก "นักธุรกิจ" ซึ่งจัดการดูแลธุรกิจนั้น ๆ เป็นสำคัญอันนำไปสู่ความเชื่อที่ว่า "นักธุรกิจเป็นผู้สร้างชาติ"

* รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ : M.B.A. (Financial Management)
Western Michigan Univ. U.S.A.

สำหรับแนวคิดในการบริหารสมัยใหม่ นักธุรกิจหรือผู้จัดการ ที่จะสามารถจัดการธุรกิจให้ประสบความสำเร็จเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าได้ในระยะเวลาอันรวดเร็ว นั้นการเป็นเพียงผู้จัดการเท่านั้นยังไม่เพียงพอ เนื่องจากโลกของธุรกิจในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลาและส่งผลกระทบซึ่งกันและกันและมีภาวะการแข่งขันสูงมาก จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้จัดการควรจะเป็นนักกลยุทธ์ที่ดีด้วย เพื่อนำพาธุรกิจไปสู่ความสำเร็จ และร่วมกันสร้างชาติให้เจริญก้าวหน้า การบริหารเชิงกลยุทธ์ (strategic management) นับเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารธุรกิจที่จะสามารถต่อสู้คู่แข่งได้ และนำธุรกิจไปสู่ความสำเร็จเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าทันต่อโลกของธุรกิจและวิทยาการสมัยใหม่ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

ในอดีตที่ผ่านมาเรามักจะไม่คุ้นเคยกับคำว่า “กลยุทธ์” (strategy) เท่าไรนักในแวดวงของการบริหารธุรกิจ แต่เราจะได้ยินคำนี้ใช้กันอย่างแพร่หลายในวงการทหาร คำว่า “กลยุทธ์” ได้ใช้อยู่ในวงการทหารมานานแล้ว และนักกลยุทธ์ผู้ยิ่งใหญ่ของโลกยุคสมัยคือ นายพลเฮลมุท วอน มอลท์เก (Helmuth von Moltke) ผู้นำทางทหารของปรัสเซียและเยอรมันในช่วงปี ค.ศ. 1858-1888 เขาได้ใช้กลยุทธ์ทางการทหารและอยู่เบื้องหลังความสำเร็จที่ทำให้นายอ็อตโต วอน บิสมาร์ค (Otto von Bismarck) สามารถรวบรวมแว่นแคว้นต่าง ๆ ของเยอรมันเข้าด้วยกัน จนกลายเป็นจักรวรรดิที่มีอำนาจยิ่งใหญ่ มีผู้สรุปคุณลักษณะของนายพล มอลท์เกที่ทำให้เขาเป็นนักกลยุทธ์ชั้นสูง 2 ประการ คือ

1. ความสามารถในการเข้าใจถึงนัยสำคัญของเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยไม่ถูกครอบงำด้วยอิทธิพลใด ๆ อันเกิดจากความคิดเห็นในขณะนั้น การเปลี่ยนแปลงทางด้านทัศนคติหรือความมีอคติของเขาเอง
2. ความสามารถในการตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว และดำเนินการตามสิ่งบอกเหตุโดยไม่มีการถูกยับยั้งหรือขัดขวางจากอันตรายที่มองเห็นได้

คุณสมบัติทั้งสองข้อนี้จะสนับสนุนซึ่งกันและกัน

และคุณสมบัติ ดังกล่าวยังสามารถประยุกต์ใช้ได้เป็นอย่างดีไม่ว่าคน ๆ นั้น จะเป็นผู้จัดการ ผู้ประกอบการหรือเป็นผู้นำทางการทหารก็ตาม ดังนั้นผู้จัดการประกอบการหรือผู้นำทางการทหารที่ดีได้ก็ต้องมีคุณสมบัติดังกล่าว และ แจ็ค เวลช (Jack Welch) ผู้บริหารระดับสูงของบริษัทเจเนอรัลอิเล็กทริก เคยกล่าวเกี่ยวกับเรื่อง “กลยุทธ์” ไว้ว่า “กลยุทธ์จะตามมากับคน คนที่เหมาะสมก็จะนำไปสู่กลยุทธ์ที่เหมาะสมด้วย”

อย่างไรก็ตามไม่ใช่ว่าทุก ๆ คนจะสามารถเป็นนักกลยุทธ์ที่ดีได้ และผู้จัดการก็ไม่สามารถเป็นนักกลยุทธ์ได้โดยอัตโนมัติ แต่เราสามารถที่จะวัดได้ว่าผู้จัดการแต่ละคนมีความเป็นนักกลยุทธ์ในระดับใด โดยการตอบคำถามที่สำคัญ 10 คำถาม คำถามทั้ง 10 คำถามนี้เป็นลักษณะของคำถามที่ถามตัวเองแล้วคำตอบที่ได้จะถูกจัดอยู่ในหมวดหมู่ ซึ่งจะสามารถระบุได้ถึง ระดับของการบริหารเชิงกลยุทธ์

คำถามที่สำคัญ 10 คำถาม ได้แก่

1. ท่านมีโลกทัศน์ของผู้ประกอบการหรือไม่
2. ท่านมีปรัชญาของบริษัทหรือไม่
3. ท่านมีข้อได้เปรียบคู่แข่งหรือไม่
4. ลูกจ้างของคุณใช้ความสามารถอย่างอิสระในการทำงานเพื่อบริษัทหรือไม่
5. ท่านได้จัดตั้งบริษัทโดยประยุกต์แนวความคิดมาจากโลกทัศน์เดิมหรือไม่
6. ผู้จัดการสายงานหลักมีความเกี่ยวข้องในการวางแผนกลยุทธ์หรือไม่
7. วัฒนธรรมขององค์การสอดคล้องกับกลยุทธ์หรือไม่
8. ท่านได้ชี้ทิศทางและได้ใช้แนวทางใหม่ ๆ หรือไม่
9. ท่านโชคดีในชีวิตหรือไม่เท่าที่ผ่านมา
10. ท่านได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและตนเองหรือไม่

จากการตั้งคำถามถามตัวเองทั้ง 10 ข้อนี้ จะทำให้ทราบถึงระดับความสามารถในการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้จัดการได้ โดยวัดช่วงของการแบ่งคะแนนตามระดับความสามารถ

ของการบริหารเชิงกลยุทธ์ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับความสามารถของการบริหารเชิงกลยุทธ์			
คำตอบ	แน่นอน	บางครั้ง	ไม่เลย
	8	7 6 5 4 3 2 1	
ระดับความสามารถ ของการบริหารเชิง กลยุทธ์	←————→		
	สูง	ปานกลาง	ต่ำ

แนวทางในการวิเคราะห์ระดับความสามารถของการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้จัดการ ตัวอย่างเช่น

คำถามที่ 1 ท่านมีโลกทัศน์ของผู้ประกอบการหรือไม่

จากการตอบคำถามที่ 1 แสดงว่าผู้จัดการท่านนี้มีโลกทัศน์ของผู้ประกอบการบ้าง บางครั้ง “5” แสดงถึงระดับของความสามารถการบริหารเชิงกลยุทธ์ในระดับปานกลาง

จากตารางของช่วงคะแนนจะเห็นได้ว่าคำตอบที่ระบุ

คะแนนสูงหมายถึง ระดับความสามารถของการบริหารเชิงกลยุทธ์สูง หรือในทางกลับกันคำตอบที่ระบุคะแนนต่ำก็หมายถึงระดับความสามารถของการบริหารเชิงกลยุทธ์ต่ำด้วย

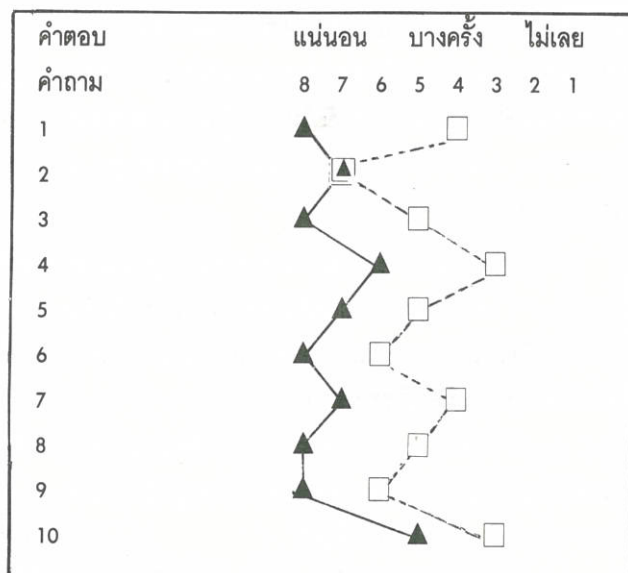
จากการสำรวจการตอบคำถามตนเองจากผู้จัดการโดยเฉลี่ยทั่ว ๆ ไปกับคำตอบของนักกลยุทธ์ที่ดีมีข้อมูลที่น่าสนใจศึกษาเปรียบเทียบบุคคลทั้งสองประเภทดังแสดงใน

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคำตอบของผู้จัดการโดยเฉลี่ยทั่ว ๆ ไปกับนักกลยุทธ์ที่ดี

ระดับความสามารถของ
การบริหารเชิงกลยุทธ์

8 7 6 5 4 3 2 1
สูง ปานกลาง ต่ำ

□.....ผู้จัดการโดยเฉลี่ยทั่ว ๆ ไป

▲.....นักกลยุทธ์ที่ดี

จากตารางเปรียบเทียบคำตอบของผู้จัดการโดยเฉลี่ย
ทั่ว ๆ ไปกับนักกลยุทธ์ที่ดีจะเห็นได้ว่าคำตอบของนักกลยุทธ์
ที่ดีจะอยู่ในช่วงคะแนนระดับสูงเป็นส่วนใหญ่ดังนี้

- ระดับ 8 คะแนน ในเรื่องต่อไปนี้:

โลกทัศน์ของผู้ประกอบการ

ข้อได้เปรียบคู่แข่ง

ผู้จัดการสายงานหลักมีส่วนเกี่ยวข้องในการวางแผน
กลยุทธ์

การเป็นผู้ชี้นำทิศทาง และใช้แนวทางใหม่ ๆ

ความมีชีวิตชีวาในชีวิตเท่าที่ผ่านมา

- ระดับ 7 คะแนน ในเรื่องต่อไปนี้:

การสร้างปรัชญาของบริษัท

การจัดตั้งบริษัทโดยประยุกต์มาจากโลกทัศน์ของตน

การมีวัฒนธรรมขององค์การสอดคล้องกับกลยุทธ์

- ระดับ 6 คะแนน ในเรื่อง

ลูกจ้างได้ใช้ความสามารถอย่างอิสระในการทำงาน

เพื่อบริษัท

- ระดับ 5 คะแนนในเรื่อง

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและตนเอง

จากตารางเดียวกันนี้จะเห็นได้ว่าผู้จัดการโดยเฉลี่ย
ทั่ว ๆ ไปจะมีคำตอบที่ระบุของคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง
เป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นเรื่อง “การมีปรัชญาของบริษัท” จัด
ว่าอยู่ในระดับสูง (7 คะแนน) และอยู่ในระดับเดียวกัน
กับนักกลยุทธ์ที่ดี สำหรับคำตอบในข้ออื่น ๆ ของผู้จัดการ
จะมีช่วงคะแนนโดยเฉลี่ยต่ำกว่านักกลยุทธ์ที่ดีประมาณ
2-3 คะแนน ดังนั้นหากผู้จัดการจะเป็นนักกลยุทธ์ที่ดีด้วย
อาจต้องมีการปรับปรุงในเรื่องต่าง ๆ ตามประเด็นของ
คำถามทั้ง 10 ข้อนี้และหากต้องการที่จะเป็นนักกลยุทธ์
ระดับสูงดังเช่น นายพลมอลท์เก ก็คงจะต้องเพิ่มคุณสมบัติ
ที่สำคัญอีก 2 ข้อ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

แล้วท่านล่ะ! ต้องการจะเป็นเพียงผู้จัดการเท่านั้น
หรือต้องการเป็นนักกลยุทธ์ที่ดีด้วย? ☐ ☐

แปลและเรียบเรียงจาก Hinterhuber, Hans H. and Popp, Wolfgang "Are You a Strategist
or Just Manager?" **Harvard Business Review** January-February 1992.

ความ เครียด ของคน กรุงเทพฯ

คนกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ออกทำงานนอกบ้าน ทำให้ต้องพบกับปัญหาต่าง ๆ ทั้งด้านส่วนตัว หน้าที่การงาน และสภาพสังคมที่บีบรัด ปัญหาเหล่านี้ นับวันจะมีความรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในหลาย ๆ ด้าน เช่นด้านเศรษฐกิจ สังคม ค่านิยม รวมทั้งเหตุการณ์ที่ปรากฏในสังคม ซึ่งล้วนเป็นต้นเหตุของความเครียด และส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตอย่างมาก

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่มีความเจริญอย่างรวดเร็ว เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง การศึกษา การ-

พาณิชย์ การอุตสาหกรรม วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว เป็นเมืองหลวงที่รวมความเจริญทางด้านวัตถุไว้สูงสุด และมีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นมาก ซึ่งทุกคนจะต้องดิ้นรนเพื่อความมีชีวิตอยู่รอดมากกว่าที่จะมีชีวิตที่ดีในสังคม การแก่งแย่งชิงดี ฉกฉวยโอกาส จึงเกิดขึ้นเสมอ ความสับสนวุ่นวาย ความไม่สงบแห่งจิตใจนี้จะก่อให้เกิดความเครียด คนในกรุงเทพมหานครจึงมีแนวโน้มที่จะมีสุขภาพจิตเสื่อม อันเป็นผลมาจากความเครียด (สิริมา ศิริสัมพันธ์, 2526 : 14, 43-45)

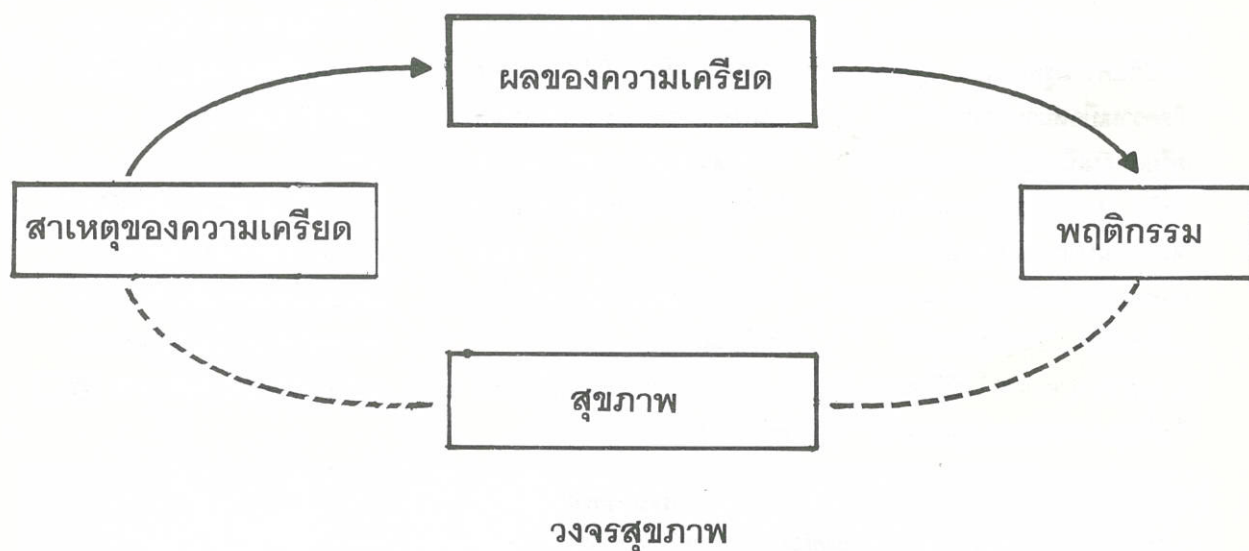
จากการสำรวจเรื่องความเครียดของคนกรุงเทพมหานคร

***สุรางค์ อมรศักดิ์**

โดยกองสุขภาพจิต กรมการแพทย์พบว่า ในชีวิตประจำวันสิ่งที่ทำให้คนกรุงเทพมหานครเครียดมากที่สุดคือ เรื่องงานโดยเฉพาะงานที่เร่งด่วน งานที่ผิดพลาดและงานที่หนักจนไม่มีเวลาพักผ่อน (32.8%) รองลงมาคือ เรื่องปัญหาการจราจรที่ติดขัดอย่างหนักใน

กรุงเทพมหานคร (30.2%) ลำดับที่สามคือ เรื่องคนได้แก่ ภรรยาหรือสามี ลูก เพื่อนร่วมงาน หัวหน้างาน (18.3%) ลำดับต่อไปคือ ปัญหาลมภาวะ อากาศเสียเสียงดัง (9.8%) ปัญหาการเงินไม่พอใช้จ่าย (3.4%) ปัญหาชีวิตส่วนตัว (3.4%) และอื่น ๆ (2.1%) (กองสุขภาพจิต กรมการแพทย์, 2534 : 46) ซึ่งสาเหตุของความเครียดเหล่านี้ จะมีผลกระทบต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิต ดังที่ฟาร์เมอร์ ไมนาฮาน และเฮคเลอร์ได้กล่าวถึงวงจรของสุขภาพ (Health Cycle) ที่เกี่ยวกับความเครียดว่า มีกระบวนการดังนี้ (Richard E. Lynn, Hunt Monaha and Reinhold W. Hekeler, 1984 : 20-24)

*อาจารย์ประจำภาควิชาพื้นฐานทั่วไป คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย : กศ.ม. (จิตวิทยา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

จากภาพประกอบวงจรสุขภาพประกอบด้วย

1. สาเหตุของความเครียด (Source of Stress) มีสาเหตุได้หลายทาง ตั้งแต่ตัวบุคคลเอง ครอบครัว เพื่อน สภาพแวดล้อมในการทำงาน บ่อยครั้งที่ความเครียดเกิดจากปัจจัยหลาย ๆ อย่างพร้อมกัน
2. ผลของความเครียด (Effect of Stress) โดยทั่วไปจะเกี่ยวข้องกับอารมณ์ ความรู้สึกเช่น ความซึมเศร้า ความวิตกกังวล ความหงุดหงิด อุนเฉียว และมีผลทางสรีระเช่น ปวดศีรษะ ท้องปั่นป่วนซึ่งผลของความเครียดนี้เป็นปฏิกิริยาของร่างกายที่มีต่อสาเหตุของความเครียดในสถานการณ์นั้น ๆ
3. พฤติกรรม (Behavior) สืบเนื่องมาจากผลของความเครียด เป็นการกระทำ (Action) ที่สัมพันธ์กับความรู้สึก เช่น บุคคลเกิดความเบื่อหน่าย (ผลของความเครียด) อันเนื่องมาจากชีวิตประจำวัน (สาเหตุของความเครียด) ก็เลยนอนมาก (พฤติกรรม) ดังนั้นผลของความเครียดจะสามารถเปลี่ยนแปลงเป็นพฤติกรรมได้
4. สุขภาพ (Health) ในที่นี้หมายถึง ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต

แต่เนื่องจากลักษณะธรรมชาติของความเครียดนั้น อาจส่งผลให้เกิดพฤติกรรมทางบวก เช่น เกิดความมุ่งมั่นที่จะเผชิญกับสถานการณ์หรือพฤติกรรมทางลบเช่น ท้อแท้ ลี้หนีก็ได้ ซึ่งพฤติกรรมที่เกิดขึ้นนั้นจะมีผลต่อสุขภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับว่าพฤติกรรมนั้นจะเป็นพฤติกรรมทางบวกหรือทางลบ

จากวงจรสุขภาพนี้คงจะเห็นได้อย่างชัดเจนแล้วว่า ความเครียดนั้นส่งผลถึงพฤติกรรมและมีผลต่อสุขภาพกายสุขภาพจิต โดยส่วนใหญ่แล้วความเครียดนั้นจะผลักดันให้ตัวเราแสดงออกเป็นพฤติกรรมทางลบมากกว่าทางบวก อันหมายถึง ถ้ายิ่งเครียดมาก ๆ ก็จะมีแนวโน้มของการมีสุขภาพจิตเสื่อม จะมีโอกาสเป็นโรคประสาท และในท้ายที่สุดถ้ายังหาทางออกของความเครียดไม่ได้ ก็จะทำให้กลายเป็นโรคจิต ซึ่งคนกรุงเทพมหานครนั้นต้องเผชิญกับความเครียดด้วยกันทั้งนั้น ดังจะเห็นได้จากผลการสำรวจที่กล่าวมาข้างต้น จึงถือว่าความเครียดเป็นเรื่องปกติที่ทุกคนต้องเผชิญ

ดังนั้นถ้าเครียดแล้วจะทำอย่างไร ?

เทคนิคการผ่อนคลายกล้ามเนื้อ เป็นเทคนิคพื้นฐานที่จะใช้แก้ไขความเครียดได้ วิธีการนี้ ดร. วัลลภ ปิยะมโนธรรม (2528 : 79-85) ได้เสนอวิธีการฝึกปฏิบัติเทคนิคนี้โดยเริ่มจาก นั่งหลังพิงเก้าอี้ในท่าสบายไม่สวมรองเท้า อยู่ในชุดเสื้อผ้าที่ใส่สบาย หายใจลึก ๆ สักครั้งสองครั้งแล้วหลับตา และเริ่มเกร็งกล้ามเนื้อในส่วนต่าง ๆ ของร่างกายทีละส่วนตามลำดับ ให้เกิดความรู้สึกเครียดให้มากที่สุด แล้วจึงค่อย ๆ ผ่อนคลายกล้ามเนื้อส่วนนั้น ๆ ออกอย่างช้า ๆ จนในที่สุดเราจะรู้สึกสบายหายเครียด จุดแรกเริ่มจากการเกร็งกล้ามเนื้อที่เท้า จุดที่สองที่น่อง จุดที่สามที่ท้อง ลำดับต่อไปที่หน้าอก มือ แขน ไหล่ คอ หน้าผาก คิ้ว ตา และปาก ค่อย ๆ ทำไปที่ละส่วน ควรฝึกทุกวันในช่วงเย็นหรือก่อนนอนก็ยังดี ฝึกเทคนิคนี้วันละประมาณ 10-20 นาที

วิธีการนี้จะทำให้ผู้ที่มีความเครียดหายเครียดลงได้บ้าง และยังจะช่วยให้จิตใจอารมณ์ผ่อนคลายได้อีกด้วย หลุดพ้นจากการเป็นโรคจิตโรคประสาท

บรรณานุกรม

กรมการแพทย์ กองสุขภาพจิต. "ความเครียด". *ข่าวสารสุขภาพจิต*. 10, 6, มิถุนายน 2534. หน้า 46.

วัลลภ ปิยะมโนธรรม. "เทคนิคการผ่อนคลายกล้ามเนื้อ". ใน *เทคนิคการรักษาโรคประสาทด้วยตนเอง*. กรุงเทพมหานคร : เอียร์บุ๊คพับลิชเชอร์, 2528.

สิริมา ศิริสัมพันธ์. "สภาพแวดล้อมเป็นพิษต่อสุขภาพจิตของท่าน". *มิตรครู*. 14. กรกฎาคม 2526. หน้า 43-45.

Farmer, Richard E., Lynn, Hunt Monahan and Hekeler, Reinhold W. *Stress Management for Human Services*. Beverly Hills : Sage. 1984.

A CONTRASTIVE STUDY OF DIFFERENCES BETWEEN AMERICAN ENGLISH AND BRITISH ENGLISH

* *Asst. Prof. Dr. Vinit Phinit-Akson.*

ESL teachers in Thailand are often faced with the task of explaining to their Thai students why some English words are pronounced one way by some English native speakers but another way by others. Again, ESL teachers are sometimes asked to sort out confusion regarding the "*correct spelling*" of certain English words. In fact, such differences as observed by ESL students only scratch the surface of the differences between what is known as "*British English*" and "*American English*".

Two approaches to the topic of "*British English vs. American English*" are possible. One approach interprets the differences between the two as being so extreme that they can be regarded as two different languages : an "*American language*" vs. an "*English language*". This rather extreme view, however, is unacceptable except perhaps to a few ultra-nationalists on both sides of the Atlantic. Besides, the fact that there is relatively little difficulty in communicating between British people and Americans makes this extreme approach rather impractical. The other extreme approach (that there are no essential differences between the two), however, is just as indefensible. In fact, there are differences as can be observed in everyday usage. Consequently, in this paper, I propose that a "*milder interpretation*" be used : that "*British English*" and "*American English*" are the one and same language but with distinct differences in several areas of the language.

*Former Head , English Department , Faculty of Humanities , Dhurakijpundit Univ.
: Ph.D. (Linguistics) Univ. of Pittsburgh. U.S.A.

From the start, the reader must be wary as to the comparison of *"British English"* with *"American English"*. How can we make such comparisons when American English itself has so many versions (Southern dialect, New England dialect, etc.) British English also has several versions (Queens English, Cockney dialect, etc.) However, for our present purposes of comparison, I shall use the General American dialect as being representative of American English and Received Standard English as being representative of British English.

Differences Between British and American Usage of the Lexicon

We are here dealing with "current usage." Perhaps the subject of education is a good starting point for a comparison of British English with American English. Most Americans would be confused by the British usage of the term "public school". In England, it is equivalent of the American "private boarding school". The "American public school", on the other hand, is the British "board school". The American "elementary school", however, is known in England as a "prep school". English classes are called "forms" whereas American classes are called "grades" (the English sixth form is equivalent to the American twelfth grade.)

At the university level, the academic hierarchy is classified differently in the United Kingdom and in America. In the UK, the starting position is usually "tutor, senior tutor, lecturer, senior lecturer, reader, professor (full). In America, on the other hand, the starting position is normally "teaching assistant (TA), lecturer, assistant professor, associate professor, and full professor".

In the area of assesment, different terms are used for essentially the same things. In America, a short exam is known as a "quizz" whereas in the UK, this is called a "test". The word "exam", however, appears to have the same meaning on both sides of the Atlantic.

Another area of difference in usage of the lexicon is the area of transportation. This area is rich with examples of linguistic differences between "British English" and "American English". For example, the American word "truck" is equivalent to the British word "lorry". The British "freight train" is equivalent to the American "goods train". A British "goods train" is the same as the American "freight train". A British "railway" is the equivalent of "railroad" in America. Similarly, the British businessman rides the "underground" or "tube" in contrast to his US counterpart who rides on the "subway".

The lexical area of motoring is another area rich with differences in usage of the lexicon. The American family fills up his car with "gas" while the British family fills up the car with "petrol". In America, the front part of the car is known as the "hood" but the same thing is called a "bonnet" in England. (In fact, the word "hood" in the UK refers to the "top" of a convertible car.) The American "muffler" is equivalent to the British "silencer".

The American "oil-pan" is a "sump" in England. An American "gear shift" is equivalent to the British "gear-lever". "High gear" is the American term for "top gear" in the UK. (Hence, the British motoring TV program called "Top Gear".)

Apart from the areas of differences in usage mentioned above, there are also miscellaneous lexical differences. In some cases, different words are used for the same things. In other cases, the same words are used in "British English" and "American English" but have different meanings. In America, for example, "an elevator" serves an "apartment" in contrast to the UK where a "lift" serves a "flat". An American "hobo" is similar to the British "tramp". An American "undershirt" is the American equivalent of the British "singlet" or "vest". An American "business suit" is the equivalent of the British "lounge suit". These examples demonstrate that "British English" and "American English" usage of the lexicon are often different.

Variations in Pronunciation Between British Received Pronunciation and General American Pronunciation

In looking at differences in pronunciation, one has to keep in mind the following factors. Firstly, both "*British English*" and "*American English*" originally were the same (common origin). Secondly, there are "variants" in pronunciation in both British English and "American English". In the area of pronunciation then, there is little of British pronunciation that can be legitimately regarded as being completely foreign to the American ear. The opposite case is also true. Therefore, it is a fact that a Southern Englishman is more likely to have greater difficulty understanding his Scottish neighbors than in understanding his American counterpart. However, keeping these factors in mind, it is still possible to point out some of the more glaring differences between "British" pronunciation and "American" pronunciation. For practical purposes, I have categorized such differences into the following : differences in the pronunciation of certain words common to both British English and American English ; differences in the usage of "intonation" ; and, differences in the usage of "stress".

Differences in the Pronunciation of Certain Words Common to Both American English and British English.

/ae/ digraph vs /a/ category

There are about six hundred commonly used words which in English all go back to an /ae/ digraph pronunciation during Shakespeare's time. Of these, there are about one hundred and fifty words like 'dance' where today, we find the variation in pronunciation between /ae/ and /a/. In the other four hundred and fifty, the /ae/ pronunciation is common to both British English and American English in such words as "cats,bats,rats, etc. " Therefore, we find the same pronunciation in words such as 'cap, sand, bad.'

American		British
/ naesti /	nasty	/ nasti /
/ aeft ə /	after	/ aft ə /
/ daens /	dance	/ dans /
/ igzaemp ə l /	example	/ igzamp ə l /
/ braes /	brass	/ bras /

/ r / vs / r-less / category /

In the dialects of English, it is possible to separate such dialects into the two main types, namely, "r pronouncing" dialects (which would include most of the American dialects) and "r-less pronouncing" dialects (British English and American New England dialect).

When comparing British English with American English, one of the most evident differences in pronunciation concerns the presence or absence of the voiced apico-alveolar retroflex semi-vowel sound as represented phonetically by / r /. This is evident in the following examples.

American		British
/ bar /	bar	/ ba /
/ skar /	scar	/ ska /
/ kart /	cart	/ kat /
/ b ə rt /	bert	/ b ə t /

Note that in the "r-less" dialects, the absence of the "r" is consistent not only for "final r" but also in the case of a "preconsonantal r". This is not to say that "r" is never used in British English. Certainly, it occurs initially, in words such as **radio, radiator** and medially between two syllables in words such as **borrow, tomorrow**, but does not occur finally or preconsonantal as seen in the above examples.

/ ə r / vs / ʌ r / category

Another observable difference in pronunciation between British English and American English occurs in the following / o r / vs / r / examples.

American		British
/ h ə r l /	hurry	/ h ʌ r l /
/ w ə ɪ l /	worry	/ w ʌ r l /
/ h ə r l d /	hurried	/ h ʌ r l d /
/ θ ə r ə /	thorough	/ θ ʌ r ə /

Apart from the above differences, there are the following "miscellaneous" differences.

American		British
/ kl ə r k /	clerk	/ klak /
/ t ə me tu /	tomato	/ t ə matou /
/ nevju /	nephew	/ nefyu /
/ liuten ə nt /	liutenant	/ lɛftən ə nt /
/ skɛdʒʊəl /	schedule	/ ʃɛdʒʊəl /
/ zi /	"letter z"	/ zed /

There are numerous other examples of similar pronunciation differences. For more details, the reader is advised to refer to an excellent comparison of British and American pronunciation in **J. Windsor Lewis's, A Concise Pronouncing Dictionary of British and American English, (1972).**

Turning now to differences in supra-segmentals, namely, the different usage of stress in American and British English, there are also obvious pronunciation differences.

Differences in the Usage of Stress Between British English and American English

Actually, such stress differences between the two dialects are few. Two types of differences do exist, however, those involving words like **secretary**, **dictionary**, **stationary**, **territory**, and those involving “compound words”. The first type is illustrated as follows.

American		British
/ˈsɛkrəˌtəri/	secretary	/ˈs kr ə t ri/
/ˈdlkʃənəri/	dictionary	/ˈdlkʃ ə n ə ri/
/ˈɑːbɪtrəri/	arbitrary	/ˈɑːbɪtr ə ri/

Some Differences in Intonation

Intonation patterns cover whole sentences. Both dialects (American English and British English) have the same intonation pitch levels, namely, extra high, mid (normal pitch), and low. However, in the actual usage (distribution) of pitch over the length of a sentence or utterance, there are distinct differences between the two. Three such examples are given below.

American	British
1.a. <u>My name is</u> John.	1.b. My <u>name is</u> John.
2.a. <u>Are you quite</u> sure?	2.b. <u>Are you quite</u> sure?
3.a. <u>Will you pass the salt</u> please?	3.b. Will you pass the <u>salt please</u> ?

From a comparison of American and British intonation, we can deduce the following. Firstly, British intonation of sentences tend to reach a high tone either at the beginning or soon after, and then, the tone (pitch) descends gradually until the final juncture. American intonation, on the other hand, maintains a fairly level (constant) pitch or intonation throughout the sentence until just towards the end. However, a word of caution is advisable here. We are dealing with generalities. Not everyone has the same intonation pattern in all the various possible occurrences.

Syntactic Differences between British English and American English

Differences in the grammatical usage of the educated American and that of his British counterpart are relatively few and, in some cases, so subtle that they are rarely noticed by the speakers themselves. However, differences do exist as can be seen in the following examples.

Usage of the Definite Article (the)

Americans often omit the usage of the definite article "the" in cases where it would be considered as being essential by British English speakers. Compare the following examples.

American

1. "day after tomorrow"
2. "do not talk to driver while car is in motion"
3. "substitution of iron. for wood hastened the decline of the sailing vessel"

British

1. "the day after tomorrow"
2. "do not talk to the driver while the car is in motion" (sign in bus)
3. "the substitution of iron for wood hastened the decline of the sailing vessel"

Notice that, in general, there is a tendency in American English to omit either the definite or the indefinite article where the omission does not result in any ambiguity or misunderstanding.

Usage of the Indefinite Articles (a / an)

Even in the usage of indefinite articles, there are variations in usage. Consequently, Americans say "a half dozen eggs" and "a half hour" in contrast to British English speakers who say "half a dozen eggs" and "half an hour".

Pluralization of Nouns

There is a tendency in American English to add the plural marker (s) to several nouns which do not take it in British English.

American

accommodations
candies
cramps

British

accommodation
candy
cramp

Conjugation of Certain Verbs

In the conjugation of certain verbs, forms now obsolete in British English are still used

fairly commonly in American English. Note the following differences in American and British conjugation of the same verbs.

American	British
dive, dove, dived	dive, dived, dived
get, got, gotten	get, got, got
prove, proved, proven	prove, proved, proved
strike, struck, stricken	strike, struck, struck (meaning "to hit", not "to stop work")

Deletion of the Verb "to be" After Certain Verbs

After the word, "order", and a few other other, americans tend to delete the verb form "to be" which is used in such instances by speakers of British English.

American

- 1.a. "the work on the boats had progressed so far that it was ordered completed.
- 2.a. "as soon his ballot was ordered"

British

- 1.b. "the work on the boats had progressed so far that it was orderd to be completed"
- 2.b. "as soon as his ballot was to be ordered.

Usage of Adverbs

There is also a tendency for Americans to use adverbs in certain cases where they are omitted by speakers of British English.

American	British
beat up	beat
close or shut down	close or shut
figure out	figure
test out	test
watch out	watch

Note that the above usage of adverbs is quite distinct from the American idioms such as "**turn down** (reject), **pass up** (decline), **slip up** (err)."

Differences in the Usage of Some Prepositions

In the choice of prepositions in certain connections with idioms, there are some differences between American and British usage.

American	British
"to name for"	"to name after"
"the worst accident in years"	"the worst accident for years"
"five minutes after three"	"five minutes past three"
"the man on the street"	"the man in the street"
"all there is to it"	"all there is about it"
"on the train"	"in the train"
"ten fifty (telling time)"	"ten to eleven"
"seven forty-five"	"quarter to eight"

Differences in Some Question Forms

Generally speaking, speakers of British English prefer the inverted form. Consequently, in dealing with questions concerning time or ownership, the following variations exist between American English and British English.

American	British
Does he have a car?	Has he a car?
Do you have the time?	Have you the time?
or	
What time is it?	

Differences in Usage of the Auxiliaries "Shall" and "will" in British English and American English

It has long been recognized by many educated English speakers that '*will*' is used with the 2nd and 3rd persons and that '*shall*' is used with the 1st person. Nevertheless, in a study of the usage of '*will*' and '*shall*' by the American structuralist Charles Fries, the following fact regarding the "actual" usage emerged.

The Distribution of "will" and "shall" in Current Usage

	American		British	
	will	shall	will	shall
2nd person	96%	4%	96%	4%
3rd person	95%	5%	89%	11%
1st person	86%	14%	29%	71%

From the above data, it is evident that American and British speakers have little or no difference in the usage of both "will" and "shall" regarding the 2nd and 3rd persons.

It is in the 1st person that differences in usage emerge. Americans tend to use "will" with the 1st person whereas British speakers tend to use "shall". The difference in usage, therefore, is one of distribution and not form, since both use "will" and "shall", differing only in the frequency of usage of one or the other.

The last type of difference between British English and American English is in the area of spelling differences.

Spelling Differences

"-er / -re" category

Some English words derived from French words (a different category from such words as writer, header, New Yorker, where the "-er" is a suffix) are spelled differently in American English and British English. The former uses "-er" on most occasions. The latter always uses "-re".

American	British
caliber	calibre
center	centre
theater / re	theatre
somber	sombre

Note that there are exceptions regarding usage of the "-er / -re" category. Therefore, after the letter "c", both American English and British English use "-re" as in the words **acre**, **massacre**, **wiseacre**, and so on.

Both Americans and Britishers prefer **cadre**, **macabre**, **timbre** (tone quality, not wood as in **timber**, as used in both countries). A rather interesting usage in spelling occurs in the word "meter", where "-er" is used in both British English and American English (a device for measuring). However, if it is the metric system of measurement, then it is **metre** in England but **meter** in the US. Also, in the example above concerning **theatre** / **theater**, both versions are used in American English whereas in British English, only the **re** version is acceptable.

"-or / -our" category

In the English language, there are some nouns ending in **-r**. These are derived from Latin nouns having the nominative **-or**. In British English, such nouns are spelled with **-our** whereas in the US, **-or** is used.

American

color
fervor
honor
labor
rigor
favor

British

colour
fervour
honour
labour
rigour
favour

Here again, there are exceptions for this category. Thus, Americans use **-our** in two words regularly (despite their tendency to use **= or** instead of **-our**) : **glamour** and **saviour**.

"-c / -s" category

In this category, Britishers prefer to use **-c** whereas Americans prefer to use **-s** for the following words.

American

defense

offense

pretense

vise (a tool)

British

defence

offence

pretence

vice ' (a tool)

Nevertheless, where suffixes are used, both American English and British English use the following forms : **defensive, offensive, pretension.**

Moreover, in cases where a word is used either as a noun or as a verb, the tendency is as follows. British English spells the verb with **-s** (license) and the noun with **-c** (licence). American English, however, often varies. In the case of the noun, Americans use **-c** more often than **s**. In the case of the verb, however, it uses one letter just as often as the other.

"- ction / - xion" category

This differentiation involves nouns derived from Latin verbs. This category involves a mixture of sorts. Some are spelled both ways in either the US or the UK. Others are spelled only one way. Generally speaking, however, American English uses **-ction** whereas British English use **-xion**.

American

deflection

connection

inflection

British

deflexion

connexion

inflexion

However, note that the word 'direction', is spelled one way only in both the US and the UK.

"- e / - ae and - o / oe" categories

Only a few examples are relevant here. Often, the two kinds of digraphs, **-ae** and **-oe** are used in British English. In America, the one letter variant **-e** is generally preferred.

American

anesthetic
 anemia
 fetus
 esophagus
 hemoglobin

British

anaesthetic
 enaemia
 foetus
 oesophagus
 haemoglobin

"single - l / double - ll" category

According to the Webster dictionary, words ending in - ll usually "drop one -l when adding a prefix. This is the usual practice both sides of the Atlantic. However, American English does have the one -l spelling existing side by side with the double -ll. British English, on the other hand, prefers the one -l spelling as in the following examples.

American

distil / distill
 instal / install

British

distil
 instal

"Miscellaneous Category"

The few remaining differences are illustrated by such examples as **check** vs **cheque** (American vs British), **tire** vs **tyre**, **rime** vs **rhyme**.

The comparisons of American English with British English in the areas of pronunciation, usage of the lexicon, syntax (grammar), and spelling as presented above are by no means exhaustive. The interested reader is encouraged to pursue further studies in this area in other articles and texts available (refer to bibliography).

I would like to conclude this article on some comparisons between British English and American English with a word of caution. As mentioned at the beginning of this article, British English and American English are, essentially, the one and the same language, the latter being an "off - shoot" of the former. As a result (and as to be expected), the segmental sounds of the two dialects are essentially the same. Only the supra - segmentals (stress, intonation, etc) differ in some areas. This is equally true of the written language.

Most are essentially the same. Equally true is the area of the lexicon and grammar. In conclusion then, the fact that an American has little trouble making himself understood in an English society (and vice - versa) says something about these two dialects (or languages) which no scholar in this field should ignore. ☐ ☒

Bibliography

- Francis , W. **The Structure of America English.** New York , The Ronald Press Co., 1956
- Lewis , J. A **Concise Pronouncing Dictionary of British and American English.** London , Oxford , 1972.
- McDavid , R. *"Dialects : British and American Standard and Nonstandard"* **Linguistics Today.** New York , Basic Books , 1969.
- Mencken , H. **The American Language.** New York , Alfred Knopf , 1945.
- Pike , K. **The Intonation of American English.** Michigan , The University of Michigan Press , 1947.
- Pyles, T. *"American and British Word Usages "* **English Then and Now.** New York , Random House , 1970.

อภินันทนากการ

จาก

บริษัท จินณวัตร เทเลคอม จำกัด

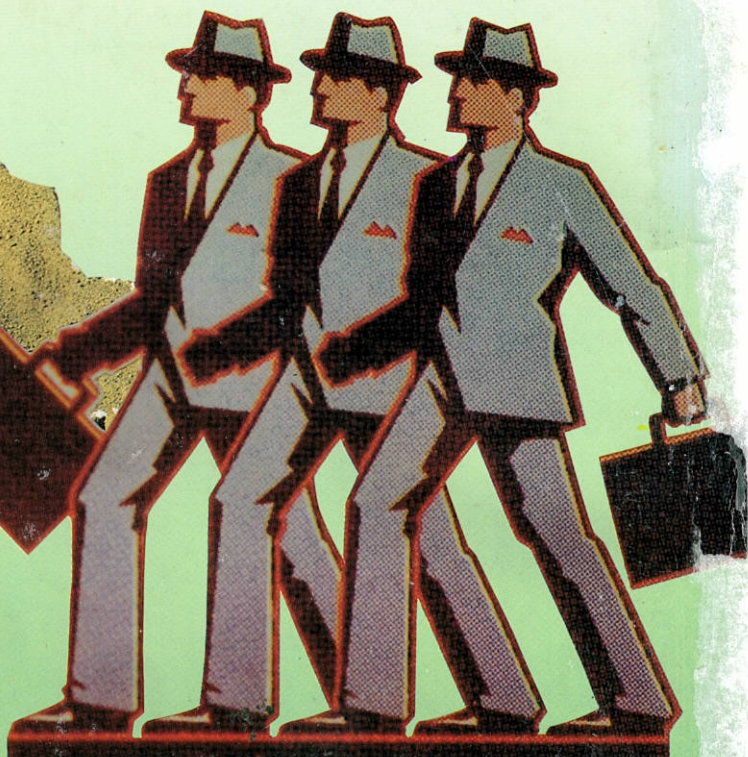
JINNAWAT TELECOM CO; LTD.

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

สร้างสรรคบัณฑิตสู่ธุรกิจอนาคต

สุทธิปริทัศน์

ฉบับ

"เมืองไทยในมิติเศรษฐกิจ"

จะมาพบกับท่านผู้อ่านในฉบับหน้า

โปรดติดตามอย่างต่อเนื่อง